

ૠ મહંમ

॥ શ્રી શજેશ્વર પાર્થનાથાય નમઃ ॥

આચાર્યશ્રી વિજય ભક્તિસૂરીશ્વરજી જૈન
અથમાળા પુષ્પ ૧ હુ

શ્રી

આરાધનાદિ સાર સંગ્રહ

માનવ જીવનની અમૂલ્ય આરાધના કરાવી,
શિવમુખ પ્રાપ્તિ અપૂર્વ માર્ગદર્શિકા.

વર્ધમાનતપપ્રવર્તક વૈરાગ્યરસપોષક પૂજ્યપાદ
આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયભક્તિસૂરીશ્વરજી મહારાજ
સાહેબના સદુપદેશથી જુકા જુકા
સદ્બહસ્તોની આર્થિક સહાયથી

પ્રમથક :

પટિત છબીલદામ કેસરીચંદ

દાનવીર શેઠ જીવાણીદાસ નાનચંદ સંસ્થાપિત
સ્વાદ્દાક સંસ્કૃત પાઠશાળા ખેડા

પ્રત ૧૦૦૦

અમૂલ્ય

વીર સ ૨૪૭૪

અરજોદય પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ મારા દરવાજા પાસે ખભાત

આ. છુદેમા મદદ આપનાર સદ્ગુહરથોની નામાવલી

- ૨૦૦ સાલડી સઘ તરફી-ચાનખાતાની ઉપજમથી
- ૨૦૦ ચા. ડાહ્યાભાઈ સાંકળચંદ
મગળપારેખનો ખાચો ઢાહપુર-અમદાવાદ
- ૨૦૦ ચા. હરિભાઈ ઉગરચંદના રમરણાયે હા નરે દ્રમણ
લુણસાવાડો-અમદાવાદ
- ૧૫૦ ચા. વીરચંદ પુજમદ
ટેમના માતુશીના રમરણાયે-વડા (ચરા)
- ૧૫૦ ચા. ઝરેરચંદ ઉગરચંદના પુત્ર જોતમચંદ તથા
ડાહ્યાભાઈના રમરણાયે હા મણીલાલ સંજનપુર (મહેસાણા)
- ૧૦૦ સાંખી સમમશીજના રમરણાયે તેમનાં શિષ્યા જયમશીજના
સુપ્રદેશથી ૫૦ શેડ કરતુરભાઈ અમરચંદ ૫૦ શેડ મૂળચંદ
ધુનાખીદાસ ખજાત
- ૧૦૦ ચા. નેશિમભાઈ ઉગરચંદ-લુણસાવાડો-અમદાવાદ
- ૧૦૧ ચા. હંગોવિદાસ કુમખરામના રમરણાયે
હા ચા. ભોળાભાઈ કુચંદ સાલડી
- ૧૦૦ ચા. નાથાલાલ ખેચરદાસ મુખઈ
- ૧૦૨ મુનિ મુજદ્રવિજયજના સુપ્રદેશથી
૫૧ ચા. ચતુર મેધજી ધામા ૫૧ ચા. વર્ધમાન ધંધાચંદ
આદરીવાણા
- ૬૦ વડેચા ધેનચંદ મગનચંદના રમરણાયે વડેચા નથુચંદ
મગનચંદના સુપુત્રો તરફી સમી (રાધનપુર)
- ૫૧ ચા. ડાહ્યાભાઈ પુજભાઈ અમદાવાદ

શુદ્ધિપત્રક

પાનું-લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૪ ૬	માડેલી	ગાડેલી
૭ ૧	મચેપતો	મચેપચન્
૮ ૧૮	ધર્મનો	ધર્મને
૯ ૧૩	કમપાસ	કમ્પાસ
૧૦ ૧	૧૨	૧૩
૧૧ ૩	સાક્ષાત	સાક્ષાત્
૧૨ ૭	અપવિત્રાથી	અપવિત્રથી
૧૨ ૧૧	મેનિના	મેનિના
૧૭ ૨૧	કુત	કુત્ત
૨૦ ૬	યાણહ	યાણહ
૨૦ ૨૧	મેત	મેત્ત
૨૨ ૧૫	આમ	આમ લાગે ત્યારે લાગે કુનો ખોડવો ત્યારે નકામો છે તેમ હે આત્મન! તને મરણકાલ પ્રાપ્ત થશે ત્યારે
૨૫ ૧૨	અધર્મ	અધર્મ
૩૩ ૧૦	દુર્હ	દુર્હ
૩૪ ૬	દોસે	દોસેણ
૩૪ ૭	ધેરિ	ધેરિઅ
૩૪ ૧૯	પળા	પમા
૩૪ ૧૯	ળ	ળં
૩૫ ૧૪	તિર્યગ	તિર્યગ્

પાનું-લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩૬ ૩	પરધામી	પરમાધામી
૩૬ ૫	વાય	વાય
૩૬ ૬	ઘન	ઘળ
૩૭ ૪	પર્વતોમાં	નિવ - ક્યો ત્યાર પછી આટલું વધારવું કેટલીએકવાર તુ શુદ્ધ ઓમા સિદ્ધાન્તે વસ્થો, કેટલીએવાર સમુદર્ભાજ્ઞાન રૂપે વસ્થો
૩૭ ૧૪	માગી	માગી
૩૮ ૬	સવા શુત્તિ	સવાશુત્તિ
૩૯ ૨૧	અણુત	અણત
૪૦ ૧૦	શુત્તે	શુત્તો
૪૦ ૧૧	ગદ્	ગદ્
૪૦ ૧૫	ગયતિ	ગતિ
૪૧ ૧૬	સીયા	સી
૪૩ ૬	ચ્છય	ચિત્રય
૪૪ ૬	ખોળ	ખ્ક કોળ
૪૪ ૬	તેન	તેન
૪૫ ૧૦	મિત્ત	મિત્ત
૪૬ ૩	પ્યતે	પ્યસે
૪૮ ૧૫	પ્રાણીઓને	પ્રાણીઓને મરતા
૫૦ ૬	દુષ્કર્મ	દુષ્કર્મ

पानु-लीगी अशुद्ध	शुद्ध
५० १२ निगडे	निगडो
५१ २० मझो	मझो
५४ २ चुचो	चुचो
५४ २ सद	सद
५५ १६ असद्	असट्द्
५६ ४ भागगण	भगवाग
५७ ७ नाटे भाटे प्रभाट त्यागी	प्रभाट भ वेडे साधवाने
	त्यागी साधवान था, के
	नेथो भ थु सभये
५८ २१ आभी	आभी रही
६२ १७ फलाण	फलाण
६३ ८ भाक्षोने	भाक्षोने धर्म
६३ २० घयण	घयण
६६ १४ त-	ता-
६७ ३ दारम्	दारम्
६८ १ भा-	भानी-
६८ ८ नाणामि	गाणमि
७१ ३ भुभाण	भूभाण
७६ १० भुन	भुन
७६ १५ जलो अ	जलोअ
८० १५ भनुआदि	भनुआदिना
८२ १७ त प	तु प
८४ ५ यात	थात
८७ १८ भुन	भुन
८८ १३ निवित्र	निवित्र
१०१ ६६ अगो	अगो
१ २६ रुपे	रुपे

पानु-लीगी अशुद्ध	शुद्ध
१०४ १७ अभि	अभि
१०६ २ वविदल	व विदल
१०६ १६ मणं	मणे
११३ १२ राचनाड	राचना
११८ ११ धरीया	धरीय
११८ १२ सवे	सर्वे
१३१ १४ जशीने	जशीने
१३५ २० पापरधानेने	पाप रदानेने
१३६ ८ आभारनु	आभारनु
१३८ ४ शरीर	शरीर
१३८ ६ भिक्षात्वे	भिक्षात्वादि
१३८ ८ सभ भावे	सभभावे
१३८ १८ जन्तु स्याद्	जन्तु स्याद्
१४१ १४ वसथ	वसुथ
१४२ ४ दाधमा	दाधमा
१४३ १४ प्रथ नेछ	प्रथनेछ
१४३ २ सुभा	सुभा
१५३ १६ हरीती	हरीती
१५५ १५ भाधुभा	भाधुभा
१६१ २३ आलुअ	आलुअ
१६२ २४ हरी	हरी
१६६ १२ सी	सी
१६६ २ त	त
१८१ ३ नमो	नमो
१८३ ६ पणमत्तो	पणमत्तो
२०० २ जिवपाथी	जिवपाथी

પ્રસ્તાવના

આ પુસ્તક વાંચકવર્ગના હાથમાં આવતાની સાથે તેને હઠતા ડેટલાય પ્રશ્નો વિચારક જનતાના હૃદયમાં રફુરી આવે તે ખાતર અને સામાન્ય જનતાને પણ સારૂં પુસ્તક મળે જમા ઉતારવું સરળ, વ્યવહારૂં અને આત્મ હિતકર અને તે ખાતર ડેટલુક સ્વરૂપ વિચારી લેવું જાતું અગત્યનું છે તેમાં મોટે ભાગે વિચારણા એજ હોય કે—

૧ આ પુસ્તક શું વસ્તુ છે ! ૨ આ પુસ્તક બહાર પાડવાની કેમ જરૂર પડી ! ૩ આતું વાતાવરણમાં ડેટલુ સ્વપરહિતકર છે ! ૪ મહાયક પ્રકાશક તેમજ વિશેષ ઠીકત

૧ આ પુસ્તકમાં પૃ ૧ થી ૬૪ પ્રથમ સ સાગ ઉપરથી કેમ જલ્દી મન ઉઠી જાય અને આત્મા આત્મિક સ્વરૂપને સમજે, તે માટે પૂર્વાચાર્ય દ્વારા ૧૦૪ શ્લોક આપેલ છે જેના વર્ણનને સમજાવતી વિસ્તૃત પ્રસ્તાવના બુદ્ધિ છપાયલી આજ પ્રગયકની ભવૈરાગ્યચતક નામની પુસ્તિકામાંથી બોર્ષ દેવી

બીજા વિભાગની પૃ ૬૬ થી ૧૩૨ સુધીમાં શ્રી સોમ સુત્રિવિચિત શ્રી આરાધનાસૂત્ર પચત્રાના ૭૦ શ્લોક ભાષાતર સહિત તેમજ પુણ્યપ્રકાશનું ન્તવન, પ્રમાદપરિહારકુવ્રક વિગેરે આપી અતિમ આરાધના સમજાવવામાં આવેલ છે

ત્રીજા વિભાગમાં અધ્યાત્મકદષ્ટદ્રુમમથી સ્વ સારના સુષ્પની દલ્લિકતાનું જ્ઞાન કરાવવા માટે સાચું આત્મસ્વરૂપ પામવાના રસ્તા અને આત્માનું સાચું ધ્યેય ખૂબ ખૂબ સમજાવવામાં આવ્યું છે

આથા વિભાગમાં પાપપ્રતિષ્ઠાતસૂત્ર ગુજરાતી સહિત
આપવામાં આવેલ છે તેમજ બોધવચનો આપી આત્મિક
બોધ કરાવવા હક્ક દોર્યું છે

૨ આ પુસ્તકની કેમ જરૂર પડી તે માટે કેટલુંક
વિવેચન નામ નિવેદનના લેખક સં બાબુભાઈએ સારૂ
સમજાવ્યું છે અને માતવજીવન પી અપૂર્વ છાયા આપી છે

૩ આજની વિદ્યા પરિસ્થિતિના અને ચાલુ જમાનાની
હવામા ઉઠતી માલુમો આત્મિક જ્ઞાન ગુમાવવા માંડ્યા છે
તેઓને જુના જુના દંપ્ત ન્તો આપી તેમજ જીવનના દરેક
પ્રમ બોલુ જુની જુની રીતે જ્ઞાન કરાવી ચાલુ જમાનાને
અનુસરી ખુબ શીટકારવામાં આવ્યું છે

૪ ૫૦ ૫૦ પરબોપકારી જ્ઞાન સમરજીય પૂજ્યપાદ
આચાર્ય મહારાજશ્રીનું આ પુસ્તકનો સારોય વિષય એક
અજ બની ગયું છે તેમજ ૧૦ પ્રાણીની સાથે આ વક્તવ્ય
ગયે હોવાથી આત્મજાગૃતિ તરફ ખૂબ સુદર ઉપદેશ આપતા
આત્મા છે તેમના અપૂર્વ વાક્યાતુર્યરૂપ વૈરાગ્યરગમા
રગાઈ જુદા જુદા પ્રકારથી તરફથી સહાય મળી છે તેની
નામાવલિ અલગ આપવામાં આવી છે

આથા પુસ્તકોને લેખ તેમ જ નહિ સમજતાં સંપૂર્ણ
કિંમત ચમજ અનેક બાળ્યાત્માઓ મોક્ષગતિ સંમુખ થાય
એવી ઈચ્છા માથે વિરમું છું

હી પ્રકાશક—

પરિત છબીનદાસ કેશરીય દ

દાનનીર ચેક જુલાબીનાસ નાનચક સરચાપિત આદાદ

મસ્કૃત પાઠ્યાળા-ખ ભાત

સ્વરૂપ પામી શક્યા ખરેખર જે પ્રવગ વાંદરા અને બે
બિલાડીની રમત જેવો છે

કેએમ સરચાએ સત્તાનો હોર હાથમા લઈ પહેલું
કામ હરિજન પ્રવેશને લગતું કરવાના નિર્ણયમા કેટલીય
ધાર્મિક સરચાઓનો વિરોધ વહોર્યો છે કે જે વિરોધ કયા
જઈ પરિણમે તેની કટપના બહારનો વિષય છે તરીકે સત્તા
ઉપર આવનારાઓએ પણ એટલો તો ખ્યાલ રાખવો જરૂરી
છે કે-લઘુમતીની કારમી ચીસ કેટલીયે વખત બધે ઠર
પરિણામ લાવનાર બને છે

આજકાલની વિચારણા વિનાની ગાડીચેત્રી પ્રજા વ્યક્તિ
ઓને રીતસર ઓળખ્યા કે પારખ્યા સિવાય કુટિરાળી
અની ગાડરોયા પ્રવાહની જેમ એકે ક્યું તેમ બીજા પક્ષ
પાછા જે પાછા જ અનુસરે જ લાય છે આજે તો ગાંધી-
જીએ ક્યું એટલે ભગવાને ક્યું એવી કે તેથી પણ વધારે
મહત્વની માન્યતા ધરાવનાર વર્ગ સમજતો તથા કે સહુ પોત
પોતાની મુરાદ બર લાવવામાં અને સ્વાર્થના અત્યાગમાં જ
રહેવા છે કોઈ મત્રી, ગૃહમત્રી, પ્રમુખ, દિવાન, સેક્રેટરી,
ગવર્નર, ગવર્નર જનરલ, પ્રાઇમ મિનીસ્ટર અને તેથી પણ
આગળ વધીયે કોઈક તો સૌથી ઉચ્ચકક્ષાની દેવ તરીકે
પૂજવાની પણ મુરાદ સેરી જ રહ્યા છે આ રીતે દુનિયાનું
બહુ દુનિયાના લાગ્યે યાય તો બધે બાકી સ્વાર્થી દુનિયા
પરિહિત કરતા પરિહિતને મો ગાઉ દૂર માને છે

મિશન હોસ્પિટલનો ચેપ લોકોને એટલે સુધી ઘર
ખોલે છે કે-સામાન્યમાં સામાન્ય રીતે પણ મોટું

પરંતુ સ્વપર કદયાણુ અર્થે આ માનવજીવનને છત્રી
બાણુવા માટેની દુર્લભતા સ્વોકારાધ છે એ નિ સ દેહ નિર્ણયને
હૃદયપટ પર હરહ મેઘ અ કિત ઠવો જરૂરી છે

સ્વ ૨ ત્યાહુના અર્થી આત્માઓને મનુષ્યપણું મેળવતું
એ નેટલું દુર્લભ છે તેટલું અગર તેથીમે વિચેનપણે પ્ર ૨
થયેલા મનુષ્યપણાને સફળ કરવામા છે

મનુષ્યપણું મેળવ્યા માનથી ધારણી ધારણાઓ, વિચારેલી
વિચારણાઓ, આ-લેલી આશાઓ, અને વારવાર ધ્રુવેલી
ધ્રુવણાઓ સફળ થતી નથી તેથી જ માનવજન્મની સફળતા
માટે સાતુફળ સંયોગોના સફકાર આપી શકે તેવા બોધ
પાઠને આપના હોય તવા પુસ્તકોની જ ખાસ આવશ્યકતા
ગણાય તેમાત્ર આ એક છે

હાલની કેમપણી, હાલનું આયન્ન અને હાલનાં જીવન
વ્યવહારના સાધનો દેખીતો રીતે એટલા આગળ પડતા
જણાય છે કે તેનો નસ પારખ્યા સિવાય તે આપણા જીવ
નને કેટલું પછાત કરી મૂકનાર છે તેનો ખ્યાલ પણ
આવવો મુશ્કેલ છે

હિંદુસ્તાન પાકીસ્તાનના મળબેદોમા આપણી પ્રજાને
એટલો જાધો વિરુદ્ધ ગનાવી નીધો કે એકત્રીજાના લાખો
માણુઓ અદર અદર ઠપાર્થ મૂચા અને ઠગેડોની મીલકત
પુવાર થવાના પ્રસંગો આપણે નજરે જોવા છતાં પણ ૧૫મી
ઓગસ્ટ દેસથી ઉજવાતી આપણે ૪ જોધ અને તે દિવસ
જેવો લાખો વરસમા કેઈ પણ દિન આવ્યો ન હોય તેવું

સ્વરૂપ પામી શક્યા ખરેખર જે પ્રસંગ નાંદરા અને જે બિલાડીની રમત જેવો છે

કેન્દ્રેય સંસ્થાએ સત્તાનો દોર હાથમાં લઈ પહેલું કામ હરિજન પ્રવેશને લગતું કરવાના નિર્ણયમાં કેટલીય ધાર્મિક સંસ્થાઓનો વિરોધ વહોર્યો છે કે જે વિરોધ કયા જઈ પરિણમે તેની કટપના બહારનો વિષય છે નવીન સત્તા ઉપર આવનારાઓએ પણ એટલો તો ખ્યાલ રાખવો જરૂરી છે કે-લઘુમનીની કારમી ચીસ દેલોયે વખત બચકર પરિણામ લાવનાર બને છે

આજકાલની વિચારણા વિનાની ગાડીવેલી પ્રજા વ્યક્તિઓને રીનસર ઓળખ્યા કે પારખ્યા સિવાય હૃદયરાગી બની ગાઠરોયા પ્રવાહની જેમ એકે ક્યું તેમ બોલ પલ્લુ પાછળ ને પાછળ જ અનુસરે જ લાય છે આને તો ગાંધી-જીએ ક્યું એટલે ભગવાને ક્યું એવી કે તેમી પલ્લુ વધારે મહત્વની માન્યતા ધરાવનાર વર્ગ ગમજતો નથી કે સહુ પોતા પોતાની મુરાદ બર લાવવામાં અને સ્વાર્થના અત્યાગમાં જ રહેવા છે કોઈ મંત્રી, ગૃહમંત્રી, પ્રમુખ, દિવાન, સેક્રેટરી, ગવર્નર, ગવર્નર જનરલ, પ્રાધ્યમ મિનીસ્ટર અને તેથી પછી આગળ વધોયે કોઈક તો સોથી ઉચ્ચકક્ષાની દેવ તરીકે પૂલવાની પણ મુરાદ સેરી જ રદ્યા છે આ રીતે દુનિયાનું ભાતું દુનિયાના ભાગ્યે યાય તો ભાગે બાકી સ્વાર્થી દુનિયા સ્વહિત કરતા પરહિતને નો ગાઉ દૂર માને છે

મિશન હોસ્પિટલનો ચેપ લોકોને એટલે સુધી ઘર ઘાલી બેઠો છે કે-મામાન્યમાં સામાન્ય રોગને પણ મોટું

સ્વરૂપ આપવી આવી સસ્યાઓ ઠેકઠીક બાળતોમાં લોકો
પ્રયોગી જ છે અને દુનિયાનું કેવળ બનું જ કરવાની ખાતર
જ અવતરેલ ન હોય તેમ દેખાડ કરવા છતાં તેમાં આંતરિક
તરવ તેા હોટ્ટોને કુળ, જાત અને આચારશ્રદ્ધ દરી પોતાના
તરવોને ખૂબ ખોલવટ કરવા મટેના સ્વાર્થ પુરતું જ છે

બળી આજે જયતી ઉજવવાના ચોખીન લોટો ગમે
તેવાની પણ જયતી ઉજવ છે તેમજ પરમાત્માની પણ
જયતી ઉજવી તેમને પણ સામાન્ય જનતા પિતૃરોજમા મૂકી
મહાન્ આશાતનાના લાગી જતી આત્મસ્વરૂપે બહુ કહે
છે મહાવીર જયતો માટે આજે ધર્મી ગદ્ગાતો વર્ગ પણ
સુધારકોની મગલે ફૂદી પડે છે પણ તેનું પરિણામ અત્યંત
ભયકર છે અને તેના મર્નજતાને મહાન્ ધક્કો પહોચાડનાર
છે સર આનોત્તે છુદ્ધ માટે લાહટ ઓફ અદિયા અને ઇશુ
માટે લાહટ ઓફ વર્લ્ડ ઓવા ચખ્કોનો પ્રયોગ પણ કરેલો
છે જ્યારે મહાવીરને લાહટ ઓફ ઇન્ડિયા તરીકે સંબોધે
છે મહાવીર જયતી ઉજવવામા કેવલ ધર્મ જ માનનારા
અને તેના ઓઠે આજેવાનીપણું બજવનારાઓએ આ વસ્તુની
ખાસ નોંધ લેવા જેવું છે

ઉપરની જ જમી વિગતોમા ઉઠાણુ તપાસ્યા ચિવાય
પરિણામ ભયકરતાગા છે તેવીજ રીતે ચ સોના ઉઠાણુને
સમજ્યા વિનાના ચાસોના ઓઠ ને ઉપદેશ કરવા નીકળી
પડેલાઓ માટે ખાસ ભારપૂર્વક જણાવવું પડે છે કે પહેલાં
આત્મસ્વરૂપને પીછાનતા રીખી જીવે ઓ માટે અશિમાય
બાધવા તેજ વધારે વ્યાજબી ગણાય પણ પરોપદેશે પાણ્ડિત્યમ્

સમજી ચઢા તઢા શખેદો ફેરી દેવા જરાય બાજબી નથી
 કેટલાક વખત ઉપર શ્રીચુત ગોપાળદાસ છવાભાઈ પટેલે
 પણ ભગવતીજી સૂત્રનો અર્થ કરતા મહાવીર પરમાત્માને
 માસાહારી કહેવામાં આવ્યો. પણ ખાધો નથી જે ભાઈ
 કોટલુ પણ સમજી શક્યા નહિ કે જે કોન સમાજનો નેતા
 માસાહારી હોત તો તેનો અનુયાયી વર્ગ કેવો મહાવીર
 હોત કાજલા તરીકે એક બોદ્ધભિક્ષુકે માત્ર પોતાની આજી-
 વિકા ખાતર જ અને તે પણ દાર્ધપણ વસ્તુ ન મળતા
 નિરુપાયે મુઠી મચ્છીનો ઉપયોગ કરવા છતાં આજે તેનો
 અનુયાયી વર્ગ કેવળ માસાહારી જ બની ગયો છે શું પટેલ
 ભાઈનું મનજ હજી ખેડવામાં જ રહ્યું કે કોઈ ખેડવા જતા
 બળદના પૂછતા આમળવામાં જ દોડી ગયું કે આવી આમાન્ય
 વસ્તુનો પણ ખ્યાલ ન રહ્યો બની મહાવીર પરમાત્માએ
 તો પોતાના લોહી ખરડાના રોજની શાન્તિ માટે જે ઔષધિ
 શીતોપચાર તરીકે મગાવેલ તો શું માંસ તે વળી શીતો
 પચાવ કરી શકે અરુ !

પણ આ તો પટેલભાઈ તેમને વળી આવી બાબતોની
 શી ગતાગમ દોષ પણ ચેન કેન પ્રકારેથી આગળ આવવા
 જેવો જ હુકો ગગડાવ્યો લાગે છે પણ ધર્મ વિદ્વંસના
 પરિણામે પટેલભાઈનું તેણે લખવું, જેટલું આપણને હૃદય
 ઠાંપ નહિ લાગે તેટલું જ સુવાચકોને નામે બહાનું પડેલા
 કહેવાતા જોનો આજે બધી જ વાતના જોનાચારને સપ્તદર્શ
 પરઠવવા બેઠા છે તે ખૂબ જોનો વિષય છે સમાજે તેના
 ઔષધી ખૂબ ખૂબ ચેતવાની જરૂર છે અને આજેવાનોએ
 તેઓની સાન કેઠાણે આવે તેવા પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે

ઉપરની બધી હકીકતનું ધ્યાન જે સવા આવા પુસ્તકોની ખાસ જરૂર છે અને તે લક્ષ્ય આ પુસ્તકમાં ખાસ રાખી માનવજીવનની કિંમત સમજાવવામાં આવેલ છે

પૂજ્યપાદ આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્દિજયભક્તિસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ આ રીતે માનવજીવનની દુર્લભતા સમજાવવામાં ખરેખર એક અપૂર્વ વ્યક્તિત્વ પ્રત્યક્ષ રીતે પ્રકાશિત કરી રહ્યા છે

અતમા આવા પુસ્તકોનો સદુપયોગ કરી અનેક આત્માઓ આત્મિક પરમ ધ્યેય મોક્ષપદની સમીપવર્તી અને તેવો અભિલાષા સાથે વિરમું છું

લી બાબુભાઈ દલપતભાઈ શાહ

શ્રી સ્વાદ્વાહ સંસ્કૃત યાત્રાયાત્રા

(દાનવીર શેઠ બુલાબીલાલ નાનચંદ સંસ્થાપિત)

ખુલાત,

जिनस्तुति

श्रीमद्गुर्जरदेशभूषणमणि, सर्वज्ञताधारकम्
मिथ्याज्ञानतम पलायनविद्याबुधत्पम तायिनम्
पार्श्वस्थायुकपार्श्वयज्ञपतिना ससेव्यपार्श्वद्वयम्
श्रीशंखेश्वरपार्श्वनाथमहमाऽऽनन्देन उन्दे सदा ॥

गुरुस्तुतिः

बन्धन्तेऽप्रतिमप्रभावकवरा विश्वोपकारप्रता
दुर्दान्तप्रतिवादिबुद्धरघटासन्त्रासरुण्ठीरवा
वैराग्यामृतवर्षणप्रशमितमोक्षाममोहानला
सर्वत्रापि गुणादरव्यसानन श्रीधर्मसूरीश्वरा ॥

૧૫માન તથા પ્રવર્તક આગમનના આચાર્યેય
 શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦' શ્રી વિજય અગ્નિમૂર્તિ ૧૫૦૭
 મધ્ય ૧૪ માર્ગ

નહિ પણ શાશ્વતી અદાઈ અને આયજિલ તપની વિભૂષા વાળો હોવાથી 'વર્ધમાન તપ પ્રતીક પણ' તે શુચિ આસ સૂચન તરવરતું હતું જ આ રીતે બધાના મનને આનંદ પમાડનાર હોવાથી માતા પિતાએ મહોત્સવ રૂપે મોહનલાલ નામ પાડ્યું.

કુલોત્તમ પુત્ર પ્રાપ્તિથી માતા પિતાની વિશિષ્ટતાએને બાળ વાની અપ્રતિમ શક્તિ જન્મ આપનાર માતૃપિતા બાવા મહાન વ્યક્તિનો જન્મ આપવાથી આ લોકમાં પણ સુદર સુદર સ્થાન પામી જાય છે અને સદાને માટે માનવ હૃદયમાં સ્થાયી રૂપે રહી જાય છે અને સર્વેશ્વરના ઉત્પન્ન થયેલા કમળની જેમ તેજ બાળકને માતૃપિતાના વારસાગત અને અનુકરણીય મુસક્કારોની સુદર છાપ અવિભ્યન્તા અલોકિક પુરુષ બનાવી મૂકે છે, તે વિશિષ્ટતાનો આધાર ખરેખર માતૃપિતા જ છે ચરિત્ર નાયકને પણ માતૃપિતાના આદર્શ મસ્કારનો વારસો મળવાથી બાળવયથી જ જિનપૂજા સામાયિક, પ્રતિકમણ, સુવાર સાજના પ્રયાખ્યાન, પર્યંતિથિ પોષધ આદિ ક્રિયાનિષ્ઠ બન્યા, એટલું જ નહિ પણ ક્રિયાશીલ વ્યક્તિઓના નેતા બન્યા આજનું નેતાપણ અવિભ્યન્તા અનેના નેતાપણનું સૂચક હતું કે જેમના અનુચરણથી આજે પણ મગીમા પર્યંતિથિ પોષધની તેમજ અન્ય ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ અવિનિષ્ણત પળે ચાલી રહી છે વળી તેઓ દૂક વયમાં જ જેમણે શુજરાતી છ ચોપડી, પચ પ્રતિકમણ નવ રૂપરણો, પ્રચરણાંતિનો અભ્યાસ કર્યો, અને ઉમરના પ્રમાણને યોગગી અગ્રાધ આત્મ

શક્તિની પ્રેરણાથી અસીમ તપશ્ચર્યાનો જેવી કે વિધિ
સહિત વૈશ્યાનક તપ, ચૌસઠ પ્રહરી ઇત્યાદિ અનેક
પ્રકારના પાપધ, છઠ્ઠ, અઠ્ઠમ, છ તથા અઠ્ઠમ, ચાર ચાર
ઉપવાસને પાસે બેસણાની ચાર વર્ષ સુધી મંગીસરણ તપ
અને પાંચ ઉપવાસને પાસે બેસણાની સિકાસન તપ
ઇત્યાદિ ઉચ્ચ તપશ્ચર્યાઓ કરી હતી.

સોનુ અને સુગઘ

આપણા ચરિત્ર નાયક પ્રથમથી જ સુગસ્કારી હતા. ગ્ય
રગ રગિત જીવનવાળા તો હતા જ, તેમા વળી, પૂર્વ આત્મા
રામજી મં શ્રી મમીમા પધાર્યા જેથી ચોનામા સુગઘ મળી
ત્યારે તેમના ઉપદેશાનુસાર પાત કરવાથી તેમના દુઃખમા
ઉમળકા આંગો કે દાણધરમી એવું શરીર છે છતાં પણ
આ શરીરથી જે થઈ શકે તે બીજી કોઈ ગતિના શરીરથી
થઈ શકે તેમ નથી હોવા પણ આ માનવ ભવને તેટલાજ
માટે ધર્યે છે નહિ કે-મોજશોખ માણવા ખાનપાન કે
જેશ આરામ ઉડાવવા લાડી વાડી અને ગાડીમા રહાવવા
કે લક્ષ્મીની લાલચે, તેમની પાસે આ મહિની દરેક વસ્તુ
જે છે તપા પણ માનવ ભવની વાછના તેટલા જ માટે કે
તેમના તે બધા સુખો તો પાછળ દુખનો અનુભવ કરવા
વાળા છે માટે સુખ તે વાસ્તવિક સુખો તો નથી, વાસ્ત
વિક સુખ તો તેને જ કહી શકાય કે જેની પાછળ કોઈ
પણ દુખનો અનુભવ કરવાનો વખત ન આવે, તેવા સુખનો
સરળ રસ્તો જો કોઈ ઠેકાણેથી નીકળતો હોય તો તે
મહિની જ માટે તેને મહાકાળ ધર્યે છે તેવો સુયોગ મને

માપડયો છે તો આ શરીરથી સ્વપર હિતકારક થાવન
હિતના કાંચો ન થાય તો મળેલ રત્ન શુભાવના જેવું થશે
અને આમ પ્રમાદમા દિવસો આટલા જતાં કારમો કાળ
ક્યારે કેળોએ કરો જશે તેની ખબર પડશે નહિ કારણ
કે નીતિમાર પગ કહે છે કે—

અર્થ —“ કાર્યમથ કુર્વોત્, પૂર્વાદે ચાપરાહિરુમ્ ।

નહિ મતીક્ષને મૃત્યુ, કુતમસ્ય નવા કૃતમ્ ॥

અર્થ —“ કાલે કરવા યોગ્ય શુભ કાર્ય આજે જ
કરી લેવું, કારણ કે મૃત્યુ રાહ નહિ જીવે કે આનું આ કાર્ય
થઈ ગયું છે કે નહિ ”

આરી વિચારણાઓની સ્ફુર્તિની સાથે તેમના કેન્દ્રાક
સ્નેહિ મિત્રો પાત નું આશુર્ય પૂર્ણ કરી આલ્યા ગયા, તેથી
તેમજ સુદર પુનઃક વાચન આજના જડવાદના ઘેરી જમાના
ની લયોત્થા અદિપ્ત વિગેરે પ્રશ્નોથી તેમના મન, વચન,
કાયાના ત્રણે તારનો સૂર એજ પ્રકારનો નીડળા માડ્યો
અહિ જ તેમના વેગવ રજની દંડાનો મજબૂત પાયો
પૂરાયો

આ રીતે આ લગ્ય કમળ વીકમી રહ્યું હેતુ, ત્યા જ
સૂર્યનો ઉદય થયો જોડે કે પૂજ્ય મુનિરાજ શ્રી ધર્મ
વિજયજી મહારાજ (કાશી વાળા આચાર્ય શ્રી વિજય
ધર્મ મુનિશ્વરજી મહારાજ) નું સ ૧૯૫૫ની સાલમાં
સમીર્મા આતુર્માસ થયું તેમની સુચગડાગ સૂત્રની સુંદર
ઉપદેશ શૈલીથી આપણા ચરિત્ર નાયક રૂપ કમળ એકદમ

ખીલી ઉઠ્યું આત્મ પરિણતિ ઉત્તર થઈ, તેની સાથે એક સુદર સ્વપ્ન આભ્યું કે—આત્મ કલ્યાણ કરવા સાથે અપ્રતિમ શક્તિનો ઉપયોગ કરી ગાસન હિતના કાર્યોમાં તત્પર થા' ત્યારથી વૈરાગ્યની હઠતા રૂપ મહાન અણાવાની શરૂઆત થઈ કે જેના પરિણામે તુરતમાં જ પ્રવલ્લા અગીકાર કરવાની ઉત્તમોત્તમ ભાવના પ્રકુલિત થઈ અને તેને વધારેમા વધારે સુદૃઢ બનાવવા અને આત્માને અત્યંત નિર્મળ બનાવવા તીર્થાધિરાજ શ્રી શત્રુબ્ધ તીર્થની નવાણુ યાત્રાનો નિશ્ચય કરી પાવોતાણા આવ્યા અને નવાણુ યાત્રાકરી તે હરમ્યાન પશુ ભાવના ઉત્કટ રીતે વેગ લઈ રહી હતી તેથી ત્યાં જ દીક્ષા લેવાનો યોક્તસ નિર્ણય કરી સમી આવ્યા.

દીક્ષા અને તે કેાની પાસે લીધી

પન્થાસશ્રી હિમેદ વિજયજી મ ઠા ૧૧ સાથે મુનિરાજ શ્રી ધર્મ વિજયજી મહારાજ ચાણુરમામા ગિરાજમાન હતા તેઓશ્રી પાસે જઈ આપણા ચરિત્રનાયક બાઈ મોહનલાલે પોતાની શ્રુત ભાવના વ્યક્ત કરી મહારાજશ્રીએ ગત ચાતુર્માસમા વૈરાગ્ય રગની ઉછગતી ઉર્મિઓ બાણી સુદૂર્ત સ ૧૯૫૭ના મહા વદિ દશમનું નક્કી કર્યું અને સ્થીના મવમા પોતાને આગણે આર્તુ મહાન્ કાર્ય કરાવવામાં અત્યંત આનંદ આનંદ થઈ રહ્યો અને સઘ મહારાજ શ્રી ને વિનનિ કરી ઠાઠમાઠથી સામૈયા પૂર્વક મરી લાવ્યો, ત્યારથી વાયણાં આલુ થયા અને અનેક પ્રકારના વિધ વિધ યોગ્ય પૂર્વક દીક્ષા થઈ અને મુનિરાજ શ્રી ધર્મ વિજયજીના

શિષ્ય મુનિ ભકિતવિજય નામ શર્પવામા આગ્યું આ
 ઓગ્રવની સાથે જ ભાવનગરથી એક ગ્રામક દીક્ષા દેવા
 માટે આવ્યા હતા તેમને પણ આપણા ચરિત્ર નાયકની
 સાથે જ દીક્ષા આપી મુનિ હેમવિજયજીના શિષ્ય મુનિ
 ભગવાનવિજયે બનાવ્યા દિગ્ગમે દિવસે આપણા ચરિત્ર
 નાયકે વરાગ્ય રસ ભરપૂર મુંદર ભાષણ આપ્યું, જે તેમની
 ભવિષ્યની આગેવાનતાનું સૂચન હતું અને ત્યારથી જ તેઓ
 શ્રીના ભાર્ગ સોભાગ્યચ્છદના પણ વૈરાગ્યને દિન-પ્રતિદિન
 વેળા મળ્યો તેઓ શ્રીના પુણ્ય પ્રભાવે અને સુધ ઉપર
 અનહદ પ્રેમ અને ઉપદ્રા હોવાથી દીક્ષાના દિવસે દાગમી
 પાખી પાળવાનું ચોન્ટે લખાણ થયું, જે આજે પણ
 અદ્ભુતવિત પછે ચાલી રહ્યું છે

જૈન માધુ શનુ એટલે શુ ?

ભગવાન મહાવોર ૧૪માત્માના શાસનમા શામનધોરી
 ગણધર ભગવાન થી મુખમાંસ્વામિની ૫૨૫૨ના પ્રવાહમા
 અનિન્દાવ અબહિષ્કૃત વિગેરે સ્વરૂપ જે યોગ્ય સમુદાય હોય
 તે સમુદાયમા વિદ્યમાન મુનિરાજના શિષ્ય તરીકે જીવનર
 જીવન સુગત થવું જોઈએ. અને એ માધુ જીવનના મતો
 અને સમગ્રગ્રહણ શિક્ષા પ્રાપ્ત કરવાની અગા મુવિદિત
 આચાર્ય પર પરામા થયેલા મુવિદિત આચાર્યના આજ્ઞાધારી
 પદસ્થ મુનિવર મુનિવર
 અને તે સર્વ દાર્ય
 ઉપ નદીની રચના
 ચતુર્વિધ સ

ઉપર પ્રાપ્ત થવો. જોઈએ, જાટલો કમોટીમાંથી પસાર થવું
પડે છે ત્યારે જૈન સાધુ ચવાચ છે

જૈન સાધુ એટલે— અહિંસા,

સયમ અને

તપની મૂર્તિ

જેમાં માધુ જીવન માટેના જોઈએના જોઈએ ગરબી
હોય, તેટલા પણ એ ત્રણ શુભ નથી તો તે માધુ જ નથી
જૈન સાધુ હો જાસ કરીને નથી જ

માત્ર દીક્ષા પર્યાયની મહત્તા

જૈન દીક્ષા પ્રાપ્ત કર્યા પછી માત્ર સાધુ જીવનના નિયમો
દીર્ઘ દીક્ષા પર્યાય મુખી પાળવામાં આવે તો પણ માનસિક
અને આત્મિક અગમ્ય લાભો અવશ્ય પ્રાપ્ત થાય છે

અહિંસા, સયમ, તપ, શાન્તિ, ઉપશમ, આચાર
પાલન, ક્ષણચર્ચ, અને શુદ્ધિવાસ, આ બધી સામગ્રી વર્ષોના
વર્ષો મુખી જીવનમાં પ્રાપ્ત થઈ જાય તેજા વધારો થાય છે તેમાં જરા
પણ કિંમતે કિંમતે આત્માના તેજમાં વધારો થાય છે તેમાં જરા
પણ શંકા નથી. દવાઓને લાવનારો—અને ખરજના વર્ષોથી
શુભ આપાય છે જેમકે સામાન્ય પીપર કરતાં ચોસઠ પ્રહરી
પીપરનો શુભ વધો જાય છે તે સર્વ સમજદારોની જાણમાં
છે સામાન્ય મમજાના લોકો તો પીપરમાં, તેના સામાન્ય
બૂદ્ધિમાં, અને ચોસઠ પડોરના છુટ્ટો બૂમમાં ખાસ ફરક
સમજતા નથી પણ વેદવેદના વાણકાર તે ફરકની ચોખ્ખી
મહત્તા મમજે છે અને તેની ખરી ખૂબી તો ફરકી ઉપરની

અસરથી વેદને ફરતી આનંદ પામે ત્યારે જણાય છે
 દેટલાં અસર જીવો “આવા કંઠક નેન જીવનથી કંઈ ફાયદો
 કે જીવનમાં ફેરફાર થતો નથી” એવી જાણિય વાણિયાઓ
 કરી બાજી માનસની જનતાને વર્ષ પ્રવૃત્તિથી દૂર ખસેડવા
 મહેનત કરે છે પણ બાહ્ય દેખાવની આ વસ્તુજ નથી
 હવા પણ બહારથી તેમ જની જેમ બાહ્યરૂપે કે બાહ્યની જેમ
 કંઠક કરતી નથી લાગતી તેમ આનું પરિણામ દેખાવમાં
 કશાનું ન હોય છતાં માનસ અને આત્મા ઉપર અસરકારક
 થાય છે આ અવસ્થા પરિણામ સ્વાતંત્ર્ય ઉચ્ચકક્ષાના
 સ્થાનમાં અને ઉચ્ચ પામ્યોગના સંજોગોમાં જન્મ રૂપ
 આવે છે અને માનસ ઉપર તેવી વિશેષ ઉત્તમ સામગ્રી
 પ્રાપ્ત થઈ, આત્માનો ઉજ્જ્વલિત કરી આગળ વધે છે બાકી
 જ બહારથી દેખાવની વસ્તુજ નથી જો આ બધી નિષ્ફળ
 હોય તો આત્માનો વિકાસ વાદ જ ન હોય તેમ માનીએ
 તો નાનો બાળક મછીને વિદ્યાનું ન પાકવો જો એ વિદ્યાનું
 કે સુખ માણસની પરીક્ષા સામાન્ય માણસને હોતી નથી
 તો માત્ર જનેન માણસ સમજે છતાં “લેઈ નથી”
 તેમ કોઈ સમજી માણસ તો નજી કહી શકે, વર્ષો સુધી
 અભ્યાસ કરી શક્તિ એકઠી કરી, ધીરો મેળવનાર યુવાનને
 મોટો માણસ થવાની પહેલેથી જ કંઠપતા ન હોય છતાં
 શક્તિનો પાછળથી ઉપયોગ થાય છે તેમ ચારિત્રનો પ્રભાવ
 પછીથી જ જણાય છે કોઈ દિવસ નમસ્તું જતું જનથી

આપણા ચરિત્ર નાયક પણ આવા કંઠક નેન જીવનનું
 ચારિત્ર સ્વીકાર્યા બાદ જીવ જીવ મહાપુરુષો જેવા કે

પોતાના ગુરૂ મહારાજ તથા ૫૦ ૫૦ ઉમેદ વિન્યય મં તથા
૫ કમલવિન્યય મં ના પરિચયમાં પોતાની પ્રતિજ્ઞામાં
વધારે રૂચિકર અને ભગૃતિવાળા થયા ત્યારબાદ ઉભામાં
તેઓશ્રીની તેમજ મુનિ ભગવાનવિન્યયની વડી દીક્ષા થઈ

આ વડી દીક્ષા પેલા અને છેલ્લા તીર્થ કરના વારામાં
હોય છે કાળ કે ત્યાં સુધીમાં માણસના હૃદયનું તેમજ
સ્થિરતાનું માપ કાઢી શકાય છે અને હથવૈકલિકતા અધ્ય-
યનોથી આ રીતે ખૂબ સ્થિર થવાનો પ્રયત્ન મળે છે,
આપણા ચરિત્ર નાયક ખૂબજ સ્થિર હતા તેમાં આ જાતનો
સુદર જોગ મળ્યો, જેથી અતિ સ્થિરતા આવી

આતુર્માસ

તે આતુર્માસ ગુરૂ મહારાજ શ્રીની માથે વીરમગામ
કર્તુ તેમાં સારસ્વત વ્યાકરણનો અભ્યાસ કર્યો અને આતુ
ર્માસ સંપૂર્ણ થયે ૫૦ કમલવિન્યયનો સુયોગ સાપડવાથી
ગુરૂમહારાજે મહાનિશિયના તેમજ ચરિત્ર નાયકે ઉનરાધ્ય
યન અને આચારાંગના યોગો વહન કર્યા ત્યારબાદ વિહાર
કરી સુ ખેશ્વર તીર્થની યાત્રા કરી, પોતાના માંસારિક વતન
સમી થઈ રાધનપુર પધાર્યા ત્યાં શ્રી લોગીલાલ (હાલમાં
શ્રી ભદ્રસૂરિય)ના દીક્ષા-મહોત્સવમાં જે દરમિયાન પ્રકરણ-
હિનો સુદર અભ્યાસ કરી લીધો એક દાણ પણ પ્રમાદમાં
માળતા ન હતા અગ્નિચિહ્નપણે સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન અને
ચારિત્રની આરાધનામાં તન્મય રહેતા હતા ત્યાંથી વિહાર
કરી માડળ પધાર્યા અને સ ૧૬૫૮નું આતુર્માસ કર્તુ
ત્યાં સંસ્કૃતનો અભ્યાસ કર્યો

અહિં અભ્યાસ કરતા તેઓશ્રી તેમજ ગુરુમહારાજને સંસ્કૃત, પ્રાકૃત અને ઉચ્ચ ગૂજરાતી આદિ સાહિત્યની તેમજ પૂજ્યપાદ હેમચન્દ્ર સુધિથી વિરચિત સાહિત્ય ન્યાય-વ્યાકરણ આદિ શાસ્ત્રોને પ્રકાશમાં લાવવાની ખૂબ તમન્ના બાળી કારણકે શાસ્ત્રો અને સાહિત્યના વગેરે ઉભા કરવા માટે વિદ્યાના વાતાવરણ વાળું ક્ષેત્ર જોઈએ, તેથી તેમણે બનારસ પસંદ કર્યું અને તે તરફ ગુરુ મહારાજ શ્રીએ વિદ્યાર હ બાંધ્યા અને આપણા ચરિત્ર નાયકને ૫૦ કમલ વિજયભંડ સાથે મોકલ્યા, તેઓશ્રી વિદ્યાર કરતા ખેડા પધાર્યા ત્યાં થરાના આવક આવમચંદ બાઈને દીક્ષા આપી ચરિત્રનાયકના શિષ્ય શ્રી અમૃતવિજયભંડ બનાવ્યા ત્યાંથી વિદ્યાર કરતા કરતા મેસાણા પધાર્યા અને સ ૧૬૫૬નું ચાતુર્માસ ત્યાં કર્યું કે જેથી જ્ઞાન ધ્યાનાદિની સારી પ્રાપ્તિ થઈ

ચોમાસુ દત્તરે વિદ્યાર કરી પાટણ પધાર્યા ત્યાં ૫૦ શ્રી કમલવિજયભંડ પાસે કલ્પસૂત્રના યોગ કર્યા અને અનેક સત્ચારમાઓમાં મુદ્ધાસિચન કરતા કરતા કચાહા પધાર્યા ત્યાં ગામ 'ટીકર'ના મુદ્ધરભાઈને દીક્ષા આપી મુનિ ચન્દ્રવિજયભંડ બનાવ્યા અને પાછા પાટણ આવી ૧૬૬૦નું ચતુર્માસ પાટણ કર્યું ત્યાં ૫૦ કમલ વિ તથા ૫૦ વીરવિજયભંડના સાનિધ્યથી મહાનિર્ણયના યોગ કર્યા ચોમાસુ પૂર્ણ થયે વિદ્યાર કરતાં વીરમગામની વિનતિથી સહર્ષ સ્વીકારી ત્યાં પધાર્યા અને સ ૧૬૬૧ નું ચાતુર્માસ વીરમગામ કર્યું ત્યાંથી દ્વારતક વડમા વિદ્યાર કરી શ્રી શ્રી જ્યેષ્ઠ પાર્શ્વનાથના દર્શન કરી પરમાહવાન પામ્યા

શાસ્ત્રાભ્યાસની પરાકાષ્ઠા અને તેનું ઉચિત સ્થાન.

શ્રી ચરિત્ર નાયકના શુર મહારાજ બનારસ ગયા તે જોશીએ ત્યાં સ ૧૬૫૬ની અક્ષય તૃતીયાએ પાઠશાળા સ્થાપન કરી અને મહોપાધ્યાય શ્રી ચરોતિજીજીના નામથી વિમૂર્ષિન ઠરી, કારણ કેકોઈ પણ કારણમા નામનો મોટો આધાર છે એક ઉક્તિમાં કહ્યું છે કે “વૃદ્ધયતિશ્વાસે ચક્ષનતિશ્વાસ ॥” પણ તે નામની કિંમત સમજનાગએ માટે ત્યાં વિદ્યાર્થિઓ મહાન પરિશ્રમ ઉઠાવી વિદ્યાભ્યાસ કરવા લાગ્યા આ અમાચાર શુર મહારાજશ્રીએ ચરિત્ર નાયકને જણાવ્યાથી તેમને પણ જ્ઞાનભ્યાસની પરાકાષ્ઠાએ પહોંચવાની તેમજ શુદ્ધ મેળવવાની ભાવના થવાથી તેમની નેવાની ઉત્કર્ષિત ભાવના થવાથી લાંબા વિહાર આરંભ્યો અને કપડવણજ, ગોધરા, રતલામ, ઉજ્જૈન, મક્ષીજી, જામી, અને કાનપુર વિગેરે સ્થળોની યાત્રા કરી સ ૧૬૬૨ના વૈશાખ વદિ ત્રયોદશીએ બનારસમા પધાર્યા તેજોશીનું કાળી નરેયે પણ દબદબા ભર્યું સન્માન સાચવ્યું તેમજ પ્રાણચ્છેદા અને વિદ્વાનોએ પણ દર્શન કરી અપૂર્વ આનંદ ઉડાવ્યો.

વિદ્યાનું ઉત્તેજક વાતાવરણવાળું બનારસ જેવું સ્થાન, શુરદેવની વરસી રહેલી અમીકષ્ટિ, અપૂર્વ શુદ્ધિ, આજમનો અભાવ, અને આઠ મામના ભૂખ્યા ખેડૂતને પ્રાસ થએલ છોડાછત ચાતુર્માયની જેમ મળેલા અનુકૂળ મ યોગો પછી આપણા ચરિત્ર નાયકને જ્ઞાન મેળવવામાં શી ખામી રહે? તેમણે તો અવમાન્ય જ, મન્દુત, પ્રાકૃત અને ધર્મ

શાસ્ત્રાદિનો સગીન અભ્યાસ કરવા સાથે શુદ્ધ ગોત્ર સાધવા
પૂર્વક સ ૧૯૬૨નું ચાતુર્માસ ત્યાં ફલીભૂત મમાસ
મથુ

લઘુખધુ તેમજ ચાર સહાધ્યાયીની દીક્ષા અને શિખરજીની યાત્રા

બનારસના ચાતુર્માસમાં ચરિત્ર નાયકના લઘુખધુ બાર્ષ
સીલાગચ્ચ દે સુદ ૬૨ અભ્યાસ કર્યો અને વરીલ ખધુને
પગલે અનુસરવા તયાર થયા અને પ્રતિદિન સાસારિક શાક
ઓખે કરવા લાગ્યા ત્યાંથી ચરિત્ર નાયકે વિહાર કર્યો અને
ભગવતના જન્મોદયો પુનિત ક્યાનોમા પવિત્ર થવાની
ભાવનાથી સંગેતશિખર તરફ વિહાર રસ્તામાં ખાવાપુરી,
કુંડલપુર, શાજગૃહી, શુભશૈલ (શુભાયા), અને કાન્નિમકુંડ
વિગેરે ઠેઠાએ થઈ સ ૧૯૬૩ના પોષ સુગી ૧૧ના શિખરજી
પધાર્યા અહિં યાત્રા કરી ઉત તા શુદ્ધેવના પગે દઈ થવાથી
૧ માસની સ્થિરતા થઈ

કે જે તકનો લાભ તેમજ વિશેષ પ્રકારે યાત્રા અને
શુદ્ધ સેવામાં લીધા ત્યાંથી વિહાર કરી અજીમજ જ, શાલુચર,
થઈ કલકત્તા પધાર્યા રસ્તામાં વિદ્યાર્થીઓ પલ્લુ સાથે જ
હતા અને દીક્ષાની માગણી કરી રહ્યા હતા તે અવસર
તેમજે કવકત્તામાં સાધી લેવા ધાર્મ્ય અને શ્રી સમમા
વાત જણાવી સવમાં પલ્લુ સવેગી સાધુનું આવવું જ કઠણ
તેમાં વળી આવ્યા બજેલા અને દીક્ષાર્થિઓના યોગની તો

વાત જ થી તેથી સહુ કાંઈને આનંદ આનંદ થઈ ગયો.
 અને તા ૧૯૬૩ ના ચૈત્ર વદ ૫ મે લાઈ મૌભાવ્યચંદ,
 બેચરદામ, ચરતલાલ, શુભચંદ અને નરમીદાસને શુરેન્દ્ર-
 શાળાઓએ દીક્ષા આપી અનુક્રમે-સિંહવિજયણ, વિદ્યા
 વિજયણ, મહેન્દ્રવિજયણ, શુભવિજયણ, અને ન્યાયવિજયણ
 બનાવ્યા, જેમાંથી શ્રી સંઘે રૂપિયા ૧૦ હજાર ખર્ચા શોભા
 વધારે મૂકી હતી આ રીતે બન્ને એકજ પિતાના બન્ને
 પુત્રો તે એકજ શુરના બે સુવિક્ષિત શિષ્યો થયા અને ત
 ૧૯૬૩નું ચાતુર્માસ શુરેન્દ્રશાળાની સાથે ઠગડા કર્યું
 ચાતુર્માસ પૂર્ણ થતા વિહાર કરી નહીંયા, અભમગ જ
 ભાગલપુર, ચંપાપુરી વિગેરે સ્થળે યાત્રા કરતા પાળાપુરી
 પધાર્યા અને ત્યાં ચરિત્રનાથકે દરેકને મંડલીયા બોલ કરાવ્યા
 અને ૫ વીરવિજયણ (આ વીરમૂર્તિ)એ વહી દીક્ષા આપી
 ત્યાંથી વિહાર કરી બનારસ પધાર્યા અને અભ્યાસમાં તદ્દલીન
 બની સ ૧૯૬૪-૬૫-ના ચાતુર્માસ કરી સુદર પ્રગતિ આપી

બતારગથી ચરિત્રનાથક, મુનિ મિહવિજયણ તથા
 અમૃતવિજયણને સાથે લઈ સ ૧૯૬૬ ના પોષ વદિ
 સાથેને વિહાર કરી આગા, જયપુર થઈ પાલી (ભારનાડ)
 પધાર્યા અહિં ભારતના આવક અમલદારને જે ૦ માસમાં
 દીક્ષા આપી, મુનિ મુરેન્દ્રવિજયણ બનાવ્યા, અને વેંગમ્ય
 ભરપુર દેશનાથો સારી ભગૃતિ લાવ્યા અને ત્ર ૧.૬૬ નું
 ચાતુર્માસ કર્યું આમાં પૂર્ણ થયે વિહાર કરી રાણપુર,
 આગુણ વિગેરેની યાત્રા કરી પોષ માસમાં માલદાપુર પધાર્યા
 શુરેન્દ્રશાળાને બનારસમાં સ્થાયેલ પશુસાળાનો ઉપ

રૂ ૧૮૦૦ થયા ત્યાંથી વિહાર કરી અમદાવાદ યર્ષ સાણ્ઠ
 પધાર્યા અને ત્યાં જાતિ આશ્રયથી સ ૧૬૬૭ નું ચાતુર્માસ
 કર્યું અને સ્ત્રી સંઘની પુનિત ભાવનાથી પ્રેરાઈ વ્યાખ્યાનમાં
 સુત્રનું વાચન કર્યું જેથી જ્ઞાન ખાતાની મુદર ઢિંગલ યર્ષ
 બોનાસુ ઉતર્યે વિહાર કરી પાનસર તીર્થ પીયાત્રા કરી. તીર્થ
 ધિગજ્જના ઘર્ષનના બાવોદક વેગ આવવાથી પાલીતાણા પધાર્યા
 અને ત્રણ માસ ત્રિગ્ના કરીને શ્રી હરિરાજભાઈ પાસે કર્મ પ્રયા
 ત્રિકતું જ્ઞાન મેળવ્યું એટલામાં પોતાની વૈરાગ્યમય દેશનાના
 મિથનથી નીરમગ્ન નિવાસી શાહ અમુલખ લલતુશાઈની
 દીક્ષાની જાવના વળા એત્ર પદમાં પાલીતાણાથી વિહાર કરી
 વૌરજગામ પધાર્યા અને ચતુર્વિધ સુધે દરેલ પ્રતિ ઠાક
 પૂર્વક દીક્ષા આપી અને તેમનું નામ મુનિ અકલ કવિજયજી
 નામવામાં આવ્યું ત્યાંથી વિહાર કરી ભોયગુજી
 યાત્રા કરી પાટણ પધાર્યા ત્યાં પ ચતુરવિજયજી પાસે મુનિ
 મુરેન્દ્રવિજયજી તથા અકલ કવિજયજીને વડી દીક્ષા અપાવી
 અને પાટણથી વિહાર કરી સખી સંઘના આશ્રયથી માંસાદિક
 જન્મભૂમિના ચાર મુનિવરો મારે પધાર્યા અને સ ૧૬૬૮
 નું ચાતુર્માસ સખીમાં કર્યું જ્ય વાણીની પ્રધુરતાથી ધર્મની
 મુદર અગૃતિ ટાલ્યા અને માગાન્ય આમતો તપશ્ચર્યા
 એટલી બધી યર્ષ જેમકે સોદ માસદમલ તેવીસ સોળભત્તા,
 પચીસ અઠામ્મી, તેમજ અઠામ્મ મકોત્તવ, નવ નોદારશી
 ગિજેર મુદર ધાર્મિક ઠાયો યથા ચોમાસુ સપૂર્ણ થયે શાહ
 ટોસાભાઈ ખેગરના ધર્મપત્ની મેનાબેને કાઢેલ સ જેન્ધર-
 જીના સંઘમાં પધારી યાત્રા કરી રામનપુર પધાર્યા ત્યાંના
 શ્રોતાઓ રસિક હોવાથી વ્યાખ્યાનમાં હું પહેલો હું ચહેલો

એ રીતે ૬૬ જામતી હતી જેમા વિદ્યાદાનની વાત નીકળ્યાં પાલીતાણા શુરફગમા રૂ ૧૬૦૦ ની મદદ કરાનાઈ હતી ત્યાગી વિદ્યા કરી કાકરેચી પાલણપુર ધર્મ આબુજીની યાત્રા કરી સાહસી (મારવાડે) પધાર્યા અને સઘના આશ્રદથી મ ૧૬૬-નુ આતુર્માસ કર્યું અને શાશન પ્રભાવનાના મહત્વ ભર્યા કાર્યો મ્યાં, આતુર્માસ પૂર્ણ થયે વિદ્યા કરી મોજત પધાર્યા, ત્યાં શુરમહારાજશ્રીનો પુયોગ થયો અને તેમની સાથે વિહાર કરી જોધપુર પધાર્યા, ત્યાં માહિત્ય મ મેલનનો મહાન મેળાવડો થયો જૈન-જૈનેતર તથા ગ્રેપ્રીસર ગર્ભા શુરમહારાજની દેશનાની સુદૃઢ અમર થઈ અહિં માત્ર દેશપની સ્થિરનામાં પૂ-અસ્થિતનાથક વિશેષાવશ્યક બાબ્ય થયી થકયા ત્યાયો વિહાર કરી મારવાડના તીર્થોની પથ તીર્થ વગેરે યાત્રા કરી પાલી પધાર્યા અને સઘના જતિ આશ્રદથી સ ૧૬૭૦ નુ આતુર્માસ કર્યું, ચોમાસુ ઉનયે વિહાર કરી સાકડો, રાણપુર અને આબુજીનો યાત્રા કરી દેસરીયાણ પધાર્યા ત્યાં દર્શનથી પરમોદસાસ પ્રાપ્ત કરી વિહાર કરી ઉદેપુર પધાર્યા

આ વખતે તેમના બધુ ઓર્ષિહવિજયણની તમીયન નરમ થવાથી શુર મહારાજશ્રીની આજ્ઞા માગી ઈકર, પ્રાન્તિજ વિગેરે સ્વજે ધર્મ જમદાવાદ પધાર્યા અને આતુર્માસ અંતે સાહપુરના સઘનો અન્યત આશ્રદ થવાથી સ ૧૬૭૦ નુ આતુર્માસ સાહપુર જમદાવાદમા કર્યું તેઓશ્રીની સુદૃઢ-સીલી વાળીનું પાન કરવા શહેરમાથી સખ્ય બ્રહ્મ કે નાચે આવના જેથી સુરે ઉપાશન વિચાગ બનાવ્યે

ધર્મક્રિયામાં ખૂબ જોડાયા ચોમામા બાદ સ ૧૯૭૨ ના
 પોષ માસમાં ગુરૂ મહારાજશ્રી અમદાવાદ પધારવાના દોવાથી
 પૂજ્ય ચરિત્ર નાયક પ્રાતિજ મુધા સામે ગયા ત્યા પહેલેથી
 આવેલ મુનિ જયતવિજયજી તથા મુનિ વિશાળવિજયને
 માહલીઆ જોગ કરાવ્યા અને માસ પૂરા ચર્તા ગુરૂમહારાજશ્રી
 પધાર્યા ત્યા સુદર મામૈયું થયું ત્યાથી ગુરૂમહારાજ સાથે
 વિહાર કરી મહા શુદ્ધિ તેરસના રોજ દમદમાભર્યા ખ્વાગત
 સાથે અને જલ્લરોના સુદર શણગાર માથે અમદાવાદ ઉજમ
 રૂંધની ધર્મશાળામાં પધાર્યા અને ત્યાથી સ ધના ભતિ
 આશ્રદથી શાહપુર પધાર્યા ત્યા તેઓશ્રીઓ જુની જુડી પાળોની
 વિનતિથી સુદર શેલોમા બહેર લાપજો આખ્યા જેથી
 હોઠોમા ધર્મ ભગૃતિ અને શાસન પ્રભાવના સુદર ચર્ચ

પૂં સિંહવિજયજીનો સ્વર્ગવાસ

મુનિ સિંહવિજયજી મહારાજશ્રીને અનેક ઉપચાર કરવા
 છતાં કર્મ ગતિ આગળ દર્ધ કોઈનું ચાલતું નહિ દોવાથી
 તળીયતનો મુધારો થયો નહિ અને તેઓકીને તર્ધ પૂ
 ચરિત્રનાયકને ગોધાવી જવાનું થયું ત્યા પછી તમોચત
 નાકુસ્તજ રહી અન છેવટે સમ્યગ્ આરાધના પૂર્વક સ
 ૧૯૭૨ ના ચૈત્ર સુદિ એકમે કાલધર્મ પાખ્યા અને મંત્રિ
 અઠાર્ધ-મહોત્સવ કયો ત્યારબાદ વિહાર કરી પાલીતાણા
 પધાર્યા અને ત્યા પૂજ્ય ગુરૂમહારાજશ્રીની સાથે સ ૧૯૭૨નું
 ચાતુર્માસ રહ્યું અને ત્યા સયમકાલ વિજેરેના ચોગો કર્યા
 અને આશા નિવાસી શેઠ લખમીચંદ જી વેંડ તરફથી ઉપધાન

કરાવવામા આવતા પૂ અરિત્રનાયકે ક્રિયા તથા માહારોપણ
 વિગેરે કરાવવામા સુદરભાગ લીધો હતો ત્યારબાદ ત્યાથી
 ગુરમહારાજશ્રી સાથે વિહાર કરી બાવનગર પધાર્યા ત્યાં એક
 માસ સ્થિરતા કરી ઘોઘા નવખડાપાર્શ્વનાથજીના દર્શન
 કરી મહુવા પધાર્યા ત્યાં જીવત સ્વામિના દર્શન કરી થોડી
 સ્થિરતા કરી પૂ અરિત્ર નાયક ગુરુ આજ્ઞા વાંચી પાલોતાણા
 મવાર્યા ત્યાં દાહાને લોટી વિહાર કરી વીરમગામ પધાર્યા
 અને ત્યાં ગઘની આગ્રહ વિનંતિ થતા મ ૧૮૭૩ નું
 ચાતુર્માસ કયું ત્યારબાદ ત્યાંથી વિહાર કરી ગામે ગામ
 ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ કરાવતા સાણુક પધાર્યા અને ત્યાં વિજય
 વીરસરિજી મહારાજશ્રી પાસે ઉપાર્જીતુ યોગોઠહન કયું
 અને સાણુકથી વિહાર કરી વીરમગામનો આગ્રહ થવાથી
 ત્યાં પધાર્યા અને ત્યાં મ ૧૯૭૪ નું ચાતુર્માસ કયું
 થોમામા બાદ વિહાર કરી ગામે ગામ જગ્યા જીવોનો વિદાસ
 કરતા ભોટાણા પધાર્યા ત્યાં સુદરહાના ચા હરગોવિંદ ઉમેદ
 ચકના ધર્મપત્ની પરચન બેનને કુટુંબીઓના ઉત્સાહપૂર્વક
 સ ૧૯૭૫ ના માગમર સુદિ દશમે દીક્ષા આપી સાંઘી
 દર્શનશ્રી બતાવ્યા

હજીવનદામમાથી શ્રી કચનવિજયજી ગન્યા

તેઓશ્રીની સાથેજ એટલે સ ૧૯૭૫ ની માગસર
 સુદ ૧૦ મે બાવનગરના સહીય બાવસાર હરજીવનદાસ
 રેગનાથ પાર્શ્વને મહુવાની જગ્યા બાવનાની ઉત્કેષ્ટતા થવાથી

તેમણે પૂજ્ય ચરિત્રાચાર્યના નામથી દીક્ષા લીધી અને
 સુનિશ્ચી કલ્પનવિજયજી જનાબા તેઓશ્રીના માતૃશ્રી
 શોધીલાલજી સાગર સહ વચ્ચે સદસ્તે આદરે કરી સ્નાયુ
 પુન વત્સલ્યપદ્મ પતાવી આપ્યું હતું માતા તેજ કહેવાય
 કે પુત્ર પાસે પોતાનો મ્વાર્થ નહિ હોય છેતા પુત્રની
 દુર્ગતિનો ઠર રાખે જેમ આણકચની માતાએ રાજમાના
 થવાનો હોશ નહિ કરતા પુત્ર ની દુર્ગતિનો ઠર રાખ્યો હતો
 અને માતા રચિત્ત રૂપ બિહાંત વસાવી નાખ્યા તેમ
 પૂં કલ્પનવિજયની માતાએ પણ પુન વત્સલ્ય ખરેખર માનિત
 કરી પતાવ્યું હતું ધન્ય છે આવી જનનીઓ તે વખતે
 તેઓશ્રીના ધર્મપત્ની અખડ સોભાગ્યવતી બેન રતને
 પ્રણમર્થમત બગીચાર કર્યું હતું આ દીક્ષાની ટીકો ઉપર
 મુંદર છાપ પડી હતી આ મહોત્સવમા લાવનગર તેમજ
 અનેક ગામોની મુંદર દાજરી હતી આ ચિરમ્બરણીય પ્રસન્નની
 માહિ નિમિત્તે રૂ વે કાયમ તે દિવસે ચાખી પાગવાતુ નહો
 વ્યું હતું આજે પણ તે ધરાબદ્ધ પળાય છે ત્યારબાદ
 ત્યાથી વિહાર કરી કટોશ્વ પધાર્યા ત્યારના એક ગૃહસ્થે
 સંજેશ્વ જીનો સહ દાદરો તે સહ માથે યાત્રા કરી સમી
 પધાર્યા ત્યા પૂં વીરસૂરિજી મહારાજશ્રીનો સમાગમ થતા
 પૂં ચત્રિત્ર નાય' મહા મુદિ છઠ્ઠે દિવસે બ્રમવતીસૂત્રના
 યોગમા પ્રવેશ કર્યો થા હડીસીંગ પીતામ્બરદામ તરફથી
 ઉજમણ મધુ તેમા ચાતિ મનાવ લજાવાયું અને લલ્લુભાઈ
 સાગરજી તરફથી અષ્ટોત્તરી માત્ર લખાવાયું અને શ્રી
 કલ્પનવિજયજીને પડી દીક્ષા અપાઈ આમ અનેક શુભ
 કાર્યોથી સહમા અતિદુર્લભ દેવ ગો શ્રીકૃષ્ણ આદિ અનેક ની

બાતની પ્રભાવના થઈ ત્યાં થોડો સમય સ્થિરતા કરી
અમદાવાદ પધાર્યા અને ત્યાં મામકલ્પ કર્યો.

પૂ. ચરિત્રનાયકને અપાયેલ ગણિ. પન્થાસ

પદારોપણ

અમદાવાદથી વિહારકરી કપડવજ પધાર્યા અને ત્યાં
પૂ. આચાર્ય વિનયવીરસૂરીશ્વરજી મહારાજશ્રીના ઉપદેશથી
સંઘે કૃષ્ણ અઠાઈમહોત્સવ શાંતિસ્નાત્ર વિગેરે મહોત્સવ
પૂર્વક શ્રી ચરિત્રનાયકને સ. ૧૬૭૫ ના અથાઠ સુદી ૨ ને
ગણિપદથી અને શુદ્ધિ પચમીએ પન્થામપદ વિભૂષિત કર્યા
યોગ્ય મહાત્માને યોગ્ય સન્માન મળવાથી સદમા આનંદ
આનંદ દેવાઈ ગયો આ મહામગલકારી પ્રસંગે બહાર
આમના ઘણાજ સાધર્મિકોની પણ સંઘે સારી સેવા કરી
હતી અને પૂજ્યપન્થાસજી મહારાજશ્રીનું સ. ૧૬૭૫ નું
આતુર્માસ કપડવજમા થયું આતુર્માસ પૂર્ણ થયે વિહારકરી
ખેડા થોડો સમય સ્થિરતા કરી માતર તીર્થની યાત્રા કરી
અમદાવાદ થઈ પાલોતાણા પધાર્યા તેજ સમયમા પૂજ્ય
આગમોદ્ધાતક આચાર્ય સાગરાનંદસૂરિજીએ આગમ
વાચના વૈશાખ વદી છઠથી શરૂ કરેલ તેમા ઓધનિર્ચુકિત,
ચિંતનિર્ચુકિત, ભગવતીજી, પત્તાવણીજી વિગેરે સૂત્રની
વાચના થઈ તેમા પૂજ્ય પન્થાસજી મહારાજશ્રીએ પણ
સારી લાભ લીધો અને સ. ૧૬૮૬નું આતુર્માસ ત્યાં દોહા-
વાળાની ધર્મશાળામા કર્યું

શ્રીમામા બાદ વિહાર કરી કુડલા પધાર્યા

મૃતનું પાન કરી એક બાઇએ ઉના હીવ અને અજારાનો
 છરી પાળતો સઘ ઠાઢ્યો, સઘ સાથે યાત્રા કરી માગરોળ
 પધાર્યા ત્યા વ્યાખ્યાનની અનેરી અસર ધવાધી શેઠ મકનજી
 કાનજીએ ગીરનારવીર્યનો છરી પાળતો સઘ ઠાઢ્યો સઘ
 સાથે યાત્રા કરી શા રણછોડદાસ દેવકરણના ઉજમણા
 પ્રસંગે પેરબદર પધાર્યા ત્યા ચોમાસા ॥ વિનતિ ધર્મ પણ
 તેની પહેલેથી માગરોળ સઘનો અને આશ્રહ હોવાથી
 પાછા પધારી સ ૧૬૭૭નું ચોમાસુ કર્યું ત્યાં સાતવી શેઠ
 તરફથી ઉપધાન કરાવ્યા અને પૂર્ણ થયે વિહાર કરી રસ્તામા
 યાત્રા કરતા ભ્રમનગર પધાર્યા ત્યાં મતો ઉપરની ભાવવાહી
 દેશનાથી ચોશઠ બાઇ બહેનોએ મતો ઉચ્ચર્યા ચેત્રી ૧૫ની
 દેવવદનની ક્રિયા થા શાંતિલાલ ખેતથી તરફથી થતાં
 આનંદ આનંદ ફેલાયો હતો. આજ અરસામા રાણપુરના
 શેઠ નાગરદાસ પુરુષોત્તમને ત્યાં ઉજમણા પ્રસંગે આશ્રહ
 થતાં પૂજ્ય ચારિત્રનાયક વિહાર કરી રાણપુર પધાર્યા
 અહિં લાઠીધર નિવાસી સઘવી ચોતમચદ ભૂરને મહા
 મુદ પના હીક્ષા આપી અને મુનિ લોત વિજય નામ
 આપ્યું ત્યાં ભગવાળીના લીખાભાઈની હીક્ષા મહોત્સવપુર્વક
 વૈ ૦ સુ ૧૦મે ધર્મ અને મુનિ ભુવનવિલ્લજી બન્યા ત્યાંથી
 વિહાર કરી વઢવાણમા ઝોંઝુવાડાના શા માનચદ ભાવજીના
 પુત્રો મણીખેતને જેઠ મુદિ ૧૩સે હીક્ષા આપી દર્શનશ્રીજીના
 શિષ્યા સાંખી મેધશ્રી બનાવ્યા તેજ દિવસે મુનિ ભુવન
 વિલ્લજીને વડી હીક્ષા આપી અને ૧૬૭૮નું ચોમાસુ કર્યું
 ચોમાસામાં તપશ્ચર્યા, ધર્મ ક્રિયા તેમજ મુનિઓને યોગો
 ૧૬૬૮ કરાવવામા આવ્યા ત્યાં કાર્તિક વદિ ૧૬ે સાંખી મેધશ્રીને

વડી દીકરા આપી ત્યાર બાદ શેઠ જીવણમાઈ અમલમાઈની
 પચીસ ત્રીસની દુકડી સાથે વિહાર કરી લીબડી થઈ
 પાલીતાણા નવાણુ માટે પધાર્યા અને ક્રિયા સહિત નવાણુ
 યાત્રા કરી ત્યાંથી વિહાર કરી મગી સધનો અતિ આગ્રહ
 થવાથી સગી પધારો સ ૧૯૭૬નું ચોમાસુ કર્યું ઉપદેશની
 સુદ છાપ પડી કે જેથી તપસ્વીયા ઘણા સારા પ્રમાણમા
 થવા માંડે વઢેલા ઘેલચઢ મગનચઢ તથા શા લેરચઢ
 મોહનલાલે ઉપધાન કરાવ્યા અને યાસન-કેનતિના ઘણા
 ફારી થયા ત્યાર બાદ વિહાર કરી સ ૧૯૮૦ની પોષ વર્ષ
 પ મે રાધનપુર પધાર્યા ત્યાં સુધે બચ્ચ સ્વાગત કર્યું
 રાધનપુરમા કરાવેલ વર્ધમાન તપ આગેલ ખાતાની સ્થાપના
 અહિં ત્યાગમય પોતાના જાતિ સ્વભાવના અંગે તેમજ
 શેઠ વેણીચઢ સુરચઢની પ્રેરણાથી વર્ધમાન તપ ખાતાના
 અંગે સરસ શૈલીમા વર્ણન કર્યું કે જેવી સ્ત્રધા સ્થાપવાનો
 સુધે નિર્ણય કર્યો શરૂઆતમા શેઠ મોતીલાલ મૂળજીમાઈએ
 હાલિંક અનુમોદન સાથે ૧૦૦૧૫ રૂા બર્યા નિધિએ નોધારી
 તેમના માટે પરિચય કરતાં સારી રકમ યર્જ તેમજ નિધિએ
 ઘણી નોધાઈ ગઈ આજે તે સ્ત્રધા એટલો પગભર છે કે
 બહારગામના ખાતાને મહદ મોકલાવી શકે છે ત્યાંથી વિહાર
 કરી કુવાળા ઘરા આદિ ઠેકાણે મહત્વના કાર્યો કરતાં
 શ્રેષ્ઠરણ પધાર્યા અહિં શેઠ જીવણલાલ પ્રતાપશી વદનાર્યે
 પધાર્યા હતા તેમને નાયબિલ ખાતાના રાધનપુરમા મકાન
 માટે ઉપદેશ આપતા રૂા ૪૦૦૦૦૦ના ખર્ચે મકાન બાંધાવો
 આપ્યું, આજે તેનો તપસ્વીઓ લાભ લઈ રહ્યા છે ત્યાંથી
 સ જલપુર પાંચાળા સ્થપાવો ત્યાંથી મંડળ

ઘર્ષ વીરમજામ પધાર્યા અને ત્યાના સઘના અતીવ આગ્રહને
 વશ ઘર્ષ સ ૧૬૮૦નું ચોમાસુ કર્યું ત્યાં મુનિ હરણવિજયજીના
 શિષ્ય મુનિ પુષ્પવિજયજી મહારાજગીને ભાગવતીના યોગોદ્ધ
 વહન કરાવી પન્થાસ પદ આપ્યું આ વખતે મુનિ કચન
 વિજયજીના સંબંધી ભાવસાર હરજીવનદાસ વનગાળીદાસને
 કાઠવો કાર્તિક વદિ ૫જે દીક્ષા આપી અને મુનિ કચનવિજયજીના
 શિષ્ય મુનિ કલ્યાણવિજયજી જનાબ્યા, ત્યાંથી વિદ્યાર કરો
 વિઠ્ઠલપુર આવ્યા ત્યાંના શેઠ ત્રીકમચંદ હરસનદામને સઘ
 કાઠવાનો હોઈ અતિ માનદ યતા અને છરી પાળતા સઘમાં
 રસ્તામાં બ્યાખમાનથી જનતામાં સુદર છાપ પાઠના શ્રેયારજી
 પધાર્યા ત્યાં સઘવીંગે દેરાસર તથા સાધારણ ખાતામાં
 સારી રકમ ભરી હતી અને સઘ ભક્તિ કરી હતી, અહિં
 ધાગધા પધારવા તે સઘનો આગ્રહ યતા તેમજ ઘણા
 વખતથી ભાવના વાસિત દવાણુના શા સુદરજી જીવણુભાઈને
 દીક્ષા લેવાની હોવાથી ચરિત્રનાયક ધાગધા પધાર્યા જ્યાં
 સુદર સ્વાગત થયું મહોત્સવ પૂર્વક મ ૧૬૮૧ ના મહા
 સુદી છઠે દીક્ષા ઘર્ષ અને પોતાના શિષ્ય સુમતિ વિજયજી
 જનાબ્યા આજ વખતે શેઠ નાગરદાસ પુરોત્તમને શ્રી
 સિદ્ધાચજને સઘ કાઠવાનો હોઈ ત્યાં પધાર્યા અને પૂર્ણ
 સગવડતા સાથે સઘમાં ચા ૧૫થી ઉલ્લાસ પામી પન્થાસજી
 મહારાજે શેઠ નાગરદાસને તીર્થ માળ પહેરાવી જોજ ન દીર્ઘા
 મુનિ કલ્યાણ વિજય તથા મુનિ સુમતિ વિજયજીને વડી
 દીક્ષા આપી જે દાઈમે નાગરદાસ શેઠે સુદર સખાવત
 કરી હતી ત્યાંથી વિદ્યાર કરી ભાવનગર પધાર્યા ત્યાં વર્ધમાન
 તપનો અસરદારક ઉપદેશ આપી અક્ષયતૃતીયાના શુભ

દિને સ્થાપના મર્ષ હાલ આ સંસ્થા સંપૂર્ણ પગભર છે
 અને બહાર ગામ મહદ મોકલે છે ત્યાં મઘના અતિ
 આગ્રહથી સ ૧૯૮૧ નું ચોમાસુ કર્યું ચોમાસા બાદ
 ત્રીલોવન હરખચદ તરફથી નીકળતા મઘમા રસ્તામાં ઉપદેશ
 આપતા શ્રી શત્રુજય પધારી યાત્રા કરો અને દેવગાણા
 ઉપદેશ આપતા પધાર્યા દેવગાણામાં પ્રતિબંધ અને બે
 મુમુક્ષુનીદીક્ષા અહિં તેઓશ્રીના સદ્ગુણોથી મહિર
 તૈયાર થયું હતું અને શ્રી વિમળનાથસ્વામીને તખ્તશીન
 કરવાનું શુભ મુહુર્ત ફાગણ સુદ ૩ આંબ્યું આ વખતે મઘીના
 રહીશ શા સાકળચદ લલ્લુભાઈ તથા ભાવનગરના ભાવસાર
 ઓઘઠભાઈ રામજી બન્ને ભાઈઓ ઘણા વળતથી દીક્ષા
 લેવાની ઉત્કટ ભાવનાવાળા હોવાથી બન્નેના ઉત્સવની ઉજ્જ
 વણી સુદર થઈ, અને વિશાળ માનવ મેદની વચ્ચે દીક્ષા
 આપી અનુક્રમે મુનિ લલિતવિજયજી બનાવી પન્થાસજીના
 શિષ્ય અને આણ્ણદવિજયજી બનાવી મુનિ કચનવિજયજીના
 શિષ્ય રાખ્યા આ મહોત્સવોમાં શા હરિચદ મીઠાભાઈએ
 લક્ષ્મીથી અને શા ગીરધરભાઈ આણ્ણદજીએ મહિર તથા
 પ્રતિષ્ઠાના કાર્યોની સુદર સેવા બજાવી હતી આ પ્રસંગની
 યાદી નિમિત્તે દેવગાણામાં કાયમ પાખી પજાય છે ત્યાર બાદ
 ત્યાંથી વિહાર કરી ભાવનગર પધાર્યા ત્યાં દોઢ માસની ત્રિ
 રતામાં ચૈત્રી ઓળી તથા દેવવદન શ્રી સઘને કરાવ્યા ત્યાંથી
 વિહાર કરી વઢવાણ પધાર્યા ત્યાં મુનિ લલિતવિજયજી તથા
 મુનિ આણ્ણદવિજયજીને વડી દીક્ષા આપી ત્યાંથી વિહાર કરી
 પાટડી પધાર્યા ત્યાં શ્રી સઘની આગ્રહ બરી જિન તિને માન
 આપીને સ ૧૯૮૨ નું ચાતુર્માસ કર્યું

પાટડીમા દીક્ષા-મહોત્સવ તથા ઉપધાન તપ

અહિં વૈરાગ્યમય દેશનાનું શ્રવણ કરતા પ્રેમચ દમાઈ
છગનલાલ સુયમ લેવા તૈયાર થયા તેઓથોએ એક લઘુપુત્ર
તથા પુત્રીને છોડી અસાઠ સુદી ૧૧ ના સવે કરેલા મહોત્સવ
પૂર્વક દીક્ષા લીધો અને પન્થાસજીના શિષ્ય મુનિ પ્રતાપ
વિજયજી બનાવ્યા ચોમાસામા જે મહાગૃહસ્થો તરફથી
ઉપધાન કરાવ્યા જેમા મહેમાણા પાઠશાળાના વિદ્યાર્થીઓ
પણ આ યા દત્તા માગશર સુદ દેઠે માળ પહેરાવી અને
ત્યાંજ મુનિ પ્રતાપવિજયજીને વડી દીક્ષા આપી વિહાર કરી
શ જેવર થઈ સમી પધાર્યા, એજ અરણામા શેક નગીનલાલ
દરમચદ તરફથી નીખેલ કચ્છ-ગિરનારના સભમાં પધા
રવા વિનનિ થયા તેઓ શ્રી શ જેશ્વરમાં લેગા થઈ ગયા
ચાતુર્વિધ મધના વિશાળ સમૂહ સાથે વિહાર કરતા પચાસર,
દસાઠા, માઠા, ઝીંજુવાઠા, થઈ ધાંશિખા પધાર્યા ત્યાં સઘનું
સુન્દર સ્વાગત થયું ત્યાંથી કચ્છ તરફ મહેટા મહોટા થઈ
રોની યાત્રા કરતા બદ્રેશ્વરજી પધાર્યા જેમા યાત્રા કરના
અનંદક આનંદ પ્રમદથો, ત્યાંથી સઘ સાથે રાજકોટ, મેરબી
વાઠાનેર થઈ ગીરનારજીની યાત્રા કરી ત્યાંથી વિહાર કરી
વઢવાણકેમ્પ વૈશાખ સુ. ૫ મે ભાઈનારાયણદાસને દીક્ષા
આપી, પચમજીના શીષ્ય મુનિ નિપુણવિજયજી બનાવ્યા
તેમજ ત્યાના સઘના નનિ આજઠથી સ ૧૯૮૩ નું
ચાતુર્માસ કચ્છ, મુનિ નિપુણવિજયજીને વડી દીક્ષા આપી
અને મધની વિનનિથી ભગવતીજી સૂત્ર વાચવું શરૂ કર્યું
અપૂર્વ રસસિચનથી શ્રોતાઓ ઉભરાતા હતા, ચોમાસા બાદ

વિહાર કરી વીરમગામ, શ્રીજેશ્વરજીની યાત્રા કરી રાધનપુર
પધાર્યા ત્યાંથી થોડી સ્થિરતા કરી વિહાર કરી ઝીઝુવાડા
પધાર્યા ત્યાં મહા વહો પ મે બાઈ સમરથને દીક્ષા આપી
સા દર્શનશ્રીજીના શિષ્યા મયમશ્રીજી બનાવ્યા અને
ત્યાંથી વીરમગામ આવી જળવાડીયામણીલાલના ધર્મ
પત્ની ચચગબાઈને દીક્ષા આપી સા ચરણશ્રીજી બનાવ્યા
ત્યાંથી ભોયર્ણજી પધાર્યા ત્યાં દેશવિરતિ ધર્મારાધન સભા
મળી જેમાં શ્રી આગમોદ્ધાવકાચાર્ય તેમજ મેલસૂરીશ્વરજી
પધાર્યા હતા, ત્યાં ૨૧ માનચંદ્ર આવજીની પુત્રી મછીબા-
ઈને દીક્ષા આપી સા રતનશ્રીજી નામ પાડી આ મેલશ્રીજીના
શિષ્યા બનાવ્યા, ત્યાંથી વિહાર કરી શ્રીજેશ્વરજી ધર્મ સમી
પધારી રામપુરા નિવાસી શ્રાવિકા ગગાબાઈ તથા ચચગ
બાઈને દીક્ષા આપી, અનુક્રમે શ્રી દર્શનશ્રીજી તત્વા શ્રી
મનોહરશ્રીજીના શિષ્યા કર્યા, તથા બીજા ત્રણ સાધીજીઓને
વડી દીક્ષા આપી ત્યાર બાદ રાધનપુર પધાર્યા અને સઘડી
વિનતી સ્વીકારી સ ૧૯૮૪ નું ચાતુર્માસ કર્યું અહિં સ
૧૯૮૦ માં ન્યાપન કરેલ વર્ધમાનતપ ઉપર ખૂબ ભાર
પૂર્વક દેશના આખી ફરેને સારો વધારો કરાવ્યો જે
સંખ્યા હજી પણ સુંદર રીતે ચાલી રહી છે

ચોનાસુ પુર દસે સમી પધાર્યા ત્યાં વર્ધમાન તપ
સંસ્થાને ત્યાંના તેમજ રાધનપુરના ગૃહસ્થો પાસે મજાનુન
બનાવરાવી ત્યાર બાદ રાધનપુરવાળા જીવતલાલ પ્રતાપસીના
છરી પાળતા સિદ્ધાચળજીના સઘર્મા તેઓશ્રીની વિનતીને
મામ આપી પાલીતાણા પધારી યાત્રા કરી અહિં ભાવસાર

જેઠાલાલને માતાપિતાની અનુમતિથી ચેક હવતલાલભાઈએ
કરેલા મહોત્સવ પૂર્વક મહા વડિ ૧૧ સે દીક્ષા આપી મુની
કચનવિજયજીના શિષ્ય મુનિ જગતવિજયજી બનાવ્યા અને
વિહાર કરી ચેત્રી દેવવદન બાવનગર કરાવી વિહાર કરતા
અમઠાવાદ-શાહપુર પધાર્યા

ત્યા જેઠાણાના રહોથ ઇચ્છા જોનેને મહોત્સવ
પૂર્વક ચેક હડીભાઈને વાઢીએ દીક્ષા આપી ઇન્દ્રગ્રીણ
નામ રાખી સ્ત્રી મેઘગ્રીના શિષ્યા કર્યા તેમજ ત્યાના
સઘની અતીવ આગ્રહથી ૧૯૮૫ નું ચાતુર્માસ કર્યું
અહીં પણ વર્ધમાન તપ માટે અસરકારક ઉપદેશ
આપતા શાહપુર સંઘે વર્ધમાન તપ સ્થાપી સ્થાપી,
તિથિઓ તથા ફડ શાફ થયું આજે પણ સારી રીતે ચાલી
રહી છે અને તેની કમિટી નીમાઈ છે ચાતુર્માસમા તપસ્થા-
નો ઘણીજ છુટર થઈ હતી ચોમાસા બાદ ડાઘાભાઈએ
શહેર યાત્રા કરાવી લાભ લીધો હતો ત્યારબાદ ત્યાંથી
વિહાર કરી વીરમગામ, માણસા, લોહરા, વિજાપુર વી મા
ધર્મ દેશના આપતા પ્રાતિજમા પધાર્યા ત્યાં પણ ઉપદેશ
આપી વર્ધમાન તપ સ્થાપી ખોલાવી, ત્યાંથી માણસાના
સઘને ચોમાસા માટે આગ્રહ વવાયે માણસા પધારી ૧૯૮૬નું
ચાતુર્માસ માણસામા કર્યું ત્યાં પણ વર્ધમાન તપ સ્થાપી
ખોલાવી ચોમાસા બાં સાવરી ચા જેસિગલાલ પ્રગતલાલ
ના ઉજમણા પ્રસંગે પધાર્યા અને માણસાની વર્ધમાન તપ
સ્થાપને રૂ. ૮૦૦૧૧ મદદ અપાવી ત્યાંથી વિહાર કરી
મેસાણા થઈ જોડ પધાર્યા ત્યાં ઉપદેશ આપતા ચા જેતાભાઈ
જીવરામ તરફથી પાનસરને છરી પાળતો સઘ નીકળ્યો,

સઘ સાથે યાત્રા કરી સઘવીને માળ પહેરાવી આ વખતે
અમદાવાદ-પુનઃ પ્રદર્શન થતું હોવાથી પૂ. ચરિત્રનાયક
અમદાવાદ પધારતા વિદ્યાશાળા તરફથી સુદર સ્વાગત સાથે
પધારો, અર્પૂ દેશના આપી-ત્યારબાદ વિહાર કરી ખેડામાં
મોટી માનવ મેદનીમાં ચેત્રીદેવ વદાવી ખલાત પધાર્યા ત્યા
વેશાળ સુદિ ૧૦મે મુનિ અદનવિજયજીને વડીદીક્ષા આપી
પોતાના શિષ્ય કર્યા જોઈ વળતે મગુના (મહેસાણા)માં પૂ.
ચરિત્રનાયકના શિષ્ય મુનિ ભુવનવિજયજીએ પોતાના નામથી
લક્ષ્મીચ દક્ષાર્ષને દીક્ષા આપી, મુનિ ઉદયવિજયજી ગનાબ્યા
મહેસાણાનો સઘ પન્યામજી મહારાજની દેવાયલી સુવાસને
લઈ આતુર્માસની વિનની ઠરવા ખલાત આબ્યો તેમના અતિ
આગ્રહને વશ થઈ વિહાર કરી માર્ગમાં ઉપદેશ આપતા
મહેસાણા પધાર્યા અને સ. ૧૬૮૭નું ચોમાસુ કર્યું અહિં
પ્રથમ અષાઠ વદિ છઠ્ઠે લામણજી નિવાસી ખેરવા જૈન શાળાના
શિક્ષક ભાઈ પુનમચંદને તેમના સખધીઓએ કરેલા
મહોત્સવ પૂર્વક દીક્ષા આપી, પોતાના શિષ્ય મુનિ પ્રભાક
વિજયજી બનાબ્યા તેજ દિવસે મારવાડના વતની ભાઈ
ચન્નાલાલની દીક્ષા પુ. આગમોદ્ધારક આ. સાગરાનંદ સૂરિજી
પાસે થઈ તે મુનિ પ્રેમવિજયજી આપણા થી ચરિત્રનાયકના
શિષ્ય બન્યા આમો માસમાં ઉપધાન શરૂ થયા જેમાં મુનિ
પ્રેમવિજયજીના મસારોભાઈ શેષમલજી તથા સાવડી નિવાસી
ભાઈ કકુચ દે પણ પ્રવેશ કરેલ, જેમણે અનુક્રમે માળ અને
પાત્રોસુ અઠાવીસુ મધુ અને જેઓને વેરાગ્ય રમ્ય મરપુર
સૂયગડોંગ સૂત્ર રૂપ અમૃતપાન કરતા સંસારની અધારતાસમ
બળી અને ઉત્કટ વેરાગ્ય ગંગ પુરાયો માળારો-જણના મુદ્દર્શન

માગસર સુદિ ૫ મે સુ ઉદયવિદ્યલ સુ પ્રત્યે ધર્મવિજયલ અને
સુ પ્રેમવિજયલને ંડિ દીક્ષા આપી જેમા પહેલા અને ત્રીજા
શ્રી ચરિત્રનાયકના અને ૪ી ૫ સુ સુવનવિજયલના શિષ્ય
બન્યા

ત્યારબાદ વિહાર કરો વીરમગામ પધાર્યા ત્યાં બાઈ
રૂપમલલને દીક્ષા લેવાની હોઈ સઘ અતિ દુર્ધ પામ્યો
વાયણા ગાલ્યા અને વરધોડામા તેમની માતા રતનબાઈએ
પોતાના હાથે જ નાહલો દરી મસાર રૂપમાથી ઉદ્ધર્યા ધન્ય
છે આવી માતાએને ? સ ૧૯૮૮ના પોષ વતિ ૧૦ મે
મગળપ્રભાતે શ્રીસ ધની વિશાલ માનવ મેદનીમા દીક્ષા થઈ
અને નામ સુનિ શ્રી સુબોધવિજયલ રાખી પોતાના શિષ્ય
કર્યા આજે જન્મે બાઈએ સુબોધવિજયલ તથા પ્રેમ
વિજયલ સુદર અભ્યાસ કરો બબ્બ જનોને દેશના રૂપી
સૂર્યકિરણથી વિકસિત કરી રહ્યા છે તેટલામા જ બાઈ
કકુચદને દીક્ષા આપવા માટે સાલડીના સધની વિનતી
થતા સાલડી પધાર્યા, બબ્બ સ્વાગત થયું વાયણા-વરધોડા
અઢાઈ મહોત્સવ વિગેરે શુભ કાર્યો થયા સુદર દયા અને
સ ૧૯૮૮ના મહા સુદિ ૬ ના શુભ સુદુર્તે ચઠતે પહોરે
દીક્ષા આપા નામ સુનિ જનવિજયલ રાખી પોતાના શિષ્ય
બનાવ્યા જે પવિત્ર પ્રસંગની ચાહા રિ નિમિત્તે સાલડીના
પાખી પળાય છે અને જ્ઞાનની સુવાસ દેવાનવા લાઇએરોને
ઉપદેશ આપતા તે સ્થાપી ને સાહિત્ય વિષયક ગ્રંથોને
સારો સચ્છ કર્યો, ત્યાંથી વિહાર કર? અમદાવાદ-શાહપુર
પધાર્યા ત્યાં વિશાલ માનવ મેદની વચ્ચે સુનિ સુબોધ

વિજયજી તથા મુનિકનક વિજયજીને મહા વદ છઠ્ઠે વડી દીક્ષા આપી વિહાર કરી કપડવજ પધાર્યા અને ત્યાં વર્વમાન તપ સ્થા સ્થાપન કરાવી અને ચૈત્ર માસ સુધી સ્થિરતા કરી

સુરતના ચાતુર્માસમા કગવેલ યાદગાર ધર્મારાધન

શેઠ નવલચંદ ખીમચંદ, ગુલામચંદ મોતીચંદ, તથા નેમચંદ નાયાભાઈ વી ગૃહસ્થોના અત્યાચરને વસ ધર્મ ચરિત્રનાયક હમદબાબચાં સામૈયા માઘે સુરત પધાર્યા અને આચરૂ ભરેલી વિનતીથી સ ૧૬૮૮નું ચાતુર્માસ ગોપીપુરા-મા થયું જ્યાં અનેક ધર્મ કાર્યો થયા તેની હુક ને ધ—

બ્યાખ્યાનની સુદર અસરથી ૩૫૦ જેટલા વર્ધમાન તપ કરનારાં થયા, ચોદ પૂર્વ તથા અષ્ટ મહાસિદ્ધિ તપ થયા, બ્યાખ્યાનમાં દ્વર દ્વરથી આવો ચીકાર માનવ મેદની ભરાવા લાગી અને શ્રીફળ-પુસ્તક વિ ની રોજ રોજ પ્રભાવના થવા માંડી ચાર સદ્ગૃહસ્થો તરફથી ઉપધાન તપ શરૂ થતાં માજી જજ શ્રીયુત સુરચંદભાઈ બદામી, નવલચંદ ભાઈ, શેઠ ઝવેરભાઈ પત્રાજી, શેઠ નેમચંદભાઈ આદિ ગૃહસ્થો તેમજ બાલ વયના બાળકો મળી ૮૮ પુરૂષો અને ૩૪૭ શ્રાવિકાઓ થયા

દિવાળીમાં કસાઈઓ ગાયોની કતલ કરતા હતા તે બાજતમા અભયદાન ઉપર વાણીનો ઝરો છોડતા હૃદય પીગળી હૃડયાં અને હુક સમયમાં જ રૂા ૧૬૦૦ એકઠા ધર્મ ગયા અને ગાયોને અભયદાન મળ્યું ઉપધાન પૂર્ણ

યતાં માળના મહોત્સવ થતા ૨૫૦ માલ ધર્મ પહેલી માલનું
૫૦૦ મણ ધી થયું, અને રૂપીયા ૧૫૦૦૦૦ની ઉપજ ધર્મ અને
ખૂબ ખૂબ શામન પ્રજાવના ધર્મ

બહારમામ જીર્ણોદ્ધાર માટે રૂા ૨૦૦૦૦ તથા વડા
બોટાથી ચ દુરના દેરાસર માટે રૂા ૬૦૦૦ ની મહત્ત્વ કરાવી
અને સ ૧૬૮૬ના મામસર સુદિ ૧૩ને જગડીઆજીનો
છરી પાળતો સઘ નીકળ્યો જેમા શેઠ નવલચંદ ખીમચંદની
અગ્રતા સાથે ૧૫ જણ હતા માર્ગમા કઠોર વિ ઘણા
ગામોમા વયોના જુના જઘડા શ્રી ચરિત્રનાથકે દ્વર કર્યા દરતામા
દરેક રથજે સામેયા અને વીનરામ દર્શનની સુદર છાપ પડી,
વહિ ઉમે સઘ જગડીયા પહોંચ્યો, અને વીમંમાળ સાધર્મિક
વાતસલ્યાહિ કાર્યો ઘયા ત્યાંથી પાછા સુરત પધાર્યા એક દર
રૂા ૭૫૦૦૦૦ જેટલી રકમ સુરતના સઘે ખચી પાછા
ફરતા કઠોરથી કતારગામનો સઘ નીકળ્યો ત્યાર બાદ
મઘ સાથે સામેયા પૂર્વક સુરત હરિપુરામા પ્રવેશ કર્યો ત્યાં
પાઠશાળા માટે સાઠ દેડ એકડું કમુ

• મુખર્ધનુ ચાતુર્માસ

આ અવસરે શેઠ જીવતલાલ પ્રતાપસી, નગીનદાસ વિ
અથગવ્ય ગૃહસ્થો તરફથી ચાતુર્માસ માટે સાગ્રહ વિનંતી યતાં
તે તરફ વિહાર લખાવ્યો અને દરેક ગામમા ધર્મ વ્તગૃતિ
કરતા દબદબાજાર્યા સમેયા સાથે મુખર્ધમા પ્રવેશ કર્યો
અને સ ૧૬૮૬ નું ચાતુર્માસ લાલખાગમા મધુ અહિં
ચોદ પૂર્વની તપશ્ચર્યા નિમિત્તે અકૂષ્ઠ મહોત્સવ તથા શાન્તિ

સ્નાત્ર થયું પૂં ચરિત્ર નાયકના સદુપદેશથી મમીના ઉપા
 શ્રય માટે દીપ રૂા ૩૦૦૦) થઈ તેમના વિદ્વાન શિષ્ય મુ
 શ્રી કચનવિજયજીએ ગોડોળ ચાતુર્માસ કર્યું ત્યાં પશુ
 અઢાર્ધ મહોત્સવ, શાન્તિસ્નાત્રાદિ શાસન પ્રભાવના સારી
 કરાવી હતી ત્યાં પૂં ચરિત્રનાયકની આગેવાનીથી પૂં પ્રતિભા
 સપન્ન શાન્ત મૂર્તિ વૃદ્ધિચદ્રજી મહારાજશ્રીની મૂર્તિની
 ભવ્ય પ્રતિષ્ઠા કરી હતી મુંબઈમાં બીજે પણ કેટલેક ઠેકાણે
 પોતાના શિષ્યોને ચાતુર્માસ માટે મોકલ્યા હતા જ્યાં સુદર
 શાસન પ્રભાવના થઈ હતી તેમજ અનંતનાથજીના હેરામદે
 શાન્તિસ્નાત્ર સો વર્ષમાં પહેલું જ ભણાવાયું હતું તેની
 સુંદર ક્રિયાથી ઈશ્વરી ભાઈઓમાં અનહદ જ્ઞાન ઉદ્દેશાયે હતો

વૈરાગ્ય રસના સિચનથી ભવોદ્વિગ્ન થયેલા

નરસિંહોની ભાગવતી દીક્ષા

વૈરાગ્ય રસ ભરપુર પુ પંચાસજીની વાણીથી કેટલાય
 મુમુક્ષુ ભાઈઓની સસારિક પ્રવૃત્તિઓ રૂપકધાયની કાળાસને
 ત્યાગી દીક્ષા લેવાની ભાવના જાગૃત થઈ તેમાં શા મેધજી
 કેશવજીભાઈને તેમના કુટુંબીઓની કરેલી સારી ધામધૂમ
 પુર્વક રૂા ૧૯૯૦ ના કાગતક વહિ છૂટે દીક્ષા આપી
 મું મહિમાવિજયજી નામ રાખી પોતાના શિષ્ય કર્યા
 અને માગશર સુદિ ૧૦ મે અમદાવાદના શા ચદુલાલને
 દીક્ષા આપી મુનિ ચરણવિજયજી નામ રાખી મુંશ્રી સોભાગ્ય
 વિજયજીના શિષ્ય કર્યા

ઘાટકોપરની વિનતી થતા ત્યા પધારી શા પુનસ્તી
 રાણાભાઈ તથા પેલાપુર નિવામી સોમચંદભાઈને શ' દેસર
 રાણાએ કરેલ અપુર્વ ધામધૂમ પુર્વક મહા સુદિ ૫ મે દીક્ષા
 આપી, અનુક્રમે નામ મુનિશ્રી પ્રભાવવિજયજી તથા સ પત્ત
 વિજયજી નામ રાખી પોતાના શિષ્ય જનાબ્યા તેજ અવસરે
 મહિમાવિજયજીને વડી દીક્ષા પણ અપાઈ તેજ દીવસે ચરિત્ર
 નાયક પાસે રહી અવધાન કરતા કમ્પ જીદકાના રહીશ
 રવજીભાઈ શીવજીને પણ એકદમ ભાગૃતિ થતાં તેમણે પણ
 સુરત જઈ તેજ નીવસ સાધ્યો અને મુનિ જયવિજયજીએ
 દીક્ષા આપી મુનિ રવજનવિજયજી નામ રાખી શ્રી ચરિત્ર
 નાયકના શિષ્ય જનાબ્યા

ત્યારબાદ ત્યાથી વિહાર કરી સુરત પધર્યા અને
 દગિપુરામા મુનિ સ પત્તવિજયજી તથા મુનિ પ્રભાવવિજયજીને
 વડી દીક્ષા આપી

મુનિ સમેલનમા સક્રિય ભાગ

આ અવસરે અમદાવાદમાં મુનિ સમેલનમા પધારવા
 નગરચેઠ કરતુરભાઈ મણોદાસની વિનતિ રૂપ તારો આવના
 વિહાર કરી અમદાવાદ પધાર્યા અને રસપુર્વક ભાગ લેવા
 માડયો આ દામ્રમે આરભડાના ગામી મણોદાસ કાગીદાસના
 ધર્મપત્ની જડાવને દીક્ષા પોતાનાજ વતનમા તેવાની
 ઈચ્છાથી મુનિશ્રી સુમતિવિજયજીને જાણવડ મોખ્યા ત્યાં
 ભારે ઝોઝવ પુર્વક વૈશાક સુદિ ૧૦ મે દીક્ષા થઈ અને
 સા. શ્રી જયજીજી નામ રાખી શ્રી સયમશ્રીજીના શિષ્યા

બનાવ્યા અને ત્યાં પુનઃ મહારાજશ્રીના ઉપદેશથી કાયમ
આયબીલ શાળા માટે એક ગૃહસ્થ તરફથી રૂપિયા મૂક્યા.

પુનઃ ચરિત્ર નાયક અમદાવાદથી વિદ્યાર કરી વિરમગામ
ધર્મ સમી પધાર્યા અને ત્યાં જ્ઞાનમંદિરની આવશ્યકતા
જણાતા ઉપદેશ દ્વારા રૂા ૧૦૦૦) કરાવ્યા અને ધર્મ ભક્તિ
જૈન જ્ઞાનમંદિરની આપના કરાવી ત્યાંથી વિદ્યાર કરી છરી
આરકાવાળા આશારામભાઈની વિનનિ થતા ત્યાં પધારી
ઉજમણ, શાન્તિ સ્નાત્ર વીગેરે સુદર શુભ કાર્યો કરાવ્યા
અને ત્યાંથી પાનસર પધાર્યા.

ત્યાં ખલાતના શેઠ કરતુરભાઈ આદિ ચાતુર્માસ માટે
વિનનિ કરવા આવતાં તેમની વિનનિને માન આપી વિદ્યાર
કરતા પરતા જેઠ સુદિ ૧૧ સે ખલાતમાં મ મૈયા પુર્વક પધાર્યા
અને સ ૧૬૬૦૨ ચાતુર્માસ ખલાતમાં કચું ચાતુર્માસમાં
ચોદ પુર્વ અષ્ટ મહાસિદ્ધિ અક્ષયનિધિ આદિ સુદર ધર્મક્રિયાઓ
ધર્મ પર્યુષણમાં સુનિ લલિ-વિજયજીએ માસખમણ કરવાથી
તે પ્રસંગે જૈન શાળામાં અષ્ટાપદજીની વચના કરો પ્રભુ
પધરાવ્યા હતા તેમજ ભાદરવા સુદિ ૧૩ મે સુનિ કચન
વિજયજી ત્યાં સુનિ ભુવનવિજયજીને ભગવતીજીના યોગમાં
પ્રવેશ કરાવ્યો વળી આસો સુદિ ૧૦ મે ઉપધાન શરૂ થતા
૩૧ પુરો અને ૭૫ શ્રાવિક્ર જોએ પ્રવેશ કર્યો તેજ અવસરે
ખલાતની ત્રણ નાની કુમારિકાઓનો દીક્ષ મહોત્સવ ભારે
હબદબાવાળો થયો હતો.

પદવિભૂષિત શિષ્યો

ખ

વિદ્યાર કરી પાલીતણા પધાર્યા

વિદ્લોકોવિદ્ ચારિત્રશીલ મુનિ શ્રી કચનવિજયજી તથા મુનિ
ભુવનવિજયજીને પદારોહણ કરવાનો સમય નજીક આવેલ
શ્રી સઘને જણાવતા અત્યંત હૃષ્ય થયો અને તે નિમિત્તે
મહોત્સવની સુદર ઉજવણી પુર્વક સ ૧૯૯૧ ના મહા
સુદિ છઠના ચક્રતે પહોરે મુનિ શ્રી કચનવિજયજીને ગણિ
તથા પંચાસપદ્યો અને મુનિ શ્રી ભુવનવિજયજીને ગણિપદ્યો
વિભૂષિત કર્યા તે દાઢમે ઘણા શ્રાવિકાઓએ પણ અનેકવિધ
મનો ઉચ્ચર્ચા

ત્યારબાદ તમાજ પધાર્યા અને યાત્રામાં આત્મિક વિકાસ
અનુભવ્યો અને કાગણુ વડી ૧૧ રસના કાયમી સંસ્થા માટે
ઉપદેશ આપતા વદ્ધ માન તપ સંસ્થા સ્થાપન કરી અને સુદર
ફંડ કરાવ્યું, તેમજ તેને સુદર બનાવવા ભાવનગરમાંથી પણ
રૂ ૨૫૦૦ ની મદદ અપાવી ત્યથી વિહાર કરી શીહોર
ચર્ચ દેવમાળા પધાર્યા ત્યા કચ્છ ખાચટવાળા શા
ચાપશી પુનશી ને હીક્ષા આપી મુનિ શ્રી પદ્મ વિજયજી
નામ રાખી પ્રભાવવિ ના શિષ્ય બનાવ્યા અને ત્યાથી
વિહાર કરી ભાવનગરના સઘની આગ્રહ રિનતિને સ્વીકાર
કરી સ ૧૯૯૧ નું ચાતુર્માસ કર્તુ, ચોમાસા બાદ પુ
મહારાજશ્રીના ઉરદેશથી બાર્ધ માગી તરફથી છ'રો પાળતો
નિરિરાજનો પોષાતીનો સઘ કાઢ્યો અને ત્યાં યાત્રા કરી
હીમડી પધાર્યા ત્યા કામદાર સઘની ગોવિંદજી વીરચંદ
ભાઈના ઉચ્ચમણા પ્રસંગે રિવરતા કરી ત્યા સઘના આગ્રહથી
કાગણુ ચોમામી કરી પાટડી પધાર્યા પાટડીમાં શેઠ પોપટ
લાલ ધારશીભાઈએ આવી આચાર્યપદ માટે ખુબ આગ્રહ

કર્ચો અને આપશ્રીના પ્રખરવકતૃત્વ ચરિત્રચીલતા શાસનની
ધગથ ઇત્યાદિ ગુણોથી આકર્ષાઈ પુ સાગરજીમહારાજશ્રીએ
પણ ખામ પદ વિભૂષિત થવા સદેશ પાઠવ્યો છે, છતા
પણ પુ ચરિત્ર નાયકને તે મહાન્ પદ માટેની લગ્ન થતા
હા પાડી શક્યા નહિ અને વીરમગામ પધાર્યા ત્યાં પણ
શેઠ પોપટભાઈની દગી ખૂબ આગ્રહપુર્વક વિનંતિ થતા
તેઓશ્રીને સાગરજી મહારાજશ્રી તેમજ પોપટભાઈના
આમહને વશ બધુ પડ્યું, અને પાલોતાણા ધામધૂમ પુર્વક
પધાર્યા

મહત્વને યોગ્ય મહાપુરુષોને મળેલું
મહત્વભર્યું આચાર્ય પદ

આપણા ચરિત્રનાયકની સાથે બીજા પણ ત્રણ મહાત્મા
ઠે માણેકસાગરજી ઉપા કુમુદ વિજયજી પ શ્રી પદ
વિજયજીની આચાર્ય પદવીનો પ્રસંગ શેઠ પોપટલાલ
ધારશીભાઈ તરફથી અનેક વિધ તીર્થોના રચનાત્મક મહોત્સવ
સાથે થતાં જનતામા અનહદ આનંદ ફેલાયો અને સ
૧૯૬૨ના વંશાખ સુદિ ૪ ને શનવારના પ્રાત્ર સમયે
અજણિત માનવ મેઢનીમા આગમોદ્ધારક પુ સાગરાનંદ
સૂરિજી મહારાજ સાહેબે ઉક્ત ચારેય મહાત્માઓને આચાર્ય
પદ વિભૂષિત કર્યા અને નામ શ્રી માણેકસાગરસૂરિજી,
વિજયકુમુદસૂરિજી, વિજયભક્તિમૂર્તિજી, અને વિજય
પ્રભસૂરિજી રાખ્યા આ પ્રસંગે અભિનંદન પાઠવતા
દેટલાય તારો આનંદ હતા અનેકવિધ પ્રસાવનાઓ થઈ

હતી, તેમા શેઠ પોપટલાલભાઈએ રૂ ૭ થી ૮ હજાર
 વાપરી અપુર્વ દહાવો લીધો હતો, હવે આપણા ચરિત્ર
 નાયક આ વિજયભક્તિમૂર્તિ નામથી પ્રસિદ્ધ થયા
 ત્યારબાદ રાજકોટ નિવાસી બાઈ મણિએ તળાવના સઘમા
 પધારવા માગ્યું હતું તરતા તવાબ પધાર્યા ને ચતુર્વિધ
 સઘની સાથે યાત્રા કરી તીર્થમાળ પહેરાવો પાછા પાલીતાણા
 પધાર્યા ત્યાં લીબડીના સઘની ચાતુર્ભાઈ માટે આગ્રહ
 કરી વિનંતિનો સ્વીકાર કરી લીબડી જેઠ વડી બીજે
 પધાર્યા તેજ દિવસે મીચા મામના શા દવસુખભાઈ રતનચંદને
 દીક્ષા આપી મુનિ દોલતવિજયજી નામ રાખી પોતાના
 શિષ્ય બનાવ્યા અને આપાઠ સુધી જ વડીદિક્ષા આપી તે
 બધો ખર્ચ તેમના પુત્ર અમીચંદ તરફથી થયો અને સ
 ૧૬૮૨નું ચાતુર્ભાઈ લીબડી ન્યું વ્યાખ્યાનમા શ્રી ભગવતી
 સૂત્ર શરૂ થયું સાચા મોતીનો સાથીઓ કરાવ્યો અને
 હમેશા જુના જુના ઘેર લઈ જતા જ્ઞાનની ઉપજ સારી થઈ
 વ્યાખ્યાનમાં જનના સારી મજ્યામ આવતા ઉપાગ્રય મહાકાશનો
 અનુભવ કરાવતો હતો કોઈ વખત ત્યાંના ઠાકોર સાહેબ અપુર્વ
 ભાવભક્તિ પુર્વક લાલ લેતા હતા તપસ્યાઓ પણ સારી થઈ
 ચાતુર્ભાઈ પુર્ણ થયે વિહાર કરી પોષ દયમે શ્રી જેશ્વરજી
 પધાર્યા આ વખતે અમદાવાદ વાળા શા ડાહ્યાભાઈ સાકળચંદ
 પોનારે ત્યાં ઉજમણા પ્રસંગે અત્યંત આગ્રહ કરતા અમદાવાદ
 પધાર્યા અને પોષ વદિ ૧ના રોજ ઉજમણ શરૂ થયું અને સુંદર
 મહોત્સવ થયો ત્યારબાદ આગલોરવાવા તરફથી ઇંડરમા
 શાસ્ત્રી બોળીની આગધના નિમિત્તે શેઠ પોપટભાઈ તથા
 નગીનભાઈની સાગ્રહ વિનંતિને માન આપી તે તરફ પધાર્યા

દીક્ષા આપી નામ મુનિ વિનયવિજયજી રાખી પૂં આચાર્ય-
શ્રીના શિષ્ય બનાવ્યા

ત્યારબાદ વિહાર કરી લોચણી પધાર્યા ત્યાં મુનિ-
વિનયવિજયજીના સસારી બાઈ મણીલાલ કાળીદાસની
પુત્રી કુમારિકા લક્ષ્મીબહેનને વેશાખ વર્ષ ૧૧ સે મણી
કાઠથી દીક્ષા આપી સાધ્વી શ્રી લાવણ્યશ્રીજી નામ રાખી
તેમના સસારી માતૃશ્રી જ્યાશ્રીજીના શિષ્યા બનાવ્યા અને
વિહાર કરી ભેટાણા પધારી જેઠ સુદિ ૧૧ સે મુનિ વિનય
વિજયજી તથા સાધ્વી લાવણ્યશ્રીજીને વડી દીક્ષા આપી ત્યાં
સખીની આતુર્ભાસ માટે અતીવ આશ્રુ ભરી વિનતિ થતાં
વિહાર કરી સુદર સ્વાગત સાથે સખી પધાર્યા અને સ
૧૬૯૪નું આતુર્ભાસ કર્યું

ત્યાં પૂં સુમતિવિજયજીને ભગવતીજીના યોગમાં પ્રવેશ
કરાવ્યો, અને બીજા શાસનોક્તિ ઉપધાનાદિ મણી સુદર
કાર્યો થયાં

ત્યાંથી આઠત્રીયાણા પધાર્યા ત્યાં સઘના ઉત્સાહ પૂર્વક
બાઈ મણીલાલને પોપ સુદિ ૧૪ સે દીક્ષા આપી નામ
મુનિ શ્રી માણેકવિજયજી રાખી પૂં સુમતિવિજયજીના શિષ્ય
બનાવ્યા ત્યાંથી શાહ દહીસગ રામચંદ તરફથી વડગામનો
છરો પાગતો સઘ નીકળ્યો, તેમાં લાલ લઈ ઉપરીયાજાની
યાત્રા કરી મુંડર સામેયા પૂર્વક વીરમગામ પધાર્યા

પદવીપ્રદાન

મુનિરાજ શ્રી સુમતિવિજયજી ગણિપદારોપણનું મહત્ત્વ

ઠાઠી સંઘે કરેલા મહાન્ જોગ્યવ પુર્વક તેમજ મહારામાની
 ઘણી માનવમેદની વચ્ચે મહા વડિ ૭ મે ગણિપદાલકૃત
 કર્યા આ વખતે સુંદર શાસન પ્રભાવનાના કાર્યો થયા હતા

ત્યારબાદ વિહાર કરી રસ્તામા અનેક ભવ્યજનો ઉપર
 ઉપકાર કરતા કરતા વડાવલી પધાર્યા ત્યા પ ૪ ચત્રવિજયજી
 ગણિ પહેલેથી જ પધારેલા હતા ફાગણ શુદ્ધ ૫ મે
 નાણુમઠાવતાં ૨૧ શ્રાવક શ્રાવિકાઓએ બ્રહ્મચર્યાદિ ઋનો
 ઉચ્ચર્યા અને સુંદર પુષ્પઓ ભણાવાઈ

વડાવલીથી શુદ્ધ ૬ ચાતુરમા મામેયા પૂર્વક પધાર્યા
 અદિ આચાર્ય મહારાજશ્રી પામે ત્રણ માસથી રહેલ
 બોડના શા સોમચદ્ર મનસુખરામને અત્ય ત વૈરાગ્ય થએલ,
 વિગયનો ત્યાજ આદિ અભિચ્છેદો રાખેલ તેમને ચાતુરમા સ ઘે
 કરેલ ભારે મહોત્સવ પૂર્વક ફાગણ સુદ ૧૦ મે દીક્ષા આપી
 નામ મુનિશ્રી સુભદ્રવિજયજી રાખી મુનિ સુમતિવિજયજી
 બણિના શિષ્ય બનાવ્યા, તે દિવસે મનારમા સ ઘે માનપત્ર આપ્યું
 હતું તેમજ કબજબાભર્યો વરઘોડો ઠાઠયો હતો ત્યારબાદ
 ત્યાથી વિહાર કરી પાટણ પધાર્યા, ત્યાં ચ પાખડેન તરફથી
 સામેયુ તથા શ્રીફલની પ્રભાવના થઈ

ત્યારબાદ શ ખેશ્વરજીમા રાધનપુત્રવાલા મણીયાન હર
 ગોવિંદદામ જીવરાજની પોતાના ઉજમણા પ્રસંગે માથક
 વિનતિ થતા પૂઠ ચરિત્ર નાયક શ ખેશ્વરજીમા સામેયાપૂર્વક
 પધાર્યા, ત્યા અનેક ભવ્યાત્માઓએ જુની જુદી બાતના મતો
 ઉચ્ચર્યા તેમજ ૬-૭ હજાર માનવમેદની ભરાઈ જેથી ૫૦

આચાર્યશ્રીની અપુર્વ વાણી પ્રભાવથી શ્રી જેશ્વરજીમાં અનેક ખાતાઓમા સારી મદદ થઈ, આ બધા લાભ હરગોવિંદભાઈએ ઉદાર દિલથી લીધા હતા.

ત્યારબાદ વિહાર કરી સાલડી ધામધૂમ પૂર્વક પધાર્યા ત્યાં મુનિ પ્રતાપવિજયજી તથા પ્રબોધવિજયજીના વરસીતપના પારણા નિમિત્તે અનેરો મહોત્સવ ઉજવાયો અને હોંચના સઘે પણ પારણ કરારી લાભ લેવા માટે વિનંતિ કરતા પ્રતાપવિજયજી આદિને ત્યાં મોકલી લાભ આપ્યો.

બોરૂમા વડી દીક્ષા

સાલડીથી વિહાર કરી બોરૂ સઘના આમહથી બોરૂ પધાર્યા વૈશાખ સુદિ છઠે નાણ મહાવી મુનિ માલોદ્ધવવિજયજી તથા મુભદ્રવિજયજીને વડી દીક્ષા આપી તેમા સામેયુ નાણ પૂજા પ્રભાવના, નવકારશી આદિ બધુજ મુભદ્રવિજયજીના સસારી પિતાશ્રી તરફથી થયું હતું.

ચવેલીમા પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ

ત્યારબાદ વૈશાખ વદિ ૬ દે ચવેલીમાં પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે સઘના આમહથી ધામધૂમથી પ્રવેશ કર્યો ૫૦ કથનવિજયજી ગણિઆદિ ઠાણા પાંચ પણ પ્રથમથીજ આવી પહોંચ્યા હતા તે નિમિત્તે કુકુમપત્રિકા કાઢી બહારગામના મેમાનો ભાલાવી સુદર ભક્તિ કરવામાં આવી પૂ૦ ચરિત્રનાયકની બ્યાખ્યા નની સુદર અસર થતા સુદર સમારોહપૂર્વક પૂજા ભણાવી એક અહરસ્ય તરફથી નવકારશી થઈ

અપાઠ વદિ ૧૧ સે મુનિ જગત્ત્રિવિજયણ મહારાજ
કાળધર્મ પામતાં, અઠ્ઠાઈ મહોત્સવાદિ યયુ

તેમજ સ ધર્મી નગીનદાસ કરમચ દ વિગેરે સફળકર્યો
તરફથી ઉપધાન તથા, માળારોપણ દેવદ્રવ્યાદિકની વૃદ્ધિ ચ મનનો
ધણા કાઠથી વરઘોડો વિગેરે શુભ કાર્યો પાટણમા ધણા
કુંદર થયાં પાટણથી વિહાર કરી આણરમા યઈ સમી પધાર્યા
ત્યાં વટેચા યેકચ દ મગનચ દે મુગનાયકળનો દીરાજકિત
મુગટ ચડાવવા નિમિત્તે મહોત્સવ ચરૂ કર્યો. ત્યાં મહોત્સવ
મા ભાગ લઈ હારીજ કબોઈ ચઈ આણરમા પધાર્યા, ત્યાં
મહા મુદી ૧૩ મુનિશ્રી મુમતિવિજયણ ગણિને પન્યાસપદ
અર્પણ કર્યું આણરમામા તે નિમિત્તે કુંદર મહોત્સવ થયો.
હતો ત્યારબાદ ત્યાંથી વિહાર કરી ખેરવા, સાલડી, બોરૂ,
પાનસર યઈ કલોલ પધાર્યા આ વખત આરભડાનાં રહીય
જહેન હરકોર ખાસ પ્રથમથી સાધ્વીજી જયશ્રીજીના પ્રસાદ
આવેલ, અને આચાર્ય મહારાજશ્રીના ઉપદેશથી વૈરાગી બનેલા
હતાં તેમની ભાવના દીક્ષા લેવાની થવાથી કલોલના સથે
અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ ચરૂ કર્યો જહેન હરકોરના શ્વશુર પક્ષના
ભાઈ શુભાણચ દ કાનજી જેઓ ધણા વર્ષથી આફ્રિકા જહે
છે, તેઓ બાઈને દીક્ષા અપાવવા આવી પહોચ્યા તેગણે
પણ મહોત્સવમા ભા. લીધે. કલોલમા આરો રજ વામ્યો
કાગણ વદી ૧ ના દીવસે ધણા સમારોહ સાથે ગદે. હર
કોરને દીક્ષા આપી તેમનું નામ સાધ્વીજી હેમશ્રીજી રાખી
આચાર્ય મહારાજની નાસાવર્તી સાધ્વીજી દર્શનશ્રીજીના
શિષ્યા સ જમશ્રીના શિષ્યા જયશ્રીજીના શિષ્યા કર્યા તેજ

દોવસે મુનિશ્રી લાનુવિજયજીને પ્રથમ લઘુ દીક્ષા ચાણુસ્મા
 આપેલ તેમને વડી દીક્ષા આપી ૫ મુમતિવિજયજીના
 શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા સઘનો ઉત્સાહ ઘણો હતો આસ
 પાસથી માણસ ઘણું આવ્યું હતું ત્યાંથી સેરીસા યાત્રા
 કરવા માટે એક ટોળી નીકળી ત્યાં પહોંચ્યામિત્રાત્સલ્ય,
 પૂજા, પ્રભાવના વિગેરે સારા કાર્યો થયા ત્યાંથી અમદાવાદ
 થઈ ઓગણોજ મધ્યાર્યાં ચંત્રીની શાશ્વતી ઓળી કરેલી
 આસપાસના ગામોના લોકોએ લાલ સારો લીધો ઓગ-
 ણોજના ચાહ સોમચંદભાઈ અમદાવાદ તરફથી ચંત્રી પુનમના
 ખૂબ ઉત્સાહથી દેવ વદાયેલા ત્યાં નાનું ગામ હોવા છતાં
 એક મહત્ત્વ ઊંચો કમ્પામા આવ્યો આજીમાજીના ગૃહસ્થો
 દેવવદન કરી ઘણા ખુશી થયા આવી ક્રિયા કેમ્પાર નહીં
 થયેલ હોવાથી જીનેતર લોકો ખૂબ આનંદીત થયા ત્યાંથી
 અમદાવાદ શેઠ મોહનલાલ છોટાભાઈના ઉજમણા પ્રસંગે
 તેઓની વિનંતિથી અમદાવાદ પધાર્યા આ પ્રસંગે અમદાવાદમાં
 ઉજમણાનો ઠાઠ અપૂર્વ હતો આચાર્ય મહારાજ સાગરા-
 ન હમૂરિજી વિગેરેની પધગમણી થઈ હતી એકંદર શાસનની
 ઉન્નતિમા ભાગ લઈ વિહાર કરવાની તૈયારી હતી તેવામાં
 વઢવાણ શહેરથી સઘ તરફથી એક ડેપ્યુટેશન આતુર્માંસ
 માટે વિનંતિ કરવા આવ્યું સમત આગ્રહ થયાથી શ્રીમાસુ
 કરવા હા પાડી વિહાર કરી વઢવાણ શહેરમા પ્રવેશ કર્યો

વઢવાણ શહેરમા શુભ કાર્યો

વઢવાણ શહેરમાં આતુર્માંસ માટે પ્રવેશ થતાજ આ-

ખ્યાનમાં મેદની વધવા માડી સધને ભગવતીસૂત્ર સામગવા
 ભાવના થઈ, તેથી સાચા મોતીનો સાધીયો હાળ્યા સ્થાનક
 વાસ્તી બાધ્યોએ પણ વ્યાખ્યાનમાં સારો લાભ લીધો.
 ઉપાશ્રયમાં સમાવેશ નહિ થવાથી શ્રી સુધે વિશાળ ઉપાશ્રય
 કર્યો. શોભાસામાં સિન સિન તપશ્ચર્યાએ. યદા ઉપરાંત
 આસો માસમાં ઉપધાન તપ શરૂ થયા હગભગ બઢીસો
 માણસોએ ઉપધાન વહન કર્યા વઢવાણના સુધે ઉપધાન
 વાળાની ભક્તિમાં ખામી રાખી ન હતી ઉપધાન કરનારને
 આનંદ થઈ રહ્યો હતો છેવટમાં માળ પ્રસંગે જુદા જુદા
 મામના ગૃહસ્થો આવક આનિકાઓએ વઢવાણ શહેરમાં
 આવી શાસન શોભામાં વધારો કર્યો હતો માળ પ્રસંગે
 બઢાઈ મહોત્સવ શાન્તિ ક્ષનાત્ર વિગેરે તથા દેવદ્રવ્યાદિકની
 ઉપજ પણ સારી થઈ હતી શોભાસુ ઘણા આનંદની સાથે
 સમાપ્ત થયું છેવટે એક બહેર વ્યાખ્યાન આપી માગસર
 વઢી ૭ મે વિહાર કરી ગામ ચુડાના તારવાળા ચા મનસુખભાઈ
 મુખલાલની વિનંતિથી તેઓના ઉજમણા પ્રસંગે ચુડા પધાર્યા
 વિહારમાં સુળી ગામ આવતાં ત્યાંના આવકોના બાગદયી
 બહેર વ્યાખ્યાન થયા. વ્યાખ્યાનમાં સુળીના દરબારે સારો
 ભાગ લીધો. ત્યાંથી ચુડા પધાર્યા ઉજમણાની શોભા ધણી
 સુદર હતી સ. ૧૮૬૬ ના પોષ વટીમાં ઉજમણ થયું
 વ્યાખ્યાનમાં ઘણા માણસોએ લાભ લીધો જુદા જુદા
 અભિગ્રહો થયા ત્યાંથી વિહાર કરી રાણપુર થઈ અલાઉ
 પધાર્યા અલાઉમાં ૫ ૧૮૬૬ ના મહા સુદી ૬ ના દીવસે
 શ્રીજેશ્વરજી પાસે સુરેલના રહીય શાહ કાન્તિલાલ છોટાલાલને
 તેમના કુટુંબની સમતિથી દીક્ષા આપી તેમનું નામ મુનિશ્રી

કાન્તિવિજયજી રાજ્ય ત્યાથી વળા, શીહોર, ભાવનગર આવ્યા
 ભાવનગરમાં ચૈત્રી પુનમના દેવવદન વિશાળ સ્થળના ઉત્સાહ
 સાથે કરાવવામાં આવ્યા ભાવનગરનો સઘ ચૈત્રી પુનમના
 દેવવદન કરવામાં ઘણાજ ઉત્સાહિ હોય છે જેથી લગભગ
 હજાર માણસની મેદની વચ્ચે દેવવદન થયું દેવદત્તના ખૂબ
 ઉપજ સારી થઈ ત્યાંથી વિહાર કરી શિહોર વધ ગિરિરાજમાં
 આવ્યા ગિરિરાજમાં દાદાની જાત્રા કરી પાવન થયા નીચે
 પ્રમાણે શુભ કાર્યો થયા

પાલીતાણામાં શુભ કાર્યો

વૈશાખ સુદી ૩ ના દીવસે શિહોરના રહીશ હાંમતલાલ
 બાર્ધચંદને દીક્ષા આપી મુનિશ્રી ભુવનવિજયજીગણિના શિષ્ય
 કર્યા તેમનું નામ મુનિશ્રી હરખવિજયજી રાજ્ય તથા તે
 પ્રસંગે રમણલાલ વનેચંદ સુરતના રહીશ દીક્ષા લેવા આવ્યા,
 તેમને દીક્ષા આપી મુનિ દોલનવિજયજીના શિષ્ય કર્યા
 તેમનું નામ મુનિ રસિકવિજય રાજ્ય મુનિ કાન્તિવિજયજીને
 તેજ નાણુમાં વડી દીક્ષા આપી આચાર્ય મહારાજના શિષ્ય
 કર્યા ઇત્યાદિક શુભ કાર્યો કર્યા ત્યાં ચાહ જામનગરના કસ્તુર
 ભાઈ વિગેરે જામનગરમાં આતુર્માસની વિનંતિ કરવા આવ્યા
 ઘણા આગ્રહ થવાથી જામનગરનું આતુર્માસ નિશ્ચય થયું
 વિહારમાં ગારીયાધર સ ૧૯૬૬ ના વૈશાખ સુદી ૧૦ નો
 મોટો મહોત્સવ હતો તે પ્રસંગે ગારીયાધર ઘોડા દીવસ
 રોક્ષાઈ જુદા જુદા ગામોમાં વિહાર કરના ધાર્મિક ઉપદેશ
 આપતા રાજકોટ પધાર્યા રાજકોટમાં એક માત્રની ગિરિતા

શરીરના કારણે યર્ષ ત્યાગી વિહાર કરી જામનગરમાં વણા
ઠાકથી પ્રવેશ થયો જામનગરથી બે ગાઉ ધુવાવમાં સેઠડા
માણમે આચાર્યશ્રીના મામા આવ્યા, ત્યાં પૂજા સ્વામિ
વાત્સલ્ય થયા ત્યાગી ઘણા સમારોહ તથા જામનગરમાં પ્રવેશ
થયો સ ૧૯૯૬ નું ચોમાસુ જામનગરમાં થયું

શાંતિભુવનમાં

જામનગરનું આતુર્ભામ

જામનગરમાં આતુર્ભામમાં મુનિ રસિકવિજયની વડી દીક્ષા,
આતુર્ભામમાં મુંબઈથી ચેક શાંતિદાસ જેનસીનું આવાગમન,
આચાર્યશ્રીની દેશનાની ઘણી મારો અસર યર્ષ, ઉપધાન તપ
કરાવવા ઘણી સારી રકમ આપી, તેમના તથા જોડાલાલ
કસલગદના તરફથી ઉપધાન થયા ઉપધાન તપમાં મારો
સખ્યા હતી માગ પ્રસંગે ઘણું માણુમ એકત્ર થયું હતું
દેવદ્રવ્યાદિકની ઉપજ સારો યર્ષ હતી આતુર્ભામ પુર થયા
બાદ શ્રાવિકા નવલ બહેનને અષ્ટાન્કિકા મહોત્સવ પૂર્વક ઘણા
ઠાકથી માગસર સુદ ૫ મે દીક્ષા આપી હતી તે સમયે ત બોળી
કુવચદભાઈ પુરસોત્તમદાસે સારો ભાગ લઈ અમુક ચીજને
અભિશંક કયો હતો દીક્ષીન જાઈનું નામ નિપુણશ્રી
રાખી સાધેલી જયશોભના ચિંચ્યા નરીકે બહેર કયા હતા
જામનગરમાં આરબડાવાળા બંવળ મુગળ વિગેરેને આર-
બડામાં પ્રતિષ્ઠા કરાવી પ્રભુજીને પધરાવવાના હોવાથી
આચાર્ય મહારાજને જૂઝ વિનંતિ કરી આચાર્યશ્રીએ તે
રસ્તો ઘણો વિકટ હોવા છતાં ઉત્તમ કાર્ય ધારી જામનગરની

આબ્જુબાબુ પ અતીથી તરફ વિહાર કરી બાત્રા કરી પાછા
જામનગરમા આવી પોષ માસમા આર ભડા તરફ પ્રયાણ કર્યું

દારકા પાસે આર ભડા તરફ વિહાર

જામનગરથી વિહાર કરી અનુક્રમે ખ ભાલિયા આવ્યા
ત્યાના સ ઘે ખૂબ સ્વાગત કર્યું ત્યા મહોત્સવ પૂર્વક સાંધીજી
નિપૂણશ્રીની વડી દીક્ષા થા ખ ભાલિયાથી આર ભડા તરફ
પ્રયાણ કર્યું માર્ગમા શ્રાવકોના ઘર નહી હોવાથી આર ભડા
વિગેરે ગામોના શ્રાવકો સાથે ગદ્યા રમ્તામા જોનના ઘર
નહી હોવા છતા જોનેતરોએ આચાર્યશ્રીના સ્હામા આવી
ખૂબ ઉત્સાહથી સામેયા કર્યા અનુક્રમે ગામ વગતરા, રાણુ,
શુરગટ, ચરકલા, મુરવાસર, હમુસર, નાગેશ્વર વિગેરે ગામોમા
જોનેતરોએ મુકામ ખાલી કરી ઉતરવા સ્થાન આપતા
હતા દરેક સ્થળે બહેર વ્યાખ્યાન આપતા ઉપદેશની અસર
થતા બાહરવા સુદી ૪ સવત્સરીની તથા અસાહ સુગી ૧૪ની
પાખી પડાવવાના હમ્તાવેજ કરાવતા, હોકોને ધાર્મિક રસ્તો
ખતાવતા ખતાવતા મહા સુદી ૧૩ના દીવસે આર ભડામા
પ્રવેશ કર્યો

આર ભડામા પ્રવેશ

આર ભડામા પ્રવેશ જોન-જોનેતરથી ગાજી જિઠ્ઠું
આચાર્યશ્રીના પ્રવેશના પ્રસંગે નાનકડું આર ભડા પણ
આબ્જુબાબુના જોન તથા જોનેતરના આવાગમનથી જોક
શહેર બની ગયું જોક સુદર ચડપ બાંધવામા આવ્યો,
હ મેશા આચાર્યશ્રીના વ્યાખ્યાનથી જોન જોનેતરને ઘણી

સારી અસર થઈ ઘણા અભિગ્રહો, પ્રતિષ્ઠાપત્રો લખાયા
 આ બાબુ પ્રતિષ્ઠા કરાવવા માટે છાણીથી નગીનદાસભાઈ
 પધાર્યા અઠાઈ મહોત્સવ ચરૂ થયો ઝીંજીવાડાથી પ્રજાચક્ષુ
 માસ્તર સુખલાલભાઈ આ આમત્રણને સ્વીકારી આરબડામા
 જાવવાથી મહોત્સવમાં ખૂબ રગ ભર્યો. તેમના જુદા જુદા
 ગાયનોથી લેનેતર વર્ગ ખૂબ આનંદીત થયો અનુક્રમે મહા
 વદી દેના શુભ દીવસે લગવાન વામુપૂજ્ય સ્વામિને શા કાળીદાસ
 કસ્તુરચંદે સારા મુહૂર્તે ગાદીએ બેસાડયા તે દીવસે માનવનો
 સમુદ્ધ અતિ વિશાલ એકત્ર થયો હતો આચાર્ય મહારાજના
 શિષ્ય મુનિશ્રી વિનયવિજયજી તથા તેઓશ્રીની આજ્ઞાવર્તિ
 સાધ્વી હર્ષનશ્રીજીના શિષ્યા સજમશીના શિષ્યા સાધ્વીજી
 જયશ્રી તથા તેમના શિષ્યા સાધ્વી લાવણ્યશ્રીજી બાલપ્રજ્ઞાચારી
 તેજ ગામના સ સારીપણના હોવાથી આરબડાની સમસ્ત
 પ્રજાને અતિશય આનંદ આનંદ મયો અને ઘણાજ ઉત્સાહથી
 શાન્તિસ્નાત્ર લગ્નાયુ પ્રતિષ્ઠાનો દિવસ કાયમ પાળવા
 માટે સંઘે કળુલ કર્યું એકઠરે મહોત્સવ ખૂબ ઠાઠથી મયો
 સાધર્મિક ભાઈની ભકિત વિગેરેના લાભ આરબડાના સંઘે
 સારો લીધો, તેમા કાળીદાસ કસ્તુરચંદ વિનયવિજયજીના
 સ સારી પિતાજી હતા તે તથા જીવરાજ લાલજી તથા
 ધર્મનિષ્ઠ બદવજીભાઈએ જુદા જુદા ગામના સંઘની ભકિત
 કરવામાં અગ્રભાગ લેઠાવ્યો મહા વદ દેની કાયમી તિથિની
 આગી પૂજા સ્વામિવાત્સલ્યનો લાભ કાળીદાસભાઈએ લેવા
 માટે સારી રકમ સંઘને અર્પણ કરીને લીધો મહોત્સવ
 સમાપ્ત થતા લગભગ દ્વારકા જે વૈશવ સપ્તદાયનું મોટું
 તીર્થ ઠહેવાય છે, ત્યાંથી કેટલાક વૈશવ વિગેરેની વિનંતિથી

દ્વારકા નગરમા પ્રવેશ કર્યો આરબકામા આચાર્યશ્રીના ઉપદેશથી એક ઉપાશ્રય થયો હતો તેમા અમદાવાદ શાહપુરવાળા ઉમેદશાહ ભુરાભાઈએ રૂા ૭૦૧૫ અર્પણ કર્યા

દ્વારકામા પ્રવેશ

આરબકાથી વિહાર કરી મીઠાપૂર વિગેરે થઈ દ્વારકામા સમારોહ સાથે પ્રવેશ થયો આરબકાના શ્રાવકો માથે હતા એક વિશાલ સુકામમા ઉતર્યા મહા વહી ૧૧ સે બહેર વ્યાખ્યાનની વિનતિ થવાથી આચાર્યશ્રીનું વ્યાખ્યાન મનુષ્ય કર્તવ્ય ઉપર થયું ત્યાં ઘણા વૈશ્વ લોકો હાજર થયા. વ્યાખ્યાન સંભળી સારી અસર થવાથી આઠ દીવસ માટે સ્થિરતા કરવા આચાર્યશ્રીને ખૂબ વિનતિ કરી, પરંતુ શીવા જામમા ત્રિલોચનદાસ દીરજના ઉજમણા પ્રસંગે આવવાની હા પાડેલી હોવાથી ઘણો તાકીદ હોવાથી સ્થિરતા થઈ નહીં પરંતુ ઠેટલાયે વૈષ્ણવ બાહ્યોએ આચાર્યશ્રીને પોતાના ઘેર પગલા કરાવ્યા આવા શહેરમા જો મુનિઓનું આગમન થાય અને બહેર વ્યાખ્યાનો થાય તો જીનેતરો પણ પામી જાય તે માફાત અનુભવ થયો દ્વારકાથી વિહાર કરતાં એક જો ગૃહસ્થ તો આઠ નવ માર્ગલ સુધી સાથે રહ્યા જોન ધર્મનું સ્વરૂપ જરાજર સમજાવવાથી કેવલાયે જીવોના હૃદય પલટા થઈ જાય છે ત્યાંથી વિહાર કરી રસ્તામાં ગુરગટ થઈ નવાગામ, ખાખેડા, ગઢકા, ભારથલ થઈ મોટાશુદા આવ્યા ત્યાં સાધ્વીજીજીશ્રીના સચારી પિતાશ્રી

પોપલાલ જયરામભાઈને નાણુ મઠાવી સંજોડે પ્રદાયર્થ
 મત ઉચ્ચરાવ્યુ તે પ્રસંગે જીભ ગૂંહર્યોએ પણ અભિગ્રહ
 કયો હતા ત્યાથી વિહાર કરી શીવામા ત્રિલોચનદાસ હીરજી
 તરફથી ઉજમણ હોવાથી શીવામા ઘણા કાઠથી પ્રવેશ
 કર્યો આજીઆજીના ઘણા આવકો એકત્રિત થયા જામનગરથી
 મોહનલાલભાઈની ટોળી આવી પહોંચી પૂજામાં ખૂબ કાઠ
 જામ્યો સ્વામિવાત્સલ્ય કરી, સંઘની ભક્તિ કરી ત્રિલોચન-
 દાસે સારો લાભ મેળવ્યો ત્યાથી વિહાર કરી બાણુવડ
 પધાર્યા બાણુવડમાં આઠેક દીવસની સ્થિરતાથી જૈન જૈને
 તરમાં મારો અસર થઈ ત્યાથી જીનાગઢની જાત્રા માટે
 આવક શ્રાવિકાની ટુંકડી જીનાગઢની જાત્રા માટે તૈયાર થઈ
 જીના જીના ગામોમા વિહાર કરતા, ધર્મોપદેશ આપતા
 ધીરાજી પધાર્યા ત્યાં ત્રણચાર દીવસ સ્થિરતા કરી, વ્યાખ્યાન
 થી જૈન પ્રજામા ધાર્મિક કૃત્યોમાં સારો લાભ હેવડાવો
 જીનાગઢ તરફ પ્રયાણ કર્યુ

જીનાગઢમાં પ્રવેશ

બાણુવડના ગૂંહર્યો સાથે જીનાગઢમા પ્રવેશ સ
 ૧૯૬ ના ચૈત્ર સુની ૭ થયો સંઘ તંત્રીઓ સત્કાર સારો થયો
 નવપદજીની જોળી નજીક આવી પહોંચી આવકોને ઉપદેશ
 આપતાં જોળી કરાવવાનો નિશ્ચય થયો આસપાસ ગામના
 આવક શ્રાવિકાઓએ જોળીમા લાભ લેધો છત્રાચ્ચાથો લોલાધર
 કાળીનાસ આવી પહોંચવાથી સારો રંગ જામ્યો ૫૦ આં
 માણેકસાગરસરિજી આદિ પણ ત્યાં આવેલ હતા અઠાઈ

મહોત્સવ ઘણો સુદર થયો. ચેત્રી પુત્રમના દેવ ઘણા સમરોહ સાથે, ચતુર્વિધ સઘ સહીત વાદવામા આંગ્યા તમામ શુભ કાર્યોમા જુનાગઢના મઘે સારો લાભ લીધો હતો. જુનાગઢ થી જોળી બાદ વિહાર કરી અમરેલી થઈ ગિરિરાજમા પ્રવેશ કીધો. સ ૧૬૬૭નું ચાતુર્માસ પાલોતાણુમા યજુ અમઠાવાદથી ઠાહ્યાભાઈ સાકળચક્ર તથા ધોરાજીના મણીલાલ ઝીણાભાઈ વિગેરે ગૃહસ્થો પછુ ચાતુર્માસ કરવા આવી પહોંચ્યા ચાતુર્માસમા અસાડ વઢી ૮ મે નવકાર મત્રનો તપ કરાવ્યો. તેમાં જસો માણસો આશરે નેડાયુ હંમેશા સ્વામિરાત્સલ્ય થયા હતા તપ પુરો થયેથી આચાર્ય-શ્રીના ઉપદેશથી તપ કરનાર ગૃહસ્થો તરફથી અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ શાન્તિસ્નાત્ર પાવાપુરો સમોવસરણુની રચના વિગેરે શુભ કાર્યો, પ્રજાજીને પધરાવી, મોતી સુખીયાની ધર્મશાળામા સુદર થયાં ત્યારબાદ જીના પછુ તપો ઘણા થયા પર્યુષણમા તો ગિરિરાજ એટલે તપશ્રયાનું તો કહેવુ જ શુ ? ખૂબ તપશ્રયાઓ માસક્ષમણુ-સોળ તથા અઠ્ઠાઈ વિગેરે થઈ આસો સુદી ૧૦મે અમઠાવાદના શા ડહાભાઈ માકળચક્ર તરફથી ઉપધાન થયાં ઉપધાનમા સારો સખ્યા હતી માળ પ્રસંગે દેવદ્રવ્યાદિકની ઉપજ, અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ, શાન્તિસ્નાત્ર વિગેરે શુભ કાર્યોથી શામનની પ્રભાવના મારી થઈ પાલોતાણુથી વિહાર કરી સ ૧૬૬૮ના પોસ માસમા મહુવા જહર દર્શન કરવા પધાર્યા ત્યાના સઘને વર્ધમાન તપની જોળીનુ સ્વરૂપ સમજાવવામા આંગ્યુ સઘને સારી અસર થઈ તેજ વખતે રૂા ૭-૮ હજારનું લગમગ ફડ થઈ ગયુ તિથિઓ નોંધાણી વર્ધમાનતપ કરનારની સખ્યા પછુ સારી થઈ.

-હજી પણ સરસા સારી રીતે ચાલી રહી છે મહુવાથી વિહાર કરી પાલીતાણા થઈ શિહોર આવ્યા ત્યાં મુનિશ્રી ભુવન-વિજયજી ગણિ પોસ મુની ૧૧સે કાળધર્મ પામી ગયેલ હોવાથી તેમના શુભ નિમિત્તે અઢાઈ મહોત્સવ, શાન્તિ સ્નાત્ર વિગેરે શુભ કાર્યો સારા થયા ત્યાંથી વિહાર કરી બોટાદ થઈ લીંબડીમા કાગણુ મુઠી ડની પ્રતિષ્ઠા હોવાથી સઘ તરફથી આગ્રહભરી વિનંતિ હોવાથી લીંબડીમા પ્રવેશ કર્યો આ સમયમાં લીંબડીના ચા કેશવલાલ ખુશાલદાસની દીક્ષાનો મહોત્સવ પણ શરૂ થયો પ્રતિષ્ઠા ઘણા ઠાઠથી થઈ કાગણુ મુઠી ત્રીજે શાન્તિનાથ મહારાજને ગાદીએ બેસાડ્યા તે સમયે અષ્ટોત્તરીસ્નાત્ર વિગેરે મહોત્સવથી શાસન ઉત્તતિ સારી થઈ સ ૧૬૬૮ના કાગણુ મુઠી ૪થે દીક્ષાનો વરસીકાનનો વરયોડો કેશવલાલનો ઘણો મુઠર નીકળ્યો આજીજાજીના માણસો સારા આવ્યા હતા કાગણુ મુઠી પાંચમના દીવસે કેશવલાલને દીક્ષા આપી આચાર્ય-શ્રીના શિષ્ય કેશવલાલનું નામ કુસુમવિજયજી રાખ્યું તથા શિહોરના શાવક મોહનલાલભાઈને દીક્ષા આપી આચાર્યશ્રીના શિષ્ય રત્નવિજયજીના શિષ્ય મુનિ માનવિજય તરીકે બહેર કર્યા કેશવલાલ તરફથી સ્વામિવાત્સલ્ય, પૂજા, પ્રભાવના વિગેરે શુભ કાર્યો ઘણાં સારા થયા આ વખત ભાવનગર વડવાના એક ગૃહસ્થને ગિરિરાજનો સમ કાઠવાનો હોવાથી આચાર્યશ્રીને જવા વિચાર નહીં હોવા છતાં ઘણો આગ્રહ થવાયો જરૂં પડ્યું ભાવનગર વડવામા સારા ઠાઠથી પ્રવેશ થયો સઘ ખૂબ ઠાઠથી 'છરી' પાળતો નીકળ્યો ઠામ ઠામ રસ્તામા સ્વામિવાત્સલ્ય જીઠા જીઠા ગૃહસ્થો તરફથી થયા.

સઘ પાલીતાણા પહોચ્યા બાદ સામેયુ સુદર થયુ ત્યા
આચાર્ય મહારાજે સઘપતિને માળ પહેરાવી પછી ચેત્રીની
ઝોળી આવી ત્યા ઝોળી વિધિવિધાનપૂર્વક સમાપ્ત કરી
વેશાખ સુદી ત્રીજે ગોલીમુખીયાની ધર્મશાળામા નાણુ
માડવામાં આવી ત્યા મુનિ શુભવિજયજી તથા મુનિ કુમુદ
વિજયજી તથા મુનિ માનવિજયજી તથા ગાલ સાધ્વી સુનદા-
શ્રીને વડી દીક્ષા આપવામાં આવી, તે પ્રસંગે મહોત્સવ સારો
થયો. ત્યાંથી વિહાર કરી બોટાદ, લીંગડી ચઈ વોરમગામના
સઘની ઘણી વિનંતિ હોવાથી આતુર્માસ કરવા વીરમગામમાં
પ્રવેશ કર્યો

સ ૧૯૬૮ની સાલનું આતુર્માસ વીરમગામ થયુ
વીરમગામના ચોમાસામા પણુ જુદા જુદા તપો કરાવ્યા
વર્ધમાનતપની સંસ્થામાં રકમ ઘણીજ જુજ હોવાથી સઘને
ઉપદેશ આપી સાત આઠ હજાર રૂપીયાનું ફંડ કરાવ્યુ
વર્ધમાન તપ કરનારની મજ્યા પણ વધી ચોમાસુ પુર
કરી જુદા જુદા સ્થળે વિહાર કરી ભોયણી, મેસાણા, પાનસર,
સેરીસા, અમદાવાદ ચઈ ત્યાંથી વીરમગામ ચઈ ફા. જુ. ૮ ઉપર
ઉપરીઆરા પધાર્યા ત્યા ત્રણ દિવસનો મેળો થયો. બજાણા
થી દરબારનું તથા દિવાનનું આગમન થયુ ઉપરીઆરામા
ફાગણ સુ. ૮ ના દીવસે વ્યાખ્યાનમા બજાણા દરબાર તથા
દિવાન સાહેબ આવ્યા હતા ઉપરીઆરામા ધર્મશાળાની
ખાસ જરૂર હોવાથી દરબારશ્રીને ઉપદેશ આપતા પ્રાર્થના
આપે ગોટી વિશાલ જગ્યા અર્પણુ કરી આ જગ્યા

આચાર્ય મહારાજ વિજયધર્મસૂરિજીના ઉપદેશથી દરબારશ્રીએ
અર્પણ કરી હતી પરંતુ જોરડીઓ વગેરે નહીં થવાથી
પાછો કબજો દરબારશ્રીએ લીધો. તે આ વખત વ્યાખ્યાન
સાક્ષી અર્પણ કરી અને તાકીદથી ધર્મશાલા કરવા બતા-
મણ કરી આચાર્યશ્રીના ઉપદેશથી જોરડીયો બધાવવા માટે
રકમો ભરાવવા માટે છૂટક ફૂડ પણ થવા માંડ્યું, એક દર
ફૂડ ઘણું જ ઠીક થયું શાહ સોમચંદ નથુભાઈ આ કાર્યમાં ખૂબ
ભાગ લઈ રહ્યા છે બહારગામમાં પણ કઠીયા ચીમનલાલ
કેશવલાલને સાથે લઈ ઠાણપુર વિગેરેથી મહદ લાભ
આચાર્યશ્રીના ઉપદેશથી પણ જુદા જુદા ગામોમાં ઉપદેશ
કરી રૂા વીસ હજાર આશરે મહદ મલો ચૂકી છે વહીવટ
વીરમગામમાં ઉપરીઆરાની કમીટી તથા સોમચંદ નથુભાઈ
કરો રહ્યા છે ઉપરીઆરાઓ વિહાર કરા શ્રીજીવર થઈ સમી
પધાર્યા સમીમાં સાધ્વીજી જીતેન્દ્રશ્રી જે આચાર્યશ્રીના
શિષ્ય મુનિરાજ પ્રભાવવિજયજીની સમારો ભત્રીજી થાય છે
તેમની તથા અદ્રકાન્તાશ્રી જે મુનિરાજ વિનયવિજયજીની
સસારી પુત્રી બનેલી પ્રથમ દીક્ષાઓ થયેલી તેમની વડી
દીક્ષા થઈ વડી દીક્ષા સમયે જીતેન્દ્રશ્રીજીના મસારી પિતા
દેસર રાણાએ આવી પ્રભાવના પૂજા વિગેરેમાં સારો લાભ
લીધો હતો સમીથી વિહાર કરી રાધનપુર જયા ત્યાથી
વિહાર કરી સમીના સઘના આશ્રમથી સ ૧૬૯૯નું
આતુર્ગાંધ સમી થયું સમીમાં આતુર્ગાંધ તપસ્યાઓ વિગેરે
શુભ કાર્યો ઘણાં થયા ૫ સુમતિવિજયજી વિગેરે ઠા ૮ ને
રાધનપુરના મઘની વિનતિ ઘણી થવાથી રાધનપુર નેન
શાળાએ ચોમાસું રાખ્યા રાધનપુરમાં ૫૦ સુમતિ વિ ના

વ્યાખ્યાનથી આખા સઘમા સારો આનંદ ફેલાયો. પરંતુ
 તેજ ચોમાસામાં કાળની ગતિ વિષમ હોવાથી ૫૦ સુમતિ
 વિજયજી થોડા દીવસની માફગી લોગની શ્રાવણ વદ ૧૨
 અઠ્ઠાઈધરના દીવસે કાળ ધર્મ પામ્યા રાધનપુરના સઘે
 જોડલા સુખડથી અગ્નિ સસ્કાર કર્યો સમી સમાચાર આંખ્યા
 દેવવંદન કર્યું તેજ અરસામા ભાદરવા સુદી ૧ તપસ્વી
 મુનિ લલિતવિજયજી નેઓએ પોતાની જીદગીમા ૧૨-૧૩
 માસક્ષમણુ કરેલાં, ૧ પીસ્તાલીસ કંગલ બીજી પણ ઘણી
 તપશ્ચર્યા કરેલ તેમણે પણ ભાદરવા સુદ ૧મે કાળ કર્યો
 તેમની શુભ ક્રિયા સમીના સઘે સારી કરી આચાર્યશ્રીના
 ઉપદેશથી અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ અષ્ટોતરીસ્નાત્ર વિગેરે શુભ
 કાર્યો આ બને મુનિઓના શુભ નિમિત્તે ઘણાજ સુદર યયા
 સમી ચાતુર્માસ પુર કરી ચાણુમ્મા લણવા મઈ દયરાવી
 પધાર્યા, ત્યા ઘણા વરસનો કુસપ હતો તે આચાર્યશ્રીના
 ઉપદેશથી દૂર થયો, ધાર્મિક કાર્યો ને અટકી પડ્યા હતા
 તે ચરૂ યયા ત્યાથી વિહાર કરી જીજા વિગેરે થઈ મહેસાણા
 આંખ્યા મહેસાણામાં જોળી કરી ચૈત્રી પુનમના દેવ વંદાંખ્યા
 મહેસાણાના સઘના આગહથી સ ૨૦૦૦ નું ચાતુર્માસ
 મહેસાણા ધયું મહેસાણામા ઉપધાન તપ અટાનિકા મહો
 ત્સવ શાંતિસ્નાત્ર વિગેરે શુભ કાર્યો ઘણા સુદર યયા ત્યા
 યરાવાલા શા છોટાલાલ સ પ્રીતય દને ઉજમાયું કરવાનું હોવાથી
 આચાર્યશ્રીને આગ્રહપૂર્વક વિનંતિ કરી લેથી યગ તરફ
 પ્રયાણ કર્યું થરાના ઉજમણામા ખૂબ ઠાઠ જામ્યો પાટણથી
 સારા સારા ગવૈયા બોલાવવામા આંખ્યા હતા વરપોડો શાનિ-
 સ્નાત્ર સ્વામિભક્તિ વિગેરેથી શામનની શોભા સારો ધર્મ જુસી

ત્યાના સઘે તે વખતે ચાતુર્માસની વિનતિ પણ કરી હતી પરંતુ સમય ઘણો બાકી હોવાથી ક્ષેત્ર ફરસના દહી વિહાર કર્યો, ત્યાંથી સમી આબ્યા સમીમાં બહેન ચચલ રાધન પુરના નદીયા તેમને પ્રભુજીને પધરાવવાના હોવાથી રાધન પુરના ક્રિયા કરાવનાર ગૃહસ્થની હાજરી વચ્ચે પ્રતિષ્ઠા કરાવી ત્યાંથી વિહાર કરી શ્રી ખેશ્વર વિગેરે સ્થલે જાત્રા કરી સોયણી થઈ જોગણાની જોળી પ્રસંગે પધાર્યા

જોટાણામાં આચાર્યશ્રીના ઉપદેશથી શાહ મણીલાલ બીખાભાઈને જોળી કરાવવાની ભાવના બાંધત થઈ, સિદ્ધ-ચક્ર સમાજના કાર્ય કરનાર ગૃહસ્થોએ કાર્ય વધાવો હીધું મણીલાલ બીખાભાઈએ આ જોળીમાં ખુબ સારી રકમ પ્રાપ્ત પદર વોસ હજાર રૂા જોટલી ખરચી સુંદર થઈ મેળવ્યો. સિદ્ધચક્ર સમાજવાલા તરફથી પણ ઘણી સારી રકમ ખરચાણી, આ જોળીમાં ગામ બહાર મોટા વિશાલ મંદપ બંધવામાં આવ્યો. દેશોદેશ આમ ત્રણ મોકલ્યા માનવ-સમૂહ જોટલો બધો એકત્ર થયો કે ઉતરવાની જગ્યા ન રહી જોળી કરનારની સંખ્યા પણ ૮૦૦ ઉપર તથા છૂટા બીજા આયબીલ કરનાર તથા રસોડુ વિગેરેથી તથા મેરૂ પર્વતની રચના, પાવાપુરીની રમના વિગેરે શુભ કાર્યોથી શાસન પ્રસાવના ખૂબ સારી થઈ હતી આ જોળી પ્રસંગે આચાર્ય શ્રી કુમુદસૂરિજીને પણ વિનતી કરવાથી તેઓ પધાર્યા હતા અને આચાર્યના વ્યાખ્યાન હંમેશાં ચતાં હતા આ વખતે પણ આચાર્યશ્રીના ઉપદેશથી ઉપરીઆરા તીર્થની ધર્મશાળા માટે ઘણી મોટી રકમની

મદદ મળી હતી જોટાણાથી વિહાર કરી મેસાણા પધાર્યા
ત્યાં વરસીતપના પારણા હોવાથી સઘની વિનનિથી વૈથાળ
સુદી ૩ સુધી સ્થિરતા કરી ત્યાં થરાના ગૃહસ્થોની ઉપરા-
ઉપર ચાતુર્માસની વિનતિ આવવાથી અને થરામા ઘણા
લાભનું કારણ જણાયાથી થરા તરફ વીહાર કર્યો ચાણુસ્મા
વિગેરે સ્થળે થઇ થરામા પધાર્યા

સ ૨૦૦૧નું ચાતુર્માસ થરામા

ત્યાં થયેલ શાસન ઉન્નતિનાં શુભ કાર્યો થરામા જોઈ
સુદી ૧૦ના દીવસે મગલ પ્રવેશ થયો સઘને, ઉત્સાહ
ખૂબ હતો ઠામ ઠામ ગુહલીઓ થઈ હતી

૧ થરામાં ઠેઠવાર ભગવતી સૂત્રનું વાચન નહિ થયેલ
હોવાથી સઘની ભાવના ભગવતી સૂત્ર શ્રવણ કરવાની
થવાથી જોઈ ગૃહસ્થ તરફથી ભગવતી સૂત્ર વાચન શરૂ
થયું સાચા મોતીનો માથીએ પુરવામા આવ્યો તપસ્યા
વિગેરે પણ શરૂ થઈ વ્યાખ્યાનમાં સજા ખુબ ભરાવા
માંડી

૨ આન્યાર્યશ્રીનો ભોધ લાગતા થરાના દરબારે દર
પર્યુષણમા ૮ દીવસ તથા મોહરમના (તાજીયાના)
દીવસ તથા ગોઠજઆઠમ વિગેરેના દીવસોમા કાયમના
માટે પોતાના ૨૪ ગામમા ઠેઠ જીવહિસા કરે નહિ
તે બાળતમા જાહેરનામા બહાર પાડી દીધા આ કાર્ય
ખુબ સુદર ખન્યુ

માં ઉપદેશ દ્વારા મદદ કરાવી ત્યાથી વીરમગામ 'વિગેરે' થઈ હોયછી ત્રિત્રી જોળીની સુદર આરાધના કરાવી. પાનસર થઈ સેરીસાની પ્રતિષ્ઠામાં પધાર્યા ત્યા શાસન સમ્રાટ ૫૦ આચાર્યશ્રી વિજયનેમિસૂરિ મહારાજ, ૫૦ ઉચ્ચ સૂરિ મહારાજ વિગેરે પ્રતિષ્ઠા કરાવવા આવેલ, ત્યાં આઠ ઢીવસ સ્થિરતા કરી ત્યાં શેઠ સુવચન ણુલાખીદાસ આદિ સઘની ખજાત ચોમાસા માટે સાચક વિનંતિ યત્ન ૫૦ અસ્ત્ર નાયકે ચોમાસાની હા પાડી ત્યાથી વિહાર કરી અમદાવાદ પધાર્યા અમદાવાદમાં ગેડીધાના રહીશ શાક ગાંઠાલાલ દેવસીને દીક્ષા મહોત્સવ થઈ થયો વેશાળ વહી ૬ દે ધણા ઠાંઠથી હઠીભાઈની વાહીએ દીક્ષા આપી તેમનું નામ શુભવિજયજી રાખી મુનિ વિનયનિજયજીના શિષ્ય કર્યા શુભવિજયજીના સસારી પુત્ર વિગેરેએ દીક્ષામાં લાભ ઘણો સારો લીધો

ખજાતમાં સ ૨૦૦૨ના જેઠ વહી ૬ દે ધણા ઠાંઠથી પ્રવેશ થયો અસાઠ સુ ૧૧ મુનિ શુભવિજયજીની વહી દીક્ષા થઈ તથા શહેર જાત્રા કરવામાં આવો જુડા જુડા મહોત્સવામાં મઠપ બાધી બ્યાખ્યાનો વચાવ્યા પ્રભાવના, પૂજા વિગેરેથી તમામ સઘે સારો લાભ લઈ શાસનોત્તતિ ઘણી સુદર કરી શેઠ રમણભાઈએ પણ પોતાના ઘર આગળ વિશાલ જગ્યામાં બ્યાખ્યાન વચાવો શાસનની શોભામાં સારો લાભ લીધો હતો વગી શેઠ સુવચનભાઈએ રૂ. એક હજાર શેઠ રમણભાઈએ પણ એક હજાર ઉપરો આરાની ધર્મશાળા માટે અર્પણ કરી ખૂબ સારો લાભ હઠાવ્યો ખજાતમાં ઘીલ પણ તપ સારા થયા શેઠ

મુલ્યદલાઈ વિગેરે સઘે સુદર કાર્યો કરી ઘણા સારો
 સામ હઠાવ્યો. ખભાતથી સ ૨૦૦૩ ના કારતક વદ
 ૫ મે વિહાર કરી માતરની લત્રા કરી ત્યાં પછુ શેઠ
 મુલ્યદલાઈ આદિ ઠેખુટેશન ૨૦-૨૫ માસુસ મોટર
 લઈ આગ્યુ માતરમા સ્વામિ વાતસદ્ય પૂજા
 વિગેરે કાર્યો થયાં ત્યાંથી વિહાર કરો આચાર્ય મહારાજ
 સાલહીના સોમવદલાઈને દીક્ષા લેવાની હોવાથી
 તેમના સખ ધિયો ખભાત ઘણા આગ્રહથી વિનતિ કરો
 ગયેલ હોવાથી પાનસર થઈ માગસર સુદી ૧૪ સે સાલહી
 પ્રવેશ કર્યો. ત્યાં અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ શાંતિસ્નાત્ર, સ્વામી
 ભક્તિ વીગેરે શુભ કાર્યો તેમના પિતા નયુભાઈએ ઘણા
 ઉત્સાહથી કર્યા માગસર વહી ૬ દે દીક્ષા આપી નામ મુનિ
 મુજસવિજય રાખી મુનિશ્રી કનકવિજયજીના શિષ્ય તરીકે
 બહેર કર્યા સાલહીના સઘે માગસર વદ ૬ ની કાયમી પાખી
 પાળવાનો કરાવ કર્યો દીક્ષા આપ્યા બાદ શા ચદલાલ
 હેમચંદ તરફથી ઠાલવાનો સઘ નીકળ્યો. સઘમાં માણસો
 ઘણા હતા ઠાલવાની યાત્રા કરી મેગાણા થઈ ભોયણી પધાર્યા
 ત્યાં મુનિ મુજસવિજયજીની માફ સુદી ૭ મે વડો દીક્ષા
 ઘણા ઠાકથી થઈ તેમના કુટુંબીજનો પછુ વડો દીક્ષા
 પ્રસંગે હાજર થયા હતા ભોયણીથી વિહાર કરી છનીયારની
 પ્રતિઠામા મુનિરાજ શ્રી જયતવિજયજી પધારેલા, ત્યાં

સ ધના આગ્રહથી છનીયાર પધાર્યા છનીયારની પ્રતિષ્ઠા કરાવી ત્યાથી વીઠલાપર શ ખેશ્વર ધર્મ સમી આબ્યા સમીના ધાર્મિક કાર્યો કેટલાક ઉપદેશ દ્વારા કરાવી શ ખેશ્વર ધર્મ ઉપરીઆરામા કાગણુ સુદી ૧૩નો પ્રવેશ કર્યો તે દીવસે અમદાવાદ, બીરમગામ માંડલ સખવપુર બબણા વિગેરે ગામિયો માણસો ઘણુ આવી પોત્ત્યુ પૂજાઓ પ્રભાવનાઓ તથા વ્યાખ્યાનો સારી રીતે થયાં

ત્યા સુનિ શ્રી શુણ્ણવિજયજી સ સાસીપણાના ગેડીયાના રહીયા હોવાથી ગેડીયાના સ ધ તરફથી તથા ગેડીયાના પાટીદારો તથા સુસલમાન મલોકો તરફથી માણસો આબ્યા ગેડીયામાં પધારવા ઘણે સખત આગ્રહ થયો, તેથી ગેડીયામાં સ ૨૦૦૩ના કાગણુ વદી ૫ પ્રવેશ કર્યો નાનુ ગામ છતાં દરેક જીનેતરે તેમજ દરેક સુસલમાન મલોકોએ વિગેરે સમક્ષત પ્રબળોએ ઘણા કાઠધા સામેયુ કર્યું ઘણા ઠેકાણે શુદ્ધનીયો સધ, જનતાની આગ્રહભરો વિનતિ થવાથી જી બાહેર વ્યાખ્યાન થયા વ્યાખ્યાનની બસર ઘણી જ સુદરને સારી થવાથી સમસ્ત પ્રબળે પર્યુષણના આઠ દીવસોમા તથા સુનિ શુણ્ણવિજયજીની દીદા તીર્થ વૈશ્યામ વદી ૬ કુવ નવ દીવસોમા ઠેકાંપણુ જીવહિમા કરે નહી વેપારી કારીગરો, તથા જેડુને પોતાનું કાર્ય કરે નહી તેવી કાયમી પાખી પાડવાનો હસ્તાવેજ સ ધના ચોપડામાં કરી આપ્યો

અને તે સખધીનાં બહેરનામા બહાર પડાવ્યા ગામના
આગેવાનોએ સહીઓ કરી આપી ત્યાં પછુ પૂજા પ્રભાવતા
યર્ષ ગેડીયાથી વિહાર કરી બે ગાઉ બજાણા તાબે રામગરી
ગામ ફાગણ વહી ૬ દે આવી ત્યાં પછુ બહેર વ્યાખ્યાનથી
હરેક કામ નૈનેતર હોવા છતાં ગેડીયાની માફક સમસ્ત
પ્રજાએ જીવહિસા નહીં કરવી તેમજ મુનિ શુણ્વિજયની
હીક્ષા તીથી વેશાખ વહી ૬ની પાખી પાળવાનો તથા
બાદરવા મુહૂર્ત પની કાયમની પાખી પાળવાનો ઠસ્તાવેજ
કરી આપ્યો આ કાર્યમાં મુનિ શુણ્વિજયજીએ પણ સારો
પરિશ્રમ કર્યો છે આવી કામોમા જીવહિસા બધ થાય તે
ધણું ખુશી થવા જેવું કાર્ય થયું છે સાલડીમાં
બાળુભાઈને હીક્ષા લેવાની હોવાથી તેમના પિતાશ્રી મણીલાલ
ભાઈ વિગેરે સમીમા વિનતી કરવા આવ્યા હતા તે વખત
સમીમા મુહૂર્ત જોવરાવતા હીક્ષાનું મુહૂર્ત વધ્યાખ મુહૂર્ત ૧૦નું
આવ્યું હતું ત્યાંથી વિહાર કરી લોચણી જોળી કરાવવામાં
રોકાયા લોચણીમાં જોળી કરનારની સાંગી સખ્યા યર્ષ હતી
શા જેસિ ગભાઈ ઉગરચ દ અમદાવાદવાળા તથા મણીલાલ
બાપુલાલ ઘેડડાવાલા તથા દેઠવાડાના સચે જોળી કરનારાની
સારો ભક્તિ કરી હતી લોચણીથી વિહાર કરી વધ્યાખ
મુહૂર્ત ૧મે સાલડીમા પ્રવેશ કર્યો બાળુભાઈ જિર્ડે રમણીલાલનો
હીક્ષા મહોત્સવ તેમના પિતા મણીલાલભાઈએ ઘણો સુદર

કાર્યો, અઠાઈ મહોત્તમ સ્વામીભાઈની ભક્તિ વિગેરે શુભ કાર્યો સારા કર્યા વધ્યાળ સુદી દ્વિતીય વરદોડા ખુબ ઠાઠથી ચડાવ્યો વધ્યાળ સુદી ૧૦મે દીક્ષા આપી તેમજ નામ મુનિ રૂચકવિજયજી ગણી મુનિ શ્રી કનકવિજયજીના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા આ સમયે આચાર્ય મહારાજશ્રીની તળીયત નરમ થવ થી થેડા દોવસ સાલડીમા રાકાવાનું ચયુ જેથી માંડતીયા યોગ કરાવી મુનિ રૂચકવિજયજીને-વડી દીક્ષા પત્ર જેઠ સુદી ૨જે આપી જે ૬ મુદી ૩ જે વિકાળ કરી પાનસર થઈ અમદાવાદ પ્રધાર્યા ત્યા કપડવજીનાના સઘની સાથેક વિનંતિ થવાથી સ ૨૦૦૬નું આત્મર્પણ કપડવજી ચયુ

કપડવજીમા આત્મર્પણમા નવકાર મંત્રનો તપ, દર્મમુનનો તપ, અક્ષયનિધિતપ, વર્ધમાનતપ, નયા નવપદની ઝોળી વિગેરે તપો ઘણા થાવક આવિકાઓએ કર્યા આસો વી ૭મે નાદુમ ઠાવના તેમા પ્રણયર્થ મન વીગેરે મતો ઉચરાવ્યા અષાઠ સુદી ૧૪થી કારતક સુદી ૧૪ સુધી ૨૩ મુરખોનો પે સજ કરનારની મહદી થઈ, તેઓને તથા બીજા સઘ ધાઓને શા મંગલદાસજાયચક તરફથી સિદ્ધાચજીનો સઘ કાદી પાલીતાણા દઈ જવાજા આવ્યા અને સ ૨૦૦૪ના કારતક વડી ૧૪થી સ ૨૦૦૫ના કારતક સુદી ૧૪ સુધી બને ઓંસના ચોવડના અભિથક ૨૩ ગૃહસ્થોએ લીધા ઉત્પાદિકે શુભ કાર્યો કરાવી કારતક વડી ૧૦મે વિકાર

કરી પાંચ મુનિઓમાં કેાઈને અઠૂમના પારણે, છઠૂના
પારણે, તથા ઉપવાસના પારણે, વરમીતપ હોવાથી તેમજ
ગીરીરાજની ભત્રાની ભાવના ઉત્કઠ થવાથી ૧૩ મુનિઓ
સહીન ગીરીરાજ તરફ વીહાર કરતા અમદાવાદ શાહપુર
સાધની વિનંતિને માન આપી હાલ અમદાવાદ પધાર્યા છે

સ ૨૦૦૪ પોષ

સિત પૂર્ણિમા

અમદાવાદ. શાહપુર

હી ભવહોય અરણ્યરેણુ

મુનિ કેનકેવિજય

વિષયાનુક્રમ

૧ ભવ વેરાગવશન	૧
૨ આગધના સૂત્ર	૬૪
૩ પુણ્ય ધાતુ ૨૧૧૧	૧૧૪
૪ પ્રમાન પરિહાર કુતક	૧૨૩
૫ પ્રમાન ન કરવા વિશે મન્યાય	૧૪૨
૬ ૫ સુગ્ધ ઉપદેશ	૧૪૩
૭ પાંપપ્રતિષ્ઠાત સૂત્ર	૧૬૧
૮ મોવવચનો	૧૬૮

પુસ્તક વાચનાર ધર્મપ્રેમીને ધ્યાનમાં રાખવા

લાયક અગત્યની સૂચના

- ૧ પુસ્તકને ધૂક લગાડવું નહીં
- ૨ પુસ્તકને અશુદ્ધ વાચવું નહીં
- ૩ પુસ્તકને પગ લગાડવો નહીં
- ૪ પુસ્તકને પટકવું નહીં
- ૫ પુસ્તકને ખાસે રાખી વાછુટ કરવી નહીં.
- ૬ પુસ્તકને ખાસે રાખી લોજન કરવું નહીં
- ૭ પુસ્તકને ખાસે રાખી પેશાબ કરવો નહીં
- ૮ પુસ્તકને ખાસે રાખી જાડો કરવો નહીં
- ૯ પુસ્તકનો અક્ષર ધૂકથી ભુલવો નહીં
- ૧૦ પુસ્તક ઉપર બેસવું કે સૂવું નહીં.
- ૧૧ પુસ્તકનો અગ્નિથી નાશ કરવો નહીં
- ૧૨ પુસ્તકનો પાણીથી નાશ કરવો નહીં
- ૧૩ પુસ્તકનો ફાડીને કે બીજા કોઈ પણ પ્રકારે નાશ કરવો નહીં

नमोऽर्हस्य ॥

॥अथ सार्थं भववैराग्यशतकम्॥

संसारम्मि असारं, नत्थि सुह वाहि-वेअणापउरे ।
जाणतो इह जीवो, न कुणइ जिणदेसिअं धम्म॥१॥

म ज्ञाया-ससारेऽसारे नास्ति सुख व्याधि-वेदनाप्रचुरे ।
जानन्निह जीवो न करोति जिनदेशित धर्मम् ॥१॥

(गुणगती भाषांतर) अनेक प्रकारની વ્યાધિઓ અને વેદનાઓથી ભરપૂર એવા આ અસાર મ સારમાં આ છવને કેાઈપણ ગતિમાં લાણ માત્ર પણસુખ નથી આવી રીતે આત્મા સ સારને અસાર બાળેછે છતા પણ ભાગેકર્મી હોવાથી વીતગાગ ભગવ તે ઉપદેશેલો દયામૂલ વર્મ કરતો નથી, અને સ સારનેા વોલુપી-લાલચુ વધ વર્મરત્નને શુભાવે છે ૧

अज्ज कल्ल पर परारिं, पुरिसा चिंतन्ति अत्थसपत्तिं ।
अजलिंगय व तोय, गलतमाउ न पिच्छन्ति ॥२॥

મ છાયા-અથ કન્યે પરસ્મિન્ પરતરસ્મિન્ પુસ્ત્તચિન્તયન્ત્યર્થ
મમ્પત્તિષ્ઠ । અજ્ઞાલિગતમિવ તોય ગલ્પદાયુર્ન પદ્યન્તિ ॥૨॥

(શુ ભા) પુરુષો ચિંતવે છે કે-“ધનની પ્રાપ્તિ
આજે થશે, કાલે થશે, પોર મળશે, પરાર મળશે,
પૈસા એકઠા કરી સુખી થઈશુ, પૈસા મેળવી ધર્મ
કરીશુ”, આવી રીતે વિચારમા ને વિચારમા મમય
શુભાવે છે, પરન્તુ તે પુરુષો “હથેળીમા ઝરી ગહેલુ
પાણી જાય તેમ આયુષ્ય જાય એ” તેને જોતા
નથી ૨

જ કહેઃ કાયવ્ય ત અજ્ઞ ચિય કરેહ તુરમાણા ।

વહુકિંધો હુ મુહુત્તો, મા અવરણહ પડિવરેહ ॥૩॥

સ દાયા-યત્ કલ્યે કર્તવ્ય, તદર્થેવ કુરુષ્વ ત્વરમાણા ।
વહુક્ષિં એવ મુહૂર્તો, માસ્પરાદ્ પ્રતીક્ષમ્ ॥૩॥

(૫ ભા) મનુષ્યો ચિંતવે છે કે-કાલે ધર્મકાર્ય
ઠરીશુ, પરંતુ કાલ કોણે ફીઠી છે?, કાલે શુ થશે તેની
કોને ખબર છે ? માટે હે ભવ્યો ! જે વર્મકાર્ય કાલે
કન્વાનુ હોય તેને વિલખગદિત આજે જ કરજો-જરા
પણ હીલ કરશો નહી કાલચક્ર કાયાને ચરે છે, ધર્મ
કાર્ય કરવામા ખરેખર એક મુહૂર્ત માત્ર કાળ પણ
ધણા વિવ્નોવાળો હોય છે માટે પાછતા પહોંચે કર-
નુ હોય તેને પ્રથમ પહોંરમા જ કરી લ્યો, કાગણુકે
માહે આયુષ્ય પૂર થશે તો તે વખતે શુ કરશો? ૩

હો ! સસારસહાવ-ચરિય નેહાણુરાગ્રરક્તા વિ ।

જે પુવ્વણ્હે દિઢા, તે અવરણ્હે ન દીસન્તિ ॥૪॥

સ ગાયા-હી ! સમારસમાનચરિત સ્નેહાનુરાગક્તા અપિ ।
યે પૂર્વાઢે દૃષ્ટાસ્તેઽપરાઢે ન દૃશ્યન્તે ॥૪॥

(શુ ભા) સ સારના સ્વભાવનુ અતિકારમુ
પરિત્ર દેખી ખરેખર એદ થાય છે-દિલગીરી ઉપજે છે
કારણકે નેહના અનુરાગે આસક્ત અને પ્રોતિથી
પરિપૂર્ણ એવા માતાપિતા, બાધવ, સ્ત્રી વિગેરે સખ-ચી-
ઓ કે જેઓને પહેલે પહેરે સુખશાન્તિમા દેખ્યા
હતા તેઓ પાછલે પહેરે દેખાતા નથી !, મ માગ્ને
આવો ભયકુંડ સ્વભાવ દેખીને પણ મુગ્ધ છો ! તેમા
જ આમંક્તિ ગણે છે તે આશ્ચર્ય છે ! ૪

મા સુયહ જગિયવ્વે, પલાઇયવ્વમ્મિ કિસ તિસમેહા ?

તિન્નિ જણા અણુલગ્ગા, રોગો અજરા અમન્ચ અ ॥૫॥

મ ગાયા-મા સ્તપિત જાગરિત્યે પલાયિતવ્યે કસ્માદુ
વિશ્રામ્યત્ર ? । ત્રયો જના અનુલ્લગ્ગા રોગથ્થ જરા ચ મૃત્યુથ્થ ॥૫॥

(શુ ભા) હે છવો ! જગનાને કેકાણે મુઠ ન રહો-
ધર્મકૃત્યમા પ્રમાદ ન કરો, કારણકે કાળરૂપી પાગલ
તમારી પજનાડે પડ્યો છે જે આણુચિન્તવ્યો નમારો
વિનાશ કરી દુર્લભ મનુષ્યભવ નિષ્ફલ કરી નાખશે

વળી, જ્યાથી પલાયન કરી જવું લેઈએ ત્યાં વિમાનો
ખાવા કેમ બેઠા છે?, કારણકે-રોગ જગા અને મૃત્યુ
એ ત્રણ ચોરો તમારી પછવાડે પડ્યા છે માટે ધર્મ-
કૃત્યમાં જરાપણ પ્રમાદ ન કરો, અને સ સાગ્રમાંથી
જલદી પલાયન કરી જાઓ કે જેથી જન્મ, જગા
મૃત્યુ, રોગ અને ગોક દિનો બધા સત્તાને માટે વિનાશ
પામે ૫

દિવસ-નિસાચડિમાલ, આડસલિલ જિઆણ ઘેતૂણ।
ચદાઈચ્ચવડહા, કાલડરહદ્દ મમાડન્તિ ॥૬॥

મ. છાયા-દિવસ-નિસાચડીમાલયા આપુ મનિજી જીવાના
શુદ્ધિત્વા। ચન્દ્રાડડિત્યચત્રીચંદા ફાલાડરહદ્દ ધ્રમયત ॥૬॥

(શુ ભા) આ સ સાગ્રની કૂવો છે, સૂર્ય અને
ચન્દ્રકેપી ગતો અને ધ્રાણો એના બે બળનાનું બળદ
છે તે સૂર્ય અને ચન્દ્રકેપી બળદો, દિનગ અને રાત્રિ
કેપી ધડાઓની પડિત વડે છવોના આયુષ્યકેપી પાણીને
અલણ કરી કાળકેપી કેટને ફેગવે કે-આયુષ્યકેપી પાણી
રાત્રિદિનસ ખૂટે છે, તેમ નજરે લેના છતાં હું બધ્ય
પ્રાણીઓ! તમને સ સાગ્રથી ઉદામભાવ કેમ થતો
નથી? ૬

સા નત્થિ કલા ત નત્થિ, ઓસહ ત નત્થિ કિંપિ વિજ્ઞાણ
જેણ ધરિજ્ઞહ કાયા, સજ્જન્તી કાલસપ્પેણ ॥૭॥

સ છાયા-સા નાસ્તિ કલા તન્નાસ્ત્યૈષઘ તન્નાસ્તિ કિમપિ
વિજ્ઞાનમ્ । યેન ધાર્યતે કાય સાત્રમાન કાલસર્પેણ ॥૭॥

(શુ. ભા.) હે ભવ્યજીવો! કાળરૂપી સર્પે ખાવા
માટેલી ફેહનુ જેણે કરી ગ્રક્ષણ કરીએ એવી કોઈ
ખહોતેર કળામાની કળા દેખાતી નથી, એવું કોઈ
ઓસડ દષ્ટિગોચર થતું નથી, તેમ એવું કોઈ વિજ્ઞાન
હત્તી ધરાવતું નથી-મીજા મર્વ જાતિના વિષ
ઉતરે પણ ડમેલા કાળરૂપી મર્વનું વિષ ઉતરે નહી
મહાસમર્થ પુરુષોના વજ્ર જેવા શરીરને પણ કાળરૂપ
સર્પે ગળી ગયો છે, તો પછી આપણા જેવાની કાચી
કાયાનો શો ભરોશો? માટ વિતમ્બ ગહિત વર્મકૃત્ય
કરી લ્યો ૭

ઢીહરફણિદનાલે, મહિયરકેસર દિસામહદલિલ્લે ।
ઓ ! પીયઙ્ કાલભમરો, જળમયરદ પુહવિપડમે ॥૮॥

મ છાયા-દીર્ઘફણિન્દ્રનાલે મહીધરકેસરે દિશામહાદલે ।
ઓ! (વશાત્તાવ) પિત્રતિ કાલભ્રમરો જનમકરન્દ પૃથ્વીપદ્મ ॥૮॥

(શુ. ભા.) વાણી એદની વાત છે કે-જેનું શેષ-
નાગરૂપ મોટું નાળયુ છે, જેના પર્વતોરૂપી કેસરા
છે, જેના દમ ફિરાડપ વિશાળ પર્ણો છે એવા આ
પૃથ્વીરૂપ કમળમા, કાળરૂપ ભ્રમર, મનુષ્યરૂપ-સમગ્ર
લોકરૂપ રમને પીવે છે! ભમરો કમળમાથી એવી ગીતે

રમ તે કે જેથી કમળને જગપણ ઝૂંબ થાય નહીં,
 વળી તે મનુષ્યવરે યોદ્ધાને પોતાના ખપ જેટલો જ
 થોડો થોડો રમ તે કે પરન્તુ અહીં ડાળખ અમ તોપી
 ભમરો તો પૃથ્વીરૂપ કમળમાથી મમત્રલોકરૂપ રસને
 અનેક પ્રકારની વ્યાધિઓ અને વેદનાઓરૂપ કૂંપણ
 વાપરી ચૂસી લે છે, એટલે કે-કૂર કાળ કેઈપણ પ્રાણીનું
 ભક્ષણ કર્યા વિના રહેતો નથી

લોકોમા એનું કહેવાય છે કે-આ સમગ્ર પૃથ્વીને
 શેષનાગે પોતાના મનક ઉપર ઉપાડી રાખી છે આવી
 લોકોક્તિથી અહીં પૃથ્વીરૂપ કમળનું શેષનાગરૂપ નાળનું
 કહ્યું વળી જેમ કમળમા કેસગ હોય છે તેમ અહીં
 પૃથ્વીરૂપ કમળને પર્વતોરૂપ કેસગ કહ્યા, અને દસ
 દિશાઓ મોટા મોટા પાદડાઓને ઠંકાણે સમજવી
 આવા પૃથ્વીરૂપ મોટા કમળમાથી લોકરૂપ રમને
 નિરન્તર પીતા પણ કાળરૂપ ભમરો હંબુ મુની તપ્ત
 થતો નથી, અને વૃક્ષ થઈ પણ નહીં ! માટે હે ભવ્ય
 પ્રાણીઓ ! ડાળરૂપ અસતોપી ભમરાના આ નાદનમા
 ન અવાય એવા આત્મનરૂપ પામનાના સાવન માટે
 પ્રમાદ ત્યાગી ઉદ્ધમ કરો ૮

છાયમિસેણ કાલો, સયલજિઆણ સુલ્લ ગવેસતો ।
 પાસ કહ વિ ન મુચઈ, તા ધમ્મે ઉજ્જમ કુણહ ॥૧॥

છાયામિપેણ કાલઃ સફલજીવાના છલ ગવેતો ।

પાર્શ્વઃ કથમપિ ન મુચ્યતિ તસ્માદ્ ધર્મે ઉદયમં કુરુધામ્ ॥૧૦॥

(ગુ ભા.) જે શરીરની છાયા દેખાય છે, અને નિરન્તર શરીરની સાથે જ ફરે છે, તે છાયા નથી પણ એ તો છાયાને બહાને કાળ ફરે છે શત્રુ જેમ નિરન્તર છળ-ભેદને તાકતો ફરે છે, અને ઝપાટામા આવતા પોતાનું કુકૃત્ય પૂરું કરે છે, તેમ છાયાને બહાને રાત્રિ-દિવસ છળ-ભેદને તાકતો ફર કાળપ્રાણીની ક્યારેય પણ કેડ મૂકતો નથી 'પ્રાણી ક્યારે અપલના પામે કે એને હું પકડી લઉં' આવી દુષ્ટ વાછાયે તે રાત્રિ-દિવસ છાયાને બહાને પાછળ પડેલો છે, તે ઓર્થિતો જરૂર પકડી લેશે અને તે વખતે તમને પશ્ચાતાપ થશે કે- 'અરેરે ! આપણે કાઈ ધર્મ-માવન કરી શક્યા નહીં' માટે કાળના સપાટામા આવ્યા નથી ત્યાસુધીમા જિનપ્રરૂપિત ધર્મને વિન પ્રયત્ન કરી લ્યો ૯

કાલમ્મિ અણાદય, જીવાણ વિવિહકમ્મવસગાણ ।

ત નરિય સવિહાણ, સસારે જ ન સમવહ્ ॥૧૦॥

કાલેનાદિતે જીવાના વિવિધકર્મવસગાનામ્ ।

તન્નારિત સત્તિગ્ન મસારે યન્ન સમવતિ ॥૧૦॥

(ગુ ભા.) કાલને વિષે ક્રોધ, માન,

અને લાભને યોગે વિવિધ પ્રકારના કર્મને વશ થયેલા
જીવોને આ સ સારમા એવો કોઈ મળવ નથી કે
જે ન મળવે, અર્થાત્ સમગ્ર મળવું આ જીવો
સ સારમા ભટક્યા છે, પણ જે જિનવરનો ધર્મ
સ્વીકારી રૂઢી રીતે પાળે તો મ મારડપ ચક્રમા ન
ભમે ૧૦

વધવા સુહિણો સર્વે, પિઅ-માયા પુત્ર-મારિયા ।
પેઅવળાઓ નિઅત્તન્તિ, દાઝળ સલિલજલિં ॥૧૧॥
મ છાયા-ચાન્ધમા મુહદ' સર્વ માતા-પિતરૌ પુત્ર-માયા ।
પ્રેતવનાદ્ નિર્વર્તન્તે દત્તમા સલિલાઙ્ગુલિમ્ ॥૧૧॥

(ગુ બા) હે જીવ! બાવવ મિત્રો મા બાપ, સ્ત્રી
અને પુત્ર એ કોઈ તારા મગા નથી, પણ દેહના
સગા છે કાગળ કે-મૃત્યુ થયા પછી દેહને બાળી
પાણીની અજલી આપી રમગાનથી પોતપોતાના
સ્વાર્થને સ ભારતા પોતપોતાને રેર પાછા બચ છે,
પણ તેમાનું કોઈ વહાલું મગુ તારી માથે આવતું
નથી માટે તેઓની ખોટી મૂર્છા ત્યાગી તારી સગાથે
આવનારા વર્મનો આદર કે જેથી તારે જલદી
નિસ્તાર થાય ૧૧

વિહડન્તિ સુઆ વિહડન્તિ, વધવા વિહડન્તિ
સુસચિઆ અત્યા । ઈકો કહ ત્રિ ન વિહડઈ,

ધમ્મો રે જીવ ! જિણમણિઓ ॥૧૨॥

ઝાયા-વિષટ્ઠન્તે સુતા વિષટ્ઠન્તે ગાન્ધવા વિષટ્ઠન્તે સુસશ્ચિતા અર્થાઃ ।
 एतः कथमपि न विषटते धर्मो रे जीव ! जिनमणितः ॥१२॥

(શુ. ભા.) હું છવ ! દીકરાઓનો વિયોગ થાય છે, બાન્ધવો વિખૂટા પડે છે, અને વણા પરિશ્રમથી મેળવેલી નમ્પત્તિ પણ વિયુક્ત થાય છે એટલે કે મેમને મૂકીને તારે જવું પડશે, અથવા તને મૂકીને મેંઓ ચાલ્યા જશે, પણ એક જિનરાજે કહેલા 'ધર્મો' કાઠ ઠાળે પણ વિયોગ થવાનો નથી, અર્થાત્ આ હવે નાસુ સગપણ તો ધર્મનું જ છે, મીજી સર્વ આજપ પાગ છે માટ જિનવર્મ ઉપર પાત્રી શ્રદ્ધા ગામ્પી તેનું જ મેનન કર ૧૨

અહકમ્પાસવદ્ધો, જીવો સસારચારણ ઠાડ ।

અહકમ્પાસમુદ્ધો, આયા તિવમદિરે ઠાડ ॥૧૩॥

સ ઝાયા-અહકર્મપાશવદ્ધો જી ! સસારચારણે તિષ્ઠતિ ।

अहर्कर्मपाशमुक्त आत्मा तिवमन्दिरे तिष्ठति ॥१३॥

(શુ. ભા.) આ હવે આઠ કર્મરૂપ પાશથી બંધાયેલા એવો મ નાનરૂપ બન્નીખાનામા ઠામ ઠામ ભટકે છે, અને આઠ કર્મરૂપ પાશથી મૂકાયેલો એવો મોક્ષમન્દિરમા જઈને રહે છે, માટે હે હવે ! તું આઠ કર્મરૂપ પાશને તોડીશ ત્યારે જ મોક્ષમન્દિરમા જઈશ,

અને લાભને યોગે વિવિધ પ્રકારના કર્મને વન થયેલા
 છવેને આ સસાગમા એવો ડોઈ મળન્ધ નથી કે
 જે ન મળવે, અર્થાત્ સમગ્ર મળન્ધે આ છવે
 મમાગમા ભટક્યા છે, પણ જે જિનવરનો વર્મ
 ન્વીકારી ડડી રીતે પાળે તો મસાગડપ થકમા ન
 ભમે ૧૦

વધવા સુહિણો સન્ધે, પિઅ-માયા પુત્ત-મારિયા ।

પેઅવળાઓ નિઅત્તન્તિ, ઢાકળ સલિલજલિં ॥૧૧॥

મ છાયા-ચાન્ધવા' સુહદ સર માતા પિતરૌ પુત્ર-માર્યા ।

પ્રેતવનાદ્ નિર્વર્તન્તે ઢક્ષા સલિલાઞ્જલિમ્ ॥૧૧॥

(શુ ભા) હે છવ' બાવવ મિત્રો મા બાપ, સ્ત્રી
 અને પુત્ર એ કોઈ નારા સગા નથી, પણ દેહના
 મગા છે કાગળ કે-મૃત્યુ થયા પછી દેહને બાળી
 પાણીની અજલી આપી રમશાનયાં પોતપોતાના
 મ્વાર્થને મભાગતા પોતપોતાને રેગ પાછા જાય છે,
 પણ તેમાનું કોઈ વહાલું મગુ તારી માથે આવતું
 નથી માટે તેઓની ખોટી મુર્છા ત્યાગી તારી મગાથે
 આવનારા ધર્મનો આદર કે જેથી તારે જાતી
 નિન્તાર વાય ૧૧

વિહન્તિ સુઆ વિહન્તિ, વધવા વિહન્તિ

સુસચિઆ અત્થા । ઇકો કહ વિ ન વિહન્તિ,

ધર્મો રે જીવ ! જિનમણિઓ ॥૧૨॥

મ. છાયા-વિષ્ટન્ટે સુતા વિષ્ટન્ટે ગાન્ધવા વિષ્ટન્ટે સુમચિતા અર્થાઃ
 एतः कथमपि न विषटते धर्मो रे जीव ! जिनमणितः॥१२॥

(ગુ બા) હે જીવ ! દીકરાઓનો વિયોગ થાય છે, બાન્ધવો વિખૂટા પડે છે, અને ઘણા પરિશ્રમથી મેળવેલી મર્યાદા પણ વિયુક્ત થાય છે એટલે કે તેમને મૂકીને તારે જવું પડશે, અથવા તને મૂકીને તેઓ ચાલ્યા જશે, પણ એક જિનરાજે કહેલા ધર્મને તારા ઠાગે પણ વિયોગ થાનો નથી, અર્થાત આ જીવને નાસુ મગપણ તો વર્મનું જ છે, બીજું તારું આજપ પાગ છે માટે જિનવર્મ ઉપર માત્રી શ્રદ્ધા ગાખી તેનું જ મેનન કરુ ૧૦

અટકમ્પાસવદ્ધો, જીવો સત્તારચારણ ઠાક ।

અટકમ્પાસમુદ્ધો, આયા તિવમદિરે ઠાક ॥૧૩॥

સ. છાયા-અટકર્મપાસવદ્ધો જીવઃ પમારચારણે તિષ્ઠતિ ।

अटकर्म्मपासमुक्त आत्मा तिवमन्दिरे तिष्ठति ॥१३॥

(ગુ બા) આ જીવ આઠ કર્મરૂપ પાણગી બવા-યેલા એવો મ નારરૂપ બન્દીખાનામાં ઠામ ઠામ બટકે છે, અને આઠ કર્મરૂપ પાણગી મૂકાયલો એવો મોક્ષ-મન્દિરમાં જઈને રહે છે, માટે હે જીવ ! તું આઠ કર્મ-રૂપ પાણને તોડીશ ત્યારે જ મોક્ષમન્દિરમાં જઈશ,

અને અવિનાશી સુખ પામીશ ૧૨

વિહવો સજ્જણસગો, વિષયસુહાદૃ વિલાસલલિઆદૃ ।
નલિણીદલગ્ગધોલિર-જલલપરિચચલં સઠ્ઠ ॥૧૪॥

સ છાયા-વિના સઘનપદ્ધો વિષયસુહાની વિલાસલલિતાનિ ।
નલિસીદલાશ્વર્ગચિત્-જલપારિચચલ સર્વમ્ ॥૧૪॥

(શુ બા) આ જીવે માની લીધેલા જે સુખકાંગી
પદાર્થો, જેના કે-વશ્મી, સગા સખન્વીઓનો સંગ,
તથા સ્ત્રી વિગેરેના મનોહર વિલાસે કરી સુદર એવા
પાથે ધન્દિયોના વિષયસુખ, એ સર્વ અતિશય થયેલ
છે. જેમ કમળપત્રના અગ્રભાગમાં રહેલું જનમિન્દુ
અતિચપલ છે તેમ એ સર્વ અતિશય ચપલ કે-થોડા
કાનમાં જ હોય નહોતું થઈ જાય કે ' માટે હું જીવે '
આવા અસ્થિર પદાર્થોમાં શા માટે આશ્રય થાય
હે ? ૧૪

ત કતથ વલ તં કતથ, જુવણ અગચ્છિમા કતથ ? ।
સર્વમગિલ્લ પિઠહ, દિઠ્ઠ નદ્દ કયતેણ ॥૧૫॥

સ છાયા-તત્ કુત્ર ચર ? તત્ કુત્ર યોગનમ્ ? અગ્નિચક્ષિમા કુત્ર ? ।
સર્વમનિલ્લ પશ્યત દદ્દ નદ્દ કૃતાન્નેન ॥૧૫॥

(શુ બા) કાયાનું તે વળ કયા ગયું ? તે જીવનાની
કયા ચાલી ગઈ ? શરીરનું મોન્દર્ય કયા ગયું ? તે

મર્વ કપ-૨ ગ કયા ચાલ્યા ગયા ? અરે વૃદ્ધાવસ્થા
આવી ! હે પ્રાણીઓ ! આ સર્વ અનિત્ય છે તે
માક્ષાત્ જુઓ-તપાસો જે સર્વ નાની વયમા દેખ્યું
હતુ, તે સર્વ યમરાજાએ નખટખટ કરી દીધું-થોડા જ
વખતમા હતુ નહોતુ થઈ ગયુ આ શરીરને ગમે
તેટલી સાચવણીથી ગમશે તો પણ તેનુ બળ સોન્દર્ય
અને જીવાની ટકવાની નથી-વિનશ્વર છે, માટે જેની
કરેલી સેવા દેદાપી નિષ્ફલ રતી નથી એવા ધર્મનુ
સેવન કરો ૧૫

घणकर्मपावुवद्धो, भवनयरचउप्पहेसु विविहाओ ।
पावइ विटवणाओ, जीवो कोइस्थ सरणसे ? ॥१६॥

મ ડાયા-ઘનકર્મપાવુવદ્ધો ભવનયરચતુપ્પહેસુ વિવિહાઑ ।
પાવેઈ વિટવણાઑ, જીવો કોઈસ્થ સરણસે ? ॥૧૬॥

(ગુ બા) આ જીવ નિખિડ કર્મરૂપ પાશથી
બંધાયેલો એવો મ માગરૂપ નગરના ચારગતિરૂપ થોડા-
મા અનેક પ્રકારની વિડમ્બનાને પામે છે, અહીં તેનુ
કેાણુ શરણુ છે ? ૧૬

घोरस्मि गवभवासे, कल-मल-जंवालअसुइवीमच्छे ।
वसिओ अणतखुत्तो, जीवो वम्माणुभावेण ॥१७॥

સ. દાયા; ને... કલ-મલજવાલાશ્ચિવીમત્સે

उपितोऽनन्तकृत्वो जीव कर्मानुभावेन ॥१७॥

(શુ ભા) આ છવ ડર્મના પ્રભાવથી વીર્ય અને મળરૂપ કાદવને લીધે અપવિત્રાથી ભરપૂર અને ક પાત્રી છૂટે એવા ગદા ભયાનક ગર્ભવાસમા અનન્તી વખત વચ્ચે ' આના દુ સહ દુ ખને પણુ ભૂલી જઈ ફરીથી ગર્ભવાસમા આવી દુ ખ ભોગના પડે એવા કૃત્યો કરે છે । પરન્તુ પુન ગર્ભવાસમા આનુ ન પડે એવો ઉદ્ધમ કરતો નથી ' ૧૭

चुलसीई फिर लेण, जोणीण पमुहसयसहस्साइ ।

इकिरुमि अ जीवो, अणतखुत्तो समुप्पन्नो ॥१८॥

સ છાયા-ચતુરશીતિ ફિલ લોકે ચેર્નાના પ્રમુગ્ધશતમહસાણિ
एकैरुसा च जीवोऽनन्तकृत्तः समुत्पन्न ॥१८॥

(શુ ભા) લોકને વિપે છવને ઉત્પન્ન થનાના
આનક ચોગાગી લાખ ચેાનિ છે તે એ- એક ચેાનિમા
આ છવે અનન્તી વાર અવતાર લીધા । તેપણુ હે
પ્રાણી । તે ઉત્પત્તિ આનમાથી કરાણે પામી દુ
ધર્મકૃત્ય કરવામા કેમ ઉદ્ધમ કરતો નથી ? ૧૮

माया-पिय-अधूहि, सत्सारयेहि प्रग्निओ लेओ ।

चहुजोगिनिवासीहिं, न य ते ताण च सरणं च ॥१९॥

મ. છાયા-માતા-પિઠ-અનુભિ મમારસ્યે પ્રેરિતો લોક, ।

નદ્યોનિનિગસિમિઃ ન ચ તે ત્રાણ ચ શેરણ ચ ॥૧૯॥

(શુ ભા) હે છન' સ સારમા રહેલા અને ચોરાશી લાખ યોનિમા નિવાસ કરતા એવા માતા પિતા અને બન્ધુઓ વડે આ ચૌદ રાજલોક ભર્યો છે, પણ તે કોઈ તારુ રક્ષણ કરવાને સમર્થ નથી, તેમ ગરણુ ગખવાને પણ સમર્થ નથી' માટે રક્ષણ કરવાને સમર્થ એવા જિનવર્મનુ શરણુ લે કે જેથી આધિ વ્યાપિ અને ઉપાવિરૂપ હુ ખથી પરિપૂર્ણ એના આ સ સારથા મુક્ત થઈ શકે ૧૯

जीवो बाहिविलुक्ता, सफरो इव निज्जले तडप्फडई ।
सयलो विजणो पिच्छइ, को सक्को वेअणाविगमे ॥२०॥

મ છાયા-જીવો વ્યાધિવિલુપ્ત* સફરુ ઇવ નિર્જલે તટ્પ્પડયતિ ।

सकरोऽपि जनः प्रेक्षते कः शक्नो वेदनाविगमे ? ॥२०॥

(શુ ભા) જ્યારે આ છવ વ્યાધિયા અત થઈ જલ વિનાના માછલાની જેમ તડકડે છે-ટળવળે છે, હાય! ઓય! કરે છે, તે વખતે પાસે બેઠેલા મગા સખધીઓ અમણ હુ ખ દેખે છે છતા તેમાનુ કોણુ વેદના દૂર કરવાને સમર્થ થાય છે? અર્થાત્ કોઈ કાઈ પણ વેદના નિનારવાને શક્તિમાનુ થતુ નથી, પણ છેવટે અત સમયે ર્મનુ ગરણુ ખતાવે છે માટે હે પ્રાણી! પરિણામે ધર્મનુ ગરણુ તો કરવુ જ પડે છે.

તે। પછી પ્રથમથીજ ધર્મનું શરણ લેવાને શા માટે વિલબ કરે છે? ૨૦

મા જાણસિ જીવ! તુમ, પુત્ર-કલત્તાઈ મજ્ઞ સુહહેજી।
નિરૂણ વધળમેય, સસારે સસરંતાણ ॥૨૧॥

સ છાયા-મા જાનીહિ જીવ! ત્વ પુત્ર-કલત્તાઈ મમ સુહદેહી।
નિરૂણ વન્ધનમેતત્ સસારે સસરતામ્ ॥૨૧॥

(શુ ભા) હે જીવ! તુ આ સસારને વિષે એકાંતે દુખના હેતુ જે પુત્ર સ્ત્રી મિત્રો વિગેરેને સુખના હેતુ બધું નહી, કારણ કે-સસારમા ભ્રમણ કરતા જીવોને એ પુત્ર સ્ત્રી મિત્રો વિગેરે સગા સબધીઓ આકરા સસારબંધનનું કારણ થાય છે પણ સસાર-માથી છોડાવતા નથી માટે તે સસારબંધન ઠરાવનારા મગા સબધીઓમા મમત્ત્વ ભાવ નહી રાખતા કર્મબંધનથી મુક્ત કરનાર ધર્મમા દૃઢબુદ્ધિ કર ૨૧

જળણી જાયઈ જાયા, જાયા માયા પિઆ ચ પુત્તો અ।
અણવત્થા સસારે, કમ્મવસા ત્ત્વજીવણ ॥૨૨॥

સ છાયા-જનની જાયતે જાયા, જાયા માતા પિતા ચ પુત્રશ્ચ।
અનવસ્થા સસારે કર્મવશાત્ સર્વજીવાનામ્ ॥૨૨॥

(શુ ભા) આ સસારમા કર્મવશતા જીવોની વ્યવસ્થા છે, એટલે એકજ પ્રકારની નિયતિ રહેતી

નથી કારણ કે-જે આ ભવમા માતા હોય છે તે
 ભવાન્તરમા સ્ત્રી પણ થાય છે, વળી જે સ્ત્રી હોય છે
 તે ભવાન્તરમા માતારૂપે થાય છે પિતા હોય તે
 ભવાન્તરમા પુત્રરૂપે ઉત્પન્ન થાય છે, અને પુત્ર હોય
 છે તે ભવાન્તરમા પિતારૂપે થાય છે, આ પ્રમાણે
 મમારતુ અનિયમિતપણું છે મર્વ જીવો કર્મને વળ
 થઈ ભિન્નભિન્નરૂપે અવતાર લે છે, અને મોહાવ થઈ
 મારુ મારું કરે છે, પણ મમજતા નથી કે એકજ
 જાતની સ્થિતિ રહેવાની નથી માટે હું જીવ ' તારી
 ચક્ષુ સ્થિતિનો વિચાર કર, અને મસારની જૂઠી
 માયા અને મમત્વ ત્યાગી વર્મધ્યાન ચૂક નહીં રર
 ન સા જાઈ ન સા જોણી ન ત ઠાળ ન તં કુલં ।
 ન જાયા ન મુઝાજતથ, સઘ્વે જીવા અણતસો ॥૨૩॥

મ જાયા-ન સા જાતિર્ન મા યોનિર્ન તત્મ્યાન ન તત્ કુલમ્ ।
 ન જાતા ન જુતા યત્ મર્મે જીતા અનન્તશઃ ॥૨૩॥

(શુ ભા) ચૌદ ગજયોકમા એવી કોઈ જાતિ
 નથી, એવી કોઈ યોની નથી, એવું કોઈ સ્થાન નથી,
 અને એવું કોઈ કુલ નથી કે જ્યાં મર્વ જીવો અન-
 તીવાર જન્મ્યા નથી, અને અનતીવાર મૃત્યુ પામ્યા
 નથી-સર્વ જીવો મર્વ સ્થાનકે અનતીવાર જન્મ્યા
 છે અને મૃત્યુ પામ્યા છે ર૩

ત કિં પિ નતિ ઠાળ, લોણ વાલગ્ગકોડિમિત્ત પિ ।

જતથ ન જીવા વહુસો, સુહ-દુઃખપરંપર પત્તા ॥૨૪॥

સ છાયા-તત્ કિમપિ નાસ્તિ મ્યાન લોભે વાલાગ્રજોડિમાત્રમપિ ।

સૂત્ર ન જીરા વહુશ* સુહ-દુઃખપરંપરા પ્રાપ્તા. ॥૨૪॥

(શુ ભા) લોકને વિષે વાલના અગ્રભાગના અસખ્યાતમા ભાગ જોટલુ પણ એવુ કેઈ સ્થાન નથી કે જ્યાં છોડા વણીવાગ સુખદુઃખની પરપગને ન પામ્યા હોય અર્થાત્ છોડા મર્વ સ્થાનમા સુખ દુઃખની પરપરા પામ્યા, પણ ડર્મક્ષયની પરપરા પામ્યા નહીં ૨૪

સપ્પાઓ રિદ્ધિઓ પત્તા સઘ્વે ત્રિ સયણસત્તથા ।

સમારે તા તિરમસુ તત્તો જહ્મુણસિ અપ્પાણ ॥૨૫॥

મ છાયા-તર્જા શ્વદ્વય પ્રાપ્તા સર્વંપિ સત્તત્તમમ્યન્થા ।

સમારે તસ્માદ્ તિરમ તત્તો યદિ જાનાસ્યાત્પ્રાણમ ॥૨૫॥

(શુ ભા) હું છું ૧ મંભાગને વિષે અનાદિકાલથી ભ્રમણ કરતા તે ફેવ અને મયુષ્યાદિની સર્વ સમૃદ્ધિ-મંપના પામી, અને મર્વની સાથે મા, ખાપ, ખાહેન, બન્નુ, સ્ત્રી વિગેરે સમગ્ર પ્રકારના ગગપણ અનતીવાર પામ્યો, પણ તેમા તારી હજુમુની સિદ્ધિ થઈ નહીં માટે પરિણામે દુઃખદર તે સમૃદ્ધિ અને સગપણોમા

સ. છાયા-ક્ષણમૃતેરે જરીરે, મનુજમવેઞ્ઞપટલસદ્દે ।

સારમેવાનન્માત્ર, ચત્ક્રિયતે શોમનો ધર્મઃ ॥૩૨॥

(ગુ બા) આ ક્ષણભગુર ગરીરમા, અને વાદળા-
ના ગોટાની જેમ જલ્દી વિનાશ પામતા આ મનુષ્ય
ભવમા સાર માત્ર એટલોજ છે કે-મુદર અને દોષ-
રહિત વીતરાગ ધર્મનું સેવન કર, તે વિના બીજા
કાંઈ આ સસારમા માગ નથી ૩૨

જન્મદુઃખ જરાદુઃખં, રોગા ચ મરણાણિ ચ ।

અહો ! દુઃખો હુ સસારો, જત્ય કીસન્તિ જતુણો ॥૩૩॥

જા ડાયા-જન્મદુઃખ જરાદુઃખ, રોગાથ મરણાણિ ચ ।

અહો ! દુઃખો હિ મસારો, યત્ર ક્ષિપ્યન્તે જન્તવઃ ॥૩૩॥

(ગુ બા) હે જા ! આ જગત્મા જન્મનું દુઃખ,
ધડપણનું દુઃખ, અનેક પ્રકારના રોગોના દુઃખ, તથા
અનેક પ્રકારના મગ્ધના દુઃખ છે અરે ! આ સસાર
ખરેખર દુઃખમય છે, જેની અદર પ્રાણીઓ અનેક
પ્રકારના કલેશો ભોગવી રહ્યા છે આવા જન્મ-મર-
ણાદિ અનેક પ્રકારના દુઃખો અનુભવતા છતાં તેમા
આમકંઠ થઈ રહ્યા છે એ મહા આશ્ચર્ય છે ! ૩૩

જાવ ન હિદિચહાણી, જાવ, ન જરરક્ષસી પરિપ્ફુરઈ ।

જાવ ન રોગવિઆરા, જાવ ન મચ્ચૂ સમુહિઅઈ ॥૩૪॥

સ. છાયા-યાગ્નેન્દ્રિયદાનિર્યાગ્ન જરારાક્ષસી પમિસ્ફુરતિ ।

યાગ્ન રાગવિકારા યાવન્ન મૃત્યુઃ સમુર્જિષ્યતિ ॥૩૪॥

(ગુ ભા.) હે છાયા! જ્યાસુની ઈન્દ્રિયો ક્ષીણ થઈ
ગઈ, જ્યાસુની જરારૂપી રાક્ષસી વ્યાપી નથી, જ્યા
સુની રોગવિકારો પ્રગટ થયા નથી અને જ્યાસુની
બળના પાશમાં મપડાયો નથી ત્યાસુવીમાં વીતરાગ
વર્મનું સેનન કરી લે-જેમ અને તેમ જલદીથી ધર્મ-
પાવન કરી લે ૩૪

તહ ગેહમ્મિ પલિત્તે, ક્વ ચ્ચ યણિઠ ન સમ્મણ્ણ કોઢ્ઠ ।

તહ સપત્તે મરણે, ધમ્મો કહ્ ળીરણ્ણ ? જીવ । ॥૩૫॥

સ. છાયા-યયા ગેહ પડીત્તે, ક્વ ચ્ચ યણિઠ ન શક્નોતિ કોઢ્ઠપિ ।

તથા સપ્રાપ્તે મરણે, ધર્મ કય્ યિયતે ? જીર ! ॥૩૫॥

(ગુ ભા.) જેમ ધરમાં ચોતરફથી આગ લાગે
ત્યાગ ફૂલો ખોદી પાણી કાઢી બળતા વગ્ને ચોતરફના
કોઈપણ સમર્થ ન થાય અર્થાત્ આગ વાગે ત્યાર ન
ધર્મસાધન કેવી રીતે કરી શકીશ ? માટે જરા વિચાર
કર ! અને વિષય-કપાયથી નિગ્ઢ થઈ વર્મનું શબ્દ
કરી લે કે જેવી મગ્ન મમયે પશ્ચાત્તાપનો વળત ન
આવે ? ૩

રૂપમસાતપમેય, નિજ્જુત્તાવચ્ચલ જણ્ણ જીઞ્ઞ ।

સજ્ઞાણુરાગલરિસ, ચ્ચ યણરમ્મણીઞ્ઞ ચ્ચ તારુણ્ણ ॥૩૬॥

સ છાયા-રૂપમશાયતમેતદ્, વિચક્ષ્ણાચક્ષ્ણલંજગતિજીવિતન્ ।

સન્ધ્યાનુરાગમદશ, ક્ષગરમણીય ચ તાહ્યમ્ ॥૩૬॥

(ગુ ભા.) હે જીવ ! આ શરીરનું સૌન્દર્ય અસ્થિર

છે, જગત્માં છન્દગી વીજળીના જેવી ચ ચળ છે, અને
જીવની માયકાવના પથારીમાં ગગ જેવી ક્ષણમાત્ર
રમણીય છે, માટે તે અસ્થિર અને ચ ચળ અને ક્ષણ-
ભગુર ભાવોનો મેચક ન બનના પ્રમુખેશમાજ ચિત્ત
રાખ ૩૬

ગયકળ્પણચચલાઓ, લલ્લોઓ તિઅસચાવસારિચ્છં ।

વિસયસુહ જીવાણ, બુઝ્ઝસુ રે જીવ ! મા મુઝ્ઝ ॥૩૭॥

સ. છાયા-ગનકૃતિવચ્ચા લક્ષ્મીત્રેદગ્નાયમદાર ।

વિષયસુખ જીવાના, બુઘ્પસ રે જીવ ! મા મુઘ ॥૩૭॥

(ગુ ભા.) હે આત્મનું લક્ષ્મી હાથોના કાન જેવી

ચ ચળ છે, અને વિષયસુખ ઈન્દ્રિયનુબ્ધ જેવું ક્ષણ-
ભગુર છે, માટે જરા બધું થા-બોલ પામ, મૂર્ખ
બની મોહમુઢ ન થા ૩૭

જહ સંઝાણ તડગા-ળ સતમેા જહ પહે અ પહિઆળ ।

સયળાળ સજોમેા, તહેવ સ્વળભગુરો જીવ ! ॥૩૮॥

સ ડાયા-યયા મન્ધ્યાયા શકુનાના મદ્ગમો યથા પથિ ચ પથિકાનામ્ ।

રાજન નાસ્તથૈ, ક્ષણમર્જુરા જીવ ! ॥૩૮॥

(ગુ ભા) હે છા' જેમ અનેક પ્રકારના પક્ષીઓ
 ભિન્ન ભિન્ન દિશાએથી આવીને એકઠા થાય છે, અને
 સવાર થતા પોતપોતાને મનગમતે ચળે ચા-ચા જાય
 છે તથા ગમ્તામા ભિન્નભિન્ન મુસાફરો એકઠા થાય
 છે, અને થોડો વખત નિશ્ચાન્તિ લઈ પોતપોતાને ગમ્તે
 પડે છે તેમ આ મંમાગમા મગા-નગનીઓનો ગમન-
 કાણુભંગુર છે, તેઓ પોતપોતાના કર્મને અનુમારે
 ભિન્નાભિન્ન ગતિમાથા આવી એકઠા થયા છે, અને
 કર્મને અનુસારે સુખ-દુઃખ ભોગવી આયુષ્ય પૂર્ણ
 થતા પોતપોતાને થોડા ગતિમા ચાલ્યા જશે તો
 પછી શા માટે તેઓમા ગમન-રાખી કર્મનેા ગમ્ય
 માર્ગ જુદી મસારમા ખાનગી જતી બદકે ૮ / ૩૮

નિશાવિરામે પરિમાત્રયાનિ,
 ગેહ પલિતે કિમહ સુચામિ ।

હજ્જન્તમપ્રાણનુમ્મલયામિ,
 જ ધમ્મરહિઓ દિઅહા ગમ્તાનિ ॥૨૯॥

જા છાયા નિશાવિરામે પરિમાત્રયાનિ, ગેહ પલિતે કિમહ સુચામિ ।
 હજન્તમપ્રાણનુમ્મલયામિ, જ ધમ્મરહિઓ દિઅહા ગમ્તાનિ ॥૨૯॥

(ગુ ભા) હે છા' તારે પાછલી ગમે જનગૃત
 નિર્મળ ચિત્તે નિચારતુ જોડો કે-“આ જવા

મોહ માયા રાખ નહીં. અને આત્મવરૂપને જાણવા
 ઇચ્છતો હોય તો સ સારથી વિરામ પામ-સ સારથી
 વિરક્ત થા, કે જેથી ભવબ્રમણા ટળી અક્ષયસુખ
 મળે ૨૫.

एगो बंधइ कर्म, एगो वह-बंध-मरण-वसगाईं ।
 विसहइ भवम्भि भमउइ, एगु चिअ कर्मवेलविओ ॥२६॥

સ. ઇયા-એગો બન્ધાતિ કર્મ, એગો વહ-વન્ધ-મરણ-વસનાનિ ।

વિવરતે ૨.વે બ્રામ્યતિ, એક એ કર્મવશ્ચિતઃ ॥૨૬॥

(૨૭ ભા) આ જીવ એકલોજ કર્મબંધ કરે છે,
 વળ ખવ મરણ અને આપાત્ત એકલાનેજ મહત્ત
 કરવી પડે છે, પણ જે શ્રી-પ્રાણિને માટે તે અનેક
 પ્રકારના પાપાભ કર્યા તે કોઈ તાગી વેદનાનો ભાગ
 લેના આવશે નહી વળી કર્મથી ઠગાયેશે એવો આ
 આ જીવ એકલોજ સમારમા ભટકયા કરે છે, પણ
 તે વીનગાગના વચન ઉપર શ્રદ્ધા ગાખી ધર્મમા
 આગ્રસ્ત થાય તો સ સારના બંધન-હેદનાદિ દુ ખોથી
 મુક્તે ૨૬

अज्ञानं कुण्ड अहिअ, हिअपि अप्पा करेइ न हु अज्ञो ।
 अप्पकय मुह-दुस्ख, मुजसि ता कीस दीणमुहो ॥२७॥

ન. ઇયા-અજ્ઞાન કુણ્ડ અહિઅ, હિઅપિ અપ્પા કરેતિ ન હુ અજ્ઞો ।

આનમકુત્તમુગ-દુઃસ, મુજસિ તા કીસ દીનમુહ ॥૨૭॥

(શુ બા) હે છત્ર' તુ એમ ધારે છે કે-અગુક માણુમે માત્ર બગાડયુ, અને કૃવાણુએ સુધાર્યું, એમ ધારી રાગ-દ્વેષ કરે છે પણ આ જગત્મા તાર કોઈ બગાડનાર યા સુધારનાર નથી, તુ પોતેજ તાર હિત યા અહિત કરે છે અને તુ પોતેજ સારા નરસા કર્મ કરી સુખ-દુખને ભોગવે છે, બીજા કોઈ હિત હિત કરતો નથી, તો પછી શા માટે દયામાણુ સુખ કરે છે? અને બીજાઓના દોષ દેખે છે? ૨૭

પદ્મુઆરભનિઢત્ત, ત્રિત્ત વિલસન્તિ જીવ । સયળગગા
સજ્જગિયપાવકમ્મ, અણુહવસિ પુણો તુમ ચેવ ॥૨૮॥

૫ છાયા-વહારમ્માર્જિત, વિત્તમનુમવન્તિ જીવ । સ્વજનગગા ।
તજ્જનિતપાપકર્મ, અનુમગસિ પુનસ્ત્વમે ॥૨૮॥

(શુ બા) હે છત્ર' તે ખેતી વ્યાપારાદિ અગેડ પ્રકારના આરભ કરી, કૂડ કપટ પ્રપચાદિ અનેક પ્રકારના અનર્થો કરી, નીચમેનાદિ અનેક પ્રકારના અકાર્યો કરી, અને પરદેશભ્રમણાદિ અનેક પ્રકારના ભેષમ ખેડી મહા પરિશ્રમે ધન ઉપાર્જન કર્યું, પરંતુ તે ધનને નજન-સગા સખધીઓ વિતરે છે-ભોગવે છે, એટલે તે ધનનું ફળ તો તેઓ ભોગવે છે! પણ તે દ્રવ્ય ઉપાર્જન કરતા બાધેલા અનેક પ્રકારના પાપકર્મો તો તારેજ ભોગવવા પડે છે, તેઓ કોઈ

લોગવવા આવતા નથી માટે હે આત્મન્ ! કાઈક સમજ બીજાઓને માટે પાપના પોટલા બાધી દુ ખી ન થા, અને ન્યાયથી ધન ઉપાર્જન કરી યથાશક્તિ ધર્મકાર્યોમા તેનો વ્યય કર, કે જેથી તારો પરિશ્રમ ફલીભૂત થાય ૨૮.

અહ દુઃસ્ખિયાઈ તહ મુઃસ્ખિયાઈં જહ ચિંતિયાઈં ડિંભાઈં ।
તહ થોવપિ ન અપ્પા, વિચિંતિઓ જીવ ! કિં મણિમો ? ॥

મ છાયા-અથ દુઃસિત્તાસ્તયા બુદ્ધસિત્તા યયા ચિન્તિતા હિમ્માઃ ।
તયા સ્તોકઃપિ નાત્મા, વિચિન્તિતો જીવ ! કિં મણામઃ ? ॥૨૯॥

(૨૯ બા) હે જીવ તે મૂઢ બની 'અરે ! આ મારા બાળક દુખીયા છે, ભૂખ્યા છે, વસ્ત્ર રહિત છે' ઇત્યાદિ રાત્રિદિવસ ચિન્તનન કર્યું, તેઓને પડતી અગરડો ટાળવા ઈલાજે લીધા પણ તે તારા આત્માની થોડી પણ ચિન્તા કરી નહી કે મે મારા આત્માનું શુ સાર્થક કર્યું ? કેવલ રાત્રિ-દિવસ પરભાવમાજ મગ્ન હો તુ મૂઢ બન્યો છે ! તને કેટલો ઉપદેશ આપીએ ? - નવારે શુ કહીએ ? ૨૯

સળમંગુરં સરીરં, જીવો અન્નો અ સાસયસરૂવો ।
કમ્મવસા સંવધો, નિવ્વધો इत्थ को तुज्झ ॥૩૦॥

સ સરીર, જીવોન્યથ શાશ્વત્સ્વરૂપઃ ।
કર્મવગત્ કસ્તવ ? ॥૩૦॥

(શુ બા) હે છા ! આ ગંગા ક્ષણભંગુર છે-
 ક્ષણ વિનાશી છે-અશાશ્વત છે, અને આત્મા તેથી
 શુદ્ધ શાશ્વત સ્વરૂપ છે-અવિનાશી છે ઈર્મના વશથી
 તાગે તેની માથે સળવ થયો છે, તો પછી તાગથી
 વિરૂદ્ધ ધર્મવાળા એના આ શરીરમાં તાગી શી મૂંઝ
 છે ? શરીર ઉપગ્રથી મમત્વભાન ત્યાગી આત્મસ્વરૂપમાં
 રમણ ૪૭ ૩૦

કહ આય કહ ચલિય, તુમપિ કહ આગઓ ફરું ગમિત
 અન્નુપિ ન યાણહ, જીવ ! કુટુબ કઓ તુજહ ? ૩૧
 સ ડાયા હુત જાગત હુત ચલિત, તમવિ હુત જાગત હુત ગમિપ્યરિ
 અન્ધોન્યગવિ ન જાતીયો, જીવ ! કુટુમ્બ હુતસ્તા ? ૩૨

(શુ બા) હે આત્મરૂ ! જેના ઉપર તાગે રાગ
 મોહ છે-ધણી પ્રીતિ છે તે માત પીતા પત્ની પુત્ર
 વિગેરે કુટુંબ ક્યાથી આવ્યું ? અને ક્યા ગયું ? ત
 પણ કઈ ગતિમાવી આવ્યો ? અને ક્યા જઈશ ? અ
 પ્રમાણે કુટુંબની તને અને તાગી કુટુંબને ખબર પ
 નથી, તો પછી તારા જો કુટુંબ ક્યાથી ? અને તું
 કુટુંબનો ક્યાથી ? કે જેથી તું 'મારું કુટુંબ મારું
 કુટુંબ' કંતો બટકે છે ૩૧

સળભગૂરે સરીરે, મણુજમવે જલમપહલસારિચ્છે ।
 સાર ઉત્તિયમેત, જ વીરહ સોહણો ધમ્મો ॥૩૨॥

મુલ્ય દિવસો ધર્મ વિના ફોગટ કેમ ગુમાવું છું ?
 અને આ શરીરરૂપી ઘર વૃદ્ધાવસ્થા, અનેક પ્રકારના
 રોગો, અને વ્યાધિરૂપી અગ્નિથી બળવા માડ્યું છે
 છતાં તેમાં હું કેમ સુઈ રહ્યો છું ? અને તેમાં બળતા
 આત્માની શા માટે ઉપેક્ષા કરું છું ? આ પ્રમાણે
 વિચારી શ્રીવીતરાગ ધર્મનું આચરણ કરી દિવસો
 સફળ કર, અને પ્રમાદ ત્યાગી આત્મમાવન
 કરી લે ૩૯

જા જા વચ્ચદ રયણી, ન ચ સા પડિનિયત્તડ્ડ ।
 અહમ્મં કુળમાણસ્સ, અહલા જન્તિ રાઢઓ ॥૪૦॥
 સ. છાયા-યા યા વ્રજતિ રજની, ન ચ સા પ્રતિનિર્મત્તે ।
 અધર્મ કુર્વતોઽફલા યાન્તિ રાત્રય ॥૪૦॥

(શુ ભા.) જે જે રાત્રિ-દિવસ બંધ છે તે પાછા
 આવતા નથી ધર્મને નહીં કરનાર પ્રાણીના રાત્રી-
 દિવસો નિષ્ફળ બંધ છે જેટલો સમય ધર્મકરણીમાં
 બંધ છે તેટલોજ સફળ થાય છે, માટે હું છું 'વર્મ-
 કરણી બિનાના તારા દિવસો પશુની જેમ નિષ્ફળ
 બંધ છે તેનો વિચાર કર, અને બગ્યા ત્યાથી મવાગ
 ગણી ધર્મકરણીમાં દત્તચિત્ત થા, કે જેથી હુલ્લભ
 મનુષ્યભવ, થાય ૬૦

જન્મસ્તિ મચ્ચુણા સક્કલ, જસ્સ અતિથિ પલાયણ ।
 જો જાણે ન મરિસ્સામિ, સો હુ કલ્હે સુણ સિયા ॥૪૧॥
 મ ડાપા-યસ્પાઽસ્તિ મૃત્યુના સરુથ, યસ્પાઽસ્તિ પલાયનમ્ ।
 યો જાનાતિ ન મરિપ્યામિ, સ સલ્લ જાહેત ઘ. સ્યાત્ ॥૪૧॥

(શુ ભા) જેને મૃત્યુની સાથે બાઈમની હોય તે કદાચ એમ વિચારે કે-મૃત્યુને મમજીવીને પણ થોડો વખત રોકી રાખીશ, અને વર્મમાવન કરી લઈશ પરંતુ હે છવ' મૃત્યુ તો તારો કટ્ટર દુશ્મન છે, તો પછી 'કાલે વર્મમાવન કરીશ' એ પ્રમાણે શા માટે 'કાલનો' બગેરો રાખી પ્રમાદમાં દિવસો ગુમાવે છે? 'કાલ' કોણે દીઠી છે? આનતી કાલ સુની છવીશ તેની શી ખાતરી? માટે આજેજ વર્મ કરવાને ઉદ્યત થા, વળી જેને મૃત્યુ થતી નહાસી જવાનું સામર્થ્ય હોય તે કદાચ વિચારે કે પવેત ગુકામા અથવા એવા કોઈ નિર્ભય ધ્યાનમાં પલાયન કરી જઈશ, અને કાળના મપાટામાંથી છટકી જઈશ' પણ હે આત્મા! તારી એવી શક્તિ નથી કે તું મૃત્યુથી બચી જાય ફર કાળ આર્થિતો છાપો માંગે ત્યાર સુ કરીશ? માટે ભવિષ્ય ઉપર આધાર ગાખ નહીં, અને જે વર્મ સાવન કરવાનું છે તે આજેજ કરી લે વળી એમ જાણતો હોય કે મારે મરવાનું નથી, તો કદાચ એવી

કંઈક રાખે કે—આજે નહીં તો કાલે ધર્મમાધન કરીશ, તો તે યુક્ત છે પણ તારે અવગ્ય મગ્વાનું તો છેજ તો પછી આગામી કાલ ઉપર શા માટે ભરેસો રાખે છે ?

કેાઈની મૃત્યુ સાથે મિત્રતા નથી, કેાઈ મૃત્યુના મપાટામાથી નહાસી શકે તેમ નથી તેમ દરેકને મગ્વાનું અવગ્ય છે, તો પછી હે આત્મા ! તું શાવિષ્ય ઉપર ભરેસો રાખ નહીં, જે વર્મકરણી કરવાની હોય તે પ્રમાદ ત્યાગી આજેજ કરી લે ૪૧.

वडकलिअं करित्ता, वच्चन्ति हुरादो य दिवसाय ।
आउ संविहन्ता, गया वि न पुणो नियत्तन्ति ॥४०॥

મ. છાયા-વડકલિત્ત વૃત્વા, વચ્ચન્તિ સ્વલુ રાત્રયમ્ દિવસાય ।

આયુઃ સવિલયન્તો, ગતા અપિ ન પુનર્નિવર્તન્તે ॥૪૦॥

(શુ ભા) જેમ લોકો કાળકાણ્યે ગહેલા સુતરને દડ ઉપર ચડાવી ઉકેલે છે, તેમ રાત્રિ-દિવસ આયુષ્ય સ્પી સુતરને મનુષ્યબવાદિરૂપ દડ ઉપર ચડાવી ઉકેલી ગયા છે—પ્રતિ દિવસ આયુષ્ય ઓછું થતું જાય છે, અને ગયેલા રાત્રિ-દિવસ પાછા આવતા નથી ૪૨

जड़ेह सीहो व मिय गहाय,

मच्च नर णेइ हु अंतकाले ।

ન તસ્સ માયા ન પિયા ન ભાયા

કાલમ્મિ સર્મ્મિસહરા ભવન્તિ ॥૪૩॥

મ છાયા-યથેહ સિંહ દ્વ મૃગ ગૃહીત્વા, મૃત્યુર્નર નયતિ યલ્લન્તકાલે ।
ન તસ્ય માતા ન પિતા ન આજા, કારેતસ્મિન્ અશ્વઘરા ભવન્તિ ॥૪૩॥

(શુ બા) જેમ સિંહ ટોળામાથી મૃગજાને પકડી
બંધ લય છે, તેમ અન્તકાળે મૃત્યુ મનુષ્યને પકડી
લઈ લય છે તે વખતે માતાપિતા કે બાઈ કોઈપણ
એક કાણુમાત્ર પણ રક્ષણ કરવાને સમર્થ થતુ નથી
સહુ કોઈ દેખતા કાળ લઈ લય છે, અને સગા
સબધીઓ જેમી ગહે છે, પણ કોઈ મગણુ સમરે
મરણુના બાગી વતા નથી ૪૩

જીઅ જલચિન્દુસમં, સપત્તિઓ તરંગલોલાઓ ।

સુમિળયસમ ચ પિમ્મ જં જાણસુ ત કરિજાસુ ॥૪૪॥

મ છાયા-જીવિત જલચિન્દુસમ, સમ્પત્તયસ્તરંગ્ગેશઃ ।

સ્વપ્નસમ ચ પ્રેમ, યદ્ જાનીયાસ્ત્વ વૃક્ષા ॥૪૪॥

(શુ બા) આ છન્દગી ડાબના અગ્રભાગ ઉપર
રહેલા જલના બિન્દુ સમાન અન્યિર છે સ પત્તિઓ
સમુદ્રના કલ્પોલ જેવી ચચળ છે, એટલે કે એક
ઠેકાણેથી બીજે ઠેકાણે જલની જતી રહે ૩ અને સ્ત્રી-
પુત્રાદિ ઉપરનો પ્રેમ સ્વપ્ન સમાન છે, એટલે કે ક્ષણ

માત્રમા નાશ પામે છે. હે જીવ ! આ પ્રમાણે બે તું
ખરા અંત કરણથી જાણતો હોય તો જાણ્યા પ્રમાણે
વર્તન કરજે કાઈ ધર્મ કરણી કરવી ઘટે તે કર, અને
શ્રીજિનેન્દ્રના વર્મને સાચો જાણી તેને વિષે ઉધમ
કર ૪૪

સંહારાગ-જલબુબ્બુઓવમે,

જીવિણ ચ જલત્રિંદુચંચલે ।

જુઠવણે ચ નદ્વેગસન્નિમે

પાવજીવ ! કિમિય ન બુઝસે ? ॥૪૫॥

સ. છાયા-મન્ધારાગ-જલુદ્દુદાપમે, જીવિતે ચ જલરિન્દુચચલે ।
ચાવને ચ નદીવેગસન્નિમે, પાવજીવ ! કિમિદ ન બુઘ્યસે ? ॥૪૫॥

(શુ બા) સન્ધ્યા સમયના રંગ, જલના પર-
પોટા અને ડાબ ઉપર રહેલા જલના બિન્દુ મમાન
આ છન્દગી ચ ચલ છે-સન્ધ્યા સમયના લાલ પીળા
લીલા વિગેરે રંગો ધડી બેધડીમા નાશ પામે છે,
પાણીના પરપોટા થોડાજ વખતમાં હતા નહોતા થઈ
જાય છે, અને ડાબના અગ્રભાગ ઉપર રહેલું પાણીનું
ટીપું થોડીવારમાજ નાશ પામે છે, તેમ આ છન્દગી
થ થઈ છે, અચ્ચિર છે, અને થોડીવારમાજ નાશ પામે
તેવી છે વળી આ ચૌવત નદીના પૂરના વેગ સમાન

જતા વાર ન લાગે તેવું કે, અર્થાત્ ક્ષણિક છે તે
પણ હું પાપી છવ' આ સર્વ ક્ષણિક બધુવા ધતા
કેમ હજી મુખી મમજતો નથી ૪૫

અન્નતથ સુઆ અન્નતથ, ગેહિણી પરિજનોઽપ્યન્યત્ર ।
ભૂઅવલિવ કુડુવ, પક્ષિવત્ત હ્યકચન્તેન ॥૪૬॥

મ ડાયા-અન્યત્ર સુતા અન્યત્ર, ગેહિની પરિજનોઽપ્યન્યત્ર ।
ભૂતવલિવ કુડુમ્બ, પ્રક્ષિત્ત હત કૃતાન્તેન ॥૪૬॥

(ગુ ભા) ભૂત-પ્રેતાદિને નાખેલા બળી-બાકળા
જેમ છિન્નભિન્ન થઈ જાય કે-ભિન્નભિન્ન વિખરાઈ જાય
કે, તેમ કૂર ચમદેવે તારાપુત્રાને અન્યગતિમા કે કી
દીવા, તારી પ્રાણુમિયાને કોઈ બીજી ગતિમા મૂકી
દીધી, અને તારા કુટુંબ-કબીલાને કોઈ બીજે સ્થળે
નાખી દીવા, આ પ્રમાણે ચમદેવે જગાને વેર-વીખેર
કરી નાખ્યા-ભિન્નભિન્ન ગતિમા કે કી દીવા' અર્થાત્
મન્ત્ર સાધન કરવાવાળા પુરુષો જેમ બળી-બાકળા
ભિન્નભિન્ન જગ્યાએ કે કે છે, તેમ ચમદેવ દેખતા દેખતા
સર્વ કુટુંબને ભિન્નભિન્ન ગતિમા નાખી દે છે માટે
હું છવ' તેઓ ઉપર ખોટો મમત્વ ત્યાગી આત્મ-
સાધન કરવાને ઉદ્ધમવત થા ૪૬

જીવેણ મવે મવે, મિહિયાઈ વેહાઈ જાઈ સસારે ।

તાળ ન સાગરેહિ, કીમ્હ સંઘા અણંતેહિ ॥૪૭॥

સં. ઝાયા-જીવેન મવે મવે, મેન્હિતાનિ દેહાનિ યાનિ સસારે ।

તેષાં ન સાગરૈઃ, ક્રિયતે મહ્થજન્તૈઃ ॥૪૭॥

(શુ ભા.) આ જીવે સસારમા ભવોભવને વિષે જેટલા દેહ કર્યા તેની જે ગણતી કરવા બેસીએ તો અનંતા સાગરોપમ જેટલો કાળ ચાલ્યો જાય તો પણ ગણતી કરી શકીએ નહીં । અર્થાત્ આ જીવે ભવો-ભવમા બટકી બટકી અનંતા દેહ કરીને મૂકી દીધા છે. તો પછી હું આત્મા । આવા કષ્ટભુગ્ન અને અશુચિથી ભરેલા મગિ ઉપર શા માટે મૂર્છા રાખે છે? હવે તો આવા વિનાશી-શરીર ઉપરથી મૂર્છા ઉતારી અશરીર થવાને પ્રયત્નગીલ થા. ૪૭

નયણોદયપિ તાર્સિ, સાગરસલિલાઓ વહુયરં હોઈ ।

ગલિય રુઝમાણીજે, માડળ અન્નમન્નાણં ॥૪૮॥

મ ઝાયા-નયત્રોદયમપિ તાર્સિ, સાગરસલિલાઃ વહુતર મગ્નતિ ।

ગલિય રુઝતીના, માતૃણામ્ અન્યાન્યામામ્ ॥૪૮॥

(શુ ભા.) હું આત્મા અન્ય અન્ય ભવમાં થયેલી ભિન્ન ભિન્ન માતાઓ, કે જેઓ તારી વિપત્તિ દુખ અને મરણને લીધે રુદન કરતી હતી તે માતાઓના નેત્રના આંસુ નાશ કરવા બેસીએ તો મમુદના

પાણીથી પણ અતિશય અધિક થઈ જાય ! અરે છન !
તે અનતી માતાઓ કરી, અને તે બધીને રોતી
ઠઠળતી મૂકી આ બવમા આવ્યો છે, માટે હવે
પરમાર્થનો નિચાર કર, અને ફરીથી માતા ન કરવી
પડે, અને જન્મ જરા તથા મરણના ફેરામા ન
ન ભટકવું પડે તેને માટે ધર્મકરણીમા પ્રયત્નશીલ
થા. ૪૮

જ નરણ નેરફયા, દુહાઈ પાવન્તિ ઘોરઽણતાઈ ।
તત્તો અણતગુણિય, નિગોઅમઝ્જો દુહ હોઈ ॥૪૯॥

સ. છાયા-વદ્ નરફે નૈરયિજ્ઞા, દુ સાને પ્રાપ્તુવન્તિ ઘોરાઽનન્તાનિ
તત્તોઽનન્તગુણિય, નિગોદમઘ્યં દુ સ મવતિ ॥૪૯॥

(શુ ભા) નરકમા નારકી છવો અનતા ઘોર
દુખ પામે છે તે નરકના દુખથી પણ અનતા
અનિક દુખો નિગોદમા ભોગવના પડે કે-નિગોદમા
અનતા છવોને રહેવાનું એકજ શરીર હોનાયી ઘણા
સાકડા મ્થાનમા રહી સમયે સમયે જન્મ-મર્ગજાદના
અનતા દુખો છવોને ભોગવના પડે છે ૮૯

તત્તિત્રિ નિગોઅમઝ્જો, ત્તિઓ રે જીવ ! કમ્મવના ।
વિસહન્તો તિવ્વદુક્ખં, અણતપુગ્ગલપરાવત્તે ॥૫૦॥

સ. છાયા-ત્તિત્રિપિ નિગોદમઘ્યે, ત્તિઓ રે જીવ ! કર્માણાત્ ।
વિપદમાણસ્તિષ્ઠદુઃખં, અનન્તપુદ્ગલપરાવર્તાન્ ॥૫૦॥

(ગુ ભા) રે જીવ ! આવી ભયકર નિગોદમા
પણુ વિવિધ કર્મને વશ થઈ તુ અનત પુદ્ગલ પરાવર્ત
મુધી ઘોર દુ જોને સહન કરતો વચ્ચો, તે નિગોદનાં
અસદ્દ દુ જો અનતીવાર ભોગવ્યા, માટે હવે તેવા
દુ જો ન ભોગવવા પડે તે માટે વીતરાગધર્મ આરા-
ધવાને તત્પર થા ૫૦

નિહરીઅં રૂઢિ તત્તો, પત્તો મણુઅત્તર્ણપિ રે જીવ ।
તત્થવિ જિણવરધમ્મો, પત્તો ચિંતામણીસરિચ્છો ॥૫૧॥

પત્તે વિ તમ્મિ રે જીવ !, કુણસિ પમાય તુમં તય ચેવ ।
જેણં ભવંધકૂવે, પુણો વિ પડિઓ દુહ લહસિ ॥૫૨॥

મ ડાયા-નિસૃત્ય કયમપિ તતઃ, પ્રાપ્તો મનુજત્વમપિ રે જીવ ।
તત્રાપિ જિનરઘર્મ, પ્રાપ્તચિન્તામણિમદ્દત્ત ॥૫૩॥

મ છાયા-પ્રાપ્તેઽપિ તસ્મિન્ રે જીવ ! ઋરોપિ પ્રમાદ ત્વ તમેન ।
યેન મવાન્ધક્રુપે, પુનરપિ પતિતો દુ મ લક્ષ્યસે ॥૫૪॥

(ગુ. ભા) હે જીવ ! તુ અનેક પ્રકારની અકામ
નિર્જરાએ કરીને, તથા નિગોદની ભવસ્થિતિ પૂરી
કરીને મહાકાંટે ભાગ્યયોગે અતિદુર્લભ એવો મનુષ્ય
ભવ પામ્યો, અને તેમા પણ ચિન્તામણિરત્ન સમાન
મનોવાહિત સુખ આપનાર શ્રીજિનેન્દ્રવર્મ પામ્યો
આવો ચિન્તામણી તુલ્ય ધર્મ પ્રાપ્ત કરીને પણ જે

તુ પ્રમાદ કરે છે તો ફરીથી ભવરૂપી અન્ધરૂવામાં
પડી જન્મ-મરણાદિ વોર દુ ખ પામીશ-ફરીથી મનુષ્ય
ભવ, અને તેમાં પણ જિનવર્મની પ્રાપ્તિ અતિ દુર્લભ
છે માટે હું આત્મા ! નિદ્રા વિકથાદિ પ્રમાદ ત્યાગી
ધર્મકરણીમાં ઉદયમગીલ થા ૫૧-૫૨

उत्तलङ्घे जिणधम्मो, न य अणुचिण्णो पमायदोसे ।
हा जीव । अप्पवेरि ।, सुवहु परओ विसूरिहिसि ॥५३॥
સ છાયા-ઉપલબ્ધો જિનધર્મો, ન ચાણુચીર્ણ પ્રમાદદોષેણ ।

हा जीव ! आत्मवैरि । सुवहु परत येत्स्यमे ॥५३॥

(શુ ભા) હે છત્ર ! તુ મહાભાગ્યયોગે જિનધર્મને
પામ્યો છતાં પ્રમાદદોષથી તે આચર્યો નહીં જેથી
ખરેખર ખેદ વાપ છે અગ આત્મવેગી ! ગતન મમાન
ધર્મ પામવા છતાં ફક્ત પ્રમાદદોષથી નહીં આચરનાથી
તને પરલોઠમાં ધણા દુ ખ મહત્ત કરવા પડશે, અને
તે વખતે તુ ખેદ કરીશ માટે હવેથી પણ જાગ્યા
ત્યાથી સવાગ ગાળી, આત્માનો કટ્ટરશત્રુ જે પ્રમાદ
તેને ત્યાગી, અપ્રમાદપણે વર્મ ડર ૫૩

सोअन्ति ते वराया, पच्छा समुवट्ठियस्मि मरणस्मि ।
पावपणायवसेण, न सचियो जेहि जिणधम्मो ॥५४॥
સ છાયા-શોચને તે વરાકા, પચ્છા મમુપશ્ચિત મરણે ।

पापप्रमादवशेन, न मञ्चितो र्यजिनवर्म ॥५४॥

(શુ બા) જેઓએ મદ, વિપય, કષાય, નિદ્રા. અને વિકારરૂપ મહાદુષ્ટ પ્રમાણે આધીન થઈ બિન-ધર્મ આદર્યો નથી તે બાપડા રાક જીવે પછીથી મગણુ આવી પહોંચતા પશ્ચાત્તાપ કરે છે કે—“અરેરે ! અમે કાઈ ધર્મભાવન કરી શક્યા નહી, હવે પરલોકમાં ગી ગતિ થશે ? વર્મ કર્યા વિના પરલોકમાં ક્યાથી મુખી થઈશું ? ત્યા અતિભય કર દુ ખો ભોગવવા પડશે અરેરે ! હવે શું કરવું ?” ઇત્યાદિ ઘણો જ શોક કરે છે માટે હું જીવ ! તુ અત્યારથીજ ધર્મકરણી કરી લે, કે જેથી મગણુ સમયે પશ્ચાત્તાપ કરવો ન પડે, અને પરલોકમાં કામમાં દુ ખો મહન કરવા ન પડે ૫૪

બ્રાધીધી !!! સંસાર, દેવો મરિડળ જ તિરી હોઈ ।

મરિડળ રાયરાયા, પરિપચ્છડ નરયજાલાણ ॥૫૫॥

મ. ઝાયા-પિગ્નિગ્નિધિરૂ !!! મસારં, દેવો મૃત્વા યત્ તિર્યગ મવતિ ।

મૃત્વા ગજગજ., પરિપચ્ચતે નરુજ્વાલયા ॥૫૫॥

(શુ બા) જે મમારમાં મહામમૃદ્ધિવત અને આનંદગાઓના વિવાઓ વડે સુખમાં મગ્ન થયેલો દેવ જેવો ઉત્તમ જીવ પણ મગીને તિર્યંચ વાય છે વળી જે સંસારમાં જ બંડનો ભોક્તા, ચોમઠ હજાર સુદ-ગીઓનો નામી, તથા જેની ચોમઠ હજાર યક્ષો અને ગત્રોગ-હજાર મુકુટબદ્ધ રાજાઓ ગત્રી-દિવ્ય સેવા

કરી રહ્યા છે, એવો રાજવિગ્ન-મહારાજ ચક્રવર્તી
પણુ મરીને નગ્નની જ્વાલા વડે પકવાય છે, અને
પરધામીઓએ કરેલી ભયકર વેદનાઓને સહન કરે
૩! એના આ મ સારને વિચાર હો! વિચાર હો! ॥૫૫॥

જાડ અણાહો જીવો, દુમસ્સ પુપ્પવ કમ્મવાયહઓ ।
વન-ઘન્ટા-હરણાઈ, ઘર-સયણ-કુડુબ મિલ્હેવિ ॥૫૬॥

મ છાયા-યાત્યનાયો જીવો, દુમસ્ય પુપ્પમિય કર્મગતહત.
ઘન-ઘાન્યા-ઽઽમરણાનિ, ગૃહ-સ્વજન-કુડુબ મૃક્તગાપિ ॥૫૬॥

(શુ ભા) જેમ પવનના ઝપાટાથી વૃક્ષનું પુષ્પ
ખરી પડે છે, તેમ કર્મકર્ત્રી પવનને પગડીન થયેલો
આ ખીચારો અનાય છન પોતે મેળવેલા ધનવાન્ય
ધરેણા ધર સગા-વહાલા અને કુટુંબને પડતા મેલ
ચાલ્યો જાય છે! માટે હું આત્મન! તું કર્મકર્ત્રી
પવનને આધીન છે, તેનો ઝપાટો નાગતા તારે બધું
ઠોડી ચાલ્યું જવું પડશે, તે વખતે તારી સાથે ત્રાસ
પણ આવનાર નથી માટે પરિણામે જે વસ્તુ તારી
માથે આવનાર નથી તેના ઉપરથી મોહ ત્યાગી,
પરભવમા પણ માથે આવી સુખ ઝગનાર જ્ઞાન દર્શન
અને ચારિત્રનું આરાવન કર પદ

ગસિય ગિરીસુ વસિય, દરીસુ વસિય સમુદ્દમજ્ઞમ્મિ ।
ય વસિય, સસાર સસરતેણ ॥૫૭॥

સ. છાયા-ઉપિત ગિરિપૂષિત, દરીપૂષિત સમુદ્રમધ્યે ।

વૃક્ષાગ્રેષુ ચૌષિતં, મમામ્ સસરતા ॥૫૭॥

(શુ ભા.) હે આત્મનૃ ! મસારમા પરિશ્રમણ કરતા તે કેટલીએક વાર પર્વતોમા નિવાસ કર્યો, કેટલીએકવાર વૃક્ષોના અગ્રભાગમા પક્ષીરૂપે નિવાસ કર્યો, આવી રીતે તારે અનેક ગથો બિન્નબિન્ન સ્વરૂપે નિવાસ કરવો પડ્યો । તારે નિવાસ કરવાને કોઈપણ એક ન્યાન નથી, તો પછી 'મારુ મારુ' કરી શા માટે મિથ્યાભિમાન કરે છે ? આયુષ્ય પૂરુ થતા કર્મને અનુસારે તારે નિવાસ ન્યાન બદલવુ જ પડશે, માટે મમત્વભાવ ત્યાગી મમભાવમા લીન થા, કે ત્રેથી અક્ષય અને નહીં બદલવુ પડે તેવુ ન્યાન મળે ૫૭ દેવો નેરદ્વઓત્તિ ય, કીટ પયગુત્તિ માણુસો ઇસો । રૂવસ્મી ય વિરુવો, સુહમાગી દુઃસ્વભાગી ય ॥૫૮॥

સ. છાયા-દેવો નૈરયિક ઇતિ ચ, કીટ* પતંગ ઇતિ માનુષ ઇવ ।

રૂપી ચ વિરૂપઃ, સુખમાગી દુઃખમાગી ચ ॥૫૮॥

(શુ ભા.) આ છાન કોઈ વખત દેવ થયો, કોઈ વખત નારડી થયો, કોઈ વખત તિર્યચગતિમા કીટ-પતંગ થયો, જ્યારે કોઈ વખત મનુષ્ય બન્યો વળી કોઈ વખત અરૂપવાનુ થયો, અને કોઈ વખત કુરૂપી થયો વળી કોઈ વખત સુખીયો, અને કોઈ વખત

તુ ખી થઈ ઉદાસીન બન્યો આવી ગીતે આ સ સારરૂપ
 નાટકશાળામા નાટકીયાની પેઠે બિન્નબિન્ન વેશમા
 ઉતરી બિન્નબિન્ન બાર વાગણુ કર્યા, પણ હલ્લુમુધી
 અવિનાશી અને સ્થિર આત્મરૂપ પામ્યો નહીં માટે
 હે આત્મા ! એ સર્વ વેશ અને ભાવોને વિનશ્વર
 અને અસત્ય જાણી શુદ્ધ આત્મરમણ પામવાને ગગન-
 દ્રવ્યની પરિણતિ દૂર કર, કે જેથી તેવા વેપ વાગણુ
 ઢગી ઢલુપિત થતુ ન પડે ૫૮

ગડત્તિ ચ દમણુત્તિ ચ, એસ સર્વા ગુત્તિ એવ વેચવિહા
 સામી દાસો પુજો, સલોત્તિ અધણો ણવડત્તિ ॥ ૫૯ ॥

નવિ ઇત્થ કોવિ નિયમો,

સકુમ્મત્રિણિવિટ્ઠસરિસકુયત્તિટ્ઠો ।

અન્નુત્તરુવ-વેસો,

નહુવ પરિઅત્તણ જીવો ॥ ૬૦ ॥

મ ગાયા-રાનેતિ ચ દ્રમરૂપ ઇતિ ચ, એવ અપારૂપ ઇતિ એવ વેચવિન્ ।

શ્યામી દાસ પૂજ્ય, સલ ઇતિ અધનો ઘનપતિરિતિ ॥ ૫૯ ॥

મ છાયા નાપ્યર કોડપિ નિયમ, સ્વકર્મત્રિણિવિટ્ઠમદગદ્ગત્તેષ્ટ ।

અન્યોન્યરૂપ-વેસો, નટ ઇવ પરિવર્તને જીવ ॥ ૬૦ ॥

(ગુ ભા) આ છવ કોડ વખત ગાજી થયો ત્યાં

કોઈ વખત સીખાગી બની ઉદ્ગુણિ માટે ઘેરઘેર

ભટક્યો, કોઈ વખત મહાકૂર ચડાવ થયો, જ્યારે કોઈ
 વખત વેદનો જાણકાર મહાધુરધર વિદ્યાનુ બન્યો કોઈ
 વખત હજારો મનુષ્યોનો આશી થયો, જ્યારે કોઈ
 વખત સેવક બની પગધીન થયો, કોઈ વખત
 જગત્ને વદનીય થયો, જ્યારે કોઈ વખત મહાનીચ
 દુર્જન બની જગત્ન વિક્કારવા યોગ્ય બન્યો કોઈ
 વખત નિર્દન મહાદગ્ધ્રી થયો અને પોતાની આજી-
 વિદાને માટે પણ નિચાર થઈ પડ્યો, જ્યારે કોઈ
 વખત કુબેર બહારી જેવો બેશૂમાર વનનો આશી
 થયો પદ આવી ગીતે આ જીવન કોઈ પણ નિયમજ
 નથી, કાગણુકે આ મસારૂંપી રગભૂષિમા પોતાના
 કર્મને અનુસારે ભિન્નભિન્ન રૂપ અને વેપને ધારણ
 કરી આ જીવ ભિન્નભિન્ન ચેષ્ટા કરતો ભટક્યા કરે
 છે માટે હું આત્મા ! હવે ચેત, તે કર્મને આધીન
 થઈ આ મસારૂંપી નાટકમા ધણા રૂપ વેપ અને
 ચેષ્ટાઓ કરી, પણ હજુમુની તારી સિદ્ધિ થઈ નહીં
 તો હવે તારી ગાઢ નિદ્રામાથી જાગૃત થા, અને જે
 કૂરકર્મો તન નચાવી ગયા છે તેઓનો ક્ષય દગ્ધાને
 કર્મગહિત શ્રીવીતગગનુ ગઠન કર ૬૦

નરણસુ વેશ્ણાઓ, અણોવમાઓ અસાયત્રહુલાઓ ।
 રે જીવ ! તણ પત્તા, અણુતલુત્તો વહુનિહાઓ ॥૬૧॥

મ છાયા-નરકેષુ વેદના, અનુપમા જ્ઞાતવદ્વત્તા ।

તે જીવ ! ત્વયા પ્રાપ્તા, અનન્તકૃત્વો વદુવિધા ॥૬૧॥

(શુ બા) હે છન ! તે માટે નરકોમા, જેની
હિપમા નથી એવી દુખથી ભરપૂર ઘણા પ્રકારની
વેદનાઓ અનન્તી વાર ભોગવી, તો પણ હજી મુધી
તારી શુદ્ધિ ઠેકાણે આવી નહીં !, માટે હે મદમતે !
હવે પાપ કૃતા હો રાખ કારણ કે તે પાપના ફળ
તારે જ ભોગવવા પડશે ૬૧

દેવત્તે મણુઅત્તે, પરામિઓગત્તણ ઉવગણ ।

મીસણદુહ વદુવિહ, અણતલુત્તે સમણુમૃઅ ॥૬૨॥

તિરિયગહ અણુપત્તો, મીમમહાવેઅણા અણેગવિહા ।

જન્મણ મરણરહદ્દે, અણતલુત્તે પરિભમિઓ ॥૬૩॥

મ છાયા-દેવત્તે મનુજત્તે, પરામિઓગત્તમુપગતેન ।

મીપણદુ સ્થ વદુવિધમ્, અનન્તકૃત્વ મમનુભૂતમ્ ॥૬૨॥

મ છાયા-તિર્યગ્ગયતિમનુપ્રાપ્તો, મીપમહાવેદના અનેકવિધા ।

જન્મ-મરણાર્થદે, અનન્તકૃત્વ પરિશ્રાન્ત ॥૬૩॥

(શુ બા) હે છન ! તે દેવભવન વિષે તારા

મનુભ્યભવને વિષે પગતત્રતાના પાશમા સપડાવ

ભય કર ઘણા પ્રકારનું દુખ અનન્તી વાર અનુભવ્યું

૬૨ મળી તું તિર્યંચ ગનિમા ઉત્પન્ન થયો ત્યાં અનેક

પ્રકારની ભયકર મહાવેદનાઓ ભોગવી. આવી રીતે
ચારે ગાંત્રી જન્મ અને મરણરૂપી રેટને વિષે અનતી
વાગ ભટક્યો. આ જગત્મા અત્યુ કોઈ દુખ નથી કે
જે દુખ તે સહન કર્યું ન હોય આવી રીતે અનતી
નાગ ઘોર મહાભયાનક દુખ તે સહન કર્યા ! માટે
હવે વર્તમાવન કર, કે જેથી તેવા દુખ ભોગવવા
ન પડે ૬૩

જાવન્તિ કેવિ દુક્ષા, સારિરા માણસા ચ સંસારે ।
પતે અણતલુત્તે, જીવે સંસારકતારે ॥૬૪॥

ગ ત્રયા-યાવન્તિ કાન્યપિ દુઃખાનિ, શરીરાણિ માનસાનિ ચ
મસારે । પ્રાપ્તાન્નન્તકૃત્વે, જીવઃ મસારાન્તારે ॥૬૪॥

(શુ ભા.) હવે આ ચ સાગરરૂપી અટવીમાં પગિ-
ભ્રમણ કરતા જેટલા કોઈ રોગ વિગેરે શારીરિક દુખો
છે, અને જેટલા ઈષ્ટવિયોગાદિ માનસિક દુખો છે,
તે સર્વ અનતીવાગ ભાગ-યા ૩ ૬૪

તળ્હા અણતલુત્તે સગારે તારિસીયા તુમં આસી ।
જ પસમેડ સદો-દહીળમુદય ન તીગિજા ॥૬૫॥
આની અણતલુત્તે, સસારે તે લૂહાવિ તારિસીયા ।
જ પસમેડ સદો, પુગલ તાઓ નિ ન તીરિજા ॥૬૬॥

મ ત્રયા-યુક્ત, મમારે તાદગી વગુજા

યાં પ્રગમયિતુ મર્વેદિધીનામુદક ન શકનુયાત્ ॥૬૫॥

મ છાયા-આસીદ્ અનન્તકૃત, મમારે તવ છુધાઽપિ તાદરિકા ।

યાં પ્રગમયિતુ મર્વ, પુદ્ગલકાયોઽપિ ન શકનુયાત્ ॥૬૬॥

(શુ ભા) હે છા' તને નગ્ડભવરૂપ સમારને
 વિષે અનતીવાર એવી તીવ્ર તપાના દુષ્ ભોગનવા
 પડ્યા કે જે તપાને છીપાનનાને મધળા સમુદ્રનું
 જલ પણ સમર્થ ન થાય અહો ! તુ પરાધીન હતો
 ત્યારે તારે કેવી તપાને સહન કરવી પડી ? જ્યારે
 અહો સ્વતત્રપણે ધર્મનિમિત્ત તારા પોતાના હિતને
 માટે ચોપાડારો ઉપનાસ છઠ અદ્ભુત, અથરા છેવટે
 ગાત્રિનોજ ચોવિહાર કરવાનો શુરુમહારાજ ઉપદેશ
 આપે છે ત્યારે તને વિચાર થાય કે ' દુષ વળી નરક-
 ભવને વિષે અનતીવાર એવી તીવ્ર કૃપાની વેદનાઓ
 ભોગનવી પડી, કે જે તુનાને શાન્ત કરવાને જગત્ના
 મર્વ પુદ્ગલો પણ મમર્થ ન વાય, આની માભળતા
 કપારી શ્રેષ્ઠે એવી અનર્ણનીય કૃપાની વેદનાઓ તે
 પગવશપણે અનતીવાર અનુભવી, જ્યારે અહીં ના
 રીનપણામા ધર્મનિમિત્તે-આત્માના કલ્યાણને માટે
 ઉપનામ અથરા એકાસણ કરવાને પણ લાખો વિચાર
 કરવો પડે છે ' આત્મન્ ' નગ્ડને વિષે આવી આવી
 અસહ્ય તપા અને કૃપાની વેદનાઓ પરાવીનપણુ તારે
 મનન કરવી પડી, કે જે મન કરવા ના તારી

મિદ્ધિ યદ નહી પણ અત્યારે તુ મનુષ્યભવ પામ્યો
 છે, માગમારનો વિચાર કરી શકે છે, તો હવે પણ
 રમનેન્દ્રિયને વશ થઈ, આવેલા અવસરને ચૂકે તો
 નાગ જેવો મૂર્ખ કોણ ? માટે ન્વાવીનપણામા જ
 નપમ્યાદિ કરી આત્માના મહજ ગુણો પ્રગટાવ, કે
 જેથી ભય કર નાગડીની વેદનાઓ ભોગવવાનો વખત
 ન આવે ૬૬

કાકુળમણેગાઈ, જન્મ-મરણપરિવટણસયાડ ।

દુઃસ્વેળ માણસત્ત, જઈ લહઈ જહિચ્છય જીવો ॥૬૭॥
 તં તહ દુહ્લહલભ. વિજ્જુલ્લયાચચલ ચ મણુઅસં ।
 ધમ્મમ્મિ જો વિસીયડ, સો કાઠરિસો ન સપ્પુરિસો ॥૬૮॥

મ, ગયા-કૃત્વાડનેકાનિ, જન્મ-મરણપરિવર્તનશતાનિ ।

દુઃસ્વેન માનુષત્વ, યદિ લભતે યથેચ્છિત્ત જીવ ॥૬૭॥

મ, ગયા-તત્તયા દુર્લભલાભ, વિજ્ઞતાચચલ ચ મનુજત્તમ ।

ધમ નો વિપીડતિ, સ કાપુરુષા ન સત્પુરુષ. ॥૬૮॥

(ગુ ભા) જીવ અનેક મે કડા જન્મ અને મરણના

પગવર્તનના ઘણા દુઃખો ભોગવીને મહાકષ્ટે પોતાને
 છડ એવું મનુષ્યપણુ પામે ૭ ૬૭ આવા દસ દૃષ્ટાન્તે
 દુર્લભ અને વીજળીના ઝમકારા જેવો ચંચલ મનુષ્ય-
 ભવ પામીને પણ જે કોઈ વર્મકૃત્યમા પ્રમાદ કરે તે
 ગાયર, પુરુષ મમજવો, તે મત્સ્યુપોની પ ક્ષિતમા ગણાવા

લાયક થતો નથી માટે હે છવ' તુ મહાકષ્ટે પૂર્ણ
પુણ્યોદયે મનુષ્યભવ પામ્યો છે, તો તેને સાર્થક
૪૨ ૬૮

માણુસ્સજમ્મે તદિ લલ્હિયમ્મિ,
જિર્ણિદધમ્મો ન કઓ ચ જેણ ।

તુદ્દે ગુણે જહ ધાણુક્કણ,
હત્થા મલેહ્વા ચ અવસ્સ તેણ ॥૬૯॥

મ છાયા-માનુષ્યજન્મનિ તદે લલ્હે, જિનેન્દ્રધર્મો ન કૃત્તથ્થ યેન ।
તુદ્ધિતે ગુણે યથા ધાણુક્કેણ, હસ્તો મલ્લપિત્તયો ચ અવસ્ય તેના ॥૬૯॥

(શુ ભા) અનતા ભવડપ મમુદ્રમા ભટકતા
ભટકતા કાઠાડપ મનુષ્યજન્મ પ્રાપ્ત કરવા છતા જેણે
જિનેન્દ્રપ્રરૂપિત ધર્મ કર્યો નહીં તેને, જેમ વનુધની
દોગી તુટના વનુધારી પુખ્તને હાથ રસના પડે તેમ
અનગ્ય હાથ ધસવા પડે છે-પશ્ચાત્તાપ કરવો પડે છે
માટે હે આત્મન' તને વર્મ કરવાને મનુષ્યભવાદિ
સામગ્રીઓ મળી છે, જતા જો પ્રમાદ ઠરી તેઓનો
ઉપયોગ નહીં કરે, અને નિર્ગર્થક દિવસો ગુમાવીશ
તો મગ્ધ સમયે અતિશય પશ્ચાત્તાપ થશે ૬૯

રે જીન । નિસુણિ ચચલસહાવ,
મિલ્હેવિ ણુ સયલવિ વજ્જભાવ ।

નવમેયપરિગ્રહવિવિહજાલ,

સંસારિ અતિથિ સદુ ઇંદચાલ ॥૭૦॥

મ ડાયા-રે જીવ નિશ્ચય ચચ્ચલસ્વમાગ્ન, મુક્ત્વાપિ સફલાગ્નિ
વાલ્યમાવાન । નવમેયપરિગ્રહવિવિહજાલન, મમારંજિતિ
મર્મિન્દ્રજાલમ્ ॥૭૦॥

(ગુ ભા) અરે જીવ ! હિતકર વાક્ય માબળ-
આ મર્મ ધન્ય ધાન્યાદિ નવપ્રકારના પરિગ્રહનો સમૂહ
છે તે તારા આત્મશુણ્યથી બાહ્યભાવ છે, તારા પોતાના
શુણ્ય તો જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર છે વળી આ નવ
પ્રકારનો પરિગ્રહ ચચળસ્વભાવી છે-ક્ષણવિનાશી છે,
મ સાગ્રમા મર્મ ઇન્દ્રજાલ સમાન છે-પરમાર્થે જ્ઞેતા
અમાર છે વળી પરિગ્રહ ડોડીને તારે અવશ્ય પર
વાકમા જવું જ પડશે, તો પછી અત્યાગ્રથીજ આ મર્મ
ચચળસ્વભાવી બાહ્યભાવ ઉપગ્રથી મોહત્યાગી અચલ
સ્વભાવી તારા આત્મવર્મનો શા માટે આદર નથી
હતો ? ૭૦

પિય-પુત્ર-મિત્ર-ઘર-ઘરણિ-જાત્ર

ફહલોડય સઘ્વ નિયસુહસહાય ।

નતિ અતિથિ કોડ તુહ સરણિ મુમ્તઃ !,

ઢક્કુટ્ટુ સદ્ગિતિ તિરિ-નિરયદુઃખા ॥૭૧॥

સ છાયા-પિત્ર પુત્ર-મિત્ર-ગૃહ-ગૃહિણીજાતમ્, એહગૌકિરુ મર્વ
નિજમુસમહાયમ્ । નાઽપ્યન્તિ કોઽપી ત્વ શરણે મૃત્યુ ।
एकाकी मरिष्यते तिर्यगूनरकदु खानि ॥૭૧॥

(શુ ભા) કે મૂર્ખ આ-મન ! આ યોડમા તને
અતિશય મહાલા એવા પિતા, પુત્ર, મિત્ર, ત્રી તથા
ચરના માણ્યો વિગેરે પોતાનોજ સ્વાર્થ તાકતા કે
છે, તે કોઈ તાર શરણ નથી તેઓને માટે કૂડ-કપટ
કી તારે એકલાનેજ તિર્યંચ અને નરકગતિના દુ ખો
મહન કરવા પડશે, અને તે મહાભય કર દુ ખ વખતે
કોઈ તાર રક્ષણ કરવા આવશે નહીં માટે હે મૂર્ખ !
હજુ કાંઈક વિચાર, અને આશ્રવભાવમાથી નિવૃત્ત
થઈ સરખાવમા પરિણત થા કે જોથી પરબોક
મુકરે ૭૧

કુપગે જહ ઓસત્રિંદુષ, થોવ ચિદ્વિલસમાણસ ।
અવ મણુજાણજીવિય, સમયગોચરમ ! મા પમાયણ ॥૭૨॥

॥ છાયા-કુશાગ્રે યથાઽવ્યાયવિન્દુઃ, સ્તોતુરિતિલ્પમાનક ।

एव मनुजाना जीवित, ममय गौतम ! मा प्रमादी ॥૭૩॥

(શુ ભા) પ્રભુ શ્રીમહાવીર ગૌતમ સ્વામીને
ઉપદેશે છે કે-હે ગૌતમ ! જેમ હાબના અગ્રભાગ
ઉપર તટકી ગહેલુ ઝાકળનુ ટીપુ યોડોજ સમયગે
તેતજેતામા નીચે પડી જાય છે, તેમ મનુષ્યોનુ

જીવિત પણ જલદી નાશ પામે તેવું છે માટે એક
સમય પણ પ્રમાદ કરીશ નહીં-ધર્મને વિષે નિરતર
ઉદ્યમ કરે ૭૨

સંવુજ્ઞહ કિ ન વુજ્ઞહ, સંવોહિ સ્વલુ પેચ્છ દુલ્લહા ।
નો હૂવળમન્તિ રાહો, નો સુલહં પુણરવિ જીવિયં ॥૭૩॥

સ ગ્રાયા-સુધ્યધ્વ કિં વુધ્યધ્વં, મનોદિઃ સ્વલુ પ્રેત્ય દુર્લ્લમા ।
નૈવોપનમન્તિ ગત્રયો, નો સુલમ પુનરપિ જીવિતમ્ ॥૭૩॥

(૭૩ બા) હું બધું પ્રાણીઓ 'તમે જુઓ-સમ્યક્ત્વ
ગત્ત મેળવવાને ઉદ્યમ કરો, આવો અવમગ્ન ફરીફરીને
મળવો મુશ્કેલ છે સમગ્ર પ્રકારની વર્તમાનથી મળવા
જના હજી કેમ પ્રતિભાવ પામતા નથી? કારણ કે
જેમણે ધર્મક્રત્ય કર્યું નહીં તેમને પરલોકમાં સમ્યક્ત્વ
મળવું દુર્લભ છે ગયેલા રાત્રિ-દિવસો પાગલ ગાવ-
વાના નથી, અને વર્મસાવન કરવાને યોગ્ય જીવિત
પાછું મળવું મુશ્કેલ નથી, માટે ધર્મમામત્રી પામી
પ્રમાદ ન કરો ૭૩

હરરા વુદ્ધા ય પાસહ, ગવ્મત્થાવિ ચચન્તિ માણત્થા ।
સેળે જહ વટ્ટય હરે, એવમાડક્કલ્લયમ્મિ તુટ્ટહ ॥૭૪॥

મ છાયા-ગાળા વૃદ્ધાશ્વ પશ્યત, ગર્મસ્થા અપિ જ્ઞાન્તે માનસા ।
શ્વેનો યર્થો વર્તકુ હરતિ, એવમાયુક્ષ્મં વૃદ્ધાશ્વિ ॥૭૪॥

(શુભા) હે પ્રાણીઓ! તમે જુઓ-કેટલાએક મનુષ્યો ગર્ભમાજ મરણ પામે છે! કેટલાએક બાલ્યાવસ્થામાજ મૃત્યુને ગરણ વાપ છે, કેટલાએક યુવાવસ્થામા જહાતા સ્ત્રી-પુત્રાદિને મુકી મરી જાય છે, જ્યાં કેટલાએક વૃદ્ધાવસ્થાના દુષ્ક ભોગવી ભોગવી પગ ધમતા મરણન આધીન વાપ છે આવી રીતે જેમ બાજપક્ષી તેતરન ઓરિયેતો જાલી લે છે, તેમ આયુષ્ય-ક્ષય થતા યમદેવ ડવિતન લે છે, માટે ક્ષણ માત્ર પણ જીવિતનો નિશ્વાસ નહીં ગાળી ગર્ભમાવન કરવાની માવજાન થાઓ ૭૪

તિહુયણજણ સરન્ત, દટ્ટુણ નયન્તિ જે ન અપ્પાણ।
 ચિરમન્તિ ન પાવાઓ, ધી ધી। તિટ્ટત્તણ તાણ ॥૭૫॥
 મ છાયા-ત્રિભુવનનન મિયમાણ, દટ્ટા નયન્તિ ચે નાત્ત્તાનમ્ (ધર્મે)।
 ચિરમન્તિ ન પાપાદ્ ત્રિગ્ ધિગ્ ષટ્ત્ત તેણમ્ ॥૭૬॥

(શુભા) જેઓ ત્રણે ભુવનના પ્રાણીઓને દેખતા છતાં પોતાના આત્માને ધર્મને નિપે જોડતા નથી, અને પાપ થતી નિગમ પામતા નથી એના નિર્વિજય પુરુષોની વિદ્યાકર્મ નિષ્કાર હો! વિદ્યાકર્મ હો! ૭૫

મા મા જપહ વહુય, જે વદ્ધા ચિદ્ધણેહિ કમ્મેહિં।
 સવ્વેસિં તેસિ જાયહ, દિઓન્નસો મહાદોસો ॥૭૬॥

મં ઝાયા-મા મા જલ્પત વહુક, યે વદ્ધાશ્ચિદ્ધૈઃ કર્મભિઃ ।

સર્વેષા તેષા જાયતે, દ્વિતોપદેશો મહાદ્વેષ ॥૭૬॥

(શુ ભા.) અયોગ્ય શિષ્યો ઉપર કૃપાસાગર ગુસ્સ-મહાગજને કમળા આવવાથી વારંવાર ઉપદેશ આપતા બેઠ, તે ગુસ્સ મહારાજ પ્રતિ યોગ્ય અને વિનયી શિષ્યો કહે છે-પ્રભો! કૃપાનિધાન! જેઓએ ધણા થીકણા અને નિકાચિત કર્મો બાધ્યા છે-જેઓ મગ-ગેળીયા પત્થગની જેમ નહી પીગળે એવા કઠણુ હૃદય-વાળા છે, એવા આ અયોગ્ય પ્રાણીઓને બહુ ઉપદેશ ન આપો ન આપો કાગણુ કે-તેઓને આપ ગમે તેટલો પ્રતિબાવ આપશો તો પણ તેઓ પ્રતિબાધ પામનાના નથી, એટલુ જ નહીં પણ, સર્પને જેમજેમ દૂર પાછથે તેમ તેમ ઝેર વધે છે તેમ અયોગ્ય પ્રાણી-ઓને હિતોપદેશ કેવળ મહાદ્વેષની જ વૃદ્ધિ કરે છે, માટે તેવા અયોગ્ય છવોને ઉપદેશ આપવો વ્યર્થ છે ૭૬

કુળસિ મમત્ત ધન-સયન-વિહવપમુહેસુ અણતદુઃસ્વેસુ ।

સિદ્ધિલેસિ આચર પુણ, અણતસુઃસ્વમ્મિ મુઃસ્વમ્મિ ॥૭૭॥

મ ઝાયા કરોપિ મમત્ત ધન-મ્મજન-વિમયગ્રમુઃસ્વેષુ અનન્તદુઃસ્વેષુ ।

ત્રિવિઙ્ગ્યમિ આદર પુનઃગનન્તમૌરયે મોક્ષે ॥૭૭॥

(શુ ભા.) હું જીવ! અનન્તા દુઃખના હેતુભૂત વન, સ્ત્રી પુત્રાદિ-વજન, અને વૈભવ વિગેરેને વિશે

તુ મમત્વભાવ ગણે છે, જ્યારે અનંત સુખ જેમા
 છે એવા મહાદુર્ગમ મોક્ષને વિષે આદર આપે કરે છે!
 એવો કોણ મૂર્ખ હોય કે જે દુખ આપનારા પદાર્થોમા
 આમક્ષિ ગણે? અને મુખ આપનારા પદાર્થમા ઉપેક્ષા
 રાખે? પણ આત્મન્! તે તો તેમજ કર્યું! માટે ઇશુ
 તારા અનાદિકાળના જન્મને દૂર કર, અને મુખી થવા
 ઇચ્છતો હોય તો બાહ્યભાવ ઉપરના મમત્વને ત્યાગી
 મોક્ષમા આદર ગણ-મોક્ષને માટે પ્રયત્ન કર ૭૭
 સસારો દુહહેજ, દુઃખરૂપલો દુસહદુઃખરૂપો ય ।
 ન ચચન્તિ તપિ જીવા, અડવદ્રા નેહનિ અલેહિ ॥૭૮॥

સ છાયા મમારો દુઃસહતુ, દુઃમફળે દુઃસહદુઃખરૂપથ ।
 ન ત્યજન્તિ તમપિ જીવા, અતિવદ્રા સ્નેહનિગદે ॥૭૯॥
 (શુ બા) આ મમાર દુખનુ ઠાવણુ કે, દુખ-
 રૂપી ફળને આપનારો છે, અન અમલ્ય ધોર દુખ
 સ્વરૂપ છે, આના મહાભય કર મમારના પણ નેહ
 રૂપી ઘેડીથી અતિશય બનાયેલા છવો ત્યાગ કરતા
 નથી! છવો મમારને દુખમય બાળે કે, છતા ગાગ-
 બધનથી જકડાયેલા તેનો ત્યાગ કરી શકતા નથી માટે
 હે છવ! રાગબંધનને દૂર કરવાન ઉદ્યમવ તથા કે જેથી
 આના દુખમય સમાગથી તારો છૂટકાગે થાય ૮૮
 નિયકમ્મપવણચલિઓ, જીવો સસારકાળને ધોરે ।

કા કા વિડંબણાઓ, ન પાવણ દુસહદુઃખાઓ? ॥૭૯॥

સ છાયા-નિજકર્મપવનચલિતો, જીવ. સંસારકાનને ઘોરે ।

કા કા વિડમ્બના, ન પ્રાપ્નોતિ દુઃસહદુઃસાઃ ॥૭૯॥

(શુ ભા.) પોતાના કર્મરૂપી પવનને પગધીન થઈ પતિત થયેતો આ છાયા સંસારરૂપી મહાવિકટ જગલમાં અમલ્ય દુષ્ટોથી ભરપૂર કર્મ કર્મ વિડખનાઓ પામતો નથી? અર્થાત્ સર્વ વિડખનાઓ પામે છે હું આત્મા! તે કર્મને વશ થઈ અસહ્ય દુષ્ટો સહન કર્યા, અને વિવિધ પ્રકારની વિડખનાઓ મહી, તેના આગળ વર્મકૃત્ય કરતા થતુ ધણુ જ અલ્પ દુષ્ટ શા હિમાખમાં છે? કે જેથી અનંત અને અક્ષય સુખ મળે તેમ છે માટે વર્મ અથવા કરવામાં પ્રમાણ નથી ૭૯

સિસિરમ્મિ સીયલાનિલ—

લહરિસહસ્તેહિ મિન્નઘણદેહો ।

તિરિયત્તળમ્મિરણ્ણે,

અણતસો નિહણમણુપત્તો ॥૮૦॥

ગિમ્હાયવસતત્તો-રણ્ણે હુહિઓ પિવાસિઓ વહુસો ।

મપત્તો તિરિયમ્ભવે, મરણદુહ વહુ વિસૂરન્તો ॥૮૧॥

વાસાસુરણ્ણમજ્ઞે, ગિરિનિજ્ઞરણોદગેહિ વજન્તો ।

નીયાનિલડજ્ઞિઓ, મઔડસિ તિરિયત્તળે વહુસો ॥૮૨॥

एवं तिग्मिभवेसु कीसन्तो दुक्कसयसहम्सेहि ।
वसियो अणत्तखुत्तो, जीवो भीसणभवारणणे ॥८३॥

મ ડાયા શિશિરે ગીતાગ્નિલ-લ્હરિમહર્સમિલ્લધનદેહ' ।
તિર્યક્ત્વેઽરણ્ય, અનન્તશે નિધનમનુગ્રાણ ॥૮૦॥ ગ્રીષ્માતપ-
મન્તપ્તો-ઽરણ્યે શુધિત પિપામિતો રઘુશ્વ । મપ્રાપ્તસ્તિર્યગ્ભવે
મગ્નદ સ્વ ચન્દ્ર ગિયમાન ॥૮૧॥ વપામ્ગ્ગમધ્ય, ગિરિનિ-
ર્ગળોદકૈન્દ્રમાન । શીતાગ્નિલ્હરો, મૃતોગ્મિ તિર્યક્ત્વે
રઘુશ્વ ॥૮૨॥ ણ્ય તિર્યગ્ભવેષુ, ક્લિષ્ટમાનો દુ સ્વતમહર્સ ।
ઉપિતોઽનન્તકૃત્ત્વો, જીવો મીણમગ્નાઽરણ્યે ॥૮૩॥

(ગુ ભા) હે છન' તુ નિય ચ બનમા હતો, કે
૬/ રખતે નાન ગમી મજાખૂત હતો પણ અટવીમા
ગીયાળાની મખન હડીમા હિમ પડવાથી તારો દેહ
કાઠી ગયા-ભેદાહ ગયો' અને પોપ મદ્દિનાની હડ-
હડતી ટાઢથી અટવીમા અનન્તીરાગ મરણને ગગણ
થયો, તે દુખ સભાગ ૮૦ રણી કે આત્મા' તુ
તિર્ય ચ બનમા વોગ જ ગતને વિષે હિનાળાના આકગ
નાપવી નક્ક થ૦-વિદ્વન બની શૂન્યો તજ્યો ધણોજ
એક પામતો મગ્નદુખ પામ્યો' ૮૧ રણી હે ચેનન'
તુ વર્ષા નહુમા તિર્ય ચ બનમા ભયાનક અગ્ન્યને
વિષે પર્વતોના રાવમા પાણીમા તણાતો અથડાતો-
જૂડતો અને હડા પ્રનનથી જડડાઈ ગયેતો રાણી વખત
મત્યુ પામ્યો' ૮૨

આવી ગીતે અતિભયાનક ભવડપી અરણ્યમા
 તિર્યચ ભવોને વિષ અસહ્ય લાગ્યો દુઝો ભોગવી
 કલેશ પામતો આ જીવ અનતીવાગ વચ્ચે ગિયાળામા
 ન ગેલને વિષે અંમલ ઠંડીથી અનતીવાગ મૃત્યુને
 શગણુ યયા ' ઉનાળાના આડગ તાપથી તત્ત થ-
 ભૂખ્યો તરન્યો મરી ગયો ' અને વગમાદની કનુઆ
 પાણીમા તણાતો અવડાતો પ્રાણુગલિત થયો ' આના
 દુઝો અનતીવાગ મહન કરવા જતા તે ડટાને આજ
 તુ કેમ વિસરી ભય છે ? ૮૩

દુદ્ધકમ્મપલયા-નિલપરિઓ ભીમણમ્મિ ભવરણે ।
 હિંડન્તો નરણસુ વિ, અણંતસો જીવ । પત્તો સિ ॥૮૪॥

મ ગ્રાયા-દુદ્ધાષ્ટકમ્મપલયા-નિલપ્રેમિતો મીષણે મયારણે ।

હિંડમાનો નરકળાપિ, અનન્તશો જીવ । ગ્રાક્ષોઽમિ ॥૮૪॥

(ગુ ભા) હે આ-મન ! પ્રલયકાળના પરન જોના
 ભય કર એના આઠ કર્મે ડગી વોર એના આ ભવડપી
 અગણ્યમા ભટકતા ભટકતા તુ નગકગતિમા પણ
 અસહ્ય દુઝો અનતીવાગ પામ્યો છે-દુ ખ ભોગવનામા
 કાલ પામી રાખી નથી, તોપણ હજુ તેવાંજ દુઝો
 ભોગવવા પડે તેવા પાપમય કાર્યા ડરે છે ' અરે !
 કાઈકે મમજ, ગુદિ કેડાણે લાવ અને હવે પછી તેના
 દુઝો ભોગવવા ન પડે તેને માટે પ્રયત્નશીલ થા ૮૪

સત્તસુ નરયમહીસુ, વજ્જાનલદાહ-સીયવિયણાસુ ।
 વસિયો અણત્તસુત્તો, વિલવન્તો કરુણસદ્દેહિ ॥૮૫॥

મ છાયા-સત્તસુ નરકમહીસુ, વજ્જાનલદાહ-ગીતવેદનાસુ ।

ઉપિતોઽનન્તકૃત્વો, વિલ્પન્ કરુણગર્દે ॥૮૫॥

(શુ ભા) હે છત્ર' તુ માતે નારઠીઓમા કઝણુ
 ઉપજાને એના હૃદયભેદક શબ્દો વડે વિલાપ કરતો
 અનતીવાર વગ્યો, કે જે નારઠીઓમા વજ્જસમાન
 અતિશય આકરા અગ્નિની અને ગીતની અસહ્ય વેદ-
 નાઓ તારે ભોગવવી પડી' હવે તેથી ત્રામ પામી
 કંગીથી ત્યા જવું ન પડે માટે ર્મકૃત્યમા માવધાન
 થા ૮૫

પિય-માય-સયણરહિઓ, દુરતવાહિર્હિં પીડિઓ વદ્ધુસો ।
 મણુઅભવે નિસ્સારે, વિલાવિઓ કિં ન ત સ્મરસિ ॥૮૬॥

સ છાયા-માતા-પિતૃ-સગ્જનરહિતો, દુરન્તન્યાધિમિ પીડિતો
 વદ્ધુઃ । મનુજભવે નિસ્મારે, વિલાપિત્વ કિં ન ત સ્મરસિ' ॥૮૬॥

(શુ ભા) હે ચેતન' માતા પિતા અને મગા
 મળવીઓથી વિયોગ પામેતા તને અસાધ્ય વ્યાધિ
 ઓએ ધણોજ પીડિત કરી આ અસાર એના મનુષ્ય-
 ભવમા બહુ બહુ વિલાપ કરાવ્યા આ વાતને તું કેમ
 વિસરી જાય છે' ૮૬

પવણુ વ ગયણસગ્ગે, અલક્ષિઓ ભમદ્દે ભવવળે જીવો ।

ઠાણઠાણમ્મિ સમુ-જ્ઞિઝ્ઞાણ ધન-સયણ સંઘાણ ॥૮૭॥

સં છાયા-પવન શ્વ ગગનમાર્ગ, અલક્ષિતો ધ્રમતિ મયવને જીવઃ ।

સ્થાનસ્થાને સમુજ્જ્ય ધન-સાગ્રનમઘાતાન્ ॥૮૭॥

(શુ ભા) જેમ પવન આકાશમાં અદૃશ્યરૂપે
ભિન્નભિન્ન સ્થાને ભમ્યા કરે છે, તેમ આ જીવ ઠેકાણે
ઠેકાણે ધન અને સગા વહાલાઓનો ત્યાગ કરી અન્તર્ણ-
પણાથો બદકયા કરે છે માટે હું આત્મનં । ‘આ મારું
નન, આ મારા સગા-વહાલા’ આ રીતે ખોટો મમત્ત્વ
ભાવ ત્યાગી, તાગ શુદ્ધ સ્થિર-વભાવને પ્રાપ્ત કરવા
વીતગાગપ્રભુનો વર્મ આચર ૮૭

વિદ્ધિજ્જન્તા અસયં, જન્મ-જરા-મરણતિલ્લકુતેહિ ।

દુહમણુભવન્તિ ઘોર, સસારે સસરન્ત જિઆ ॥૮૮॥

તહવિ લ્લગપિ કયાવિ દુ, અજ્ઞાણભુચગડકિયા જીવા ।

સંસારચારગાઓ, ન ય ઉવિજ્જન્તિ મૂઢમણા ॥૮૯॥

મ. છાયા-વિષ્ણુમાના અસદ્, જન્મ-જરા-મરણતીક્ષ્ણકુન્તૈ ।

દુઃસપ્તનુમયન્તિ ઘોરં, સમારે સમરન્તો જીવાઃ ॥૮૮॥

તથાપિ ક્ષણપ્રપિ કદાપિ સ્વલ્પ, અજ્ઞાનભુજગદ્દષ્ટા જીવાઃ ।

મસાર-ગાદ, ન ચોદિજ્જન્તે મદમનસ ॥૮૯॥

(શુ ભા) આ અમાર મમારમા ભટકતા છવે

જન્મ જગા અને મરણરૂપી તીક્ષ્ણ ભાસાઓ વડે
વારવાર વિવાદ થોડું અનુભવે છે, ૮૮ છતાં
અજ્ઞાનરૂપી મર્ષવડે ડસાયેના મૂઢમાનનાળા છવે આ
મ સાગરરૂપી બટીખાનાથી ક્ષણમાત્ર પણ ઉદ્દેગ પામતા
નથા ! કેદખાનામા પડેલો પ્રાણી એકજ વખત ભાનાની
વેદના સહન કરી શકેના નથો, અને ઠટાળી જઈ
વિચાર છે કે-અગેડે ! હવે હું આ રૂખમાથી જ્યાં
શૂદ્ર ? પણ જન્મ જગા અને મૃત્યુરૂપી ભાનાઓના
કારી થા છવે વારવાર અનુભવે છે, ૮૯ આ આશ્ચર્ય
છે કે-ત્યો આ મમારરૂપી કેદખાનામાથી શૂદ્રાને
લાલુનાર પણ દિક્ષિત થતા નથા ૮૯

કીલ્મિ કિયતવેલ, સરીરવારીદ ? જત્ય પડસમય ।

કાલઝરહઢઘડીહિ, સોસિજ્ઞહ જીવિયમોહ ॥૯૦॥

મ છાયા-વિડિધ્યસિ કિયદગ, ગરીગાપ્યા ? યત્ર પ્રતિમમયમ્ ।

કાલાઝરહઢઘડીમિ, શોપ્યતે જીવિતાઝમ્મોય ॥૧૦॥

(શુ ભા) હે છન ! તું સારીરરૂપી વાનમા કેટલો

મમય ટાંડા કરીનહીરા ? જે વાનમાથી કાળરૂપી રેટના
પડાઓ છવિતરૂપી જતસમુદને મમયે સમયે ગોપી ગઘા
ડા-જેમ જેમ કાળ જાય છે તેમ તેમ આયુષ્ય ૫૮૩૪
જાય છે જેમ કામીની મજા પામેના અપગાવી જેમ
જેમ કામી સન્મુખ ડગલા ભાડે છે તેમ તેમ તેને

મૃત્યુ નહક આવતું જાય છે, અને તેથી તેને જ્ઞાન-
પાનાદિ કાઈપણ ગોઠતું નથી, કારણકે તેણે જાણ્યું
છે કે મૃત્યુ નહક આવતું જાય છે, તેમ હું ચેતન !
તારી પણ જેમજેમ ઉન્મર જાય છે તેમ તેમ મૃત્યુ
નહક આવતું જાય છે, આવી રીતે દિવસ પર દિવસ
જતા આયુ'ય ઝપાટામાં પૂર્ણ થશે ત્યારે મરણને
ગરણ થવું પડશે ! માટે પ્રમાદ ત્યાગી પશ્ચાત્તાપ
કરવાનો મમય ન આવે ૯૦

રે જીવ ! બુદ્ધ મા મુદ્ધ મા પમાયં કરેસિ રે પાવ !
જ પરલોણ ગુરુદુસ્સમાયણં હોહિસિ અયાણ ! ॥૯૧॥
મ છાયા-રે જીવ ! બુદ્ધસ્સ મા મુદ્ધ મા પ્રમાદ કુરુ રે પાવ !

યત્ પરલોકે ગુરુદુસ્સમાજન મવિપ્પસિ અજ્ઞાન ! ॥૯૧॥

(ગુ બા) અરે જીવ ! બુદ્ધ બુદ્ધ, મોહ ન પામ
કે પાપી ! હવે વર્મકાર્યમા પ્રમાદ ન કર હું અજ્ઞાની !
પ્રમાદ કરીને તો પરલોકમા ધોર અસહ્ય હું જો તારે
જ ભોગવવા પડશે માટે દુર્લભ મનુષ્યભવમા ચિન્તા
મણિ મમાન જિનવર્મ પામી આવા ધર્મ કરવાના
અમૂલ્ય મમયમા સાનવાન થા, કે જેથી હું ખ ન
ભોગવવા પડે ૯૧.

બુદ્ધસુ રે જીવ ! તુમં,

મુદ્ધસિ જિણમયમ્મિ ન

જન્મહા પુનરવિ ઇસા,

સામગ્રી દુહ્મહા જીવ ! ॥૧૨॥

જાયા-દુષ્યસ્વરે જીવ ! ત્વ, મા મુહ્ય જિનમતે જ્ઞાત્વા ।

યસ્માત્ પુનરપિ ઇસા, સામગ્રી દુર્લભા જીવ ! ॥૧૨॥

(શુ બા) અરે છા ! હવે તુ બોધ પામ, જિન
મતને વિષે છવ અછવ વિગેરે તત્ત્વો બહુયા છતા
મેહ ન પામ, કારણ કે-હે ચેતન ! અનુબ્યભવ તથા
જિનેન્દ્રમત વિગેરે ધર્મ સામગ્રી ફરીફરીને મળવી દુર્લભ
છે, માટે આવેલો અનસર ન જા દે દર

દુલહો પુન જિનઘર્મો, તુમં પમાયાયરો સુહેસી ચ ।

દુસહ ચ નરયદુસ્વ, કહ હોહિસિ ત ન યાણામો ॥૧૩॥

જાયા-દુર્લભ પુનર્જિનઘર્મ, ત્વ પ્રમાદાઝર મુસૈષી ચ ।

દુસ્સહ ચ નરકદુ સ, કથ મવિપ્યસિ તન્ન જાનીમ ॥૧૩॥

(શુ બા) હે પ્રાણી ! આ જિનધર્મ ફરીથી
મળવો અતિદુર્લભ છે, અને તુ પ્રમાદની ખાણ છે
આનો ચિન્તામણિ સમાન જિનધર્મ પામના છતા
તુ પ્રમાદમા દિવસો એળે ગુમાવે છે, અને પ્રમાદ
ક્રીને પણ સુખની અભિલાષા રાખે છે ! તે સુખ
મતને ક્યાથી મળશે ? નાટકીનું દુખ દુસહ છે-ધર્મ-
સામગ્રી મળવા છતા પ્રમાદી બની વમ તરફ ઉપેક્ષા
રાખે છે, અને પાપમય કાચોમા અમૃત્ય આયુધ્ય

શુભાવે છે, જેથી તને ઘોર અમહા નરક દુ ખાભોગ-
વવા પડશે હું પ્રાર્થી ! તુ અહીં મામાન્ય દુ ખ પણ
સહન કરી શકતો નથી ત્યારે નરકના દુ સહ દુ ખ
કેમ મહન થશે ? અમે નથી જાણતા કે તારી ત્યા
ગી અવસ્થા થશે ! ૯૩

अधिरेण धिरो समलेण,

निम्मलो परवसेण साहिणो ।

देहेन जइ विढप्पइ,

धम्मो ता किं न पज्जત ? ॥૧૪॥

ન ડાવા-અસ્થિરેણ સ્થિર' સમલેન, નિર્મલ પરવસેન સામીન' ।

देहेन यद्यर्ज्यते, धर्मस्तदा किं न पर्याप्तम् ? ॥૧૪॥

(શુ ભા) હું જીવ ! અન્ધિયર અને અગાશ્વના

આ દેહ વડે ચિર અને શાશ્વતો જે ધર્મ ઉપાર્જન
થાય તે તો શુ ન મળ્યું ? અર્થાત્ પારેલો લાભ
મળ્યો કહેવાય વળી મળ-મૂત્રથી ભરેલા આ મલિન
મરીગ વડે નિર્મળ વર્મ ઉપાર્જન થાય તો શુ બાકી
રહ્યું ?-શુ અપૂર્ણતા રહી ?-અર્થાત્ મહાન્ લાભ
મળ્યો કહેવાય વળી અનેક પ્રકારના રોગ વિગેરેને
આગ્રીન-પગતન્ત્ર એના આ દેહ વડે સ્વાધીન ન્યત્ર
એવો વર્મ જે ઉપાર્જન થાય તો શુ ઠાઠ મળવાની
ખામી કહેવાય ? અર્થાત્ દુરેલો લાભ મળ્યોજ કહેવાય

અસ્થિર, મલિન અને પરાધીન એવા આ અસાર દેહ
 વડે સ્થિર, નિર્મળ અને સ્વાધીન એવો જો વર્મ
 ઉપાર્જન થઈ શકે છે, તો હું આત્મન્ ' આવેલો
 માલ શા માટે ચૂકે કે, માટે આ અસાર શરીર ઉપરથી
 મોહ ઉતારી તે વડે વર્મનું સારન કરી લે ૬/

જહ ચિંતામણિરયણ,

મુલહ ન હુ હોઈ તુચ્છવિહવાણ ।

ગુણવિહવવર્જિયાણ,

જિયાણ તહ ધમ્મરયણપિ ॥૯૫॥

મ છાયા યથા ચિન્તામણિરત્ન, મુલ્મ ન સલ્લ મવતિ તુચ્છવિમરાનામ્ ।

ગુણવિમવર્જિતાના, જીવાના તથા ધર્મરત્નમપિ ॥૯૫॥

(શુ ભા) જેમ તુચ્છ વૈભવવાળા-પુણ્યહીન
 પ્રાણીઓને ચિન્તામણિ રત્ન મુલભ ન જ હોય પુણ્ય
 હીન પ્રાણીઓ ચિન્તામણિ રત્ન પ્રાપ્ત કરી શકતાજ
 નથી, તેમ ગુણરૂપી વૈભવે કરીને રહિત છવોને વર્મ-
 રત્ન પણ મુલભ ન જ હોય-નિર્ગુણી પ્રાણીઓ
 વર્મરત્ન પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી ૯૫

જહ દિદ્ધીસજોગો, ન હોઈ જઞ્ઞધયાણ જીવાણ ।

તહ જિણમયસજોગો, ન હોઈ મિચ્છધજીવાણ ॥૯૬॥

સ. છાયા યથા દિદ્ધિસયોગો, ન મવતિ જાત્યન્ધાના જીવાનામ્ ।

જિનમતમયોગો, ન મવતિ મિચ્છાન્ધજીવાનામ્ ॥૯૬॥

(ગુ બા) જેમ જન્મથી અથ અવતરેલા છવોને દૃષ્ટિનો મયોગ નથી-કોઈપણ પદાર્થને દેખતા નથી, તેમ મિથ્યાત્વે કરી અથ થયેલા છવોને જિનમતનો મયોગ નથી-વીતગગ બાપિત મતની પ્રાપ્તિ થતી નથી ૯૬

પચ્ચક્ષમણતગુણે, જિણિંદધર્મમે 'ન દોમલેસોવિ ।
તહવિહુ અછાણધા, ન રમન્તિ કયાવિ તસ્મિ જિયા ॥૯૭॥

મ જાયા-પ્રત્યક્ષમનન્તગુણે, જિનેન્દ્રધર્મ ન દાપલંગોડિ ।
તથાપિ 'સ્વલ્પજ્ઞાનાન્ધા, ન રમન્તે કદાપિ તસ્મિન્ જીવા' ॥૯૭॥

(ગુ બા) શ્રીજિનેન્દ્રબાપિત ધર્મને વિષે પ્રત્યક્ષ અનન્ત ગુણો છે, અને દોપનો લવલેશ પણ નથી આવેો ગુણોનો બડાગ અને નિર્દોષ જિનધર્મ છે સો પણ અજ્ઞાન વડે અથ થયેલા પ્રાણીઓ તેને વિષે ચિત્ત લગાવતા નથી-બેડાતા નથી ૯૭

મિદ્ધે અણંતદોસા, પયડા ઢીસન્તિ ન વિ ચગુણલેસો ।
તહ વિ ચ ત ચેવ જિયા હી મોહધા નિસેવન્તિ ॥૯૮॥

મ છાયા-મિથ્યાત્વેઅનન્તદોષા, પ્રકટા રૂપસ્તે નાડિચગુણલેસા ।
તથાપિ ચ તદેવ જીગા, હી ! મોહાન્મા-નિપેદન્તે ॥૯૮॥

(ગ બા) મિથ્યાત્વમા અનન્ત દોષો પ્રગટપણે દેખાય છે-સાક્ષાદ અનુભવીએ છીએ, અને છુણુનો લવલેશ પણ દૃષ્ટિગોચર થતો નથી, તોપણ અફસોસ

છે કે-મોહ વડે અધ થયેલા પ્રાણીઓ તે મિથ્યાત્વને જ એવે છે ૯૮.

વિદિ તાણં નરાણ વિદ્વાણે તહ કલાસુ કુસલત્ત ।
સુહસન્નધર્મરયણે, સુપરિમ્લ જે ન જાણન્તિ ॥૯૯॥
મ છાયા ધિગ્ ધિર તેષા નરાણુ, વિદ્વાને તથા કલાસુ કુસલત્ત ।
શુભ-સત્યધર્મરત્ને, સુપરીક્ષા, જે ન જાણન્તિ ॥૧૦૦॥

(શુ ભા) પગલોઠમાં કલ્યાણકારી અને સુખ આપનાર એના મન્ય ધર્મગત્તની જેઓ સારી રીતે પરીક્ષા કરી જાણતા નથી તે પુરુષોના વિજ્ઞાનદોષલ્પને વિક્કાગ હો । તથા તે પુરુષોના કલાદોષલ્પને વિક્કાગ હો । અર્થાત્ જેઓ ‘આ વર્મ માથો છે, અને આ ધર્મ અમત્ય છે’ એ પ્રમાણે સત્યાસત્ય વર્મની પરીક્ષા કરી જાણતા નથી તેઓનું જ્ઞાન હાપણ અનુરાર્ત તથા કળાકૌશલ્ય નકામું છે, માટે દરેક મનુષ્યે પ્રથમ ધર્મની પરીક્ષા કરતા ગીખવું બ્રેધએ ૯૯
જિજ્ઞાસુમોઽય જીવાણ, અપુત્રો વલ્પપાયયો ।

સગ્ગાપદગ્ગસુવરણ, ફલાણ દાયગો હમો ॥૧૦૦॥
સ ઝાયા-જિનવર્મોઽય જીવાનામ્, અર્ધ, વલ્પપાય ।

સ્વગા-વ્યર્ગમૌલ્યાના, ફલાના દાયદોઽયમ્ ॥૧૦૦॥
(શુ ભા) આ જિનવર્મ હોવાને અર્ધ કલ્પ-
વૃક્ષ છે, ઠાણુ કે-કલ્પવૃક્ષ તો આ લોકના જ મુખને
પાપે છે, પણ આ જિનવર્મરૂપી કલ્પવૃક્ષ તો વ્યર્ગ

અને મોક્ષના સુખરૂપ ક્ષણેને આપે છે ૧૦૦

ધર્મો વંધુ સુનિતો ય, ધર્મો ય પરમો ગુરુ ।

મુક્ત્યમગે પ્યદ્વાણં, ધર્મો પરમસંદર્શો ॥૧૦૧॥

સ. છાયા-ધર્મો વંધુ. સુનિતં ચ, ધર્મઃ પરમો ગુરુઃ ।

મોક્ષમાર્ગે પ્રવૃત્તાના, ધર્મઃ પરમસ્પન્દન. ॥૧૦૧॥

(શુ ભા) આ જગત્મા ધર્મ બંધુસમાન છે-
જેમ આપત્તિ સમયે બાઈ સહાયતા કરે કે, તેમ
આપત્તિમા આવી પડેલા પ્રાણીને સહાયતા કરે છે.
વળી વર્મ હિતકર મિત્ર સમાન છે-જેમ સાચો મિત્ર
સદ્બુદ્ધિ આપી સન્માર્ગે દોરે છે, તેમ ધર્મ પ્રાણીને
સન્માર્ગે દોરે છે વળી ધર્મ મદ્દગુરુ સમાન છે-જેમ
સદ્દગુરુ ઉપદેશ આપી પ્રાણીને દુર્ગતિમાથી બચાવે
છે તેમ ધર્મ પણ પ્રાણીને દુર્ગતિમાથી બચાવે છે
વળી વર્મ મોક્ષમાર્ગમાં પ્રવર્તેલા પ્રાણીઓને મારે
ત્રેલ્લ રથ સમાન છે-જેમ ઉત્તમ રથ હોય તો માર્ગમાં
સુખેથી ગમન થઈ શકે છે, તેમ આ વર્મરૂપી રથ
મોક્ષમાર્ગને વિષે પ્રવર્તેલા પ્રાણીઓને મોક્ષમા સુખ
શાન્તિથી પહોંચાડે છે ૧૦૧

ચતુર્ગતદુહાનલ-પલિત્તમવકાળે મહાભીમે ।

સેવસુ રે જીવ? તુમ, જિણવયણ અમિયકુંડસમ ॥૧૦૨

સ. છાયા-ચતુર્ગત્યનન્તદુઃસાનલ-પ્રદીપ્તમદકાનને મહાભીમે ।

મોક્ષા રે જીવ! ત્વ, જિનચનમમૃતકુંડસમ ॥૧૦૨॥

(શુ. ભા.) ચાર ગતિમા રહેલા અનન્ત 'દુ'ખરૂપી
અગ્નિવડે આ સમારૂપી મહાભયકર અરણ્ય મળગી
ઉઠ્યુ છે આવા દુખરૂપી અગ્નિવી સળગી ઉઠેલા
સમારૂપી અરણ્યમાંથી બચવું હોય તો હે છવ' !
તુ અમૃતકુડ સમાન જિનવર્મનું મેવન '૪૨' ૧૦૨
વિસમે ભવમરુદેસે, અણતદુહગિમ્હતાવસતસે ।

જિણધમ્મકલ્પરુક્ષ, સરસુ તુમ જીવ ! સિવસુહદ ॥૧૦૩॥

મ છાયા-વિષમે મવમરુદેસે, અનન્તદુઃસગ્રીષ્મતાપસતપ્તે ।

જિનધર્મરુલ્પદ્ધ, સર ત્વ જીવ ! શિવસુહદમ્ ॥૧૦૩॥

(શુ. ભા.) હે છવ' અનન્ત દુખરૂપી ગ્રીષ્મઋતુના
તીવ્ર તાપવડે તપી રહેલા આ સમારૂપી-વિષમ
માગ્વાડ દેગમા, મોક્ષસુખન આપનાર જિનધર્મરૂપી
મલ્પવૃક્ષનો તુ આશ્રય કર-જિનવર્મરૂપી કલ્પવૃક્ષને
છાયડે બ, કે જેથી તને શાન્તિ મળે ૧૦૩

કિં बहुणा ? जिणधम्मे, जडयव्व जह भवेदहिं घोर ।

लहु तरियमणतसुह, लहइ जिओ सासय ठाण ॥१०४॥

મ છાયા કિં बहुना ? जिणधर्मे, यतितव्व यथा भवेदधि घोगम् ।

लघु तीर्वाज्जन्तसुख, लमत जी। शश्वत स्थानम् ॥१०४॥

(શુ. ભા.) વધારે શુક્રહીને ? હે બવ્ય પ્રાણીઓ !

ઉપદેશના સાગ્ર એજ છે કે-જિનવર્મને વિષે તે પ્રકાર

પ્રયત્ન કરવો જેમજે કે જેથી બચ કર એવા આ બવ-

રૂપી સંમુદ્રને જતદી' તરી છવ' અનન્ત સુખવાળું

શાશ્વત મોક્ષસ્થાન મેળવે ૧૦૪

વિભાગ ૨ જો.

॥ અર્પ્પ ॥

શ્રીસોમશ્વરિવિરચિત

શ્રીઆરાધનાસૂત્ર

(પ્રકીર્ણક)

અયચૂરિયુક્ત

ગુજરાતી ભાષાંતરયુક્ત

નત્વા તત્ત્વાર્થવેત્તાર, શ્રીવીર ત્રિજગદ્ગુરુમ્ ।

આરાધનારયસૂત્રસ્ય, લિખ્યતેષ્ઠ્યલ્લો મયા ॥૧॥

અવચૂરિકારકૃત મ ગળ

તત્ત્વાર્થના વેત્તા (જ્ઞાણનાર) અને ત્રણ જગતના ગુરુ
શ્રી વીરપરમાત્માને નમસ્કાર કરીને આરાધનાસૂત્ર નામના
પ્રકીર્ણકનો લિખિતગ્રંથ અર્પ હું લખુ છું

નમિઝુણ મળડ એવં, મયવ સમઓચિઅ સમાઈસસુ!
તત્તો વાગરડ ગુરુ, પજતારાહણ ઇઅ ॥૧॥

“નત્વા” મનોવાકાયશ્રુદ્ધયા પ્રગમ્ય વિધિપૂર્વ “મળતિ”
આરિરાત્સુ શ્રાદ્ધાદિ । “અ” અમુના પ્રકારે “હે ભગવન્ !”
હે પૂજ્ય ! સમયપ્રસ્તાવાદન્યકાલસ્તસ્યોચિત યત્કર્ત્તવ્ય તત્
“સમાદિશ” અર્થાન્મમેતિ શેષ । “ તત ” તદનન્તર
“વ્યાગૃણતિ” મમ્યગાદિશતિ ગુરુ “પર્યન્તારાધનામેતા”
વક્ષ્યમાણલક્ષણા દશમિદ્વારે ॥૧॥

ગાથાર્થ—“પરમાત્માને મન-વચન-કાયાની શુદ્ધિએ
વિધિપૂર્વક નમસ્કાર કરીને આરાધના કરવાને ઇચ્છતા એવા
શ્રાદ્ધાદિ આ પ્રમાણે કહે છે-હે ભગવન્ ! હે પૂજ્ય ! સમયો-
ચિત એટલે પ્રસ્તાવને અનુસરીને અતકાળને ઉચિત જે કર્તવ્ય
હોય તે મને કહેવા કૃપા કરો ત્યારે ગુરુમહારાજ આ
વક્ષ્યમાણ લક્ષણવાળી એટલે આગળ કહેનારો એવી પર્યંત-
રાધના દશ દ્વારે કરીને કહે છે” ૧

તાનિ દ્વારાણ્યાહ— (તે દશ દ્વારો કહે છે)

આલોઅસુ અઙ્યારે, વયાડ ઉચ્ચરસુ સ્વમસુ જીવેસુ ।
વોસિરસુ માવિઅપ્પા, અદ્વારસ પાવઠાણાડ ॥૨॥
ચડસરણ દુકડગરહણ ચ, સુકડાણુમોઅણ કુણસુ ।
સુહમાવણ અણસણ, પચનમુક્કારસરણ ચ ॥૩॥

“આલોચય” પ્રકટીકુરુ, અતિચરતિ અતિક્રામતિ સ્વસ્થાનં
 વ્રતલક્ષણ યૈન્તે તાન્ । દ્વારમ્ ૧ । વ્રતાનિ “ઉચરસ્વ” મુલ્હે-
 નાઙ્ઘીકુરુ । દ્વારમ્ ૨ । “જીવેષુ” ગ્રાણિષુ ત્વ “લમસ્વ”
 ક્ષાન્તિ કુરુ । દ્વારમ્ ૩ । વ્યુત્સૃજ દૂરીકુરુ ત્વમિતિ । ભાવિતો
 જ્ઞાનાદિભિરાત્મા યેન સ એવંવિધઃ સન્ અષ્ટાદશસહ્સ્રયાકાનિ
 પાપસ્ય સ્થાનાનિ કારણાનિ પાપસ્થાનાનિ । દ્વારમ્ ૪ ॥૨॥

ચતુર્ણાં અર્હદાર્દાના શરણ ચતુઃશરણ કુર્વિતિ ક્રિયાસન્ધઃ ।
 દ્વારમ્ ૫ । દુષ્કૃતસ્ય પાપસ્ય ગર્હણ નિન્દનમ્ દ્વારમ્ ૬ ।
 સુકૃતાના જિનભવનાદિકૃત્યાનામનુમોદન તત્ફલાઙ્ઘીકારઃ,
 તદ્ કુરુ “ચ ” પુનરર્થ । દ્વારમ્ ૭ । “શુભમાયના” આર્ત-
 ધ્યાનાદિપરિહારેણ તા કુરુ । દ્વારમ્ ૮ । “અનગન” આહારપરિ-
 ત્યાગન્તત્કુરુ । દ્વારમ્ ૯ । પશ્ચપરમેષ્ઠિનમસ્કારસ્મરણ કુરુ ।
 દ્વારમ્ ૧૦ । એતે ઢગાધિકારા આરાધનાયા વાચ્યા ॥૩॥

ગાથાર્થ — વ્રતલક્ષણ સ્વસ્થાનથી જે અતિક્રમણ કરવું
 તે અતિચાર કહીએ, તેને આલોચ-પ્રકટ કર (દ્વાર ૧) વ્રતોને
 કરીને ઉચર મુખે કરીને સ્ત્રીકાર કર (દ્વાર ૨) જીવોને વિષે
 -પ્રાણીઓને વિષે તુ લમ કર-અભાવ (દ્વાર ૩) જ્ઞાનાદિવડે
 આત્મા છે આત્મા જેણે એવો તુ અદાત મધ્યાવાળા
 પાપના સ્થાન-કારણો તેને દૂર કર-તણ દે
 (દ્વાર ૪) અરિહતાદિ ચારણ તુ શરણ કર
 (દ્વાર ૫) દુષ્કૃત જે પાપ તેની મહર્હા-નિંદા કર (દ્વાર ૬)
 જિનલવન કરાવવા વિગેરે સત્કૃત્યો (સાતશેત્રો) તેણે અનુમોદન

—તેના કૃણને સ્વીકારવારૂપ કર (દ્વાર ૭) શુભલાવ-ઓર્તધ્યા
 દિના પરિહારવડે તુ કર (દ્વાર ૮) અનશન જે આહારનો
 પરિત્યાગ, તે તુ કર (દ્વાર ૯) ય-વપરમેષ્ઠિ નમસ્કાર-નવકાર
 મત્રતુ તુ સ્મરણ કર (દ્વાર ૧૦) ૨-૩૪

આરાધનાના આ દશ પ્રકાર કહેવા-જાણવા

પञ्ચાચારાનાશ્રિત્યાલોચનામાહ—

હવે પ્રારભમા પાઠ્ય આ નારને આશ્રયીને આલોચના કહે છે

નાણામિ દસણમિ અ, ચરણમિ તવમિ તહ ચ વિરિઅમિ
 પચવિહે આયારે, અહ્આરાલોઅણ કુણસુ ॥૪॥

“જ્ઞાને,” “દર્શને” સમ્યક્ત્વે, “ચારિત્રે” વિરતિલક્ષણે,
 “તપસિ” દ્વાદશવિધે, તથા ચ “વીર્યે” પ્રશસ્તમનોનાકાવ-
 સામર્થ્યરૂપ, “પંચવિધે” પંચપ્રકારે આચાર મામાન્યત,
 ત્યમિતિ ગમ્યમ્ । અતિચારાલોચન શુરો પુરત પ્રકટન
 “કુરુ” અગઠત્વત્ત્યા કથયંતિ તાત્પર્યમ્ ॥૪॥

ગાથાર્થ — જ્ઞાને (જ્ઞાનને વિષે), દર્શને (સમ્યક્ત્વને
 વિષે ચારિત્રે (વિરતિરૂપ ચારિત્રને વિષે), તપમા (બા- પ્રકારના

* અવચૂરિમા માત્ર શબ્દાચની સ્પષ્ટતા બહોળે જાગે હોવાથી
 ગાથાનો ને અવચૂરિનો જુદો જુદો અર્થ પુનરાવર્તન થતો કારણે
 સંબેધ નથી અવચૂરિમા જે વિશિષ્ટ છે તે ગાથામાં લીધું છે

તપ વિષે), વીથે' (પ્રશસ્ત મન-વચન કાયાના સામર્થ્યને વિષે)
આ પાંચ પ્રકારના આચારને વિષે સામાન્યથી જે અતિચાર
લાગ્યા હોય તે તુ ગુરૂની પાસે અચકવૃત્તિ વડે (મગ્લતાથી)
પ્રકટ કર-કહે ૪

શ્રુતજ્ઞાનસ્ય પ્રાધાન્યાત્ તદાશ્રિત્યાહ—

હવે પ્રથમ શ્રુતજ્ઞાનની પ્રાધાન્યતા હોવાથી તેને આશ્રયી કહે છે

કાલવિણયાદઅદૃષ્ટ્યાર આચારવિરહિઞ નાણં ।

જ કિંચિ મણ પઢિઅં, મિચ્છા મે દુક્કડ તસ્સ ॥૫॥

“કાલે વિણણં ગહુમાણે” ઇત્યાદ્યાગમેક્તાદ્યપ્રકારોઽષ્ટવિધઃ,
'આચારવિરહિત અનાભોગાદિના, “જ્ઞાન” શ્રુતજ્ઞાન, યત્કિ-
ન્ચિન્મયા પઠિત, ઉપલક્ષણાત્પાઠિતમન્યેષામ્ । “તસ્ય” જ્ઞાના-
ચારસ્ય દેશસર્વવિરાધનાસ્પ દુષ્કૃત પાપ પ્રમ મિવ્યાઽસ્તુ ॥૫॥

ગણ, નિનય, ગહુમાન ઇત્યાદિ આગમેકત આઠ પ્રકારના
જે જ્ઞાનાચાર તેથી વિરહિત-ગહિત અનાભોગાદિવડે કરીને જે
યત્કિન્મિત શ્રુતજ્ઞાન હુ ભળ્યો-ઉપલક્ષણથી મે અન્યને જે
ભણાવ્યું તે જ્ઞાનાચારની દેશ-સર્વ વિરાધનારૂપ જે મારું
ઉદ્દૃત (પાપ) તે મિથ્યા વાચ્યો ૫

નાળીણ જં ન દિન્ન, સડ સામત્થમિ વત્થઅસણાઈ ।

જા વિહિઆ ય-અવજ્ઞા, મિચ્છા મે દુક્કડ તસ્સ ॥૬॥

“જ્ઞાનિના” સાધ્વાદીના “યન્ન દત્ત” યન્ન વિશ્રાણિત,
 “સતિ મામર્થ્ય” તથાવિધયોગ્યતાસદ્ભાવે વસ્યાહારાદિ,
 આદે પથ્યાન્નાદિગ્રહ । યા “વિહિતા” કૃતા, “ચ”
 પુનરર્થે, “અવજ્ઞા” તદ્ગુણાવજાનન, મિથ્યા મમ દુષ્કૃત,
 તસ્યેતિ પૂર્વવત્ ॥૬॥

હવે જ્ઞાનાચારના અતિચારને અંગેજ વિશેષ કહે છે—

ગાથાર્થ —જ્ઞાની એવા માન્યાદિકને મે તેમનામા
 તથાવિધ યોગ્યતાનો મૂલ્યાવ ડતે અને મારામા મામર્થ્ય છતે
 આહારાદિ—પથ્ય એવા અન્નાદિનુ હાન ન કર્યું, તેમના શુષ્કોને
 નહીં જાળુવા—માનવા રૂપ જે અવજ્ઞા કરી તદ્ગુણ માનુ દુષ્કૃત
 (પાપ) મિથ્યા થાઓ ૬ વળી—

જ પચમેઅનાણસ્સ, નિંદણ જ ઇમસ્સ ઉવહાસો ।
 જો અ કઓ ઉવઘાઓ, મિચ્છામે દુવકકડં તસ્સ ॥૭॥

યન્મતિજ્ઞાનાદિપચ્ચપ્રકાર જ્ઞાનસ્ય, નિન્દન નિન્દા દોષા-
 વ્યવૃત્ત, યદસ્ય જ્ઞાનસ્ય ઉપહાસાશ્વજ્ઞયા હાસ્યકરણ, કૃત-
 મિતિ શેષ । તથા યશ્ચ કૃતો વિરચિત ઉપઘાતસ્તત્પ્રવૃત્તિ-
 વન્ધન તત્તત્સ્થાનેષુ, મિથ્યા મે દુષ્કૃતમિત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥૭॥

ગાથાર્થ —મતિ વિગેરે પાવ્ય પ્રકારના જ્ઞાનોની મે જે
 દોષોદ્ઘાટનરૂપ નિન્દા કરી, તે જ્ઞાનનો જે ઉપહાસ કર્યો—
 અવજ્ઞા વડે હામી કરી તથા મે જે તેની પ્રવૃત્તિમા પ્રતિબંધ

કરવારૂપ તેનો ઉપદાત કર્યો તે સબધી મને પ્રાપ્ત થયેલું
હૃદય મિથ્યા થયો ॥ ૫૧ ॥

નાળોવગરણમૂઆળ, કવલિઆ ફલયપુત્રયાઈળં ।
આસાયણા કયા જ, મિચ્છા મે દુઃકકડં તસ્સ ॥૮॥

જ્ઞાનસ્યાર્યાત્ શ્રુતજ્ઞાનસ્યોપકરણમૂતાના તદાધારકાણા
કપરિકા કવલીતિ, ફલકાનિ પુસ્તકોભયપાર્શ્વવર્તીનિ,
પુસ્તકમ્ લિખિતપત્રમચ્ચયઃ । એવા, આદેલેલિખિત્યાદીના
આશાતના વિનાશઃ કૃતાજ્ઞાનેન યત્ મિથ્યા મે દુઃકૃત-
મિત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥૮॥

ગાથાર્થ — જ્ઞાનના એટલે શ્રુતજ્ઞાનના ઉપદરજીભૂત તેના
આધારરૂપ કવલિકા (કવલી), ફલક-પાટલીઓ પુસ્તકની બન્ને
ખાત્રુ રાખવામા આવે છે તે અને પુસ્તક-લખેલા પત્રના
મધ્યરૂપ તેમજ આઠિ શબ્દથી લેખણ વિગેરેની જે આશાતના
નેના વિનાશરૂપ કરી હોય તે સબધી માફ હૃદય મિથ્યા
થયો ૮

દર્શનાચારમાશ્રિત્યાહ—

જ સમ્પત્ત નિસ્સકિઆહઅટ્ટવિહુણસમાઉત્ત ।
ધરિઅ મણ ન સમ્મં, મિચ્છા મે દુઃકકડ તસ્સ ॥૯॥

જ સમ્પત્ત, યત્સમ્યક્ત્વ મમ્યક્શ્રદ્ધાન નિઃશંકિતાદિ
અષ્ટપ્રકારગુણમમાયુક્ત અષ્ટવિધાચારપ્રતિપાલનપ્રવચન શ્રદ્ધા-

નશુદ્ધ, કર્તવ્યશુદ્ધ ચ, ન ધૃત નાવધારિત મયા મૃદેન
સતા મમ્યકપુરુક્તયુક્તગ, મિથ્યા મે દુઃકૃતમિત્યાદિ
પૂર્વવત્ ॥૯॥

હવે બીજા દર્શનાચારના અતિચાર કહે છે—

ગાથાર્થ — જે સમ્યક્ત્વ સમ્યક્ શ્રદ્ધાનરૂપ નિ શકિતાદિ

આઠ પ્રકારના શુભ (આચાર) વડે યુક્ત, અષ્ટવિધ આચારના
પ્રતિપાલનરૂપ શ્રદ્ધાનશુદ્ધ અને કર્તવ્યશુદ્ધ મે ન અગીકાર
કર્ચુ હોય—મે મૃદે સમ્યક્ શુરુચિત યુક્તિવડે સ્વીકાર્યુ ન
હોય તે નબધી માત્ર દુષ્કૃત મિથ્યા યાઓ ૯

જ ન જણિયા જિણાણ, જિણપડિમાણં ન ભાવઓ પૂઆ ।

જ ચ અમત્તી વિહિઆ, મિચ્છા મે દુસ્કડ તસ્સ ॥૧૦॥

જ ન જણિયા, યજ્ઞ જનિતા ન કૃતા જિનાના વિદ્ય-
માનતીર્યકૃતા નત્તત્કાલપ્રભવાના, તથા જિનપ્રતિમાના
શાશ્વત્યશાશ્વતીના, માત્ર પૂજાઙ્ગાગ્રભાવાદિપ્રકારૈસ્ત્રિધાષ્ટધા
વા યદ્યામક્તિ પુષ્પાગ્રર્ચાદિપશ્ચગ્રન્તારાકરણરૂપા ગિહિતા,
મિથ્યા મે દુષ્કૃતમિત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥૧૦॥

દર્શનાગ્ર સબધીજ વિશેષ કહે છે —

ગાથાર્થ — નિગમાન તીર્થ કરોની તે તે કાગમા ઉત્પન્ન

ધયેવાની તેમજ ગાશ્વતી મશાશ્વતી જિનપ્રતિમાની મે જે
અગ, અગ્ર ને બાવાદિ ત્રણે નાનાવડે અથવા અષ્ટ પ્રકારોવડે
બાવધી પૂજા ન કરી તથા પુષ્પાદિ ખાન પ્રતારની પૂજાન રૂપરૂપ
અશકિત કરી તે સબધી માત્ર દુષ્કૃત મિથ્યા યાઓ ૧૦ નળી

ज विरडओ विणासो, चेडअदवस्स ज विणासंतो ।
अन्ना उविरिकओ मे, मिच्छा मे दुक्कड तस्स ॥११॥

‘ज विरडओ०, यत् विगचितो निष्पादितः विनाशः अङ्गो-
द्धारदानादिना चैत्याश्रितद्रव्यस्य नाणकादे, यच्च तद्विनाश-
यन् भक्षणादिप्रकारैः अन्य कश्चित् उपेक्षित. अनादृत्य
मुक्तो मे मयेति मिच्छा मे दुष्कृतमित्यादि पूर्ववत् ॥११॥

शाब्दार्थ - मे ७ गार्ह देवाश्रित द्रव्य—नाणु विगेशेनो
‘अ गुधार आधनादि वडे विनाश कथो होय अथवा तेनो
भक्षणादि प्रकारे वडे विनाश जनानेनो ७ उपेक्षाभाव ‘कथो
होय—अनादृशी छोडी दीधेल होय ते न भधी भाइ दुष्कृत
मिच्छा थाओ ११

आसायण कुणंतो, ज कहवि जिणिदमंदिराईसु ।
सत्तीण न निसिडो, मिच्छा मे दुक्कड तस्स ॥१२॥

‘आसायण कुणतो०, अज्ञानाया शातना विनाश आ-
शातना, ता कुर्मन् यन् ऋथमपि जघन्यमध्यमोत्कृष्टादिभेदै*,
जिनेन्द्रभगनादिषु, शक्त्या निवारणशक्तिमम्भवे न निषिद्धो
न निगारित*, मिच्छा मे दुष्कृतमित्यादि ॥१२॥

* शास्त्रिणु रसु गप्पा विना अग उपग्न उगारे धीय होय
न जोइ थराअभय ७

ગાથાર્થ — અનાનવડે જે શાતના આગાતના વિનાશ તેને
જિને વરના મ દિરાદિકમા જઈને, મધ્યમ અથવા ઉત્કૃષ્ટ
બદ્ધવડે ક્રૂતા એવા અન્યને, છતાં ગદ્ગિએ નિનાયા નહી —
મિથેયા નહી — અન્યાના નહી તે અળખી માફ ઉપદ્રવ
મિથયા થાઓ ૧૦

ચારિત્રાચારમાશ્રિત્યાહ —

જે આગિનાવાગના અતિઆર કહે —

જ પચહિં સમિર્દિહિં, ગુત્તીહિં તિહિ સગય મયય ।
પરિપાલિય ન ચરણ, મિઠઝા મે દુઢ્ઢ નસ્સ ॥૧૩॥

‘જ પચહિં સમિર્દિહિં’, યત્પશ્ચમિ મમિતિમિ, ગુત્તિમિસ્તિ
મૃમિથ સક્કત મહિત અષ્ટપ્રવચનમાનુમહિત સતત નિગ્નત
ન પરિપાલિતમસ્મિન્ જન્મનિ ચરણ ચારિત્ર માધ્વાચાર ।
મિથયા મે દુષ્કૃતમિત્યાદિ પર્વાન્ ॥૧૩॥

ગાથાર્થ — આ જન્મમા પાવ્ય અમિતિ અને નાણુ ગુપ્તિ—
એ અષ્ટપ્રવચન માતા અસ્તિ ચારિત્ર મે જે નિરતર ન
પાજ્યુ — નાધ્વાનારમા ન વત્યો તે અળખી માફ ઉપદ્રવ
મિથયા થાઓ ૧૩

एगिदिआण ज कहवि, पुढविजलजलणमारुअतरुण ।
—याण व्हो विहिओ, मिठ्ठा मे दुड्ड तस्स ॥१४॥

‘एगिदियाण ज कहमि०, एरुमेव स्पर्शनरूपमिन्द्रिय
येषा ते तेषा यत् कथमपि, पृथिवी काठिन्यरूपा, जल द्रवरूप,
ज्वलन उष्णस्पर्शरूपः, मारुतो वातरूपः, तग्वो वृक्षादि-
रूपाः, एषा जीवाना यो वधो विनाशः कृतः, उपलक्षणात्
कारित , मिथ्या मम दुष्कृतमित्यादि प्राग्वत् ॥१४॥

આરિત્રાચારને અગેજ વિશેષ પ્રકારે પાચ અહિ સાદિ નતોમ
અતિચાર લાગ્યા હોય તેનું વર્ણન કરતા પહેલાં ત્રતમા પ્રથમ
એકે દ્રિય જીવોની વિરાધના જે કરી હોય તેને માટે કહે છે—

ગાથાથ—એક સ્પર્શરૂપ ઇન્દ્રિય છે જેને એવા પૃથિવી
(કાઠિન્યરૂપ), જળ (દ્રવરૂપ), જ્વલન (ઉષ્ણ સ્પર્શરૂપ), મારુત
(વાયુરૂપ), તગ્વો (વૃક્ષાદિરૂપ) એ પાચ પ્રકારના એકે દ્રિય
બગીઢે ઓળખાતા જીવોનો જે વધ-વિનાશ એ કર્યો હોય
અથવા ઉપલક્ષણથી કરાવ્યો હોય તે મળધી માફ દુષ્કૃત
મિથ્યા થાઓ. ૧૪

किमिसखसुत्तिपूअर, जलो अगडोयालसप्पमुहा ।
हणिया वेइदिआ ज, मिच्छा मे दुक्कड तस्स ॥१५॥

‘किमि०, कृपय पुलाकृम्यादय , शहा. शबूका’,
शुक्तय , पूतरा जलमभ्यवर्त्तिन , जलौकसो जलमर्पिण्यः,
गटोलका उदरान्तरुत्पन्नाः, अलसाः, प्रथमवृष्टिसम्भवा,
एतदादय हता विनाशिताः, स्पर्शनरसनरूपे द्वे इन्द्रिये येषा
ते तथा, मिथ्या मे दुष्कृतमित्यादि प्राग्वत् ॥१५॥

હવે બે ધ્રિય છોડે પરત્વે કહે છે —

ગાથાથ^૧—કૃમિઓ, શઓ, શુન્નિઓ (છીંચો), પૃતન
(પૂરા—જળમા રહેવા છોડે), જળો (જળમર્ષિલી), મટાગા
ઉદરમા ઉત્પન્ન થનારા, અગમીયા (પ્રથમ વૃદ્ધિ વખતે ઉત્પન્ન
થનારા) ઈત્યાદિ સ્પર્શન અને રમન (શરીર ને નિદ્રા) રૂપ
બે ધ્રિયવાળા જે છોડે તેનો મે જે વધ વિનાશ કર્યો હોય
તે મળધી માફ ડુપ્પત મિથ્યા થાઓ ૧૫

ગદહયકુયુજૂઆ, મકુળમકોડકીડિઆઈઆ ।

નિહયા તેદદિઆ જ, મિચ્છા મે દુક્કડ તસ્સ ॥૧૬॥

‘ગદહય૦, ગર્દમકા ગદહિઆ, ઇતિ ભેકે । ઇન્ધવ ,
ચૂકા પટ્ટપદિકા , મન્કુળા કાલ્પુળા , મત્કોટા મકોડા
ઈતિ । કીટિકા પિપીલિકા ઇયાદયો જીરા નિહતા વિના
શિતા , ત્રીણિ સ્પર્શનરસનગ્રાણરૂપાણિ ઇન્દ્રિયાણિ યેવા ત
તથા હતા વિનાગિતા યત્તવ મિથ્યા મે ડુપ્પતમિત્યાન્
પૂર્વવત્ ॥૧૬॥

હવે તે ધ્રિય ત્રણ ધ્રિયોવાળા છોડે સળધી કહે છે —

ગાથાથ^૧—મર્દલકા (ગદહિયા), કુયુઆ, જુ (પટ્ટપદી),
માકલુ (કાલકુલુ), મકોટા, કીટી (પિપીલિકા) ઇત્યાદિ છોડે જે
સ્પર્શન, રમન અને ગ્રાણ (નાસિકા) રૂપ ત્રણ ધ્રિયોવાળા છે
તેનો મે જે વિનાશ કર્યો હોય તે મળધી માફ ડુપ્પત મિથ્યા
થાઓ ૧૬

કેલિઅ ય કુત્તિઆ, વિચ્છુમચ્છિઆ સલહછપ્પયપમુહા।
 ચરિદિયા હયા જ, મિચ્છા મે દુક્કહ તસ્સ ॥૧૭॥

‘કેલિ૦, કેલિકા. કેલિકા પુટા કેલીઆવહા, ઇતિ
 લોકે । કુત્તિકાઃ કૃત્તી ઇતિ, વૃત્તિકા’, મલિકા., સમ્યાઃ
 જલમા. પતંગાઃ, પદ્મપદા ભ્રમરાઃ પ્રમુસા એતદાદ્યા. સ્પર્શ-
 નરસનઘ્રાણચક્ષુર્લક્ષણાનિ ચત્વારિ ઇન્દ્રિયાણિ યેષા તે, તથા
 હતા પ્રિનાશિતા યત્ મિચ્છામે મમ દુષ્કૃતમિત્યાદિ પૂર્વમત્
 ॥૧૭॥

હવે ચાર ઇન્દ્રિયોવાળા છવ સળધી કહે છે —

ગાથાર્થ—કેલિકાપુટા (કેલિઆવહા) ઠોળીયા, કુત્તિકા
 (કુત્તિ), વીછી (વૃત્તિકા), માળી (મલિકા) ચલલા (પતંગિયા)
 પદ્મના (ભ્રમરા) ઈત્યાદિ અર્થાત્, જનન, પ્રાણુ ને ચક્ષુરૂપ
 ચાર ઇન્દ્રિયોવાળા જે હતા તે છવ મે હવે—વિનાશ પમાડ્યા
 હાય તે સળધી માત્ર દુષ્કૃત મિચ્છા થાએ ૧૭

હવે ૫ ઇન્દ્રિયમા મુખ્યત્વે તિર્થ ચોની વિશદતા સળધીજ
 કહે છે —

જલયરથલયરસ્યયરા, આરુદ્ધિપમાયદપ્પકપ્પેસુ ।
 પચ્ચિદિયા હયા જ, મિચ્છા મે દુક્કહ તસ્સ ॥૧૮॥

‘જલયર૦, જલે ચરન્તીતિ જલચરા મત્સ્યકચ્છપાદયઃ,
 મંડલે ભ્રમં ચરન્તીતિ સ્થલચરાઃ ગજશૂકરાદયઃ’ જગદ્ગો

ચરન્તીતિ સ્વચરા ચટકાદયઃ । ઉપેત્ય કરણમાકુટ્ટિ' ॥૧॥
 एतल्लक्षणगायेयम्—“आउट्टिआउविन्वा, दप्पो पुण होइ
 वग्गणाटओ । कदप्पाइपमाओ, कप्पो पुण कारणे करण ॥१॥”
 कारण તુ જ્ઞાનાદિ કન્દર્પાદિ પ્રમાદ ૨ । વલ્ગનાદિદર્પ
 ૩ । કારણેન કરણ કલ્પ' ૪ । ઘટેષુ હેતુભૂતેષુ સ્પર્શન-
 સનઘાણચક્ષુ શ્રોતલક્ષણાનિ પશ્ચ ઇન્દ્રિયાણિ યેમા તે પચ્ચે-
 ન્દ્રિયા જીમા હતા વિનાશિતા, યત્ મિવ્યા મે દુષ્કૃત-
 મિન્યાદિ પૂર્વવત્ ॥૧૮॥

ગાથાર્થ —જળમા ચરે-ફે તે જળચર-મત્સ્ય તથા
 કાચમા વિગેરે સ્થળ જે ભૂમિ તેના પર જે ચરે-ફે તે
 સ્થળચર સસલા, હરણ, શુકર (બુઠ) વિગેરે તથા જે એટલે
 આકાશમા જે ચરે-ફે તે જેવર-વડલા વિગેરે સ્પર્શન, રક્ષન,
 પ્રાણ, બક્ષ અને શોત્ર (કાન) રૂપ પાચ ઇન્દ્રિયવાળા જે છોડે
 તેને આઉટ્ટિ, પ્રમાદ, દર્પ અને કારણે કરીને મે હરયા હોય-
 તેનો વિનાશ કર્યો હોય તે સજાથી મારૂ દુષ્કૃત મિથ્યા
 થાયો* ૧૮

આઉટ્ટિ વિગેરેનુ લક્ષણ આ પ્રમાણે-

“ આઉટ્ટિ એટલે ઉપેત્ય અર્થાત્ ઇરાદાપુરક જાણી બીજીને
 હિંસા કરવી તે, દર્પ તે વગ્ગનધાનનાદિ દોડવા વગ્ગવાદિ વડે

* પચેન્દ્રિયમા માત્ર તિત્તે ચો જ મહેવાનુ કારણ એ જે કે-
 ના કે ને વો તો મનુષ્યથી મનુષ્ય પામતા નથી અને મનુષ્યના માત્ર
 વિનાશ કરવાનો મધા સજાવ નથી તેથીજ એકલા તિર્પ્ત્ય પચેન્દ્રિય
 લીધા ૩

[૭૯]

હિસા થાય તે, પ્રનાદ એટલે કલ્યાણિકથી હિસા થાય તે અને
કન્ય તે કારણે હિસા કન્યી પડે તે

દ્વિતીયવ્રતમાવિત્યાદ—

હવે શ્રીભા મન મમ ની અતિચાન્દ્રોપ કહે છે -

જ કોહલોહમયહાસપરવસેણ મણ વિમૃદ્ધેણ ।
ભાસિઅમસચ્ચચણ, ત નિંદે તં ચ ગરિહમ્મિ ॥૧૦॥

‘જ કોહલોહ૦, યત્ કોહલોમમગ્ધાસ્યપરવસેણ પત્તંગ-
પરાભૂતેન મયા, ઉપલ્પનાચ્ચત્તાર કપાયા નોઝપાયાશ્ચ
નવાપિ ગ્રાહ્યા’ । મોહનીયકર્મપગભૂતેનાગ્નેતિ ભાપિત જલ્પિત
અમત્યાચ્ચન મૃદ્ધાચ્ચાદન ગાસ્ત્રનિરુદ્ધ લોકવિરુદ્ધ વા તત્યાય
નિન્દામિ મનમા પશ્ચાનાપેન ગર્હ ચ ગુરુસાધિકમિતિ
ગાથાર્ય’ ॥૧૧॥

ગાથાર્થ-—કોહ, લોભ, ભય અને કાંચના પરવગપણાએ
ત્રીને-એ દોષોથી પગભૂત વાને મે જે કામ અસત્ય ઉચ્ચા-
નુ મૃદ્ધાવાદન ગાસ્ત્રનિરુદ્ધ તેમજ લોકવિરુદ્ધ વર્તુ દોષ,
અમત્ય બોલો દોષ તેને હું મનના પશ્ચાત્તાપવડે નિંદુ છું
અને શુદ્ધ નાશીએ ગર્હ છું (વશેષ નિંદુ છું) આમા કોહ-
લોભના ઉપલક્ષણથી ચારે કપાયઅનેભય કાંચના ઉપલક્ષણથી
નવ નોકપાય અહણ કરવા, કારણ કે તેમજા અમત્યબોલવામા
કારણકે દોષ ૧૯

તર્તીયત્રતમાશ્રિત્યાહ—

હને નાનકા નતના અતિચાર દોષ નબધી હોય છે—

જ કવડવાવડેણ, મણ પરવચિઝ્ઞણ થેવપિ ।

ગહિઅ ધણ અદિન્ન, ત નિંદે ત ચ ગરિહામિ ॥૨૦॥

‘જ કવડવાવડેણ,યન્ કપટવ્યાપૃતન કૃતમાપિતકૃતનેપ-
વ્યાપ્તિપરાવર્તનેન તત્કરણેન મયા પરમન્યવજ્ઞપિયા કૃષ્ટિ-
મુષ્ટિવ્યામોહેન સ્તોકમપિ રૂપકાદિમાત્રમપિ ગૃહીત સ્ત્રાત
ઘન ગણિમાદિચતુર્ભેદ અદત્ત અનપિત તત્પાપ નિન્દામિ
ગર્હે ચે યાદિ પૂર્વવત્ ॥૨૦॥

ગાથાર્થ—મે જે કપટ વાપરવાવડે, ખોટુ ગોવવાવડે
અથવા ખોટા વેપારિ ખરાવતને કવવાવડે પરને રાગીને કૃષ્ટિ
મુષ્ટિના ચામોહમા મુગ્ધ બનાવીને થોડા પાત્રુ એક કૃષીઆની
કિંમત જેટલા પાત્રુ અણિમધરિમાદિચાર પ્રકારના પ્રાર્થા (ક ચ)
રીધા વિના (અદત્ત) લીધા હોય તેથી લાગેલા પાપને હું નિંદ
ક, ગહુ છુ ૨૦

ચતુર્થત્રતમાશ્રિત્યાહ—

હને ચોથા ત્રત સબધી અતિચાર દોષ હોય છે—

દિવ્વ વ માણુસ વા, તેરિચ્છ વા સરાગહિયણ્ણ ।

ન મેટ્ટુણમાચરિઅ, ત નિંદે ત ચ ગરિહામિ ॥૨૧॥

[८१]

‘दिव्य २ माणुम वा० दिव्य देवतामम्बन्धि १, मनुष्य-
मम्बन्धि मानुष २, तैश्च रा तिर्यग्मम्बन्धि ३, कृतकारितादि-
भेदै. मगगहृदयेन कामगगतप्तचेतसा यन्मैथुनम ब्रह्म स्त्रीपुस-
योर्योगं कुरुर्मसेवनमाचीर्णं तन्निन्दे तच्च गर्हे, इत्यादि
पूर्ववत् ॥२१॥

गाथार्थ—देवस गंधी, मनुष्यस गंधी, ते तिर्यग्मस गंधी
३०५, कशाववा विगेरेना भेदे उरीने सरागहृदयवदे—नाभरागंधी
तपेक्षा नित्तवडे २ मे अग्रह—अग्नीपुष्पना योगंधी कशालु
उकर्मनु (अग्रहनु) सेवन उथुं डोय ते गंधी दुष्टवने
हु निह ३-अहुं ३ २१

पञ्चमत्रतमाश्रित्याह—

इमे पात्रभा त्रत गंधी कहे छे -

ज धणधन्नसुवन्नप्पमुहमि परिगगहे नवविहे वि ।
विहिओ ममत्तभावो, त निंदे त च गरिहामि ॥२२॥

‘ज धणधन्नसुवन्न० यत् धन गणिमादि, धान्य ग्रीहादि,
सुवर्णं हेम, एतदात्रे परिग्रहे नवविधे नवप्रकारेऽपि, तत्र धन
गोच्य १, धान्य २, क्षेत्र ३, वास्तु ४, रुप्य ५, सुवर्णं ६,
वृष्य ७, द्विपद ८, चतुष्पद ९, एते नवमेदा । एतल्लक्षणे
परिग्रहे कृतो ममत्वभावस्तन्निन्दे, तच्च गर्हे, इत्यादि पूर्ववत्
॥२२॥ मूलगुणानाश्रित्य प्रोक्तम् ॥

ગાથાથર્ક-ધન-ગણિગાદિ, વાન્ય-ગ્રીહી વિગેરે, સુવર્ણ
 મોતુ, ઇત્યાદિ નવ પ્રકારના પરિગ્રહને વિષે એ જે મમત્વલાભ
 કર્યો દોષ તેને હું નિહુ છું-અહું છું અર્હા પરિગ્રહના નવ પ્રકાર
 આ પ્રમાણે-ધન (ગિકડ), ધાન્ય, મેત્ર, વાસ્તુ, કુપુ, સોતુ,
 કુપ્ય (અન્ય ધાતુઓ), દ્વિપદ (દામ દામી)ને ચતુષ્પદ (માય
 ભેસ વિગેરે) નમજવા ૨૨ આ પ્રમાણે મૃગશુલ આશ્રમીને ૬૫

ઉત્તરગુણનાશ્રિત્યાદ-—

હવે ઉત્તરશુભ આશ્રમી કહે છે -

જ રાઈભોયળવિરમણાઈ નિયમેસુ વિવિહરૂવેસુ ।
 સ્વલિઅ મહ સજાય, ત નિદે ત ચ ગરિહામિ ॥૨૩॥

‘જ રાઈભોયળવિરમણાઈ૦ યત્ રાત્રિભોજનવિરમણાન્-
 નિયમેષુ, ઉપલક્ષણાદમત્સ્યાનન્તકાયવિરતિરૂપેષુ નિયમેષુ
 વિવિધરૂપેષુ નૈરપ્રકારવુ મ્પુલિતમનાભોગાદિના મમ મહાત
 સમુત્પન્ન ઇત્યાદિ તન્નિન્દ પૂર્વવત્ ॥ ૨૩ ॥

ગાથાથર્ક — રાત્રિભોજનવિરમણાદિ નિયમમા-ઉપલક્ષણથી
 અલક્ષ્ય અનન્તકાયના ત્યાગરૂપે અનેક પ્રકારના નિયમોમા
 અનાભોગાદિવડે અને જે કાઈ રુખનાના થઈ હોય-દોષ વાન્યા
 હોય તેને હું નિહુ છું-અહું છું ૨૩

તપાચારમાશ્રિત્યાહ—

આ પ્રમાણે આરિત્રાચારના અતિચાર ઠહ્યા, હવે તપાચારના
કહે છે —

બાહિરમઘ્નિતરય, તવં દુવાલસવિહ જિણુદિટ્ટ ।
જ સત્તીણ ન કય, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥૨૪॥

‘બાહિરમઘ્નિતરય’ લૌકિકેષુપિ ક્રિયમાણત્વાદ્ બાહ્ય તપઃ
પોઢા, જિનશાસન એવ ક્રિયમાણત્વાદાભ્યન્તર પોઢા, ક્રિતિ તપો
દ્વાદશવિધ જિનોદિટ્ટ જિનપ્રણીત યત્ શક્ત્યા સામર્થ્યમમ્ભવે
ન કૃત ન કારિત નાનુમોદિત, તન્નિન્દે કત્યાદિ પુર્યવત્ ॥૨૪॥

ગાથાર્થ - બાહ્ય અને અભ્ય તપ એમ બે પ્રકારનો મળીને તપ
બાર પ્રકારનો શ્રી જિનેશ્વરે કહ્યો છે લાઠિમા પણ જે તપ ઠગાય
છે તે તપ બાહ્ય કહેવાય છે તેના છે પ્રકાર છે અને જે તપ
જિનશાસનમાં જ કરાય છે તે તપ અભ્ય તર કહેવાય છે તેના પણ
૭ પ્રકાર છે એ બારે પ્રકારનો તપ છતી ગણિત એ ન કહેયો, ન ઠરાવ્યો,
ન અનુમોદ્યો તે મળ ધી જે દોષ લાગ્યો હોય તેને હું નિંદુ
છું - ગહુ છે ૨૪

વીર્યાચારમાશ્રિત્યાહ—

હવે વીર્યાચાર મળ ધી દોષ કહે છે —

જોગેસુ મુરકપહસાહગેસુ જ વીરિઅ ન ય પડત્તં ।
મળવાયાકાણહિ, ત નિંદે ત ચ ગરિહામિ ॥૨૫॥

‘જોગેસુ મુરખ્પદસાદેગેસુ૦ યોગેસુ મનોનાશાયલક્ષણેપુ
મોક્ષમાર્ગસાધકેપુ મોક્ષપ્રાપ્તિકારણભૂતેપુ યદ્ધીર્યં પરાત્રતલક્ષણ
વીયાચારપ્રયોગરૂપ ન પ્રયુક્ત મનોનાશાયે મનોયોગનચનયોગ-
ઝાયયોગે કૃત્તા તચિન્દ ઇત્યાદિ પુર્વત્ ॥ ૨૫ ॥

ગાથાર્થ - મોક્ષમાર્ગના સાધક-મોક્ષપ્રાપ્તિના કારણભૂત
મન-વચન-કાયાના યોગને વિશે રહેલુ જે વીર્ય-પરાક્રમ-
વીર્યાચારના પ્રયોગ રૂપ તેને એ મન-વચન-કાયાવડે ન પ્રયુ
ક્ત હોય-તેને અનુચરતા કાર્યમાં ન વાપર્યુ હોય-તેથી
લાગેલા દોષને હું નિહુ છું-મહુ છું ૨૫

અતિચારાલોચનદ્વારમુક્તવા પ્રતોનાગ્દ્વારમાહ—

અતિચાર આલોચનરૂપ પ્રથમ દાર કદીને ૮૨ે બીજી
પ્રતોચાર દ્વાર કહે છે—

પાણાડવાયવિરમણપમુહાઈ તુમ દુવાલસત્રયાદ ।
સમ્મ પરિભાષતો, મળસુ જહાગહિઅમગાઈ ॥૨૬॥

‘પાણાડવાયવિરમણ૦ સ્ફુટપ્રાણાતિપાતવિરમણપ્રમુસાણિ
ત્વ દ્વાદશ વ્રતાનિ શ્રાદ્ધાધર્મોચિતાનિ મૂલોત્તરગુણલક્ષણાનિ
સમ્યગ્ મનસા પરિમાયન્ અઙ્ગીકૃન્ન મળસ્ર મુસેનોચર,
યથાગૃહીતમક્ષાનિ તત્ર મક્ષા દ્વિવિધત્રિવિધાદયો જ્ઞેયા ।
દ્વારમ્ ૨ ॥૨૬॥

ગાથાર્થ -સ્ફુટ પ્રાણાતિપાતવિરમણાદિ ૩૫ ચાર પ્રકારના

શ્રાદ્ધધર્મને ઉચિત મૂળોત્તર ગુણ લક્ષણ જે ત્રતો તેને તુ સમ્યગ પ્રકારે મનથી ભાવવાપૂર્વક અગીઠાર જ્ઞાપૂર્વક મુખે કરીને ઉચ્ચાર કર, કે જે ભાગાવડે તે અથમ બ્રહ્મ કર્યા હોય તે પ્રમાણે ઉચર, અહીં દિવિવત્રિવિધ વિગેરે ભાગા જાણવા ૨૬

તૃતીય દ્વારમાહ—

હવે ત્રીજી દ્વાર સર્વ જીવને અભાવવા કૃપા કરે છે —

સ્વામેસુ સઘસત્તે, સ્વમેસુ તેસિ તુમં વિગયકોવો ।
પરિહરિઅપુઘવેરો, સઘ્વે મિત્તત્તિ ચિતેસુ ॥૨૭॥

‘સ્વામેસુ’ સમયસ્થ સર્વમત્તાન્ ત્વમપિ તેષુ ક્ષમ ક્ષાન્તિ કુરુ ક્ષમાગન્ ભવ વિગતકોપઃ, ઉપલક્ષણાન્મુક્તઃ સર્વરૂપાય-રહિત’ મન્ પરિહતર્પ્તમાર્ગ’ ત્યક્તમમસ્તૈર્ગમા’, તાન્ માર્ગાન્ મિત્રાનિતિ ચિન્તય મનસા પરિભાષ્ય । દ્વારમ્ ॥૨૭॥

ગાથાર્થ — તુ સર્વ જીવોને અભાવ અને તુ પણ સર્વને ક્ષમા કર ડોપ રહિત એટલે ક્ષમાવાન થા ઉપલક્ષણથી મુક્ત-સર્વ કષાયરહિત-પૂર્વ વૈર જેણે સર્વે પશ્ચિદ્યા છે—મમસ્ત વૈરભાવ જેણે તજ્યો છે એવો થવાપૂર્વક સર્વ જીવ મારા મિત્ર છે એમ ચિતવ—મનવડે વિચાર કર ૨૭

ચતુર્થદ્વારમાહ—

હવે અઢાર પાપસ્થાનકો તજવારૂપ થોશુ દ્વાર કરે છે —

પાણાદ્વાય ૧ મલિઅં ૨, ચોરિક્ક ૩ મેદુળ ૪ દવિળમુચ્છ ૫
કોહ ૬ માળ ૭ માય ૮, લોમં ૯ પિજ્જ ૧૦ તહા દોસં ૧૧ ૨૮ ।

कलहः १२ अञ्जरकाणः १३, पेसुन्नः १४ रइअरइसमाउत्तः १५

परपरिवायं १६ मायामोसः १७ मिच्छत्तसल्ल च १८ ॥ २९ ॥

वेसिरसु इमाड, मुरकमग्गससग्गविग्धभूआड ।

दुग्गडनिवधणाड, अट्टारस पावटाणाड ॥ ३० ॥

‘पाणाडवाइमलिअ० प्राणातिपात व्युत्सृजेत्युत्तरगाथया
त्रियामग्गन्ध, अलीक मृषाभाषण, चौर्यमदत्तादान, मैथु-
नमत्रासवन, द्रविणमूर्च्छा परिग्रहममता, क्रोधकोप, मान-
महङ्गारक्षण, माया परवञ्चनात्मिका, लोभमिच्छाभिवृद्धि,
प्रेम अभिषङ्गरूप तथा द्वेषमप्रीत्यात्मक वस्तु निन्दास्वरूपम्
॥ २८ ॥

‘कट्टह० कलह मिथो राटिकग्ग, अभ्याग्यान परेपा-
मसदापारोपण, पैश्रन्य चाटिमा परेपा, रत्थरतिभ्या समा-
युक्त सहित दण्डे तस्तुनि रतिस्तद्विपरीतऽरतिरित्येकमेव, परपा
परिवदन परपरिवाद अवर्णनादजन्पन, मायया मृषाजल्पन
मायामृषा ता, मिथ्यान्व जल्पमिा शून्य मिथ्यात्वान्वय
च समुच्चये ॥ २९ ॥

‘वेमिरसु०, व्युत्सृज-त्यज इमानि पूर्वोक्तस्वरूपाणि,
भोक्षस्य मार्गे ज्ञानादिस्तस्य मसर्ग-ससेवन, तत्र विघ्न-
भूतान्यन्तरायकारणानि एतेषु सत्सु तदग्राप्त दुर्गतिनरका-
दिस्तस्या निगन्धनानि मूलपाणानि अष्टादशापि पापस्था-
नरानि तानि त्व श्रत्येक व्युत्सृजेति क्रियासम्बन्ध ॥
द्वारम् ४ ॥ ३० ॥

૧ પ્રાણાતિપાત (જીવહિમા), ૨ અલીડ (મૃપાલાપણ),
 ૩ ચૌર્યો (અન્તાદાન), ૪ મૈથુન (અગ્રહમેવન), ૫ દ્રવ્યમૂર્છા
 (પરિગ્રહ મમતા), ૬ ક્રોધ (હાપ), ૭ માન (અહંકાર), ૮ માયા
 (બીજને ઠગવાડપ), ૯ લોભ (અમતોપ), ૧૦ પ્રેમ (અભિષ્વગ
 નરાગ), ૧૧ ક્રોધે (અપ્રીતિરૂપ-વસ્તુનિદાડપ), ૧૨ ઠલહ (અદર
 અદર ઠલેશ ડરો તે), ૧૩ અભ્યાખ્યાન (અન્યને કલ ઠ
 આપવુ તે) ૧૪ પૈજૂન્ય (અન્યની યાડી ખાવી તે), ૧૫ ગતિ
 ને અસ્તિવડે યુગ ઈષ્ટ વસ્તુમા રતિ (પ્રીતિ) ડરની અને
 અનિષ્ટ વસ્તુમા અગતિ (અપ્રીતિ) કરવી તે, બે મળીને એક
 સ્વાન બાબવુ, ૧૬ પરપગિવાદ (પારજ અવર્ણવાદ બોલવા તે),
 ૧૭ માયામૃપા (ઠપટ વડે અસત્ય બોલવુ તે), ૧૮ મિથ્યાત્વ
 રૂપ શબ્દ તે મિથ્યાત્વશબ્દ આ ઉપરોક્ત સ્વરૂપવાળા ૧૮
 પાપસ્થાનકે ત્યજ, ડારણ કે તે મોક્ષમાર્ગ જે જાનાદિ તેનો
 મ સર્ગ જે મનેવન તેમા વિમ્બભૂત-અતરાય કરનારા છે ડારણ
 કે એ પાપસ્થાનકો હોય ત્યામુધી તેની-મોક્ષમાર્ગની અપ્રાપ્તિ
 છે, વળી તે ટુર્ગતિ જે નરડ તિર્થ યાદિ તેના નિબધન-મૂળ
 કાગણુભૂત છે, તેથી પ્રત્યેકને જુદિપૂર્વક તણ દે ૨૮-૨૯-૩૦

ચતુ'શ્વર્ગરૂપ પચ્ચમ દ્વારમાહ—

હરે આર શરણ ઠરવાડપ પાવસુ ઠાગ ઠહે છે —

પ્રથમ અરિહં તના શરણ માટે આગ ગાવા આ પ્રમાણે—

ચતતીસઅહસયજુઆ, અદ્દમહાપાહિહેરપહિપુત્ત્રા ।
 સુરવિહિઅસમોસરણા, અરહતા મજ્ઞ તે સરણા॥૩૧॥

चउविहकसायचत्ता, चउवयणा चउप्पचारधम्मकहा ।
 चउगइदुहनिदलणा, अरहता मज्झ ते सरणं ॥३२॥

जे अट्ठकम्ममुत्ता, वग्गेवल्लनाणमुणिअपरमत्था ।
 अट्ठमयट्ठाणरहिआ, अरहंता मज्झ ते सरणं ॥३३॥

भवसित्ते अरुहता, भावारिप्पहणणे अरिहता ।
 जे तिजगपूअणिज्जा, अरहता मज्झ ते सरण ॥३४॥

‘चउतीमअद्दमयजुआ० सहोत्थादिचतुर्न्निगदतिशययुता ,
 अशोभायष्टमहाप्रातिहार्यप्रतिपूर्णा , तत्र प्रातिहायाणि तीर्थ-
 क्रुता केवलोत्पत्ते मदा भवन्त्येव, सुरसिद्धितमममग्णा’
 तत्र मममरणवप्रत्रयादिसामग्रीन फादाचित्स्ममेव भवतीति ।
 अर्हन्ति त्रिभुवनकृता पूजामित्यन्तोऽर्ततानागतप्रर्त्तमान-
 कालभाविनस्ते मम शरण भवन्तिरिति शक्यम् ॥३१॥

‘चउविहकसायचत्ता० त्यक्तचतुर्विप्ररूपाया , उपलब्धणा-
 चोक्त्वायाणामपि त्यागः, क्तान्तस्य परनिपात प्राकृतत्वात् ।
 चतुर्गदनाश्चतुरूपधारिण ममवसरणे देविदुर्गितरूपत्रयमद्वा-
 वात् । दानादिचतु प्रकारधर्मकृत्याश्चर्या योजननीद्वारिण्या
 वाग्या धर्मोपदेगदानेन लोकोपकारिण नरकादिचतुर्गतिदुःख
 नितरा दलपन्ति चूर्णयन्ति भग्नाना ये त तथा । एव-
 णिवा उक्तविशेषणा अर्हन्तस्ते मम शरण भवन्तिरिति
 शब्दार्थ ॥३२॥

[૮૫]

‘જે અદ્વૈતમુખાં ચે અર્હન્તો જાનારુણાદ્યપદકર્મમુક્તાઃ
મુલપ્રકૃતિત ઉત્તગ્રપ્રકૃતિતથ ચરકેરુજ્ઞાનેન મર્વોત્તમજ્ઞાનેન,
ઉપલબ્ધનાત્કેરુલર્દર્શનેનાપિ જાતા સકલજીગીગાદિપદાર્થા
યૈસ્તે તથા, જાન્યાદ્યપદવિધમદસ્યાનગદિતા., ઉપલબ્ધાન્માયા-
મ્યાનાદિપસ્તિહ, એવિદ્યા અર્હન્તો મમ જ્ઞાનં મનન્તિતિ
ગમ્યમ્ ॥૩૩॥

‘ભવસિત્તે અસ્તવાં મવન મવ મમાગ મ દ્ય ક્ષેત્ર
જન્તૂના ઉત્પત્તિસ્થાન સ્વપ્નહન્ત’ પુનર્ભાગમપ્રાપ્તુવન્ત ઇતિ
અરુહન્ત’ ।૧। ભાવારયો રાગદ્વેષાદપસ્તેષા પ્રહનનેન મૂલતો
વિનાશનેન અરીણાહન્તારસ્તે અરિહન્તારઃ ।૨। યે ચ જગત્ત્ર-
યસ્ય જગત્ત્રયવપ્તિઐક્યમમૂહસ્ય પૂજનીયા અર્ચનયોગ્યા.,
ગ્ગવિદ્યા અર્હન્ત ઇત્યાદિ પૂર્વગત્ । ઉક્ત પ્રથમશરણમ્ ।૧॥૩૪॥

ગાથાર્થ —યોગીશ અતિશય મયુક્ત, અશોકવૃક્ષાદિ આઠ
મહાપ્રતિહાર્થથી પરિપૂર્ણ, (તીર્થ કર કેવળજ્ઞાન પામે ત્યાગથી જે
નિઃસ્વ સાથે જ હોય તે પ્રાતિહાર્થ કહેવાય છે) દેવોએ ઈયું
ઠે સમવસરણ જેને માટે તે (આ સમવસરણ ત્રણ ગઠ વિગેરેથી
નમક કૃત હોય ઠે તે યનયિત જ હોય છે) અને જે ત્રણ
ભુવનની દેવી પૂજને યોગ્ય છે એવા અતીત, અનાગત અને
વર્તમાનકાળ બાવી જિનેશ્વરો તે મને શરણભૂત થાઓ ૩૧

આ ઉપાયથી અને ઉપલબ્ધિવડે નોકપાયોથી મુક્ત-મુક્ત
(રહિત), સમવસરણ (સમવસરણમાં પૂર્વ

પોતે બિરાજેલા છે અને બીજી ત્રણ દિશાએ દેવો તેમની જેવા પ્રતિબિંબો રચે છે તેથી ચાર વદનવાળા કહેવાય છે), દાનાદિ (દાન, ગીલ, તપ ને ભાવરૂપ) ચાર પ્રકારના ધર્મને કહેનારા, એક યોજન પર્યંત વિસ્તાર પામતી વાણીવડે દેશના-ધર્મોપદેશ દેવાથી લોકોના ઉપકારી અને લાભ્ય જીવોના નરકાદિ ચાર મતિના દુષ્ટોને અત્ય તપસે દહી નાખનારા-ચૂર્ણ કરી નાખનારા-નાશ પમાડનારા એવા અહંત મને શરણભૂત થાઓ ૩૦

વગી જે અહંતો જ્ઞાનાવરણાદિ આઠ કર્મથી મુક્ત એટલે મૂળપ્રકૃતિ અને ઉત્તરપ્રકૃતિથી ગહિત, તથા શ્રેષ્ઠ કેવળજ્ઞાનવડે તેમજ ઉપલક્ષણથી કેવળદર્શનવડે જીવાજીવાદિ પદાર્થોના જ્ઞાતા તથા જાત્યાદિ આઠ પ્રકારના મદસ્થાન રહિત ઉપલક્ષણથી માયાસ્થાનાદિકથી પણ મુક્તએવા અરિહંત મને શરણભૂતહો ૩૧

ભવ જે સમાર તર્કપ જે મિત્ર-જીવોનું ઉત્પત્તિસ્થાન તેમા નહી ઉગનારા એટલે પુનર્ભવને નહી પામનારા તેથી અરહંત અને રાગાદિ ભાવશનુ તેને હણવાવડે-મૂળથી વિનાશ કરવા વડે શનુને હણનારા તે અરિહંત તેમ જ ત્રણ લોકવામી લોકમમૂઢના-એ તથા મનુષ્યાદિ પૂજનીય-અર્ચન યોગ્ય હોવાથી અહંન્ત એવા ત્રણ પ્રકારના સાર્થક નામવાળા શ્રી અરિહંત-તીર્થ કરો મને શરણભૂત દો ૩૪

ત્રિતીય શરણમાહ—

હવે બીજા સિદ્ધ ભગવતના શરણ માટે ચાર ગાથા કહે છે—

તરિજળ ભવસમુદ્ર, રડદુહલહરિલરકદુહ્લપ ।
જે સિદ્ધસુહ પત્તા, તે સિદ્ધા ટુલુ મે શરણ ॥૩૫॥

જાણ ન જન્મો ન વરાં પેણ સિદ્ધાન્તા ન જન્મ ન પુનર્ભા ,
 ન જરા ત્યોહાનિરૂપા, ન વ્યાધય કુષ્ટાઝીર્ણાદિ', ન મગ્ન
 પ્રાણત્યાગ', ન વાવાધામિય સઙ્કીર્ણતાયા હસ્તપાદાદિમજ્જન,
 ન પુનર્ગ્યે ક્રોધાદયઃ ક્રોધા, ઉપલક્ષણાન્નોરૂપાયા. અપિ યેણ
 ન મયન્તિ તે સિદ્ધા ક્રત્યાદિ પૂર્વવત્ । દ્વિતીય શરણમ્ ॥૩૮॥

ગાથાર્થ-શૌર્ય એટલે જય કર એવા જે હુ ખો તદ્રૂપ લાખો
 સ્ફુરેલો-તરેલો તેનાવડે દુર્વધ્ય-દુરાકમણીય એવા સમાર-
 સમુદ્રને તરીને જે સિદ્ધોના નિષ્ઠિતાર્થ પ્રાપ્તિઓના અવિચ્યુતિ
 નહી નાથ પામનારા એવા મુખને પામેલા છે તે સિદ્ધો મને
 શરણભૂત અનર્થપ્રતિધાતના કારણરૂપ હો ૩૫

બાહ્ય આશ્રય તર ભેદવાળા તપત્તપ મુદ્ગરવડે નિકાશિત એવી
 ધનધાતિ વિગેરે કર્મરૂપ ભેડીને ભાગી નાખીને-ચૂણ કરી નાખીને
 ખપાવીને જે ભોક્ષમુખને-અપુનર્ભવ સ્વરૂપને પામ્યા ॥ તેવા
 સિદ્ધો મને શરણભૂત હો ૩૬

શુદ્ધલધ્યાનરૂપ અનલ જે અગ્નિ તેના બળવડે કરીને સર્વ
 કર્મરૂપ મળ જેણે બાળી નાખ્યો છે-જ્ઞાનાવરણીયાદિ જે કર્મ
 તદ્રૂપ મળને દુર કર્યો છે તેથી બાલ્યમુવર્ણની જેવો જેનો
 આત્મા નિમળ થયો છે એવા સિદ્ધો મને શરણભૂત હો ૩૭

જે સિદ્ધોને જન્મ નથી-ફરીને આ સમારમા ઉપજવું નથી,
 વયની હાનિરૂપ જરા જેમને નથી, દુષ્ટ અણુજ્વાલિ વ્યાધિઓ
 જેને નથી, મગ્ન-પ્રાણનો ત્યાગ જેને નથી અને બાધા મ કડાશને
 લઈને અદર અદર હી માવાથી હાથપગને ભાગવારૂપ જેને નથી

અને જેને કોઈપણ ચારે પ્રકારના કષાયો નથી-ઉપલક્ષણથી
નોકષાયો પણ નથી એવા મિત્રો અને શરણુભૂત હો. ૩૮

તૃતીય ઝરણમાહ—

હવે ત્રીજા આધુના શરણુ સખધી આગળ આયા હો છે —

કાઠ મધુઅરવિત્તિ, જે વાયાલીસદોસપરિસુદ્ધં ।
 ભુજતિ ભક્તપાણં, તે મુણિણો હુતુ મે સરણ ॥૩૯॥
 પચ્ચિદિયદમણપરા, નિજ્જિઅકદપ્પદપ્પસરપસરા ।
 ધારતિ વમ્ભચેર, તે મુણિણો હુતુ મે સરણ ॥૪૦॥
 જે પચસમિદ્ધસમિઆ, પચમહવ્યમ્ભરુવહણવસહા ।
 પચમગ્ગઅણુરત્તા, તે મુણિણો હુતુ મે સરણ ॥૪૧॥
 જે ચત્તસયલસગા, સમમણિતણમિત્તસત્તુણો ધીરા ।
 સાહતિ મુરકમગ્ગ, તે મુણિણો હુતુ મે સરણ ॥૪૨॥

‘કાઠ મધુઅરવિત્તિ’ કૃત્વા ‘જહા દુમસ્મ’ ઇત્યાદિ વિધિના
 સ્ત્રોત્કા મધુઅરવિત્તિ એ મુનયો દ્વાચન્ચારિશદોપરર્જનાત્
 મામસ્થ્યેન શુદ્ધ ત્વ ૧૬ ઉદ્દમદોષા ૧૬ ઉત્પાદનાદોષા
 ૧૦ ૧૦, એતેષા ર્જનેન નિર્દોષમિત્યર્થઃ ।

હરન્તે

પચ્ચાપિ વર્જયન્તો મત

સૌંદર્યાદિ ચ તે મુનયઃ સાધવઃ મવન્તુ મે ગરણ દુર્ગતિગમન-
નિગરણકારણમ્ ॥૩૯॥

પચ્ચિદિયદમણપરાં પચ્ચેન્દ્રિયાણા સ્પર્શનાદીના દમન
તત્તદ્વિષયત્યાગસ્ત્ર પરાસ્તત્પરા યે મુનયઃ, ઇતિ પ્રાક્તનગા-
યાત્ । નિર્જિતો નિરાકૃત કન્દર્પસ્ય યે દર્પપ્રધાના ગરા
યાણા સ્ત્રીદ્વિષ્ટિપ્રમુખાસ્તેષા પ્રમરોવિસ્તારોયૈસ્તે તથા । દધતે
પ્રતિપાલયન્તિ ગ્રહચર્યં ચતુર્થમહાવ્રત, તે મુનયઃ ઇત્યાદિ
પૂર્વવત્ ॥૪૦॥

‘જે પચ્ચમમિદમમિઆં યે ર્ક્યાદિપચ્ચમમિતિમિ મમિતા
મમ્યઋ તત્પ્રવૃત્તિષુ નિપુણા પચ્ચમમ્યાનિ મહાવ્રતાનિ તેષા
પ્રતિપાલનરૂપો મર ઇવ મરસ્તસ્યોદ્ગ્રહને ધૃપમા ઇવ ધૃપમાસ્તે
તથા । પચ્ચમી ગતિમોક્ષલક્ષણા તસ્યામનુકૂલતયા રક્તાસ્તદર્શિન
ઈતિ । તે મુનયઃ ઇત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥૪૧॥

‘જે ચત્તમયલક્ષણાં યે મુનયઃસ્ત્યક્તમમસ્તસદ્ધા તત્ર
મદ્ગમ્યાદિષુ પરિચય, સમમણિતળમિત્રશત્રવ તત્ર મણયઃ
ચન્દ્રકાન્તાધા તળમિત્રશત્રા પ્રતીતા, એતેષુ મમા મનો
ભાવામિષ્ટજ્ઞાઘમાવાત્ । ધીરા અવિચલપ્રતિના સાધયન્તિ
મોક્ષમાર્ગ જ્ઞાનાદિગ્તનવયરૂપ તે મુનયઃ ઇત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥૪૨॥

ગાથાથર્ - ‘જહા દમસ્મ પુષ્કેત્રુ’ ઇત્યાદિ દશવૈકાલિક
મૂત્રની ગાવામા કહ્યા પ્રમાણે જે મુનિ મધુકરની જેવી વૃત્તિએ
કરીને એ તાળીશ દોષ વર્જવાથી સમસ્ત પ્રકારે શુદ્ધ (નિર્દોષ)
આહારને, મહાનીના પાત્ર દોષને પણ વશ ને વાપરે છે

ઓદનાદિ ભક્તનું જોજન તથા સોવિરાદિ જગનું પાન તે
 મુનિઓ-સાધુઓ મને શરણુભૂત (દુર્ગતિગમન નિવારણના
 કારણુભૂત) વાઓ ૩૯ અહીં જે તાળીય દોષ ૧૮ દુર્ગમ દોષ
 ૧૬ ઉત્પાદના દોષ ને ૧૦ એવણા દોષ મળીને સમજવા (આ
 દોષો અહીં ઋથ વધી જવાના કારણુથી વિસ્તારવી લખ્યા નથી)

જે મુનિઓ સ્પર્શનાદિ પાત્ર ક્રિયાના દમનમા-તે તે
 ક્રિયાઓના વિષયના લાગમા તત્પર હોય, કદર્પ જે કામદેવ
 તેના કર્પપ્રધાન જે સ્ત્રીદષ્ટિપ્રમુખ બાણો તેના પ્રમાણે વિસ્તારને
 શતનાગ-રોકનારા હોય તથા જે બ્રહ્મચર્યરૂપ યોધા મહાનતને
 પાળનારા હોય તે મુનિઓ મને શરણુભૂત હો ૮૦

જે ઇર્ષ્યાદિ પાત્ર અભિતિઓ અમિત-સમ્યક્ પ્રગટની તેની
 પ્રવૃત્તિમા નિપુણ, પાત્ર મહાવ્રતોના પ્રતિપાલનરૂપ જે ભાગ
 તેને વહન કરનામા વૃષભની જેવા વૃષભ અર્થાત સમર્થ અને
 પાત્રમી ગતિ જે મોલ નામની તેની અનુકૂળતામા રક્ત-તેને પ્રાપ્ત
 કરનાના અયતનમા તત્પર એવા જે મુનિઓ તે મને શરણુભૂત
 હો ૪૧

જે મુનિઓ સ્ત્રીઆદિ અમસ્તના પરિચય રૂપ જે સગ તેને
 તજનારા, મણિ અને તૃણ તેમજ શત્રુને મિત્ર તેમા સમભાવવાળા
 અભિપ્ત ગાદિના અભાવવાળા અને ધીર-અવિચળ પ્રતિજ્ઞાવાળા
 યદને મોલમાર્ગના સાધનારા છે તે મુનિઓ મને શરણુભૂત હો ૪૨

ચતુર્થ ગ્રંથમાહ—

હવે યોધા ધર્મના શરણુ માટે ચાર ગાથા કહે છે
 જો કેવલનાણદિવાયરેહિં તિત્થકરેહિં પન્નતો ।
 સઘ્વજગજીવહિઓ, સો ધમ્મો હોડ મહ સરણ ૥૪૩॥

कह्वाणकोटिजणणी, जत्थअणत्थप्पवधनिदलणी ।
 वन्निज्जड जीवदया, सो धम्मो होउ मम सरण ॥४४॥
 जे पावभरकत्त, जीव भीममि कुगडकूबमि ।
 धारेइ निवडमाण, सो धम्मो होउ मम सरण ॥४५॥
 सग्गापवग्गपुरमग्गलग्गलोआण सत्थवाहो जे ।
 भवअडविलघणखमो, सो धम्मो होउ मम सरण ॥४६॥

‘जे केवल्लण्णाणट्ठायरहिं० य श्रीधर्मं केवल्लज्ञानेन
 निशेणनानोपयोगेन दिवाकरा इव दिवाकरा सूर्यास्तैर्गतीतद्वि-
 मेदभिन्नं तीर्थं चतुर्विधं श्रमणमद्व प्रथमगणधरो दानकर-
 णशीलास्तीर्थम्कगस्तैः प्रजप्तं प्ररूपितं । मर्येणज्जगज्जीवानामे-
 केन्द्रियादीनां हितो हितकृत्समभ्यरूपप्रत्यणप्रतिपालनादिभि
 न धम भवतु मम गण प्राणमिति तत्र दुर्गतिप्रपतत्प्राणि
 धारणाद्धर्म उच्यते, इति धम श्रुतचारित्ररूपो ज्ञेयः ॥४३॥

‘कह्वाणकोटिजणणी० कल्याणानां द्रव्यभावमेदमिन्नानां
 केवल्यं शतलक्षप्रमाणान्तामा जननी उत्पादयित्री, एवविधा ।
 यत्र धर्मे अनर्थानामकल्याणानां प्रवन्धास्तन्तानपरपरा,
 तेण निर्दलनीं समृद्धमुन्ठरीं तर्प्यते प्रगस्यते आचार्यादिभि,
 नीवदया प्राणिरक्षणं न भम इत्यदि प्राग्वत् ॥४४॥

‘જો પાપભરવતં યઃ પાપભરેણાક્રાન્ત પાપમાર્ગમારિત જીવ
પ્રાણિન મીમે ભયદ્ધરે નરકતિર્યગાદિરૂપે મહાગત ધારયતિ
અવલમ્બયતિ નિપતન્ત પ્રાણિનમિતિ । મ ધર્મ ઇત્યાદિ
પ્રાગ્વત્ ॥૪૫॥

સગ્ગાપવગ્ગં સ્વર્ગ ઊર્ધ્વલોક., અપવર્ગો મોક્ષસ્તાવે પુરે
નગરે તયોર્માર્ગ પન્થા. તત્ર લગ્નાસ્તસ્મિન્પ્રવૃત્તા યે લોકા
મન્યપ્રાણિનસ્તેષા માર્યગાહ ઇત માર્યગાહો માર્ગવિગ્નોપહન્તા
યો વર્મઃ, મત્ર. મમાર. મ ઇત્યાદિ અરણ્ય તસ્યા લઘ્વન-
મતિક્રમણ તત્ર સમોઽર્યાઝીવાના સ ધર્મ ઇત્યાદિ પૂર્વવત્ ।
ઢાગ્મ્ । ૫ ॥ ૪૬ ॥

ગાથાર્થ - જે ધર્મ દેવળજ્ઞાન (મર્વોત્કૃષ્ટ જ્ઞાન) વડે દિવાઢર
(સૂર્ય) સરળા તીર્થ કરોએ કહેલો હોય-અહીં અતીત, અનાગત,
વર્તમાન ઢાળવતીં ત્રણે પ્રકારના તીર્થ કરો દેવા, તીર્થ એટલે
ત્રમણાદિ ત્રાર પ્રકારનો મધ અવવા પ્રથમ ગણુધરને કરનારા
એટલે સ્થાપનાગ તેને તીર્થ ઢર કહિએ તેમણે કહેયો, એકે દ્રિયાદિ
મર્વ છોનો મમ્યક પ્રરૂપણ તવા પ્રતિપાલનાદિક વડે હિત કરનારો
તે ધર્મ મને શરણુભૂત હો ૪૩ અહીં દુર્મતિમા પડતા પ્રાણીઓને
ધારી તાખવાથી ધર્મ ત્રત ત્રારિત્રરૂપ કહેવાય છે એમ સમજવુ

જે ધર્મમા કાઢોગમે કયાણુને ઉત્પન્ન કરનારી-ઉપન્નવનારી
દ્રવ્યભાવરૂપ દયા વણુવેની હોય, તેમજ જે ધર્મમા કાઢોગમે
અનર્થોના પ્રબધો-સતાનપરપરા તેને દણી તાખનારી દયા
પ્રરૂપેલી હોય, આચાર્યાદિકોએ જેનુ સ્વરૂપ વિસ્તારથી કહેલુ
હોય તે શરણુભૂત હો ૪૪

જે ધર્મ પાપરૂપ ભારવડે ભારેલા આકાત થયેલા જીવોને
ભય કરી એવા નરકતિર્યાગાદિ કુગતિ કૃપમા-મોટા ખાડામા
પડતા ધારી રાખે છે અવલ બનભૂત થાય છે પડવા દેતો નથી
તે ધર્મ મને શુભભૂત હો ૪૫

જે ધર્મ સ્વર્ગ જે ઊર્ધ્વ લોક (દેવલોક) તથા અપવર્ગ જે
મોક્ષ તે બંને પ્રકારના પુર જે નગર તેનો માર્ગ જે પથ, તે
માર્ગે ચાલવા માટે તત્પર થયેલા બધા પ્રાણીઓને સાર્થવાહ
ગુપ્ત માર્ગના બધને હંપુનાર તથા સસાર રૂપ જે અટવીતેનું
ઉદ્ધાધન કરાવવામા સમર્થ હોય તે ધર્મનું મને શરણ હો ૪

દુષ્કૃતગર્હાદ્વારમાહ—

આ પ્રમાણે ચાર શરણ સ્વીકારવા રૂપ પાંચમું દ્વાર કહ્યું હતું
દુષ્કૃતની ગર્હા-નિંદા કરવારૂપ છું દ્વાર ચાર ગાથાવડે કહે છે -

एव चउह सरण पवन्नो, निविन्नचित्तो
भवचारगाओ । ज दुक्ख किपि समरुमेसि
निंदामि सब्बपि अह तमिहिं ॥४७॥

‘एव चउह० एव अमुना प्रकारण चतुर्णा अर्दादीना
शरण ग्रपन्न सन् निर्गिण्ण निर्देमापन्न चित्त मनो यस्य
स तथा, कुत ? भव मसार स एव चारको गुप्तिगृह,
तस्मात् यत् दुष्कृत दुष्ट समार्चणं मयेति । किञ्चिदपि
सुल्पमपि समस्त समाप्ति यथा स्याच्छया, एषामर्हदादीना-
मिति । निन्दामि सर्वमपि ऐहिक पारत्रिक वाऽहमिति तत्
इदानीमस्मिन् प्रस्तावेऽन्तकाललक्षणे ॥४७॥

ગાથાર્થ:-ઉપર કહ્યા પ્રમાણે આ શરણને અગીકાર કરનારો હું કે જેનું મન આ સસારરૂપ જે બદીખાનુ (શુભિ-ગૃહ) તેનાથી ઉદ્ધિઆ થયેલું છે-નિર્વેદને-જેદને પામેલું છે તે અરિહતાદિ ચારેની સમક્ષ જે કાંઈ નાનું ચા મોટું દુષ્ટત્વ કર્યું હોય-આન્યથું હોય આ ભવ સ બંધી કે પરભવ-પાછળના ભવ સ બંધી તે સર્વને અત્યારે અતકાળ સમયે નિહુ છું ૪૭

જ इत्थ मिच्छत्तविमोहिण, मअे भमतेण
कय कुतित्थं । मणेण वायाइ कलेवररेणं, निंदामि
सव्वं पि अह तमिहि ॥४८॥

‘જ इत्थमिच्छत्तविमोहिण० यत् अत्र भवे उपलक्षणात्प-
रापि मिथ्यात्वमभिग्रहिकादि तेन विमोहितेन मूढेन मया
भ्रमता इतस्ततः पर्यटता कुत आराधित कुतीर्यं हरिहरादि-
कुटोस्थान मनसा उचसा क्रायेन च उपलक्षणात् कारितं,
अनुमत, अन्येषामुपदिष्टं च । तच्चिन्दामि इत्यादि पूर्ववत्
॥४८॥

ગાથાર્થ-અભિગ્રહિકાદિ મિથ્યાત્વોથી મોહિત થયેલા મે
મૂઢે આ સસારમા આમતેમ ભટકતા આ ભવે અને ઉપલક્ષણથી
પરભવે પણ જે કાંઈ કુતીર્ય-હરિહરાદિ કુદેવના સ્થાન તેની
આરાધના મનથી, વચનથી કે કાયાથી કરી હોય, ઉપલક્ષણથી
કરાવી હોય, અનુમોદી હોય કે ગીબને ઉપદેશી હોય તે સર્વને
હું નિહુ છું ૪૮

पच्छाइओ ज जिणधम्मसग्गो, मए कुमग्गो

પયડીકઓ જ । જાઓ અહ જ પરપાવહેજ,
નિંદામિ સઘ્વપિ અહ તમિહિ ॥૪૯॥

‘પન્ડાહો જ જિણધમ્મં પ્રચ્છાદિત ઉન્માર્ગપ્રરૂપણયા
પ્રચ્છન્નીકૃત’ । યત્ જિનધર્મમાર્ગો જ્ઞાનદર્શનચારિત્રરૂપ.
મયા કુમાર્ગ સ્નાનયાગહોમાદિ પ્રચ્છીકૃતો લોકાના પુરત
હતિ ગમ્ય યત્ જાતોઽ યત્ પરેષા પાપહેતુર્મિધ્યાત્નાવિર-
ત્યાદિસેત્રનેન પ્રસન્નદોષાપત્યા નિન્દામીત્યાદિ પૂર્વવત્ જ્ઞેયમ્
॥૪૯॥

ગાથાથી -મે આ જાવમા કે પરજાવમા જૈનધર્મનો માત્ર
નાન-દર્શન-ચારિત્રાદિ રૂપતેનુ ઉ-માર્ગ પ્રરૂપણાદિવે પ્રચ્છાદન-
આચ્છાદન કયું હોય-તેને હાકી દીધો હોય અને સ્નાન યાગ-
હોમાદિ જે કુમાર્ગ તેનુ મે જે પ્રચ્છીકરણ કયું હોય-હોક
પાસે તેની પ્રરૂપણા કરી હોય તેથી હુ જે અન્ય જીવોને
મિધ્યાત્ન, અવિરતિ વિગેરેના મેવનરૂપ પાપના કારણભૂત પ્રસન્ન
દોષાદિ વડે થયો હઉં તે સર્વ પાપને અત્યાદેહુ નિહુ છુ ૪૯

જતાણિ જ જતુદુહાવહાઈ, હલરકલાર્ણિ
મણ કયાઈ । જ પોસિઅ પાપકુદુવચ ચ, નિંદામિ
સઘ્વપિ અહ તમિહિ ॥૫૦॥

‘જતાણિ જ જતુદુહાં યન્ત્રાણિ પાપોપકરણાણિ યત્
પ્રાણિના દુ સ્થાનિ માગ્ણરુદ્ધનકલ્લનાત્તીનિ તે આવહન્તે

દદતે યાનિ તાનિ, તથા હ્લોદૂસલાદીનિ તત્ર હલ ઉદૂસલો
 ધાન્યઝડનક્ષેપણસ્થાનં તદાદીનિ મયા કૃતાનિ કારિતાનિ
 અનુમતાનિ સ્વાર્થં પગર્થે વા ઇતિ ગમ્યમ્ । યન્પોષિત અન્ન-
 પાનાદિદાનેન પાપહેતુકુટુમ્બક પુત્રકલ્પસ્વજનપરિજનાદિ
 રાગદ્વેષાઘાકુલિતેન ચ' પુનરર્થે । નિન્દામીત્યાદિ પૂર્વમત્ ।
 દ્વારમ । ૬ ॥૫૦॥

ગાથાર્થ — પ્રાણીઓને હું ખના કારણભૂત થતો પાપોપદરણો
 કે જે પ્રાણીઓને મારણ, કુટન, ખડનાદિના ઉપયોગમાં આવે
 છે તેવા હજી અને ઉદ્ધખજી-હજી જમીનને ખોદનાર અને ઉદ્ધખજી
 ધાન્યને ખડન ક્ષેપણ કરનાર ઈત્યાદિ અધિકારણો મે જે મારે
 માટે કે અન્યને માટે ક્યા હોય, કારંચા હોય કે અતુભોધા હોય
 તે સર્વને તેમજ પાપના હેતુભૂત કુટુખ — મી પુત્ર સ્વજન પરિ-
 જનાદિ તેતુ રાગદ્વેષાદિવડે આકુલિત ચિત્તવાળા થઈને અન્ન-
 પાનાદિ વડે પોષણ કર્યું હોય તે સર્વ હુકૃત્યોને હું નિહ છુપો

સુકૃતાનુમેદિનાદ્વારમાહ —

આ પ્રમાણે છઠ્ઠું દ્વાર હુકૃતનિદાશ્પ કણુ હવે સાતમું
 મુકૃતની અતુભોદનરૂપ દ્વાર ચાર ગાથાવડે કહે છે —

૧ ૨ ૩ ૪ ૫

જિનમવળવિવપુત્થય સઘસરૂવાઈ સત્તિચિત્તીણ ।

જ વવિઅ ધળવીઅં, તમહ અણુમોઅણ સુકય ॥૫૧॥

‘જિનમવળવિવપુત્થય’ જિનપ્રાસાદો જિનમવન ૧, તસ્ય
 કરણ કારણ — ચ । જિનવિમ્વ જિનપ્રતિમા ૨, પુસ્તક

સિદ્ધાન્તોપસરણ ૩, સાધુ ૪ માધ્વી ૫ શ્રાવક ૬ શ્રાવિષ્ઠ
 ૭ રૂપમદ્, એતદ્વ્યાયા સપ્તસેવ્યાં મયેતિ ગમ્યમ્ । યદુત્ત
 ઘન દ્રવ્ય તદેવ ધર્મવૃદ્ધિહેતુત્વાદ્નીજમિવ बीज तदहमनु-
 મોદયામિ પ્રગમનયા વૃદ્ધિં નયામિ સુકૃત પુણ્યકાર્યમિતિ ॥૫૧॥

ગાથાર્થ - જિનપ્રાસાદ (જિનલવન), તેનું કરવું ને કરાવવું
 ૧, જિનબિંબ (જિનપ્રતિમા) નવી કરાવવી ૨, પુસ્તક
 (સિદ્ધાન્તોપસરણ) ૩, સાધુ, માધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિષ્ઠ ૪ અતુર્વિધ
 સધ (૪ થી ૭) - એતદ્વ્ય કાતમેવમામે જે દ્રવ્ય ધર્મવૃદ્ધિના
 હેતુભૂત હોવાથી બીજરૂપે વાળ્યુ હોય વાપર્યુ હોય તેને હું
 અનુમોદ છું, પ્રથમ સાવટે તે શ્રુતને વૃદ્ધિ પમાડુ છું ૫૧

જ સુદ્ધનાણદમણસચરણાટ ભવણવપ્પવહણાઢ ।
 સમ્મમણુપાલિઆઢ, તમહ અણુમોઅણ સુકય । ૫૨॥

‘જ સુદ્ધનાણદમણ’ યત્ શુદ્ધજ્ઞાનદર્શનચારિત્રાણિ ભવ
 ણ્વાર્ણય સમુદ્ર’ તદ્વત્તારે પ્રવહણાનીવ યાનપાત્રાણીવ યાનિ
 યાનિ તથા મમ્યગ્ધિધિનાઽણુપાલિતાનિ યથોક્તરિધિનાઽ
 રાચિતાનિ તદહમનુમોદયામિ સુકૃતમિત્યાદિ પ્રાગિત્ર ॥૫૨॥

ગાથાર્થ - જે શુદ્ધ જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રરૂપ મોક્ષમાર્ગ બના
 વીવ-ભવ જે સ સાર તદ્વત્ત અમુદ્ર તેમા પ્રવહણુતુલ્ય-તેનાથી પાર
 ઉતારનાર તેને એ અમ્યગ્ધિ વિધિપૂર્વક જે પ્રમાણે આરાધવાનો
 કર્યો છે તે પ્રમાણે આરાધ્યો હોય તેને-તે શુદ્ધત્યને હું અનુમોદુ ૩
 ૫૨

जिणसि द्वसूरिउवज्जायसाहुसाहम्मिअप्पवयणेसु ।
ज विहिओ बहुमाणो, तमह अणुमोअए सुकय ॥५३॥

‘जिणमिद्वसूरिउवज्जाय० जिनास्तीर्थकृतः, सिद्धा’ मुक्ति-
प्राप्ताः, सूरय. आचार्या., उपाध्याया एकादशाङ्गसूत्रपाठका’,
सायव सप्तविंशतिगुणपारका., साधर्मिकाः समानधर्मिण ,
प्रत्येकन द्वादशाङ्गरूप, एतेषु पदेषु यद्विहितो निष्पादित
बहुमानो उर्णसञ्जननादिः, तदहमनुमोदयामि, सुकृतमिति
प्रागिव ॥५३॥

आथार्थ —जिन ते तीर्थ कर, सिद्ध ते मुक्ति पाभेला
लुवे, सूरि ते आचार्य, उपाध्याय ते गम्हार अ गइय सूत्रना
पाठक-अध्यापना, साधु अत्तापीश जुजुने धारणु वरनाश, साधर्मिक
ते समान धर्मवाणा, प्रत्येकन द्वादशाङ्ग अटला पद-स्थानने
विये मे ले जार्ध बहुमान तेभना वलुवाह-प्रशमा बिगेरे
इशवावडे धुं डोय ते सुकृतने हुं अनुमोडुं ५३

सामाडअचउवीसत्थयाइ आवस्सगमि उव्वमेए ।
ज उज्जमिअं सम्मं, तमह अणुमोअए सुकय ॥५४॥

‘सामा० मामाधिक देशविगतिमर्षविरतिरूप, चतुर्विंशति-
स्तवो द्वितीयावश्यक, आदिशब्दाद्वन्दनकप्रतिक्रमणकायोत्सर्ग-
प्रत्याख्यानपरिग्रह एतन्मिन् पदभेदे आवश्यको अवश्यकर्तव्ये
यद् उद्यमित मयेति गम्यम् । सम्यक निष्कषट्ठस्येत्यर्थ ।
तदहमनुमोदयामि सुकृतमिति प्रागिव ॥५४॥ द्वारम् ७ ॥

[૧૦૪]

ગાથાર્થ—મામાયિક દેશવિરતિ સર્વવિરતિરૂપ પ્રયમાવશ્યકે
ચતુર્વિંશતિસ્તવ નત માન ચોનીગીના ૨૪ તીર્થ કરની સ્તવનારૂપ
બીજી આવશ્યક, આદિ શબ્દથી વદનક, પ્રતિકમણ્ય, કાર્યોત્સર્ગને
પ્રત્યાખ્યાનને મહાણ કરવા એરીતે છ પ્રકારના અનન્ય કર્તવ્યરૂપ
આવશ્યક તેને વિષે એ બે ઉચમ કર્યો હોય તેનું નિઃકાંટ વૃત્તિથી
સમ્યક્ પ્રકારે આરાધન કર્યું હોય તે મુકૂતને હું અનુમોદ છું ૫૪

શુભમાનનાઠારમાહ—

એ પ્રમાણે મુકૂતની અનુમોદના રૂપ માનમુ દ્વાર કહ્યું કરે
શુભ માનનારૂપ આઠમુ દ્વાર ચાર ગાથાવડે કહે છે —

પુણ્યકયપુણ્યપાત્રાણિ, સુરકદુરકાણ કારણ લોણ ।

નયઅન્ના કેવિજનો ડઅ મુણિત કુણસુ સુહમાવ ॥૫૫॥

‘પુણ્યકયપુણ્યપાત્રાણિ પૂર્વમુતપુણ્યપાપે પૂર્વમનિહિત-
મુકૂતદુષ્કૃતે મુસદુ સયો કારણ દતુર્લાલે રૂઢ જગતિ તર્જતે
ન ચાસ્તિ અન્ય કોઽપિ જનો દેવોઽમુગાદિ માતાપિત્રાદિવા
તયો’ કારણમ્ । इति मत्वा मनसि विभाव्य । त्व
કુરુપ્ય શુભમાન અગ્રશસ્તમનોનિરાકરણેનેતિ ॥૫૫॥

ગાથાર્થ—આ લોકમાનુષ્ય હું ખની પ્રસ્તિના કારણ મૂત પૂર્વ
લવમા કરેતા પુણ્ય-પાપ અથવા મુકૂત હુકૂત-૪ છે, બીજી કોઈ
અથ દેવો કે માતા પિતા વિગેરે તેના કારણ નથી આ
પ્રમાણે મનમા વિચારીને અગ્રશસ્ત મનને દૂર કરી તું શુભ
વ ધારણુ કર ૫૫

પુર્વિ દુષ્ટિષ્ણાણ, કન્માણ વેદઆણ જં મુસ્સેવો ।
 ન પુણો અવેદઆણં, ઇય મુણિઝં કુણસુ સુહમાવં ॥૫૬॥

‘પુર્વિ દુષ્ટિષ્ણાણં પૂર્વજન્મસુ દુશ્ચીર્ણાના દુરનુષ્ટિતાના
 કર્મણા શુભાશુભાના વેદિતાના નિર્જીર્ણાના યન્મેક્ષો મવર્તીતિ
 શેષ. । ન પુનરવેદિતાના અનિર્જીર્ણાના ક્ષયમપ્રાપ્તાના, ઇતિ
 મત્ત્વેત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥૫૬॥

ગાથાર્થ - પૂર્વજન્મમાં કરેલા દુશ્ચીર્ણ-દુરનુષ્ટિત જે શુભ-
 શુભ ઈર્મ તેને વેદનાવડે-નિર્જીર્ણાવડે જોઈ શકાય છે, વેદના
 વિના-નિર્જીર્ણા વિના-લય પમાડ્યા વિના જોઈ શકે નથી આવા
 જન્મને જાણીને શુભ જાવ મનમાં જાવ ૫૬

જ તુમણ નારણ નારણ, દુઃખ તિતિમ્મિલ્લં તિલ્લ ।
 તત્તો કિત્તિઅમિત્ત, ઇઅ મુણિઝ કુણસુ સુહમાવં ॥૫૭॥

યત્ ત્વયા નરકે નારકેણ નારકમ્ભવોન્પન્નેન સતા
 દુઃખમાત તિતિમિલ્લ સોટમનુભૂતમિતિ તીક્ષ્ણં રુદ્ધ તત્તો
 દુઃખાત્ કિયદેતન્માત્ર જ્વગદિમમૃત્ય, ઇતિ મત્ત્વેત્યાદિ
 પૂર્વાત્ ॥૫૭॥

ગાથાર્થ - જે તે તાના છત્રે પૂર્વે નારકપો ઉત્પન્ન વધારે
 અમાતાન્ય તીક્ષ્ણ-રુદ્ધ રૂપ અનુભવેલ છે-સહન કરેલ છે
 તે દુઃખની પાને આ જન્મમાં પ્રાપ્ત વના જ્વરાદિ વ્યાધિજન્ય
 રૂપ કિયન્માત્ર છે ? નુ ગણત્રિના છે ? આ પ્રમાણે જાણીને,
 શુભ જાવને ઉત્પન્ન ૭૭ ૫૭

જેણ વિના ચારિત્ત, સુઅ તવ દાણસીલમવિ સઠ્ઠં ।
 કાસકુસુમં ત્રવિહલ, ડઅ મુણિઝ કુણસુ સુહમાવ ॥૫૮

‘જેણ વિના ચારિત્તં યેનેતિ દ્વિતીયાર્થે તતીયા । ય
 ખાત્ર વિના ચારિત્ર શ્રુત તપો દાન ચ, શીલમપિ સર્વં પુણ્ય-
 કૃત્ય કાશ ઇપીકા તસ્ય કુસુમ પુષ્પ તદિવ વિફલ ફલ-
 રહિત ભવતિ, इति मन्त्रा कुरु शुभभात भावेनैव कृत मर्त-
 पुण्यकृत्य सफलमिति भात । द्वाग्म् । ८ ॥૫૮॥

ગાથાર્થ—જે શુભ ભાવ વિના ચારિત્ર, શ્રુત, તપ, દાન
 અને શીલ વિગેરે સર્વં ધર્મકરણી કાસના કુસુમ (પુષ્પ)ની
 જેમ નિષ્ફળ છે-ફળ ગણિત છે એમ જાણીનેતુ શુભ ભાવ ઉત્પન્ન
 કરે કે જે શુભ ભાવવડે કરેલું મર્ત પુણ્ય કૃત્ય સફળ થાય ૫૮

અથાનગનદારમાહ—

ગા પ્રમાણે શુભ ભાવ ઉત્પાદન કરના રૂપ આઠમું ઠાર ૪૯
 હવે નવમું મનરાતદાર આર ગાથાવડે કહે છે -

જ મુજિઝુણ વઠુહા, સુરમેલસમૂહપઠ્ઠવણ્હિતો ।
 તિત્તી ન ઇવ પત્તા, ત ચયસુ ચઝઞિહાહાર ॥૫૯॥

‘જ મુજિઝુણ વઠુહાં યમાદાર મુક્તવાઽઽસ્વાદ્ય વઠુધા
 વઠુમિ પ્રમારૈ સુરમેલા મેસ્મ્નેષા સમૂહ સમુદાય । મ
 ઇવ યે પરિતાસ્તત્રમાણા પરિતા इत्यर्थस्तेभ्योऽप्यधिकमिति

ગમ્યમ્ । તૃપ્તિઃ સન્તુષ્ટિઃ, ત્વયા ન પ્રાપ્તા નામાદિતા તમાહારં
અગ્નાદિભેદતઃ ચતુઃપ્રકારમપિ ત્વ ત્યજેતિ સમ્યન્થઃ ॥૫૯॥

ગાથાર્થ -હે છવ ! તે સુરશેલ જે મેડપર્વત તેના સમુ-
દાયરૂપ પર્વતો તેથી પણ અધિક અગ્નાદિઠ ચાર પ્રકારના
આહારો લોગળ્યા છે-ખાધા છે, પણ તેથી તને તૃપ્તિ વર્ધ નથી
તેથી હવે તું તે ચાર પ્રકારના આહારોને તજ દે ૫૯

જો મુલહો જીવાળ, સુરનરતિરિનરચગડચડકે વિ ।
મુણિડ દુલહ વિરડ, ત ચયસુ ચડવિવિહાહાર ॥૬૦॥

‘જો મુલહો જીવાળ૦ ય જાહાર મુલમ. મુગ્રાપ.
જીવાના પ્રાણિના સુગ દેગ, નરા મનુષ્યા., તિર્યચ્છો
જલચરાદિભેદાઃ, નારકાઃ પ્રતીતા. । એતદ્વક્ષણગતિચતુષ્કેઽપિ
‘મુણિડ તિ’ ઇતિ જ્ઞાન્યા મનમા વિભાવ્ય, દુર્લભા દુષ્પ્રાપ્યા
ચ વિરતિ, તત્પરિત્યાગ, તમાહાર ત્યજ ચતુર્દ્વાઽપિ ઇતિ
પૂર્વવત્ ॥૬૦॥

ગાથાર્થ -છવોને સુર (દેવગતિ), નર (મનુષ્યગતિ),
તિર્યચ્છ (જળચરાદિ તિર્યચગતિ) અને નારકગતિ તે જે
પ્રતિદ્ધ છે એ ચારે ગતિમા જે આહાર મુલભ છે, મુગ્રાપ્ય
છે તેમજ તેના ત્યાગરૂપ વિગતિ દુર્લભ છે દુષ્પ્રાપ્ય છે એમ
અમછને તે ચારે પ્રકારના આહારને તજ દે, ૬૦

છજીવનિકાયવહે, અકયમિ કહપિ જો ન સંભવડ ।
ભવમમણદુહાહાર, ત ચયસુ ચડવિવિહાહારં ॥૬૧॥

‘હજીવનિકાયવહે૦’ પૃથિવ્યાદયં પદ્ધિધા જીવનિકાયા
 જીવમમુદાયાસ્તેષા વધે વિનાશો અકૃતે, અકારિતે, અનનુ
 મતે ચ, કયમપિ કેનાપિ પ્રકારેણ ચ આહારો ન સમ્ભવતિ
 નો જાયતે । મધેષુ ભ્રમણ મયભ્રમણ, તત્સમ્યન્વીનિ યાનિ
 દુઃખાનિ તેષામાધાર એવિધ, આહાર ત્યજેતિ પૂર્વગત્ ॥૬૧॥

ગાથાર્થ - જે ચાર પ્રકારનો આહાર પૃથિવ્યાદિ ૩ પ્રકારના
 હવસમુદાયનો વિનાશ (વધ) કર્યા વિના, કરાવ્યા વિના કે
 અનુમોદા વિના ટોઈપણ પ્રકારે પ્રાપ્ત થતો નથી અને જે
 હવસમુદાય સખધી જે હવ તેના આધારભૂત છે-કારણભૂત છે
 તેવા આહારને હે હવ ! તુ તજ દે ૬૧

વત્તમિ જમિ જીવાણ, હોઝ કરયલગય સુરિંદત્તં ।
 સિદ્ધિસુહ પિઅ સુલહ, તચયસુ વડવિહાહારં ॥૬૨॥

‘વત્તમિ જમિ જીવાણ૦’ ત્યક્તે ભાવત પ્રચારયાતે યસ્મિ
 આહારે જીવાના પ્રાણિના માતિ વાયતે કરતલગત હસ્ત-
 મધ્યગત સુરેન્દ્રત્વ મુરાધિપતિત્વ સિદ્ધિસુખમપિ ચ ક્રમેણ
 મુક્તિસુખમપિ સુલભ મુપ્રાપ્ત ભવતિ, તમાહાર ત્યજેતિ પ્રાગિય ।
 દ્વારમ્ । ૧ ॥૬૨॥

ગાથાર્થ - જે ચાર પ્રકારના આહારનું ભાવપૂર્વક પ્રત્યાખ્યાન
 કર્યું છતે-તેનો ત્યાગ કર્યો છતે છતેને મુરાધિપતિપણ
 (દેવેન્દ્રપણ) અને સિદ્ધિનુપ પણ હસ્તમધ્યગત હાથમા
 આવેલાની જેવું સુલભ થાય છે તેને એટલે ચાર પ્રકારના
 આહારના ત્યાગને તુ કર-તેને તજ દે ૬૨

પશ્ચનમસ્કારસ્મરણદ્વારમાહ—

આ પ્રમાણે નવમુ અનશનદ્વાર કહ્યું હવે દ્વગમુ પશ્ચનમ-
સ્કારના સ્મરણરૂપ દ્વાર કહે છે—

નાણાવિહપાવપરાયણોવિ જ પાવિકુળ અવસાણે ।
જીવો લહઈ સુરત્ત, તં સરસુ મણે નમુસ્કાર ॥૬૩॥

‘નાણાવિહપાવપરાયણોવિ૦’ નાનાપ્રકારપાપતત્પરોડપિય
નમસ્કાર પ્રાપ્ય પાઠતોડુસ્મરણતથ્થ, અવસાને આયુષોડન્તે
મરણવેલાયામિત્યર્થઃ । જીવ* પ્રાણી લભતે પ્રાપ્નોતિ સુરત્વ
દેવત્વ, ત સ્મર ધ્યાયસ્થ મનસિ ચિત્તે ચિન્તય નમસ્કાર
મૂલમન્ત્રમ્ ॥૬૩॥

ગાથાર્થ* -જે નમસ્કારરૂપ મૂળ મન્ત્રને-તેના પાઠરૂપ અતુ
સ્મરણને આયુધ્યને છેડે બવાત સમયે પાર્શ્વને નાનાપ્રકારના
પાપમા તત્પર પ્રાણી પણ દેવપણાને પામે છે તે નમસ્કાર
મહામન્ત્રનું જુ મનમા ધ્યાન કર-ચિત્તવ ૬૩

જેણ સહાણ ગયાણ, પરમવે સમ્ભવન્તિ ભવિઆણ ।
મણવંડિઅસુલાહ. ત સરસુ મણં નમુસ્કાર ॥૬૪॥

‘જેણ સહાણ ગયાણ૦’ એન નમસ્કારેણ મર્યા મતા
સાહાય્યદાત્રા ગતાના પ્રાપ્તાના પરમવેડ્યજન્મનિ જીતાના
સમ્ભાન્તિ સપદ્યન્તે મવ્યાના મોવગમનપ્રોગ્યાના મનોવાડ્ઢિ-

તમૌરયાનિ ऐहिकानि पारत्रिकाणि वा त नमस्कार महा-
मन्त्र मनसि चित्ते स्मर ध्यायस्वेति ॥૬૪॥

આર્થ - મોક્ષમન યોગ્ય લબ્યપ્રાપ્તિઓને અતઃ સમયે
નમસ્કાર મંત્રના શ્રવણની મહાય મગવાથી પરલવમા અન્ય
જન્મમા મનોવાધિત મુખની આ લવસ જાધીને પરલવ સ્વળ ધી
મુખની પ્રાપ્તિ સ્વલવે છે તે નમસ્કાર મહામંત્રનું તુ મનમા
ધ્યાન કર ૬૪

सुलहाओ रमणीओ, सुलह रज्ज सुरत्तण सुलह ।
इत्तकुच्चिअ जो दुलहो, त सरसु मणे नमुक्कार ॥૬૫॥

‘સુલહાઓ રમણીઓં સુલમા સુપ્રાપા રમણ્યો મનોઽનુ-
રૂલા સ્ત્રિયો મુગ્યકામાન્નમૃતા, સુલભ રાજ્ય પ્રતિભર,
દ્રવત્યમપિ સુલભ નાલ્તપોઽન્નામનિર્નરાદિમિ, પરમેશ્વર એવ
ય શ્રીનમસ્કાર શ્રવણંતોઽપિ દુર્લભોદુપ્પ્રાપ ત નમસ્કાર
સ્મર ઇત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥૬૫॥

ગાથાર્થ - ભાગતપ (અજ્ઞાન કષ્ટરૂપ) અને અકામ નિષ્ક શ-
દિકવડે ઠામના મુખ્ય અગમ્યૂત રમણીઓની પ્રાપ્તિ મુલભ છે,
દરેક લવમા રાજ્યની પ્રાપ્તિ પણ મુલભ છે અને દેવત્વ પણ
મુલભ છે પરંતુ એક નમસ્કાર મહામંત્રનું શ્રવણ હર્લભ છે
તેથી તુ તે પદ્ય નમસ્કારરૂપ મહામંત્રનું સ્મરણ કર ૬૫

लद्धमि जमि जीवाण, जायए गोपय व भवजलही ।
सिवसुहसच्चकार, त सरसु मणे नमुक्कार ॥૬૬॥

‘લઢમિં લબ્ધે ગ્રાપ્તે શ્રવણતોઽપિ યસ્મિન્ નમસ્કારે
 જીવાના જન્તૂના જાયતે મયતિ ગોપ્પદમિવ અતીવ લઘુ-
 જલાશયમિવ મગ્ગજલધિઃ મસારસમુદ્રઃ મોક્ષસુખગ્રાપ્તે
 મત્યદ્ધારમિન્ સત્યદ્ધાર’, સચ્ચકાર, ઇતિ ત નમસ્કાર સ્મર
 મનમિ ચિન્તેત્યાદિ પૂર્ણત્ ॥૬૬॥

ગાથાર્થ - જે નમસ્કારમંત્ર પ્રાણીને શ્રવણવડે પણ પ્રાપ્ત
 થયે છતે આ સમારંભ મમુદ્ર જે પારાવાર છે તે ગોપ્પદ જેવો-
 અતીવ લઘુ જળાશય (ખાળોચીઆ) જેવો વાય છે અને મોક્ષ-
 સુખની પ્રાપ્તિમા જે મત્યદ્ધાર જેવો-કોલ આપવા જેવો તે
 તે નમસ્કારમંત્ર તુ છે એવું તુ મનમા સ્મરણ કર ૬૬

પચપરમિદ્વિસમરણપરાયણો પાવિઝ્ઞ પચત્ત ।
 પત્તો પચ્ચમકપ્પમિ, રાયસીહો સુરિંદત્ત ॥૬૭॥

‘પચપરમિદ્વિસમરણં પચપરમેષ્ઠિસ્મરણપરાયણ, શ્રીનમ-
 સ્કારમહામન્ત્રધ્યાને તત્પરસ્તદેરુમના. પ્રાપ્યામાત્ર પચ્ચન્નં
 મરણ, ગ્રાપ્ત પચ્ચમે સ્વર્ગે ત્તલોકનામકે મહાકુમારઃ
 સુરેન્દ્રત્ત મફલમિમાનાધિપતિત્ત ચતુર્દશમાગ્ગહુત્ત ॥૬૭॥

ગાથાર્થ - પચપરમેષ્ઠિના સ્મરણમા પચપરમેષ્ઠિ શ્રી નમ-
 સ્કાર મહામંત્રનું ધ્યાન કરનાર-તેમાએ-પર ૬૬૬ મહાકુમાર
 કુમાર પચ્ચત્તવને (મરણને) પામીને પચ્ચમે સ્વર્ગે મહાકુમાર
 ઇન્દ્રપણને તેમજ - રાપમના ગણ કરેશ્ચ વચેદ

શ્રી આરાધના સૂત્ર પદ્યના ઉપરથી બનાવેલું

શ્રી વિનયવિનયોપાધ્યાયવિરચિત

શ્રી પુન્યપ્રકાશનું સ્તવન

- દુહા -

અકલસિદ્ધિદાયક સદા,	ચોવીશે જિનરાય,	
સહસ્રુદ્ધ સામિની સરસની,	પ્રેમે પ્રણમુ પાય	૧
ત્રિભુવનપતિ ત્રિશલાતલો	ન દન શુભ ગભીર	
શાસન નાયક જગ જયો,	વર્ધમાન વડવીર	૨
એક દિન વીર જિજ્ઞાસને,	ચરણે કરી પ્રણામ,	
લવિકાં છવના હિત લાલી,	પૂછે ગીતમસ્વામ	૩
મુખિમાર્ગ આરાધીએ,	કહો કિલ પેરે અરિહ ત?	
મુખા સરસ તવ વચન રમ,	ભાષે શ્રી ભગવત	૪
અતિચાર આલોમ્ભિ,	મત ધરીએ શુદ્ધમાખ,	
છવ ખમાવો સચલ જે,	યોનિ ચોરાશી લાખ	૫
વિધિશુ વળી વોરુરાવીએ,	પાપસ્થાન અદાર,	
ચાર શરણ નિત્ય અનુસરો,	નિદો ઠરિતાચાર	૬
શુભ કરણી અનુમોદીએ,	ભાવ લલો મન આણુ,	
અણુસણુ અવસર આદરી,	નવપદ જયો મુખાણુ	૭

શુભ ગતિ આશાધનતણા, એ છે દશ અધિકાર,
ચિત્ત આણીને આદરે, જેમ પામો ભવ પાર ૮

ઢાળ ૧ લી

(એ ઠિંડી કી હા ગખી—એ દેશી)

જ્ઞાન દરિશણુ ચારિત્ર તપ વીરજ, એ પાચે આચાર, એહ
તણા ઈહ ભવ પરભવના, આલોઈએ અતિચાર રે પ્રાણી । જ્ઞાન
ભણે શુભ ખાણી, વીર વહે એમ વાણી રે પ્રાં ૧ એ આકણી
શુર ઓળવીએ નહિ શુર વિનયે, કાળે ધગી જહુમાન, સૂત્ર
અર્થ તદુભય કરી સૂધા, ભણીએ વહી ઉપધાન રે પ્રાં ૨
જ્ઞાનોપગરણ પાટી પોથી ઠવણી નોકરવાળી, તેહ તણી કીધી
આશાતના, જ્ઞાનભક્તિ ન મલાળી રે પ્રાં ૩ ઇત્યાદિક
વિપરીતપણાથી, જ્ઞાન વિરાધ્યુ જેહ, આભવ પરભવ વળી રે ભવો
ભવ, મિચ્છા દુછકડ તેહ રે પ્રાં ૪ સમકિત લ્યો શુદ્ધ જાણી,
વીર વટે એમ વાણી રે પ્રાં ૫ નિનવચને શ કા નવિ કીજે, નરિ
પરમત અભિલાખ, સાધુતણી નિદા પરિહરજો, ફળ સદેહ મ
રાખ રે પ્રાં ૬ મં ૫ મૂઢપણુ છડો પરથ સા શુભવતને
આદરીએ, સામીને ધરમે કરી ચિરતા, ભક્તિ પ્રભાવના ઠરીએ
રે પ્રાં ૭ મં ૬ સઘ ચૈત્ય પ્રમાદતણો જે, અવર્ણવાદ મન
લેખ્યો, દ્રવ્યદેવડો જે વિષુમાલ્યો, વિષુમતા ઉવેખ્યો રે પ્રાં
૮ મં ૭ ઇત્યાદિક વિપરીતપણાથી, સમકિત જડ્યુ જેહ, આભવ
મિરઠાં પ્રાં ૮ ચારિત્ર લ્યો ચિત્ત આણી પાચ સમિતિ તણુ
શુભિ વિરાધી, આઠે પ્રવચન માય, સાધુતણે ધરમે પરમાદે,
અશુદ્ધ વચન મન કાયરે પ્રાં ૯ આવડને ધરમે સામાયક

પોસહમા મન વાળી, જે જ્યેષ્ઠાપૂર્વક એ આઠે, પ્રવચન માધ
ન પાળી રે આંચાં ૧૦ ઇત્યાદિક વિપરીતપણાથી, ચારિત્ર
ડોળ્યું જેહ, આ લવન મિન્છાં આંચાં ૧૧ આરે ભેદે તપ
નવિ કીધો, છતે જોગે નિજ શકતે, મર્મે મન વચ કાયા વીરજ,
નવિ દોરવીયું ભગને રે આંચાં ૧૨ તપ વીરજ આચારે એટલી
પરે, વિવિધ વિરાધ્યા જેહ, આ લવન મિન્છાં આંચાં ૧૩ વળીય
વિશેષે ચારિત્રેશ અતિચાર આલોધ્યે, વીરજિનેશર વધણું
સુણીને, પાપ મેલ સવી ધોધ્યે ૨ આ ચાં ૧૪

હાળ ર છ

(પામી મુગ્ધા પસાય-એ રેશી)

પૃથ્વી પાણી તેહ, વાયુ વનસ્પતિ, એ પાને થાવર કદ્યા એ
૧ કરી કરમણ આરભ, ખેત્ર જ ખેડીયા, કુવા તળાવ ખાણવીયા
એ ૨ ઘર આરભ અનેક, ટાકા બોયરા, મેડી માળ બણાવીયા
એ ૩ લીપણુ ગુપણુ કાજ, એણીપરે પરપરે, પૃથ્વીકામ વિગાધીયા
એ ૪ ધોયણુ નાહણુ પાણી, ઝીલણુ અપકાય, છોતી ધોતી કરી
હુહંચા એ ૫ ભાડીગર કુભાર, હોહ સોવનગરા, ભાડણુ જ
લિહાળાગરા એ ૬ તાપલ શેકણુ કાજ, વન નિખારણુ, રગણુ
રાધણુ રસવતી એ ૭ એણી પરે કર્માધન, પરેપરે કેળવી, તેહ
વાયુ વિરાધિયા એ ૮ વાડી વનઆરામ, વાપીવનસ્પતિ, પાન
ફૂલ રળ ચૂટીયા એ ૯ પુષ્પ પાપડી શાક, શેકયા સૂકયા
દેવા છુવા આથીયા એ ૧૦ અળગીને એરહ, ઘાળી ઘાવીને,
ધણા તિવાદિક પીલીયા એ ૧૧ ઘાલી ફેલુમહે, પીલી શેરડી
કદમૂળ રળ વેચીયા એ ૧૨ એમ એકે દ્રીછવ, હણ્યા હણાવીયા

હણતા જે અનુમોદિયા એ ૧૩ આ ભવ પરભવ જેહ, વળીય
ભવોભવે, તે મુજ મિચ્છાદુકકડ એ ૧૪ કૃમી સરમીયા દ્રીડ,
ગાડર ગડોલા, જોળ પૂરા અલશીયા એ ૧૫ વાળા જળો
ચૂડેલ, વિચલિત રસતણા, વળી અથાણા અમુખના એ ૧૬
એમ એદ્રી ભવ, જે મે દુહબ્યા, તે મુજ મિચ્છાદુકકડ એ ૧૭
ઉધેહી જૂ લીખ, માકડ મકોડ, ચાચડ દ્રીડી કુચુઆ એ ૧૮
ગદ્દર્ધઆ ધીમેલ, કાનખચુડીયા ગી ગોડા ધનેડીયા એ ૧૯
એમ તેદ્રી ભવ, જે મે દુહબ્યા, તે મુજ મિચ્છાદુકકડ એ ૨૦
માખી મચ્છરડમ મમા પન ગીયા, કચારી કોલિયાવડા એ ૨૧
હી ડણ્ણિધુ તીડ, ભમરા ભમરીયો, કેતા બગ, ખડમાકડી એ ૨૨
એમ ચૈરિદ્રી ભવ, જે મે દુહબ્યા, તે મુજ મિચ્છાદુકકડ એ ૨૩
જળમા નાખી જળ રે, જળચર દુહબ્યા, વનમા મૃગ સતાપીયા
એ ૨૪ પીડયા પખી ભવ, પાડી પામમા, ચોપટ ઘાલ્યા
પાજરે એ ૧૨૫ એમ પચેદ્રી ભવ, જે મે દુહબ્યા, તે મુજ
મિચ્છાદુકકડ એ ૨૬

ઢાળ ૩ છ

(ગ્રામી વાણી જિનતણી—એ દેશી)

કોઇ લોભ ભય હામ્યથી છ, જોલ્યા વચન અસત્ય, દૂડ કરી
ધન પારકા છ, લીધા જેહ અદત રે, જિનજી મિચ્છાદુકકડ
આજ, તુમ સાખેમહારાજ રે જિનજી દેઈ સારુ કાજરે જિનજી
મિચ્છાદુકકડ આજ ૧ એ આકણી ફેવ મનુજ તિર્યચના છ,
મેથુન સેવ્યા જેહ વિષયારસલ પટપણે છ ઘણુ વિડબ્યો દેહ રે
જિનજી ૨ પરિઅદની મમતા કરી છ, ભવે ભવેમેલી આય જે
જીહાની તે તીહા રહી છ, કોઈ ન આપી સાચરે જિનજી ૩

રમણીલોચન જે કર્યા છ, ક્રીધા લક્ષ અલક્ષ, રસના રમણી
લાલચે છ, પાપ કર્યા પ્રત્યક્ષ રે જિનજી ૪ નત લેધ
વિસારીયા છ વળાં લાગ્યા પચ્ચખાણ, કપટ હેતુ ઝિરિયા કરી
છ, ક્રીધા આપ વખાણ રે જિનજી ૫ ત્રણ ઢાળ આઠે ડહે
છ આલોયા અતિચાર, શિવગતિ આરાધનતણે છ, એ
પહેલો અધિકાર રે જિનજી ૬

ઢાળ ૪ થી

(સાહેલડીની રેશ)

મન્ય મહાનત આદરો સાહેલડી રે અથવા ટયો મત ખાર તો
યથાશક્તિ મત આદરી સાહેલડી રે પાળો નિરતિચાર તો ૧
મત લીધા સભારીયે સાં હેડે ધરીયા વિચાર તો, શિવગતિ
આરાધનતણે સાં એ ખીલે અધિકાર તો ૨ જીવ સવે ખમાવી-
એ માં યોનિ ચોરણી લાખ તો, મન શુદ્ધે કરી ખામણા સાં
કૌશિ રાય ન રાખતો ૩ સર્વ મિત્ર કરી જિતવો સાં કોઈ ન
જાણો શત્રુ તો, રાગ દ્રેષ એમ પરિહરી સાં કીજે જન્મ
પવિત્ર તો ૪ સાર્થી સઘ ખમાવીએ સાં જે ઉપની અમીતિ
તો સજન કુટુંબ કરે ખામણા માં, એ જિનશાસન રીતિ
તો ૫ ખમીએ ને ખમાવીએ માં એહજ ધર્મનો સાર તો,
શિવગતિ આરાધનતણે સાં, એ કીજે અધિકાર તો ૬
મૃપાવાદ હિંમા ચોરી સાં ધનમૂરજાં મૈથુન તો, ક્રોધ આન
માયા તૃષ્ણા સાં પ્રેમ દ્રેષ મૈથુન તો ૭ નિદા કલહ ન
કીજીએ સાં દુઃખ ન કીજે આજ તો, રતિ અરતિ મિથ્યા
તણે માં, માયામોહ જનન તો ૮ ત્રિવિધ ત્રિવિધ
વોસિરાવીએ સાં પાપસ્થાન અઢાર તો, શિવગતિ
આરાધનતણે, સાં, એ ચોથો અધિકાર તો ૯

(દવે નિમુણે ધડા આવીયાએ—એ દેશી)

જનમ જરા મરણે ડરી એ, એ મ સાર અસાગ તો, કર્યા ડમ્
 સદુ અનુભવે એ, કોઈ ન ગળણહાગ તો ૧ શરણ એડ અરિ
 હંતનુ એ, શરણ સિદ્ધ ભગવત સો, શરણ ધર્મ શ્રી જૈનનો
 એ, સાધુ શગ્ગુ શુચિવત તો ૨ અવર મોહ સવિ પરિહરી એ,
 ચાર શરણ ચિત્ત ધાર તો, શિવગતિ આરાધનતણો એ એ પાપમો
 અધિકાર તો ૩ આ ભવ પરભવ જે કર્યા એ પાપ કમ ડેઈ
 લાખ તો, આત્મસાખે તે નિંદીએ એ, પડિકર્મીએ શુદ્ધ સાખ
 તો ૪ મિથ્યામતિ વર્તાવીયા એ, જે ભાખ્યા ઉત્સૂત્ર તો,
 કુમતિ કદામહને વશે એ જે ઉઘાખ્યા સૂત્ર તો ૫ ઘડયા
 ઘડાવ્યા જે ઘણા એ, ઘટી હળ હથિયાર તો, ભવ ભવ મેળી
 મૂકિયા એ, કરતા છવ સહાર તો ૬ પાપ ડરીને પોખીયા એ,
 જનમ જનમ પગિવાર તો, જનમાતર પહોત્યા પછીએ, કોઈએ
 ન કીધી સારતો ૭ આ ભવ પરભવ જે ડર્યા એ એમ
 અવિકરણ અનેક તો, ત્રિવિધે ત્રિવિધે વોસરાવીએ એ આણી
 હૃદય વિવેક તો ૮ હુધૃતનિદા એમ કરી એ પાપ કરો
 પરિહાર તો, શિવગતિ આરાધનતણો એ, એ છટ્ટો અધિગાર
 તો ૯

લાળ ૬ હી

(આદિ તુ જેઈ ને આપણી—એ દેશી)

ધનધન તે દિન માહગે, છડા કીધો ધર્મ, દાન ચિયળ તપ
 આદરી દાળ્યા હુઝર્મ ધન ૧ ચેતુન્નદિક્કીર્તીર્થની, જે કીધી

ભાત્ર, યુગતે જિનવર પૂજ્યા વળી પોજ્યા પાત્ર ધન૦ ૨
 પુસ્તક જ્ઞાન લખાવીયા, જિનવર જિનચૈત્ય, સઘ ચતુર્વિધ
 સાવધ્યા એ જ્ઞાતે જેત્ર ધન ૩ પઠિકકમણા મુપરે ક્ય
 અનુક્ર પા દાન, સાધુ સૂરિ ઉવજ્જાચને, દીધા બદુમાન ધન ૪
 ધર્મકાજ અનુમોદીએ, એમ વારોવાર, શિવગતિ આરાધનતથે
 સાતમે અધિકાર ધન૦ ૫ જાવ બલો મન આણીએ, જિન
 આણી ઠામ, સમતા જાણે જાણીએ એ આતમરામ ધન૦ ૬
 મુખ દુ ખ ડારણુ જીવને, કોઈ અવર ન હોય, કર્મ આપે ન
 આચર્યા, ભોગવીએ સોય, ધન૦ ૭ સમતા વિષ્ણુ જે અનુસરે
 પ્રાણી પુન્યના કામ, છાર ઉપર તે લીપણું, જાખર વિદ્યામ
 ધન૦ ૮ જાવ ભલી પરે જાણીએ, એ ધર્મનો સાર, શિવગતિ
 આરાધનતથે, આઠમે અધિકાર ધન૦ ૯

દાળ ૭ મી

('વનગિ' ઉપર એ દેખી)

હવે અવસર જાણી, કરીએ ન લેખણુ માર, અણુસણુ આઠરીએ
 પવખી નારે આહાર, લુણા ચાવે મૂડી, ઝાડી મમતા અગ
 એ આતમ જેવે, સમતા જ્ઞાન તરંગ ૧ ગતિ નારે દીધા
 આહાર અન ત નિયક, પણુ તૃપ્તિ ન પામ્યો, જીવ લાલચીએ
 રક, દુલહો એ વળી વળી, અણુસણુનો પરિણામ, એહર્ષ
 પાગીલે, શિવપદ મુરપદ ઠામ ૨ ધન ધના શાલિભદ્ર, ખ ધે
 મેઘકુમાર, અણુસણુ આરાવી, પામ્યા ભરનો પાર, શિવમદિ
 ભાથે, કરી એક અવતાર, આરાધનકેરો, એ નવમે અધિકાર
 ૩ દશમે અધિકાર, મહામત્ર નવકાર મનથી નવિ મૂડે

શિવમુખ ક્ષણ સહકાર, એ જપતા બાથે, દુર્ગતિ દોષવિકાર,
 મુપરે એ મમરો, ચૈદ પૂરવનો માર ૪ જનમાતર જાતા, જે
 પામે નવકાર, તો પાતિક ગાળી, પામે મુરખવતાર, એ નવપદ
 મરિજો, મત્ર ન કોઈ સાર, ઇહ ભવ ને પરભવે, મુખમ પત્તિ
 દાતા ૫ તુઓ ભીલ ભીલડી, રાજ રાણી યાય, નવપદ
 મહિમાથી, રાજમિહ મહાગય, રાણી રત્નવતી ભેદુ, પામ્યા
 છે મુરભોગ, એક ભવ પછી લેશે, શિવવવ સભોગ ૬
 શ્રીમતીને એ વળી, મત્ર ક્ષયો તતગાળ, કૃપીધર શ્રીટીને,
 પ્રગટ થઈ ફૂલમાળ, શિવકુમરે જોગી, મોવનપુડો કીધ, એમ
 એણે મત્રે, કાજ ઘણાના મિદ્ધ છ એ દશ અપિગટે, વીગ
 જિનેશ્વ ભાખ્યો, આગધનડેગે, નિધિ જેણે ચિત્તમા રાખ્યો,
 તેણે પાપ પખાળી, ભવભય દરે નાખ્યો, નિનવિનય કગતા,
 મુપતિ મમતરમ આખ્યો ૮

દાળ ૮ મી

(નમે ભવિ ભાવય એ - એ ગેા)

મિદ્ધારવ ગય કુગતિલો એ, ત્રિશલા માત્ર મદકાર તો,
 મવનીતણે તમે અનન્યા એ, કગ્યા અમ ઉપકાર જયો નિન
 વીરણ એ ૧ મે અપરાધ ધ્યા પ્રણાએ, ઠહેતા ન લાઈ પાર તો,
 તુમ ચગણે અગ્યા લણીએ, જે તાર તો તાર જયો ૨ આય
 ટીને આનીયો એ, તુમ ચગણે મહાગજ તો, આવ્યાને ઉવેખશે
 એ, તો કેમ રહેશે લાજ? જયો ૩ કગમ અવુજણ આકરા એ,
 જનમ મગણ જ લગ તો, હુ છુ એહથી ઉભગ્યો એ, ઠોડવ દેવ
 દયાળ જયો ૪ મનોગથ મજ નાગ્યા એ. નાશ ૮ ૫

[૧૨૨]

કદોળતો, તુકંચો જિન ચોવીશમો એ, પગટયા પુન્ય કદોલ
જયો ૦ ૫ ભવભવ વિનય તુમારડો એ, ભાવભક્તિ તુમ પાય
તો, દેવ દયા કરી દીછએ એ, બોધિણીજ મુપસાય જયો ૦ ૬

કળશ

ઇહ તરણુતારણુ સુગતિકારણુ, હુ ખનિવારણુ જગ જયો,
શ્રીવીર જિનવર ચરણુ શુણુતા, અધિક મન ઉલ્લટ થયો ૧
શ્રીવિજયદેવસૂરીઠ પટધર, તીરથ જગમ ઇણે જગે,
તપગણપતિ શ્રીવિજયપ્રભસૂરિ, સૂરિતેજે જગમગે ૨
શ્રી હીરવિજયસૂરિ શિષ્ય વાચક, કીર્તિવિજય નુરશુર સમો,
તસ શિષ્ય વાચક વિનયવિજયે, શુભો જિન ચોવીશમો ૩
સય સત્તર સવત ઓગણુત્રીશે, રહી રાદેર ચોમાસ એ,
વિજયદશમી વિજયકારણુ, કિયો શુભ અભ્યાસ એ, ૪
નર ભવ આરાધન શિદ્ધિમાધન, સુકૃત લીલવિલાસ એ,
નિર્જરા હેતે સ્તવન રચિયુ, નામે પુન્યપ્રનાશ એ ૫

ઈતિ પુન્યપ્રકાશાનુ સ્તવન

॥ प्रमादपरिहारकुलकम् ॥

दुक्खे सुखे सया मोहे अमोहे जिणसासण ।
 तेसिं कयपणामोऽह सवेह अप्पणो करे ॥ १ ॥
 दमहि चुल्लगाइहिं दिट्ठतेहिं कयाइओ ।
 मसरता भवे सत्ता पावति मणुयत्तण ॥ २ ॥
 नरत्ते आगिय सित्त सित्तेवि विउल कुल ।
 कुलेवि उत्तमा जाई जार्दण रूपमपया ॥ ३ ॥
 रूपेवि हु अरोगत्त अरोगे चिरजीविय ।
 हियाहिय चरित्ताण जीविए खलु दुल्लह ॥ ४ ॥
 सद्धम्ममण तमि सण्णे धारण तहा ।
 धारणे मदहाण च सदहाणे नि सजमे ॥ ५ ॥
 एउ रे जीउ दुल्लभ वारसगाण सपय ।
 सपय पाविउण्णेह पमाओ नेउ जुज्जए ॥ ६ ॥
 पमाओ न जिणिंदेहिं अट्ठहा परिवज्जिओ ।
 अन्नाण मसओ चेउ मिच्छानाण तहेव य ॥ ७ ॥

रागदोसो महम्मसो धम्ममि य अणायरो ।

लोगाण दुप्पणिहाण अहहा वञ्जियच्चओ ॥ ८ ॥

घर महाविस भुत्त वर अग्गीपवेत्तण ।

वर सत्तुहि सवामो वर मप्पेहि कालिय ॥ ९ ॥

मा धम्ममि पमाओ ज एगमच्छु य विसाइणा

पमाएण अणत्ताणि जम्माणि सरणाणि य ॥ १० ॥

चउत्तसपुब्बी आहारगा य मणत्ताणरीयरगाणि ।

हुति पमायपरवमा तयणतरमेव चउगइया ॥ ११ ॥

सग्गापवग्गमग्गमि लग्ग वि जिणसात्तणे ।

पडिया हा पमाएण ससारे मेणियाइया ॥ १२ ॥

सोढाड तिकस (व्य) दुक्खाड सारीरमाणत्ताणि य ।

रे जीन नरण घोरे पमाएण अणत्तसो ॥ १३ ॥

दुक्खाणणेगलक्खाड दुक्खतन्हाइयाणि य ।

पत्ताणि तिरियत्तेणि पमाएण अणत्तसो ॥ १४ ॥

रोगसोगविओगाट्टे रे जीन मणुयत्तणे ।

अणुभूय महादुक्ख पमाएण अणत्तसो ॥ १५ ॥

कमायविमयाट्टिया मयाइणि मुरत्तणे ।

पत्ते पत्ताइ दुक्खाट्ट पमाएण अणत्तसो ॥ १६ ॥

ज ससारे महादुक्ख जं शुक्खे सुक्खमक्खय ।
पावति पाणिणो तत्थ पमाया अप्पमायओ ॥ १७ ॥
पत्तेवि सुद्धसम्मत्ते सत्ता सुत्तनिवत्तया ।
उयउत्ता ज न मग्गमि हा पमाओ दुरतओ ॥ १८ ॥
नाण पठति पाठिति नाणासत्थविसारया ।
भुल्लति ते पुणो मग्ग हा पमाओ दुरतओ ॥ १९ ॥
अन्नेसि दिति संवेह निस्सदेह दयालुया ।
सय मोहहया तहवि पमाएण अणतसो ॥ २० ॥
पचसयाण मज्झमि खदगायरिओ तहा ।
कट्ठ विगहओ जाओ पमाएण अणतसो ॥ २१ ॥
तयावत्थ हओ खड्डे देवेण पडिनेहिओ ।
अज्जसाढमुणी कट्ठ पमाएण अणतसो ॥ २२ ॥
द्धरिणि महुरामगू सुत्तअत्थघरा थिर ।
नगरनिद्धमणे जप्पसो पमाएण अणतसो ॥ २३ ॥
ज हरिमनिसाएहि चित्त चित्तिज्जए फुड ।
महामुणीण समारे पमाएण अणतसो ॥ २४ ॥
अप्पायत्त कग मत चित्त चाग्गिमग्गय ।
परायत्त पुणो हाड पमाएण अणतसो ॥ २५ ॥

[१२६]

एयावत्थ तुम जाओ सच्चसुत्तो गुणायरो ।

सपयपि न उज्जुत्तो पमाएण अणतसो ॥ २६ ॥

हा हा तुम कह होसि पमायकुलमदिर ।

जीवे सुक्खे सयासुक्खे किं न उज्जमसी लहु ॥ २७ ॥

पार करेसि किच्छेण धम्म सुखेहि नो पुणो ।

पमाएण अणतेण कह होसि न याणिमो ॥ २८ ॥

जहा पयडुति अणज्जकज्जे, तहा विनिच्छ मणसावि नूण ॥

तहा राणेग णई धम्मकज्जे, ता दुविरुओ होइ न काट लेए ॥ २९ ॥

जेण सुलद्धेण दुहादूर, वयति आयति सुहाई नूण ॥

रे जीर एयमि गुणालयमि, जिणिंदधम्ममि कह पमाओ ॥ ३० ॥

हाहा महापमायस्म सच्चमेय वियमिय ।

न सुणति न पिच्छति कन्नदिहीजुयावि ज ॥ ३१ ॥

सेणावइ मोहनिगस्स एसो । सुहाणुह विग्घकरो दुरप्पा ॥

महारिऊ सन्नजियाण एसो । अहो हु कट्ठति महापमाओ ॥ ३२ ॥

एव वियाणिऊण मुच पमाय सयावि रे जीव ।

पाविहिसि जेण सम्म जिणपयसेगफल रम्म ॥ ३३ ॥

इति प्रमादपरिहारकुल्ल सपूर्ण

પ્રમાદપરિહારકુલક

ભાષાતર

હુ ખમા ને મુખમા, મોહમા ને અમોહમા જેણે જિનશાસનને
સ્વીકાર્યું છે તેમને કયો છે પ્રણામ જેણે એવો હું સબોધને
(સમ્યક્ પ્રકારના બોધને) પોતાનો કરુ છું (સ્વીકારું છું) ૧

સ સારમા પરિબ્રમણુ કળ્તા જીવો દશ દ્રષ્ટાતવડે દુર્લભ
મનુષ્યપણાને કદાજિત (ભાગ્યયોગે) પામે છે ૨

મનુષ્યપણુ પામેજો પણુ આર્યક્ષેત્ર પામવુ દુર્લભ છે, આર્ય
ક્ષેત્ર પામે છતે પણુ વિપુલ વિન્તીણું શ્રેષ્ઠ કુળ પામવુ દુર્લભ છે,
ઉત્તમ કુળ પામે છને પણુ ઉત્તમ જાતિ પામવી દુર્લભ છે ઉત્તમ
જાતિ પામે છતે પણુ રૂપસપત્તિ પાવ્ય ઈન્દ્રિય પૂરી પામવી
દુર્લભ છે, રૂપમ પત્તિ પામે છતે આરોગ્યની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે,
આરોગ્ય પ્રાપ્ત થયા છતા ચીરજીવિત-દીર્ઘ આયુ પામવુ દુર્લભ
છે દીર્ઘ જીવિત પામે છતે પણુ ચારિત્રથી થતા હિતાહિનને
જાણવુ દુર્લભ છે ૩-૪

તે સઘળું પ્રાપ્ત થયે છતે પણુ ધર્મનું શ્રવણ સાબળવુ
દુર્લભ છે, ધર્મશ્રવણ કર્યા છતા તેને ધારી રાખવુ દુર્લભ છે
અને ધારી રાખ્યા છતા તેનું સદ્દહવુ દુર્લભ છે સદ્દહણું
(શ્રદ્ધા) છતા પણુ અયમની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે

એ પ્રમાણે રે જીવ! ઉપર જણાવેલા મનુષ્યજન્માદિ બાર અગની (પ્રકાગની) સપદા પામવી ફલજિ છે તે પામ્યા છતા પ્રમાદ કરવો તે યોગ્ય નથી ૬

જિનેશ્વરે આઠ પ્રકારનો પ્રમાદ વર્જવાનો કહ્યો છે તે આઠ પ્રકાર આ પ્રમાણે-૧ અજ્ઞાન, ૨ સચય ૩ મિથ્યાનાન, ૪ રાગ ૫ દેષ, ૬ મતિભ્રમ, ૭ ધર્મમા અનાદર અને ૮ યોગતુ દુષ્પ્રશિધાન આ આઠ પ્રકાર વર્જવા ૭-૮

મહાવિષ્ણુ આવું સાહે, અગ્નિમા પ્રવેશ કરવો સારો, શનુની સગાતે વસવું આહે અને સર્પદંશથી કાગધર્મ પામવો સારો, પરંતુ ધર્મમા પ્રમાદ કરવો સારો નહીં, કારણ કે નિરાદિના પ્રયોગથી તો એક વાર મૃત્યુ પ્રાપ્ત થાય છે, પરંતુ પ્રમાદવડે તો અનંતા જન્મમરણ કરના પડે છે ૬-૧૦

ચૌદ પૂવી, આહારક શરીરની લમ્બિવાગા, મન પય વજાની અને વીનરાગ (અગ્યારમે સુલુસ્થાને પડોચેવા) તે પછી પ્રમાદના પરનશપણાથી તદ્દન તર વારે ગતિમા મમન કર છે ૧૧

જૈનશાસનમા સ્વર્ગાપનર્ગના માર્ગે લાગેલા જતા પ્રમાદવડે શ્રેણિકાદિક સંસારમા પ્રતિષ્ઠાત પામેલા હે તે ખેદની વાત છે ૧૨

રે જીવ! તે શારીરિક ને માનસિક તીક્ષ્ણ ૮ ખો પ્રમાદવડે અનંતી વાર ઘોર નરકમા ગ્રસ્તા છે ૧૩

તે તિય વપણામા પણ તુધા-તુદાદિ અનેક લક્ષ હો ખો અનંતી વાર પ્રમાદવડે પ્રાપ્ત કર્યા છે ૧૪

અરે જીવ! મનુષ્યપણામા પણ ગેમ-શોક-વિયોગાદિ મહા દુખો પ્રમાદવડે અનંતી વાર તે અનુભવ્યા છે ૧૫

દેવપણામાં પણ કષાયથી, વિવયથી અને લયાદિક પ્રાપ્ત વચે છતે પ્રમાદવડે તુ અનતીવાગ દુ ખોને પામ્યો છે ૧૬

અસારમાં જે મહાદુષ્ણ અને મોક્ષમાં જે અલ્પય મુખ પ્રાણી પામે છે તે પ્રમાદથી ને અપ્રમાદથી જ પામે છે અર્થાત્ પ્રમાદથી દુષ્ણ પામે છે અને અપ્રમાદથી મુખ પામે છે ૧૭

શુદ્ધ સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત થયા છતાં શ્રુતના નિર્વર્તક-પ્રવર્તક એવા જીવો પણ જે માર્ગમાં ઉપયુક્ત રહેતા નથી તે હા ઇતિ ખેદે ! દુરત એવા પ્રમાદનુ જ કળ છે (તેથી તેવા દુરત પ્રમાદને ધિક્કાર હો !) ૧૮

નાના પ્રકારના શાસ્ત્રના વિશારદ પડિતો અન્યને લગાવે છે ને પોતે ભણે છે, જતા તે પણ માર્ગને ભૂલી જાય છે તે દુરત એવા પ્રમાદનુ જ કળ છે ૧૯

દયાળુ એના મનુષ્યો અન્યને નિમદેહ એના સંબોધને (ઉપદેશને) આપે છે, છતાં પોતે અનતી વાર પ્રમાદવડે હણાય છે (તેથી તેવા પ્રમાદને ધિક્કાર હો !) ૨૦

પાન્યશે જિયોમાં (તે સઘળા આરાધક થયા છતાં) ખધક આગાર્ય કેમ વિરાધક થયા ? (તેનું કારણ ક્રોધરૂપ પ્રમાદ જ છે) એવી રીતે પ્રમાદવડે જીવ અનતી વાર વિરાધક થયેલ છે ૨૧

તેથી અવસ્થાવાળા-પૃથ્વી-નિર્ધવા વિગેરે નામવાળા લુલ્લકોને (બાળકોને) હણનારા અષાઢામુનિ આર્યને દેવે પ્રતિબોધ

પ્રમાડયો હા ઈતિ ખેદે ! કષ્ટકારી હક્રીકત છે કે પ્રમાદવડે
આ જીવ અનતી વાર હજીયો છે ૨૨

મથુરાવાસી મ ગુ નામના આચાર્ય સૂન અર્ધને ધારણ
કરનારા અને સ્થિર ચિત્તવાળા છતાં નગરની ખાળમા યક્ષ
થયા પ્રમાદવડે કરીને આમ અનતી વાર ખને છે ૨૩

હર્ષ અને વિષાદવડે મુનિઓ જે સ્ફુટપણે વિચિત્ર ચિંતવન
કરે છે તે તેમને સસારમા જમાડે છે આ પ્રમાણે પ્રમાદ
અનતી વાર કરે છે ૨૪

ચિત્તને ચારિત્રમગત બનાવી આત્માચર (આત્માધીન)
કર્તા છતાં તે પાછુ પરાચર (પરાધીન) થાય છે તે પ્રમાદનુજ
ફળ છે આ પ્રમાણે પ્રમાદે અનતી વાર કરેલ છે ૨૫

એવી અવસ્થાવાળો તુ સર્વસૂત્રનો પારખામી અને શુભાકાર
(શુભવાન) થયા છતાં સામ્રેતકાળમા-અત્યારે તુ તેમા (સંયમમા)
ઉલ્લુક્ત થતો નથી તે પ્રમાદનુજ ફળ છે પ્રમાદે તેવું અનતી
વાર વધુ છે ૨૬

હા હા ઈતિ ખેદે ! પ્રમાદના કુળમંદિર (સ્થાન) એવા
તારુ શુ થયે ? તુ સદા મુખવાળા મોક્ષમા કેમ ગીધ-ઉદમવાળો
થતો નથી ? ૨૭

તુ ઠટ સહીને પણ પાપ કરે છે અને મુખીપણામા પણ
ધમ્ કરે નથી, તેથી અનતા પ્રમાદવડે કરીને હે જીવ !
તારુ શુ થયે તે હું જાણુનો નથી (કહી શકુનો નથી) ૨૮

જેવી રીતે જીવો (જનાય) પાપકાર્યમાં પ્રવૃત્તિ કરે છે તેવી રીતે નિષ્ક્રમે મનવડે પણ શુભ કાર્યમાં પ્રવૃત્તિ કરતા નથી તે એક ક્ષણ માત્ર પણ જો ધર્મકાર્યમાં તેવી પ્રવૃત્તિ કરે તો આહોકમા કેઈ પણ જીવ હુ ખી ન થાય ૨૬.

જો પ્રાપ્ત થયે હતે હુ ખો દૂર જાય છે અને સુખો નજીક આવે છે, રે જીવ ! એવા શુભાલય (શુભનાસ્થાન૩૫) જિને દ્વ-ધર્મને વિષે શા માટે પ્રમાદ કરે છે ? ૩૦

હા હા ઇતિ જોડે ! મહાપ્રમાદનુ આ સર્વ વિબુદ્ધિત છે કે જેથી કાનને નેત્ર છતાં પણ આ જીવ સાક્ષાત્તો નથી અને જોતો પણ નથી ૩૧

એ મહાપ્રમાદ મોહરાજનો સેનાની છે, સુખીજનોને ધર્મમાં વિઘ્ન કરનારો દુરાત્મા છે સર્વ જીવોનો એ મહા મોટો શિવ (શત્રુ) છે અહો, એ મહાવેપકારી હકીકત છે ૩૨

આ પ્રમાણે જાણીને રે જીવ ! તુ નિરતરને માટે પ્રમાદને તજ દે-મૂઠી દે કે જેથી મમ્યજ્ઞ જિનચરણની મેવાનુ મમ્ય એવુ ક્ષણ પામે (પ્રાપ્ત કરે) ૩૩

ઇતિ પ્રમાદપરિહારકુલક સાથં

મ પૂર્ણ.

(મી ઉત્તરાધ્યયનના દશમા અધ્યયન ઉપરથી)

પ્રમાદ ન કરવા વિષે મનઝાય

સમવસરણુ સિદ્ધામને છ, વીરછ કરે રે વખાણુ,
દશમે ઉત્તરાધ્યયનમે છ, દીયે ઉપદેશ મુળણુ

મમયમેજ ગોયમ । મ કર પ્રમાદ

૧

વીર નિષેશર શિખવે છ, પરિહર મદ વિખવાદ

સં

એ આકર્ણ

નિમ તમે પડુરખ પાડો છ, પડતા ન લાગે વાર,

નિમ એ માણસ છવડો છ, ધિર ન રહે સસાર

સં ૨

અલઅણી જળ ઓઝનો ન છ, ખિણુ એક રહે જળખિદ,

તિમ એ ચચળ છવડો છ, ન રહે ધર્મ નરીદ

સં ૩

સૂક્ષ્મ નિગોદ લમી કરી છ, શશિ વડયો વ્યવહાર,

લાખ ચોરાની છવાયો નિમા છ, લાવો નરભવ સાર

મં ૪

ગરીર જરાએ જાજરો છ, ગિર પગ પળિયા । રે કેશ,

ધ્રિય-બળ હીણા પડ્યા છ, પગ પગ પેએ ઠલેશ

સં ૫

ભવસાયર તરવા લણી છ, ચારિત્ર મવકેણુ પૂર,

તપ જપ સજમ આકરા છ, મોક્ષ નગર છે દૂર

સં ૬

ધર્મ નિમુણી પ્રભુ દેશના છ, ગણધર વયા સાવધાન

પાપ પડગ પાલા પડ્યા છ, પામ્યા કેવળજ્ઞાન

સં ૭

ગૌતમના શુણુ ગાવતા છ, ઘર સપત્તિની દોડ,

વાચક ઓઝરણુ ધર્મ વદે છ, પ્રણમુ એ કર જોડ

સં ૮

* સમયમાત્ર X ખીણુ ચલ મણેણુ + ઝાકળનો । ધોગા - વહાણુ

ભાગ ત્રીજો.

વ્રતોને ધારણ કરવા

પન્નવણાસૂત્રમા રથામાચાર્ય મહારાજે તીર્થં ઇ મહારાજની વાણીનો પ્રકાશ કરતા જણાવ્યું છે જે આ જીવે આદારિક શરીર અનતા કર્યા પરંતુ સમ્યક દર્શન પૂર્વક વ્રત ઉચ્ચારણ વિના ઘર્યની સિદ્ધિ થઈ નહિ ખાલી આ ગરીરથી હનીયાની મનુરીમાજ કાળ ગુમાવ્યો જેથી હવે આ અવગરે જીવિતપૂર્વક મુનિરાજના પાત્ર મહાનતને પ્રહણ કરવાની તીવ્ર ભાવના રાખવી અથવા શ્રાવકપણાના સમ્યકત્વ પૂર્વક ખાર વ્રતો પ્રહણ કરવા પ્રથમ પ્રહણ ક્યા હોય તો તેને સ ભાગવા વીતરાગના શાસનમા વિરતિ એ મુખ્ય ધર્મ છે જેટલા જેટલા અશે એ ધર્મને ભાવ પૂર્વક પ્રહણ કરાય તેટલા તેટલા અશે જીવ પાપ કર્મથી રહિત વાય છે અનત કાળના પાપોને ભરમ ઠગી આત્મોન્નતિના શીખર ઉપર આત્મા બઢે છે

સાધુઓએ આ સમયે પાત્ર મહાનતો ફરીથી ઉચ્ચારવા પુર્વાદીક અગર મુવિહિત મુનિવગ્નો સ યોગ મેળવી તેમની પાસે ઉચ્ચરવા કારણ જે આ કાળનુ ન જમ સાતિચારી હોવાથી જીવનમા પાળેલ મહાવ્રતોમા કેટલાયે અતિચાગ લાગેલા હોય જેથી છેવટની ઘડીયે પણ નિરતિચાર ચારિત્રની ભાવના આવે તે સમયે થોડો સમય પણ શુદ્ધ ચારિત્ર પળાઈ બચતો મહા દયાળુકારી થઈ જાય એ કારણથી મહાનતો ફરીથી ઉચ્ચરવે એલ આત્માને જરાપણ કડીન

જેથી આત્મા તે વખત ઘણી આરાધના કરી અત્મકેશ્યાણુ
 કરી જાય છે સવનો દેરા સદગ ધાય છે ચોલજી જવમા મુકિત
 મેળવી શકે છે હવે આવકના માટે એ વિધિ છે કે આખી
 જીવગી ચારિત્ર લેવાની લાવના હોવા છતા મોહદશાથી અથવા
 અશક્તિ આદિ અનેક કાગળોથી લઈ શકાય ન હોય તો અત
 સમયે ચારિત્રની શુદ્ધ લાવનાપૂર્વક માગાત્રિક એટલે અમુક
 ટાઈમ (અલ્પસંખ્ય કરે) હિતવિતકે આરાધના કરાવનારે જ્ઞાનના
 સંયોગો ભેઈ તેના હૃદયમા પ્રતો તવા નિયમોનો મહિમા
 બરાબર ઉતારીને તેને પ્રતો પ્રત્યે ખૂબ પ્રેમ ઉત્પન્ન કરે અને
 તેજ વખત પ્રતોના પરિણામ આવે-ટકે-વધે અને અતસુધી
 અન્ય વિચાર ન આવે એ માટે પૂર્વના અને હાલ ॥ અનેક
 નતધારી આત્માઓના જીવન સંબંધી ત્યાગ સંબંધી વાતો
 કરવી જેથી ઉચ્ચ આલબનો લઈને તે આત્મા ઘણી નિર્જરા
 કરી શકે છે ટકાય વધુ ન જની શકે તો અમુક મુઠતને માટે
 આજ જાદિક ત્યાગ પ્રદાયર્થ પાલન રાત્રી લૌજન અલક્ષ ત્યાગ
 આદિ અનેક નાના મોટા પ્રતો લેવરાવવા જેથી આરાધના
 કરનારને મહાન લાભ પ્રાપ્ત થાય

સર્વ જીવોને ખમાવવા

સ સારમા રહેલા તમામ જીવોને હું ખમાવુ છું આરે ગતિ
 ચોવીસ દડક તવા ચોવીસ લાખ જીવાયેલીમા જટકતા જન્મ
 મરણ કરતા મારા જીવે કેટલાયને ઉપદ્રવ કર્યા હશે, રજડયા
 હશે પીડા આપનામા બાકી રાખી નહી હોય તિર્યક ગતિમા
 ખલધ વિગેરે જનીને નબળાને હેરાન કરવામા ચોતાના સર્વ

બળનો ઉપયોગ કર્યો હશે તે સર્વ જીવોને હું મન, વચન, કાયાથી ખમાવું છું, સર્વ જીવો મને પણ સમાપના આપો મારો કોઈ શત્રુ નથી સર્વે મારા મિત્રો છે, દુનિયાદારીના વ્યાપાર સ્વબધી વ્યવહાર સજ ળી, જ્ઞાતિ સજ ળી, કુટુંબ સજ ળી કામઝાજ કરતા મારી ઉદ્ધતાઈના ઢારણે મેં કોઈને શત્રુ બનાવ્યા હોય તે બધાને હું મારા મિત્ર માનું છું સરજ જાને સહુની સાથેના વૈર વિરોધને ખમાવું છું, સર્વ જીવોનું કલ્યાણ થાઓ, સર્વે હું બધી મુક્તિ વધ મુખી બનેા સાચા મુખના માર્ગને જાઓ, કારમા સસાર પ્રત્યે ઔદામીન્ય વૃત્તિ વાળા થાઓ, અત્યંત ધર્મરસીક બનીને સંપૂર્ણ મુખી બનેા શ્રીદ શાસ્ત્રોકમા કોઈ જીવ હું ખી ન રહો, જે જીવો પોતાની બુદ્ધિના દ્રેશ્કારથી મારા પ્રત્યેના શેષ રાખતા હોય તેમના પ્રત્યે હું તો ઉપશમ જાવનેજ શણુ હું, હુક જીવનમા વૈર બાધીને જવાતરમા વૈર પરપરા વધારવી એ કોઈપણ જીવને માટે હિતકારી નથી તો પછી પરમાત્માનું શાસન પામનારને તો અતરમા કટો રાખવો શોભે નહી, પગલે પગલે નમ્રતા વડે મારા આત્માને મન વચન કાયાયે કરી ઉજ્જવળ બનાવું છું

પાપસ્થાનકોને વોસરાવવા

પ્રાણુતિપાતથી લઈ અહાન્મુ મિથ્યાત્વગદ્ય એ અઢારે અગિય તના શાસનમા પાપસ્થાનકોને કહેવામા આવે છે એ અઢાર પાપસ્થાનકોને આ જીવમા કે પરજીવમા પુદ્ગલનાવશે મેં અગત્ય હોય તેને વોસરાવું છું મોક્ષ-માર્ગને અટકાવનાર નરક તિર્યચાદિ દુર્ગતિના કરણો એ

પાપ કાર્યોને કર્યા હોય, કરાવ્યા હોય, કરનારને પ્રેરણા કરી હોય,
કરનારે સારા માન્યા હોય તે તમામને નિર્મળ મનથી વોસરાવુ
છુ આવા દુર્ગતિના કારણભૂત પાપસ્થાનકોના દુઃખમાં હવે ન
ફસાઈ એવી મારી હમેશને માટે માગણી છે પૂર્વે કરાયેલ
તે મહાદોષોને ત્રિવિધે ત્રિવિધે નિહુ છુ વોમરાવુ છુ

ચાર ચરણા અગી કરવા

આરાધના કરનારે અરિહંત, મિશ્ર, સાધુ, કેવળી પ્રરૂ-
પિત ધર્મ આવાગુ શરણ અગીકાર કરવુ આ જગતમાં
બ્રમણ કરતા જીવોને કોઈપણ શરણ છેજ નહી કોઈ દુ ખથી
છોડાવનાર નવી સાચુ શરણ જો હોય તો આ ચારનુ જ
જે એમ ધારી આરે શરણને દુઃખમાં સ્થાપિત કરવા

કુકૃત્યોની નિંદા

સત્તારમાં અનેક ગતિયોમાં જાતકતા મારા જીવે આ
જીવમાં જે પરજીવમાં મિથ્યાત્વમાં મસ્ત બનીને કુદેવ, કુગુરુ
કુધર્મને માન્યા પૂજના હોય મિથ્યા માર્ગનો પ્રચાર જાણતા
અજાણતા ઈર્ષ્યો હોય, બીજાઓના પાપ કાર્યોના કામોમાં
નિમિત્ત બન્યો દોષ તે મારા પાપોની આત્મ સાક્ષીએ નિંદા
કરે છુ

સુકૃત્યોની અનુમોદના કરવી

શ્રી જિનમંત્રિ, જિનપ્રતિમા, જિનાગમ સાધુ સાધ્વી
આનંદ-આનિન આ સાને હેતુમાં જે કાર્ય સુકૃત્ય કયું હોય

તે સુકૃતને અનુમોહ છ

સસાર સાગર તરવામાં ઉત્તમ પ્રવહણુ સમાન સમ્યક્ જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રને રૂડીરીતે પાળ્યા હોય અગિય ત સિદ્ધ આચાર્ય ઉપાધ્યાય સાધુ માધાર્મિક અને પ્રત્યનનુ બહુમાન કયું હોય પ્રતિક્રમણુ મામાચક, જનપૂજા ઉપધાન ઉજમણા પધુપણુ અમટાહિડા બ્યાખ્યાનમાં ઝહેલ ૧૧ કાર્યો વીગેરે કર્યા હોય બીજાઓને તન મન ધન વીગેરેથી સહાય આપી હોય વીગેરે વીગેરે સુલ કાર્યોને અનુમોહ છ

શુભ ભાવના ભાવની

આ જીવને પોતાના કરેલા પુણ્ય પાપ મુખ દુખના કારણો છે બીજો કોઈ મુખી કે દુખી કરી શકતો નથી આપણા પુણ્ય પાપના ઉદય મમયે મુખ તથા દુખ આવે તેમાં બીજો નિમિત્ત માત્ર બને છે ચરીરમાં ઘણીજ વેદના ઉત્પન્ન વર્ષ હોય ત્યારે નજીકના મગાબ્દાલા પણ કઈ ઠરી શકતા નથી ઠારણુ જે સ્નેહીયોની શક્તિ કર્મસત્તા આગળ આલી શક્તી નથી જે રીતે જેવા કર્મો બાધ્યા હોય તેવા ભોગબ્યા વિના છુટકો વતો નથી દુઃખેડો આબ્યો છુ એકલો જવાનો છુ આત્મા અને આત્માના શુભો મિવાય માફ કાઈ નથી જગવના મોહક દેખાતા સર્વે પદાર્થો નાશવત છે ચાર પ્રકારના ધર્મ વિના જીવનુ માત્રુ ચરણુ કોઈ નથી તે વિષય ઉપર ઉતરાધ્યયન સૂત્રમાં બતાવેલ વીશમાં અધ્યયનમાં અનાયિ મુનિનુ ડ્રષ્ટાત મુખ મનન કરવા લાયક છે તેમને શય કર રોગથી દોઈ બચાવી શક્યુ નથી સયમ ધર્મની ભાવના

એ પણ તેમના રોગનો નાશ કર્યો છે ઇત્યાદીક ધ્યાનમાં લેવાનું છે માટે આર શરણુ પ્રિયાય આજ પાખા ઝાંઘી નાખ્યો મ સારરૂપી નાટકશાળામાં જીવ નાટકીયો અનેક પ્રકારના જુની જુદી ગતિમાં નાટક નાચી રહ્યો છે આ ગરિર અપવિત્ર પદાર્થોથી બનેલું પોતે અપવિત્ર અને પોતાના સહવાસમાં આવતા પવિત્ર પદાર્થોને અપવિત્ર કરનાર છે મિથ્યાત્વદિ કર્મબંધનના હેતુથી જીવને કર્મ આવે છે સમર્પિત વૈરાગ્ય વિરતિ આદિથી કર્મો આવતા રોકાય છે બાર પ્રકારના તપથી કર્મો ખપી જાય છે ધર્મ સર્વત્ર સૌથી વધુ રક્ષણ કરનાર છે આરે ગતિમાં ધર્મના સાધનો મળવા બહુ દુર્લભ છે બાધી મુઠીયે આપ્યો છું અને ને ધાર્મિક કાર્યો કાઢી નહિ કડે તો જુની મુઠીયે જવાનો છું માટે વીચાર કરીને છેવટ સમયે પણ કાઢી જરી લે

આ જીવમાં મારે કહેવાની વસ્તુઓ તમામ અઠી રહી જવાની છે બીજા જીવમાં નવો સંબંધ બાંધવાનો અને વળી તોડવાનો છે આ પ્રમાણે સંબંધ ભેડ્યો અને તોડવો એવું હરેક જીવોમાં કરતો આવ્યો છું હું ગયો ત્યારે તમામે રૂઢન કર્યા છે એમનાથી છુટા પડતી વખતે મેં પણ રૂઢન કરવામાં બાકી શાખી નથી એ તમામ મામુ પાસે, સમુદના પાણી ઓછા પડે છતાં કાઈ વજ્રુ નથી આ શરીર તથા બીજા કાઈ વસ્તુ મારી નથી માફ હોય તે મારી પામે કાવચ રહે છે પરની લાલસાએ મેં માફ બહુ બગાડ્યું છે અનેકવાર નરક નિગોદાદિની મુમાફરીમાં પાસવાર કષ્ટો મારે અનુભવવા પડ્યા છે એ તમામ હું ખોની આગળ વર્તમાનના હું ખો કાઈ ગણતરીમાં નથી

વર્તમાનમા આવેલા રોગો મારા ધર્મના કારણે છે એ રોગોને
મારે સમ ભાવે સહન કરવાજ જોઈયે કદખાત કરવાથી કોઈ
મટાડી શકતું નથી માટે સમભાવે મહન કરવાથી શાંતિ મળે
છે અને ભવિષ્યમા પણ વિશેષ પીડાઓ આવતી અટકી જવા
સંભવ છે કારણ જે સમતા વિના મુખ નથી સમતા વિના
દાન શીયલ તપ વીગેરે ધર્મના અનુષ્ઠાનો પણ વાસ્તવિક
રીતે ફળી શકતા નથી એકજ સમતા માગી પામે રહી જાય તો
પત્રી કોઈ પ્રકારની ચિંતા નથી દેહની કષ્ટભગુરતા વિનાશ
શીલતા સભારીને આત્માના ગુણો જ્ઞાનદર્શનચારિત્રનું ધ્યાન
કરવું વિવેક દ્રષ્ટિની ભગૃતિ રાખવી જીવનના અત મુધી મારા
હૃદયમા સમતારૂપી મુખનો નિવાસ રહે એજ ભાવના રાખવી

નવકાર મંત્રનું સ્મરણ કરવું

જે નવકાર મંત્ર જૈન શાસનનો સાર છે અત સમયે
પણ જેને પામીને તરી જવાય છે જીવનમા અનેક પાપો
આચરવા છતાં એવટે જેના સ્મરણ માત્રથી જીવો દેવ ગતિને
પામે છે તે શ્રી નવકાર મંત્ર અવિત્ય મહિમાથી ભરેલો છે
જીવો શાસ્ત્રકારનું વચન—

સ્મૃતેન યેન પાપોઽપિ જન્તુસ્યાદ્ નિયત સુરઃ ।

પરમેષ્ઠિનમસ્કાર સ્મર તદ્નિજમાનસે ॥

દેવપણ, શબ્દ મુદર સ્ત્રીઓ રત્નના દગલા સોનાના
ડુંગરો વીગેરે મળવું સહેલું છે પરંતુ નવકાર મંત્ર મલી
જીવો જે પ્રત્યે અતરંગ પ્રેમ ભાગવો તે તમામ

કરતા ઘણાજ દુર્લભ છે, હમેશા મુતા જેસતા હરતા ફરતા
દરેક કામગાજ વખતે નવકાર મંત્રનું સ્મરણ કરવાનું છે
(ગમે તેવી અપવિત્ર જગ્યામાં પણ મનમાં તેનું સ્મરણ કરી
શકાય છે) આશાતનાની સલાવના તો છબમી ત્યા ત્યા
ખોલાય ત્યારે સમજવાની છે તેમાં પણ તેવા આકસ્મિક
પ્રસંગોમાં તો અપવિત્રતાનો જય રાખ્યા વિના તે મહામંત્રનું
ઉચ્ચારણ પુર્વક શ્રવણ કરવું કરાવવું ભોધ્યું)

ચાંદ પૂર્વધર પણ અત સમયે તે મહામંત્રનું સ્મરણ
કરે છે તેના પ્રભાવથી સમુદ્ર સમાન સસાર સાગી રીતે તરી
શકાય છે અને મોક્ષના અપીચળ મુખો જલ્દી પ્રાપ્ત થાય છે
તે મહામંત્રનું અખંડ સ્મરણ મારા હૃદયમાં સ્થાન કરો
(આ સમયે પાસે જેઠલા હિતવિતકોયે દરદીનું મન ખીળે
જતું અટકાવીને નવકાર મંત્રનું વિશેષ લક્ષ કરાવવું અને
અનેક પ્રકારની વિકલાની વાતોથવા દેવી નહીં જોશી પરમાત્માનું
ધ્યાન શાંતિપૂર્વક થઈ શકે તે ખાસ લક્ષમાં રાખવું) એજ

પ્રમાદનું ત્યાજ્યપાત્ર

પુરાપિ પાપૈ પતિતોઽસિ દુ સરાશૌ પુનર્મદ ! કરોપિ તાનિ ।
મજ્જન્મહાપકિત્તારિપુરે, શિલા નિજે મૂર્ધ્નિ ગલે ચ ઘત્સે ॥

‘ હે મૂઢ ! પૂર્વે પણ પાપવડે તું દુ ખના ઢગમાં પડ્યો !

“છે અને વળી હવે પણ તેજ ઢરે છે મહાગાદવવાળા પાણીના

“પૂરમાં પડતા પડતા અરેખર તું તો તારે ગળે અને મસ્તકે

“મોટો પથ્થર ધારણ કરે છે । ”

ઉપનતિ

ભાવ-પાપથી સંસારમાં ડુબે છે અને વળી તેજ કરે છે ડુબતો માણસ માથે ઘડીતું પડે અવવા મોટો પથરો ગળે બાંધે તો તે વિશેષ ડુબી જાય છે અને તેનું મરદું પણ હાથ આવતું નથી, કારણ કે તે બાર વધારે હોવાથી ક્રિયા આવતોજ નવી પાપી ડુબતા ડુબતા પણ એવા પાપો કરે છે કે જેથી તે વિશેષ વિશેષ ડુબતોજ જાય છે અર્થ સ્પષ્ટ છે

મુખપ્રાપ્તિ અને દુઃખનાગ્નિનો ઉપાય

પુનઃપુનર્જીવ તત્ત્વોપદિગ્ધયતે, વિભેષિ દુઃસાત્સુસમીહસે ચેત્ ।
કુલ્પ્ય તર્કિચ્ચન યેન વાઙ્મિત, મરેત્તવાસ્તેશ્વસરોયમેવ યત્ ॥

‘હે ભાઈ! અમે તો તને વાર વાર કહીએ છીએ કે જો
“તું દુઃખથી બીતો હોય અને મુખની ઇચ્છા રાખતો હોય તો
“તું વાંકે એવું કર કે જેથી વાંચિત વધ જાય, કારણ કે આ
“તને પ્રાપ્ત થયેલો અવસર છે (આ તારો વખત છે)”

વચન

ભાવાર્થ-જ્ઞાની શુદ્ધ મહારાજ દયાના ભંડાર હોય છે તેઓને આ જીવની દુઃખી સ્થિતિ જોઈ અત્યંત દયા આવી જાય છે, તેથી તેને બધા ઉપદેશનો સાગ્રંથ છે કે હે ભાઈ! તું અત્યારે પાંચેન્દ્રિયપાત્ર, આર્યશ્લેષ, મનુષ્યભવ, વર્મ માધવા માટે સર્વ ઈન્દ્રિયોની અનુકૂળતા, જૈનધર્મ, અત્યંત તત્ત્વોપદેશક શુદ્ધ મહારાજનો યોગ અને એવી એવી બીજી અનેક જોગવાઈ પામ્યો છે માટે અમે તને દુઃકામાં ઢહીએ છીએ જે આખા ગામમાં કહ્યું છે તેનો માર તને અર્ધા શ્લોકમાં ઢહીએ છીએ

કે તુ કાઈકે કર કે જેથી તારૂં વાછિત સફળ થાય આ વખત તો એવું અભિનવ તપ, સચમ, વૃત્તિ, વ્યવહારશુદ્ધિ, વિરતિ વિગેરે કર કે તારે બધી જાણી પીડા મટી જાય અત્યારનો વખત એ તારા હાથમા મોના જેવી તક છે આવેા અવસર ફરી ફરીને આવવાનો નથી અને પછી ગરથ ગથા પછી જ્ઞાન અને વય વહી ગયા પછી તો વૈરાગ્ય બ્યર્થ છે

મુખપ્રાસિનો ઉપાય-ધર્મસર્વસ્વ

घनागसौगव्यस्वजनानस्रनपि, त्यज त्यजैक न च धर्ममार्हतम् ।
भवन्ति धर्माद्वि भवे भवेऽर्थितान्यमून्यमीमि पुनरेप दुर्लभ ॥

“પૈસો, શરીર, મુખ, સગાશબ્દ બધીઓ અને છેવટ પ્રાણ ‘પણુ તણુ દે, પણુ એક બીતરામ અહીં ત પરમાત્માએ ‘બતાવેલો ધર્મ તણુશ નહીં ધર્મથી જીવોજાવમા આ પદાર્થો, “(પૈસો, મુખ વિગેરે) મળશે, પણુ એથી (પૈસા વિગેરેથી) “તે (ધર્મ) મળવો દુર્લભ છે” વચસ્ય

ભાવાર્થ-ગત્ર શ્લોકમા કહ્યું કે તારે અત્યારે ધર્મ કરવાનો સમય છે, તો હકીકતઅત્ર વિશેષ મ્કુટ કરે છે ધર્મને માટે સર્વ તણુ દેવું એ યોગ્ય છે, પણુ કોઈપણુ વસ્તુ માટે-મને તેવા લાલ માટે ધર્મનો ત્યાગ કરવો એ યોગ્ય નથી માણુસ પાચ દશ રૂપિયા માટે ધર્મનો ત્યાગ કરે છે, જુદું જોલે છે અને કેટલાક જીવો તો એક દમટી માટે તો સોગમ ખાય છે ઇંદ્રિયોને તૃપ્ત કરવા અભક્ષ્ય ભક્ષણુ કરે છે, અકાળે લોજન કરે છે, અપેયવતુ પાન કરે છે અને ગમે તેમ જોલે છે

આ સર્વ થાય છે તેનું કારણ બહુ વિચારવા જેવું છે. આ છવને પોતાનું શુ છે અને પારકું શુ છે, આત્મિક શુ છે અને પૌદ્ગલિક શુ છે તેનું જ્ઞાન નથી એટલે બેદ્રજ્ઞાન નથી. આ જ્ઞાન જ્યાં સુધી યોગ્ય રીતે થતું નથી ત્યાં સુધી સર્વ નકામું છે. એ જ્ઞાન વગર છવ જેટલા કહો તેટલા માઠા આચરણો કરે છે, પણ બિચારો સમજતો નથી કે—

धर्मादधिगतैश्वर्यो धर्ममेव निहन्ति यः ।

कथं शुभायतिर्भागी स स्वामिद्रोहपातकी ॥

‘જે ધર્મના પ્રભાવથી એશ્વર્ય પ્રાપ્ત કરે છે તેજ એશ્વર્યથી તેના ધણી ધર્મનો નાશ કરે છે ત્યારે તેનું સાડ તે કેમ થાય? તે તો સ્વામીદ્રોહી છે અને મહાપાપી છે’ આવી રીતે ધર્મનો નાશ કરનાર સ્વામીદ્રોહી ટરે છે અને સ્વામીદ્રોહી કરનાર આ ભવ અને પરભવમાં દુખી થાય છે. શાસ્ત્રકાર કહે છે કે “ધર્મ અર્થ ઇહા પ્રાપ્ત નેજી, છડે પણ નહિ ધર્મ” મત્તવ ત પ્રાણીહોય છે તે ધર્મને માટે જીવિતબંધને તજે પણ જીવિતબંધને માટે ધર્મ ન તજે કારણ કે ધર્મ એ સર્વસ્વ છે અને એનાથી સવ મળે છે, પણ જ્યારે ધર્મને શુભાવી દેવામાં આવે છે ત્યારે પણ એશ્વર્ય, યોવન કે વૈભવ કાંઈપણ મળતું નથી અને રાખેલું પણ જાચ છે, માટે પ્રાણાત કપટે પણ ધર્મનો ત્યાગ ન કરવો. મા હેતુથીજ મુક્તિમુક્તાવલિકારે ધર્મ અર્થ અને કામ રૂપ ત્રણ પુરુષાર્થોમાં કેવળ ધર્મનેજ પ્રધાન કહ્યો છે તથાપિ ધર્મ પ્રગર વદન્તિ—તે ત્રણે પુરુષાર્થમાં ધર્મ પુરુષાર્થને જ્ઞાનીઓ શ્રેષ્ઠ બતાવે છે. શૃદ્ધસ્યોએ ત્રણે પુરુષાર્થ

કે તુ કાઈકે કર કે જેવી તારૂ વાંછિત સફળ થાય આ વખત
તો એવું અભિનવ તપ, સચમ, વૃત્તિ, વ્યવહારશુદ્ધિ, વિરતિ
વિગેરે કર કે તારે બધી જાવની પીડા મટી જાય અત્યાગ્ને
વખત એ તારા હાથમા મોના જેવી તક છે આવેલો અવસર
ફેરી ફેરીને આવવાનો નથી અને પડી ગરથ ગથા પછી
જ્ઞાન અને વય વહી ગયા પછી તો વૈરાગ્ય વ્યર્થ છે

મુખપ્રાપ્તિનો ઉપાય-ધર્મસર્વસ્વ

घनागर्तव्यस्यजनानघ्नपि, त्यज त्यजेन्न च धर्ममार्हतम् ।
भवन्ति धर्माद्वि भवे भवेऽर्थितान्यमून्यमीमि. पुनरेप दुर्लभ. ॥

“પૈસો, શરીર, મુખ, સગાસહ બધીઓ અને છેવટ પ્રાણ
'પણ તણ દે, પણ એક વીતરાગ અહીં ત પરમાત્માએ
“જતાવેલો ધર્મ તણશ નહીં, ધર્મથી જવોજાવમા આ પદાથો,
“(પૈસો, મુખ વિગેરે) મળશે, પણ એથી (પૈસા વિગેરેથી)
“તે (ધર્મ) મળવો હલ્લ છે” વશસ્થ

ભાવાર્થ-ગતુ શ્લોકમા કહ્યું કે તારે અત્યારે ધર્મ
કરવાનો સમય છે, તો હકીકતઅત્ર વિશેષ સ્કુટ કરે છે ધર્મને
માટે સર્વ તણ દેવું એ યોગ્ય છે, પણ કોઈપણ વસ્તુ માટે-
મમે તેવા લાભ માટે ધર્મનો ત્યાગ કરવો એ યોગ્ય નથી
માણસ પામ દય રૂપિયા માટે ધર્મનો ત્યાગ કરે છે, જુહું
ગોલે છે અને કેટલાક જીવો તો એક દમડી માટે સો સોગન
ખાય છે ધંદ્રિયોને તૃપ્ત કરવા અલક્ષ્ય લક્ષણ કરે છે, અકાળે
લોજન કરે છે, અપેયનું ખાન કરે છે અને ગમે તેમ ગોલે છે

આ સર્વ થાય છે તેનું કારણ બહુ વિચારવા જેવું છે આ જીવને પોતાનું શુ છે અને પારકું શુ છે, આત્મિક શુ છે અને પૌદ્ગલિક શુ ॥ તેનું જ્ઞાન નથી એટલે લેઢજ્ઞાન નથી આ જ્ઞાન જ્યાં સુધી ચોખ્ખું રીતે થતું નથી ત્યાં સુધી સર્વ નકામું છે એ જ્ઞાન વગર જીવ જેટલા કહો તેટલા માઠા આચરણો કરે છે, પણ બિચારો અમજતો નથી કે—

धर्मादधिगंतव्यो धर्ममेव निहन्ति यः ।

कथं शुभायतिर्भावी स स्वामिद्रोहपातकी ॥

‘જે ધર્મના પ્રભાવથી ઐશ્વર્ય પ્રાપ્ત કરે છે તેજ ઐશ્વર્યથી તેના ધણી ધર્મનો નાશ કરે છે ત્યારે તેનું આજ્ઞા તે કેમ થાય? તે તો સ્વામીદ્રોહી છે અને મહાપાપી છે’ આવી રીતે ધર્મનો નાશ કરનાર સ્વામીદ્રોહ કરે છે અને સ્વામીદ્રોહ કરનાર આ જીવ અને પરજીવના હુખી થાય છે શાસ્ત્રકાર કહે છે કે “ધર્મ” અર્થાત્ ઇહા પ્રાણ નેજી, છડે પણ નહિ ધર્મ” સત્ત્વ ત પ્રાણીહોય છે તે ધર્મને માટે જીવિતજીવને તજે પણ જીવિતજીવને માટે ધર્મ ન તજે કારણ કે ધર્મ એ સર્વસ્વ છે અને એનાથી સવ મળે છે, પણ જ્યારે ધર્મને શુભાવી દેવામાં આવે છે ત્યારે પછી ઐશ્વર્ય, યૌવન કે વૈભવ કાઈપણ મળતું નથી અને રાખેલું પણ જાય છે, માટે પ્રાણાત કપટે પણ ધર્મનો ત્યાગ ન કરવો આ હેતુથીજ મુક્તિમુક્તાવલિમ્બરે ધર્મ અર્થાત્ અને કામ રૂપ ત્રણ પુરુષાર્થોમાં કેવળ ધર્મનેજ પ્રધાન ઠહ્યો છે તથાપિ ધર્મ પ્રચર વદન્તિ—તે ત્રણે પુરુષાર્થમાં ધર્મ પુરુષાર્થને જાનીઓ શ્રેષ્ઠ જતાને છે. ગૃહસ્થોએ ત્રણે પુરુષાર્થ

સરખી રીતે સાધવા યોગ્ય છે એમ જે કહેવામાં આવે તે પશુ બ્યારે ધર્મને બાધ ન થતો હોય ત્યારેજ અમરવત્

સકામ દુ ખસહન-તેનાથી લાભ

દુ સ યથા ગદુગિઘ મહસેઽપ્યકામ,
કામ તથા સહમિ ચેત્કલ્પનાદિભારૈ ।
અલ્પીયમાપિ તવ તેન ભવાતરે સ્પા-
દાત્યતિક્રી સકલદુ.સનિવૃત્તિરેવ ॥

“વગર ઇચ્છાએ જેમ તુ બહુ પ્રકારના દુ ખો મહન કરે
‘છે તેમજ તુ કરુણાદિક ભાવનાથી ઇચ્છાપૂર્વક થોડા પશુ દુ ખો
‘સહન કરીશ તો જાનતરે હ મેથને માટે મર્વ’ દુ ખોની
“નિવૃત્તિ થશેજ”

વચનતિલકા

ભાવાર્થ—આ પ્રાણી પૈસા ખાતર અને કર્મના
પરાધીનપણાથી ટાક, તકડો, બુખ, તરમ વિગેરે સર્વ વેઠે છે
જે વાગે ખાય છે, આખો દિવસ બુખ્યો રહે છે, ચીકાઉ
શેઠીઆઓના ફાટાવાળા હુકમો ઉઠાવે છે, માર ખમે છે અને
સ્વાધીન અને પરાધીનપણે મર્વ પ્રકારના દુ ખો ખમે છે
આજ પ્રકારના કષ્ટો કર્મક્ષયની ઇચ્છા મહિત સહન કરવાથી
યતિઓ મોક્ષ મેળવે છે આ જીવનો ઇશદો દ્રેર હોવાથી તેને
લાભ મળતો નથી પણ જો મૈત્રી, પ્રમોદ, કરુણા અને માધ્યસ્ત્વ
એ ચાર ભાવના ભાવીને રીતસર દુ ખો સહન કરવામાં આવે
તો તો કામ વધે નય મેઘકુમારે હાથીના જાવમાં કરુણા ભાવી

તથા દિવસ પગ ભિચો રાખ્યો તેથી કેટલું દુઃખ પામ્યા? હ-નરો
 વરસો સુધી ઘોર તપસ્યા કરે, છતાં મનમાં ઇચ્છા પાદગલિક
 મુખની હોય તો અજ્ઞાન કષ્ટવટે ઉલટો મસાર ચધારે છે વળીખીજી
 ગીતે નેમ્મજોતો એકે દ્રિય, મેદ્રિય, તેદ્રિય અને ચૌરિદ્રિપણામાં
 તેમજ તિર્યચપણામાં આ જીવ કર્મક્ષયની ઇચ્છા વિના ધણી
 દુઃખો મહન કરે છે હવે જે દુઃખો આ જીવે સહન કર્યા છે
 તેથી થોડા દુઃખો પણ તે પૌદ્ગલિક મુખની વાચના સિવાય
 મહન કરે તો તેને હમેશાં માટે દુઃખનો છેટો આવી જાય
 આવા દુઃખો સમકિતદ્રષ્ટિ જીવે પુદ્ગલના મુખની ભુદ્ધિ
 સિવાય સહન કરે છે તેથી તેને મહામ નિર્જગ થાય છે
 “સકામ” શબ્દનો અર્થ આ વિચારના જેવો છે મહામ
 એટલે ઇચ્છા પૂર્વક-જાણી જામ્મને-સમજીને કરેલું કાર્ય. પણ
 એમાં ફળાપેક્ષા હોતી નથી અથવા હોય છે તો માત્ર કર્મક્ષય
 કરવાનીજ હોય છે, પૌદ્ગલિક મુખ મેળવવાની હોતી નથી
 અમુક શુદ્ધધ્યાનક પાપ્ત થયા પછી જ્યારે અસંગ અનુધાન
 પ્રાપ્ત થાય છે એટલે જ્યારે આત્મ તથિભુતિ એની મીઠી
 થઈ જાય છે કે વગર ધારણાએ પણ શુદ્ધ વર્તનજ થાય
 ત્યારે પછી ‘કર્મકાર્ય’ની પણ ઝામના નહોતી નથી. દીર્ઘિ,
 લાભ કે એની ઇચ્છા રાખીને અનુધાન કરવાની આજ્ઞા નથી,
 પણ કર્મક્ષયનું નિમિત્ત વ્યાનમાં ગળી તે ઝામનાથી અનુધાન
 કરવાની આજ્ઞા છે અને જ્યારે અસંગ અનુધાન પ્રાપ્ત થાય
 છે ત્યારે તે ઝામના પણ પોતાની મેળેજ જતી રહે છે
 ભક્તિમ ગંની પુદ્ધિને અગે પ્રભુચરણે મર્વ અર્પણ કરવાનો
 જે પ્રવાદ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતામાં કહેલો છે તેને આ વિષય
 સાથે મળે નથી, ડારણ કે એમાં પોતાની સ્થિતિ-અધિકાર

તે પોતે જાણે વગર કાંઈ પણ કૃષ્ણની અપેક્ષા રાખ્યા વગર કાર્ય-
કર્મ કરવા લીધે છે, એવા પ્રકારનું વર્તન અત્ર ઇંદ્ર નથી
કર્મક્રમનું નિમિત્ત રહે તો જ નવા બધાતા જશુલ કર્મોનો કર
અને મોક્ષ મેળવવામા અનુકૂળ થઈ પડે તેવા શુભ કર્મોપર
તેણે લક્ષ્ય રહે આવા પ્રકારના અનુકૂળને 'સકામ' અનુકૂળ
જેવું પરિભાષામા -હેવામા આવે છે

પાપકર્મોમા કહાપણુ માનનાર પ્રત્યે

प्रगल्भसे कर्मसु पापकृण्वरे, यदाशया शम न तद्विनानितम् ।
निभायस्मिन् विनश्यद्भुत, निमेषे किं दुर्गतिदुःखतो न हि ॥

‘જ મુખની ઈન્દ્રાથી તુ પાપકર્મોમા મૂર્ખાઈથી તવાનીન
“જાય છે તે મુખો તો અવિત ન વગર કંઈ કચ્છાના નથી,
“અને અન્દગી તો ગીમ્મ નાગવત છે એમ જ્યારે તુ સમજે
“છે ત્યારે અરે ભાઈ! તુ દુર્ગતિના દુખથી કેમ ખીતો
નથી ? ”

વ શશ્વ

ભૂવાચાર્ય-ઘણા છોયે પાપમા પણ મગડમી માને છે
પોતે પાપકારી વ્યાપાર કરતો હોય તો મીઝને જણાવે છે કે
અરે ભાઈ! આ વ્યાપારથી આવેા લાભ અને અર્થશાસ્ત્રીઓનો
આવેા વિચાર ■ અને આમ છે ને તેમ છે વિગેરે વ્યાપારની
પ્રવૃત્તિમા જે અસદ્વ્યાપાર કરે છે અને તેનાથી જે મુખ
મેળવવા ઇચ્છે છે તે મુખનો આધાર તો માન અન્દગી ઉપર
છે, એટલે પ્રાપ્ત કરેલું મુખ બહુ તો આ ભવ મુખી ચાલશે
તેથી વધારે કાંઈપણ સાથે આવતું નથી પેદા કરેલા પેસા,

બાધેલી હવેલીઓ, વાડીઓ, મુદર ઘોડાની જોડીઓ અને પહેરવાના કપડા તથા છાટવાના મેન્ટ લવડર સર્વ અહીં જ રહેવાના છે વળી જીન્ડગીનો જરોનો નથી પૂરેપૂરો તદ્દરસ્ત દેખાતો માણસ પણવાગ્મા હડી જાય છે વળી જીન્ડગી આવી અસ્થિત છે અને પાપકર્મોથી આગામી જન્મમાં દુખ તો બહુ પડવાનું છે ત્યારે તને આ દુખો વધારે આકરા લાગે છે કે અહીંનું જરા મુખ વધારે મારું લાગે છે ? હે ભાઈ ! જરા વિચાર કર પાપકર્મો કરી તેનાપર પડિતાર્થનો તીવ્ર રસ ચડાવી નીકાચિત બધું જ મા અમુક પ્રવૃત્તિ કર્યા વગર ચાલે તેવું નજ હોય તો તે અણુછુટકે કરવી પણ તેનાપર વળી અભિમાન કરી નવો રમ ચડાવવો એ વિહતાનું લક્ષણ નથી

ગેઠ અને મહત

આ નબળામાં એક દ્રશ્ય બહુ મનન કરવા યોગ્ય છે એક શેઠે મુદર બગલો બધાંવ્યો તેમાં બહુ સાટ ફરનીયર વસાવ્યું અને ગગ રોગાન કરી લબ્ધ મદિરો તૈયાર કરી દીધું પોતાને ત્યાં જોડલા પરાણા આવે તેને બગલાના દરેક વિલાગમાં ફેરવી બતાવે અને વખાણ માલખી મનમાં મવકાચ એક વખત તેને ત્યાં એક મહત આવ્યા ખીજની પેઠે તેને પણ આપોજી બગલો બતાવ્યો અને વારવાર તેની પામેથી વખાણ સાલજવાની આશા રાખે, પણ મહત મહારાજ તો કાઈ બોલે નહિ આ પ્રમાણે જોઈ શેઠ બોલ્યા કે 'સાહેબ ! પ્રથમ હોલમાં આપને બતાવેલ ફરનીયર ચીનથી જોડાર કરી મગાવ્યું છે, દીવાનખાનાનું સર્વ ફરનીયર જાપાનીઝ છે, ફોઈંગ રૂમનું સર્વ ફરનીયર મેડીસ છે, કબાટોપર કેન્થ પોલીશ ખાસિ કોગીનર

પાસે કરાવ્યો છે ચીની કામ મર્વ જમની છે, અને રંગ
 વોનીશ સર્વ જયપુરની ચિતારાને બોલાવી કરાવ્યા ' આ
 સર્વ હકીકત સાબળવા છતાં પણ મહત્ત તો મૌનજ રહ્યા
 કારણ વગર વખાણ કરવાથી આરબના ભાગી થવાય કે એ
 નિયમ મહત્તના મનમા સુરિદિત હતો છેવટે શેઠે કહ્યું :
 'સાહેબ ! આપ કેમ તદ્દન મૌન રહ્યા છો ? કેમ ત્યાં બોલતા
 નથી ? આપ શુ વિચાર કરો છો ?' મહત્ત પ્રસન્ન બોલ્યા,
 શેઠ ! હું તમારા ઘરના ફરનીયર વિજેરેનોજ વિમાર કરૂં છું
 પણ તમે ઘરની બાંધણીમા એક ભૂલ કરી દોય એમ મને
 લાગ્યા છે' શેઠ તો ચમક્યા કે આવા નુદગ ફરનીયરથી
 ફરનીશ કરેલા બગલામા વળી ભૂલ તે શુ રહી ગઈ હશે !
 સ્વભાવિકે રીતે 'ભૂલ શુ છે' એવો સવાલ કર્યો પ્રત્યુત્તરમા
 મહત્ત બોલ્યા કે 'શેઠ ! તમે આ બારણા મૂક્યા છે તે ન
 મૂકવા જોઈએ ' શેઠે પૂછ્યું, 'સાહેબ ! આપ આ પ્રમાણે કેમ
 બોલો છો ? બારણા બંદરના તે ઘર હોય ?' મહત્ત કહે છે કે
 'હું મદારણજ બોલુ છું એક દિવસ એવો આવશે કે બીજા
 માણસો તને આ બારણામાથી બહાર બહાડશે, અને તારાથી કંઈ
 ફરી પ્રવેશ પણ થઈ શકશે નહિ તુ પ્રવેશ કરવા ઇચ્છા રાખીશ
 તો બીજા તને આવતો જોવા ઇચ્છશે પણ નહિ, માટે જો તે
 બારણા મુકાવ્યા ન હોત તો તારે બહાર જવું પડત નહિ શેઠ
 આનો લાવાઈ કમજોર ગયા અને ઘરપરનો મમત્વ મુદી દીધો
 મહાકાનેશ્વરી થઈ સર્વનો ત્યાગ કર્યા પછી મહત્ત પાસેજ નત
 હઈ આત્મકર્મમા ઉચ્ચત વર્ગ ગયા આ શ્લોકનો આ લાવ
 વિચારના ચોખ્ખ છે

પોતાના શત્રુ મિત્ર-સ્વપર ઓળખવાનો ઉપદેશ

ન વૈત્તિમ શત્રુન્ સુહૃદ્ય નૈવ, દિતાદિતે મ્મ ન પર ચ જતો ^૧ ।
 દુ'સ દ્વિપન્ પ્રાછમિ શર્મે ચૈત ત્રિદાનમૃદઃ ક્વમાપ્સ્યસીદમ્ ।

“હું આત્મન! તું તારા શત્રુ અને મિત્રને ઓળખતો નથી તારૂં હિત કરનાર અને અહિત કરનાર શું છે તે જાણતો નથી અને તારૂં પોતાનું અને પારકું શું છે તે જાણતો નથી, (વગી) તું હું ખપર દેવ કે છે અને મુખ મેળવવાને ઈચ્છે છે, પણ તેના કાન્થો નહિ જાણતો હોવાથી તું તે ઈચ્છિત વસ્તુ કેવી રીતે મેળવીશ ? ઉપદેશ-ગાઠ

બાવાર્થ-એક માવારણ નિયમ છે કે ગત્રુપર જ્ય મેળવવા માટે તેને બગાડર ઓળખવો જોઈએ અને તેના બળનો ખ્યાલ કરવો જોઈએ દ્રાન્સવાલના નહેવાગી ભાર લોકોના બળનો ઓછો ખ્યાલ કરવાથી અગ્રેજ સગરને શરૂ આતમા બહુ મુઝકેલી નદી હતી તું તો તારા ગત્રુઓ કોણ છે તે પણ જાણતો નથી તો પછી તેઓ કેવા છે એ જાણવાનો તો તને અવગત પણ ક્યાથી હોય ? ગજ, દેવ અથવા તજજન્ય ક્યાય, વેદોદય, મોહ અથવા મિશ્રાત્વ, અવિગતિ, પ્રમાદ, ક્યાય અને યોગ તાગ શત્રુઓ ॥ અને ઉપશમ, વિરેક, સવર વિગેરે તાગ મિત્રો છે આ સવને બરાબર ઓળખ અને તે પ્રત્યેકનું તારી વિરુદ્ધમા અને તારી મદદમા કેટલું બળ છે, તેના ખ્યાલ કર આવી રીતે શત્રુ મિત્રને

૧ જતો ઇતિ ત્રા પાઠ સંબોધને

જોગખવાથી તુ આત્મશુદ્ધિ વ્યકતીકરણરૂપ મોનાની ખાણે
તુરતજ પ્રાપ્ત કરી શકીશ.

વળી તને હિત કરનાર શુ છે, અને કોણ છે ? તે પણ
તુ જાણતો નથી તારા તાત્કાલિક હિત દેખાતુ હોય પણ
તેથી પરિણામે તને અહિત થતુ હોય તો તે આદગ્વા યોગ્ય
નથી, એ કહેવાની જરૂર નથી એથી પણ વધારે તારૂં શુ છે
અને પારકુ શુ છે તે પણ તુ બરાબર જાણતો નથી તુ કોણુ ?
તુ શરીર નહિ, કપડા નહિ, આભૂષણો નહિ, પણ કોઈ બીજો
છે શરીરને ગતિમા રાખનાર, કપડા પહેરનાર, આભૂષણો
ધારણ કરનાર કોઈ બીજોજ છે તે આત્મા છે તે તુ છે તેની
વસ્તુ તે આત્મિકવસ્તુ કહેવાય છે બાદી ઘર, કપડા, ઘડેલુ
પૈસા અને શરીર સવ પારકા છે, અપર છે અને અજ્ઞાનતાથી
તેમને તુ તારા માની બેઠો છે, પણ તેમા તારી મોટી ભૂલ થાય છે
પૌદ્ગલિક પદાર્થ સર્વથા પારકાજ છે, તેઓ સાથે
આવતા નથી અને લાભો વખત રહેતા પણ નથી તારૂં છે તે
તો તારારૂપજ છે, તારી પાસેજ છે, તાગથી જિન નથી આ
વિવેક જ્યારે તારામા આવશે ત્યારે તને વસ્તુસ્વરૂપનું બરાબર
જ્ઞાન થશે અને પછી તને બહુ જ્ઞાનક આવશે અને ત જ્ઞાન,
દર્શન અને ચારિત્રજ તારા છે અને તેજ તને પરિણામે હિત
કરનારા છે, બાકી સર્વ વસ્તુઓ પારકી છે અને પરિણામે
અહિત કરનારી છે

વૈદ્ય પાસે વ્યાધિગ્રસ્ત માણસ જાય ત્યારે પહેલા તો
તેને શુ વ્યાધિ છે તેનું તે નિદાન કરે છે, વ્યાધિનું કારણ
શોધે છે અને કયો વ્યાધિ છે તેનો તે નિષ્ક્રિય કરે છે તને

વિભાગ દગામા મન્યવામાન્યવાદપ વ્યાધિ થયો છે અને તેમાથી મુક્ત થઈ તુ મુખ મેગવના ઈચ્છે છે, તો તેનું કારણ શોધી કાઢે જ્યાં મુખી આ કારણ તને જડશે નહિ ત્યાં મુખી તાગ વ્યાધિઓ જશે નહિ માટે સ્વપર વિવેક લાવી હિતકર અને અહિતકર શુ છે તે બરાબર સમજી લે આ અવકર્તાના વૈષમ્યમા તને ભરેનો હોય તો આ અથ જોઈ જા તુ બરાબર વિચાર કરીશ તો આ અથમાથી તેનું નિદાન તને જડી આવશે વગી આ અથકારે ચિકિત્સા પણ બતાવી છે તે ધ્યાનમા રાખી શોધી કાઢજે વસ્તુસ્વરૂપ સમજવાની જરૂર કેટલી છે તે હવે વધાર સ્પષ્ટ વતુ બાય છે જ્યાં મુખી વસ્તુ-સ્વરૂપ સમજાય નહિ ત્યાંમુખી સમતા પ્રાપ્ત થાય નહિ અને સમતા પ્રાપ્ત થયા વગર વ્યાધિનો નાશ થાય નહિ તેથી નમતાપ્રાપ્તિના આ ત્રીજા સાધન ઉપર અનેક રીતે ભાર મૂકવામા આવ્યો છે વૈષમ્યને બતાવેલા નિદાનપર બહુ ધ્યાન આપવાની જરૂરિયાત છે, તે હવે સ્પષ્ટ વાય છે

વસ્તુ ગ્રહણ કરવા પહેલાં વિચાર કરવાની જરૂર.

કૃતી हि सर्वं परिणामरम्य, विचार्य गृह्णाति चिगस्थितोह ।
भरान्तरेऽनन्तमुग्राप्तये तदान्मन् किमाचारमिम जहासि ॥

“આ લોકમા જે કાલા મા મુગ્ર હોય છે તે વિચાર કરીને એવી વસ્તુ ગ્રહણ કરે છે કે જે લાભો વખત મુખી આવે તેવી અને પરિણામે મુદ્દર હોય ત્યારે હે ચેતન ! આ ભવ પાછી અનંત મુખ માટે આ ધાર્મિક આચારને તુ નજરે છે

સાચાર્થ-વસ્તુસ્વરૂપ અને ન જાણતું જાન મેળવવાની
 જરૂરિયાત દેખી જાણી છે તે આપણે ઉપર જોયું, અને પણ
 તેજ માધનને વિશેષ પ્રતિપાદન કરવા માટે કહે છે સમગ્ર
 વ્યવહારકુશળ માણસ કોઈપણ વસ્તુ ખરીદ કરતા એ જાતનો
 વિચાર કરે છે એક તો તે વસ્તુ દેહાઈ દોષી નહીં અને બીજી
 તે વસ્તુ ઉપયોગી હોવી જોઈએ આપણા પોતાના અભિપ્રાય
 વ્યવહારમાં આ નિયમનો જાગરવો જોવામાં આવે છે અને તે
 એક જ જાળતમા નહિ, પણ આખો વ્યવહાર નહીં છટકી
 મહાએવો માલુમ પડે છે હાજવા તરીકે આપણને યાવનાવસ્થાના
 મુખ્યભાગમાં આનંદ લાગે છે, પણ તે મુખને જ તે જુદાવસ્થાનું
 દુઃખ છે અને તે મુખ ચાહે છે ત્યારે પણ જરૂર થોડા વખત
 નાહો, ધન મળે છે ત્યારે મુખ લાગે છે, પણ તેનો નાશ થાય
 છે ત્યારે દુઃખ થાય છે, સ્નેહીને જોઈ આનંદ થાય છે પણ તેના
 મરણથી શોક થાય છે-એવી રીત નર્મ પાડે. લોક વસ્તુઓમાં
 ખરીદામે દુઃખ છે એનું જ નહિ પણ આનંદ અપમાન
 મુખીનો નહિ (વસ્તુના તો આને આનંદ મહિજ શકાય નહિ)
 વળી થોડા કાગળા મુખની ખાતર મહુ કાગળા મુખનો ભોગ
 આપવો પડે છે, તેથી વ્યવહારકુશળ માણસે વિચાર કરવાની
 જરૂર છે તુ કોણ ? તાડુ શું ? તારી દર નહીં છે ? આ
 મર્મ વસ્તુઓ તારી કેવી રીતે છે ? તેમનો ને તારો શો
 સંબંધ છે ? તારી અન્ય માણીઓ તર તથા વસ્તુઓ તર
 કાઈ મજ છે ? તો કેવી છે ? વિગેરે જાળનનો વિચાર કર-
 વાની આત્મચક્રના અનેકવાર પુનરાવર્તન કરી કરીને સમજવાની
 જરૂર છે આવી રીતે ત્યારે આત્મનિરીક્ષણ કરવાની ટેવ
 મળે ત્યારે વસ્તુસ્વરૂપ મરામર જાણે આ જીવ વિચાર કર્યા

વગર-ધર્મબુદ્ધિએ પરુ ઘણીનાર અનાનદગાથી મહા પાપો
 ઠરી નાપે છે, એનું ડાગણુ એ છે કે કોઈપણ કાર્ય ઠરી, તેનું
 પરીણામ શુ વશે અને આત્માને તેથી કેટલી હાનિ થઈ અને
 પોતાની કેટલી અવનતિ થઈ તથા ગુણથી અવો અવતરણ
 કેટલું થઈ ગયું, તે સર્વનો તોલ કરવાની આ જીવને ટેવ
 નથી ઘણા સુદૃઢ્યો આની રીતે અલ્પકળ આપે છે, ઘણા
 સદ્વપદેશો ખાસ આ જીવને ઉદ્દેશી બોલાયલા હોય છતાં
 નિષ્ફળ થાય છે અને હૃદયબુદ્ધિની સપાટીપરથી આત્મા જાય
 છે, પરંતુ હૃદયને જરાપણ આદ્ર કરતા નથી એ સર્વનું
 ડાગણુ એકજ છે કે આ જીવને આત્મવિચારણાની ટેવ નથી
 આત્મવિચારણા ઠરનાર પોતાના દરેક કાર્યને તપાસી શકે છે,
 અને તેથી કાર્યક્રમમાં બૂલ ઠગવી છે, ખેલ ફેરવે છે અને
 દોષ ફેરવે છે તે શોધી દૂર કરી શકે છે આત્મનિરીક્ષણ
 કરનાર સર્વદા જાગૃત રહે છે અને કદીમણુ શક્તિનો નાશ
 કરતો નથી - આના અનેક કારણોને ક્ષીધે આત્મવિચારણાથી
 બહુ પ્રમારના સાબ થાય છે તો હે ચેતન ! આવી જાગૃતિનો
 આચારX (વ્યવહાર) તુ શા માટે તણ દે છે ? એ વ્યવહાર
 તણ દેવાથી બહુ નુકસાન છે, કારણ કે તાડ માધ્ય તેથી
 દૂર થતું જાય છે

* 'આત્મનિરીક્ષણના વિષય ઉપર શ્રી જ્ઞાનધર્મ પ્રકાશ માસિક ૧૧
 પુસ્તક ૧૮ માં પૃષ્ઠ ૧૦૦ થી સરૂ થતો એ લેખ આ ૨૧મા દાખાને
 લખ્યા છે, તે પર ધ્યાન ખેંચવામાં આવે છે અથગી વના લયથી એ
 લેખ અત્રે લખ્યો નથી

* ગાથાગ સન્દનો અર્થ કેટલાક પચાચાર એમ કરી તેને જાન-
 ન મા અર્થને સ્થાપન બતાવી તે અર્થ અન ઘટવે છે જાન,

અર્તાવ્યુ છે શ્રીવૈક્રમકાશ ૪ અથમાતેનુ સ્વરૂપ અર્તાવ્યુ છે, તેનો અત્ર સાગ આપીએ છીએ “જીવનુ સામાન્ય લક્ષણ ચેતના છે, વિશેષ સ્વરૂપ પાત્ર જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન, અને ચાર દર્શન એ ગારેનો ઉપયોગ છે. સર્વ જીવને અક્ષરનો અનતમો ભાગ તો સર્વજ્ઞ ઉઘાડો રહે છે, તેથી ઉપયોગ મગરનો કોઈપણ જીવ ત્રણ હોકમા નથી ગમે તેટલા આવજી કરનાર કર્મો હોય તો મણુ આ અક્ષરનો અનતમો ભાગ તો અવરતો નથીજ અક્ષર એટલે જ્ઞાન અને દર્શનનો ઉપયોગ સમજવો જેમ મૂય ઉપર વાદળા ઘેગઈ ગયા હોય, છતાં પણ કાઈ કઈ પ્રજા તો રહેજ છે, તેમજ આત્માનું અનત જ્ઞાન અવરત જ્ઞાન તો પણુ જના ભાગ તો ઉઘાડો રહે છે અને દિવસ જે ગત્રિથી તેજ કાતે બિજા થાય છે તેમ આત્મા પણ અજીવથી આ લક્ષણને લીધેજ જુદો પડે છે જે કે આત્માનું જ્ઞાન લક્ષણ છે તો મણુ કર્મથી આવૃત્ત હોવાને લીધે તે પ્રગ જણાતુ નથી, પરતુ બાણુમા રહેલ સોનામા જેમ શુદ્ધ દૈવ્યત્વ છે તેમ આત્મામા અનતર્જાન સર્વજ્ઞ છેજ, ક્ષણ તેના પર પડ કંઈ મળેલા છે વ્યક્ત અવ્યક્તરૂપે ત્યારે આત્માને ક્ષયોપશમ થાય છે ત્યારે શક્તિ અને કાર્યરૂપે જ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે અને વળી તેજ વીર્ય આદ્યુ, જ્ઞાયુ છે ત્યારે કાલવ જેમ દર્પણને આવરી મૂકે છે, તેમ કર્મો જ્ઞાનને આવરી દે છે, પરતુ જે બહુ પ્રયાસ કરી સર્વ ક્યરો દુર, દશવામા આવે તો અનાદિ શુદ્ધ સ્વરૂપ પ્રગટ થાય આત્માનું રૂપ એકજ છે, પરતુ કર્માવૃત્ત હોય ત્યારે તે વિવિધરૂપ ધારણ કરે છે”.

આવા અનાદિ કાળમાં આવન્તિ સ્વરૂપવાળા આત્માને
 બીજી કોઈ પોતાનું નથી અને કોઈ પારકું નથી, તેમજ
 કોઈ તેનું શત્રુ નથી અને કોઈ મિત્ર નથી એનું પોતાનું
 છે તે એજ છે માતા, પિતા, સ્ત્રી, પુત્ર વિગેરે મર્વે અનેક
 પ્રકારના સંબંધમાં અનતવાર આવ્યા કરે છે અને તેથી તેઓ
 પોતાના કહેવાયજ નહિ પોતાના હોય તો અત્રે રહી જાયજ
 નહિ, માટે એવા દાણિક સંબંધને પોતાનો કે પારકો માનવો
 એ ખોટું છે એ હકીકતના સમર્થનમાં શાસ્ત્રકાર કહે છે કે—

ન સા જાઈ ન સા જોળી, ન ત ઠાળ ન ત કુલ ।

ન જાયા ન મુયા જખ્ય, સર્વે જીયા અણતસો ॥

‘એવી કોઈ જાતિ નથી, એવી કોઈ યોનિ નથી, એવું કોઈ
 સ્થાન નથી, ને એવું કોઈ કુળ નથી કે જ્યાં સર્વે જીવો
 અનતવાર જન્મ પામ્યા ન હોય અને અનતવાર મરણ પામ્યા
 ન હોય’ મતલબ કે સર્વ સ્થાનકે સર્વ સંબંધમાં આ જીવ
 અનતવાર ઉત્પન્ન થયો છે અનત કાળગતનું માન જોઈએ
 અને સાથે વિચાર કરીએ કે આ જીવે અનત પુણ્યપા
 પદાવતારનું કર્યા છે એટલે આ હકીકત સ્પષ્ટ સમજાય

ન એક પુણ્યપરાવતનમાં કેટલો કાળ થાય છે તેનો ખ્યાલ આપવો
 મુશ્કેલ છે કરોગા કે અળગે વરસથી તેનું માન થઈ શકતું નથી તેનો
 ખ્યાલ કે તો માટે જીર્ણો સુદર્ભ અદા સાગરોપમનું સ્વરૂપ (લોક
 રમણ-દ્રવ્ય લોક-પ્રથમ સર્ગ-લોક ૬૫) એવા વીશ કાળકોડિ
 સાગરોપમનું એક કાળગતન થાય છે અને એના અર્જન મળ્યકે એક
 પુણ્યપરાવતન થાય છે એના વિશેષ સ્વરૂપ માટે દશમા અધિકાર ॥
 સાતમા સ્તોત્રપરનું વિવેચન જુઓ

જાય છે વળી જો પણ આથી અમનજય છે કે આપણે શત્રુ
 ઠેાંને કહેવા અને મિત્ર ઠેાંને કહેવા । ફરેડ જીવ આ જીવના
 સળધમા શત્રુ મિત્ર તરીકે અનંત કાલમાં અનંતવાગ થઈ
 ગયાનો સળધા છે માટે આ તારા સગાઓમા કોઈ, તારા
 નથી અને કોઈ પારકા નથી છતાં તુ તારાને પારકા માને છે
 તે સસારનું સ્વરૂપ, તોડ પોતાનું સ્વરૂપ અને સામાન્ય રીતે
 જીવનો કમ સાથેનો સળધ વિગેરે તુ જાણતો નથી તેને
 લીધેજ છે

આ તારો દેહ છે તે નાશવત છે તારા શરીરની આકૃતિ
 પણ નાશવત છે જગવસ્થામા તે જાદલાઈ જશે અને અનંતે
 રાખ થઈ જશે આ શરીરપરનો મોહ તે પારકી વસ્તુપરનો
 મોહ છે યોવન ગયા પછી રૂપ રહેતું નથી, દેહ જનનિત
 થાય છે, મ્હોમાથી લાજ પડે છે, આખે આખ પડે ૭ શરીર
 ધ્રુવે છે, વાજ શ્વેત થઈ જાય છે અને કપાળે કરચલી પડે છે-
 આવા શરીરપર, પ્રેમ કરવો, તેને પપાળ્યા કરવું, તેની ફરેડ
 તળીયત જાળવવી તેને ગમે તેવા અલક્ષ્ય પદાર્થોની પોષણ
 એ મૂખતા છે, અજ્ઞતા છે, વસ્તુસ્વરૂપનું અજ્ઞાન છે જે
 વસ્તુ પોતાની નવી તેને પોતાની માની તેની ખાતર કલેશ
 પામવો અર્થ જગરનો છે શરીર કેવું નાશવત છે અને એના
 પર મમત્વ, રાખવાથી છેવટે ફેટલો ખેદ થાય છે, તે થોથા
 દેહ મમત્ત્ર મોચન અધિકારમાં વિસ્તારમા જતા-યુ છે
 લોકસ્થિતિ આ પ્રમાણે છે તેથી સર્વ વસ્તુ ઉપર સમભાવ
 રાખવો, સર્વ પ્રાણીઓ ઉપર સમભાવ રાખવો અને આત્મિક
 દશા ઉત્તત કરવાનું સાધ્ય નજર સમીપ રાખવું આ પ્રમાણે
 આત્મસ્વરૂપ વિચારવાની જરૂરિયાત છે તે આપણે જોયું

પોદગલિક પદાર્થોની અસ્થિરતા-સ્વપ્નદર્શન

અગ્નિન્દ્રજાલાદિષુ યદ્વદાસૈરોપન તોપથ મુધા પદાર્થઃ ।
તથા ભવેઽસ્મિન્ વિષયૈ સમસ્તૈરેવ વિભાવ્યાત્મલયેઽવ્યોદિ ॥

“ જેવી રીતે સ્વપ્ન અથવા ઇદ્રિજાળ વિગેરેમાં પ્રાપ્ત થયેલા પદાર્થોપર રોપ કરવો કે તોપ કરવો તે તદ્દન નકામો છે તેવી રીતે આ જાગૃત પ્રાપ્ત થયેલા પદાર્થો ઉપર પણ (રોપ કરવો કે તોપ કરવો તે નકામો છે) આવી ‘ત્રીતે વિચાર કરીને આત્મ સમાધિમાં તત્પર થા” ઉપનિષદ,

ભાવાર્થ — સ્વાર્થ સાધવાનું ચોક્કસ સાધન અત્ર વિશેષ પુષ્ટ કરે છે ‘કુમુદપુર નગરમાં એક લિલ્લુડ રહેતો હતો. આખો જિવન રણડી રણગીરે લિલ્લાનું અન્ન જરા જરા લઈ આવ્યો, મામ બહાર એક ઝાંઝ તળે બેસી અન્ન ખાધુ અને પાણી પીધુ મહા પવનની લહરીમાં તે ઉડી ગયો. સ્વપ્નમાં બેસુ કે રાજાન મળ્યુ, લોગ મળ્યા, મિત્રાઓ મળી, બે બાવુ ચામરો નિજાથ છે અને લાટલોકો ખિડલાવલિ બોલે છે કે વે મન્ય, પ્રધાનમ હા વિગેરેથી પરિવૃત થઈ નગરમાં ચોતે દરવા નીકળે છે, અને કચેરી વળને અનેક સામત વગે તથા રાજાઓ તને માન આપે છે આવી સ્થિતિમાં મનમાં મોજ માને છે ત્યાં સ્વપ્ન ચૂલુ થયુ, આખ ઉઘડી મઈ, જુએ છે તો ન મળે રાજ્ય કે ન મળે પ્રધાનમ હા, ન મળે કવિઓ કે ન મળે સેનાનીઓ, ન મળે સામતયક કે ન મળે જાગ્ય સિદ્ધાસન એ બાવુ ટ્રાટીટૂટી ‘જોડડી’ અને ‘છીછ’ બાવુ અવશિષ્ટ ॥ ખરેખર લોકકર્ત્તવ્ય છે ॥ સ સારુ મુખ આવા

પ્રકારનું છે પ્રથમ તો એમા મુખજ નથી કદાચ તેને મુખ
 કહીએ તોપણ તે કેટલું છે? કેવું છે? અન્નમા મળેલા મુખને
 મુખ કહેવું એજ પ્રથમ તો બલ કે વળી તે બહુ અવકાશ-
 આગી છે, પાત્રી અસલ મિલનિ પ્રાપ્ત જગનના છે અને
 માનસિક એક વધારના છે, ત્યારે એ મુખમા આનંદિગણવી
 તદ્દન નિરૂપયોગી છે એટલું જ નહિ, પણ હાનિદાક છે
 જિજ્ઞાસીના મુખમા જેમ કાંઈ દમ જેવું નથી તેમ આ સ સારના
 માની લીધેલા મુખમા પણ વસ્તુતઃ કાંઈજ નથી આવીજ રીતે
 આપણને પસંદ ન આવે તેવો કાંઈ પદાર્થ પ્રાપ્ત થાય તો
 તેથી ગેય ઠરવો પણ નકામો છે, ઠાગણ કે વસ્તુ પોતે કાંઈ
 પણ રીતે આપણુ હિન અહિન કરી ગતી નથી એના
 મળ ધર્મા આવનાર મનને કેવા પ્રકારનું વલણ આપવું એ
 જુનના વિચારનું મેત્ર છે, પગનું કદ કે અનિષ્ટ વસ્તુપર હપ્ત
 કે રોષ ઠરવો એ વસ્તુસ્વરૂપનું મજાન બૂચવે છે દેવતાઓ
 અને તેવી ગઠિત પ્રાપ્ત કરેલ મનુષ્યો કાંઈ કાંઈ નિમિત્તને
 લડને ઇદ્રિજા બતાવે છે અળક પરિનાજકનું ન દ્રષ્ટાત આપણે
 માગી રીતે જાણીએ છીએ વસ્તુન આમા સ્વત્ય કાંઈ નથી
 'ચાર દહાડાનું શાદરકું ને ચાર અધારી જન' અન્ન અથવા
 ઇદ્રિજામા દેખાતા પદાર્થોની પ્રાપ્તિ અથવા નાશથી હપ્ત કે
 જોડ ઠરવો તે મિથ્યા છે, તેવીજ રીતે માસારિક સર્વ પદાર્થો
 માટે સમ- વુ

આ હૃદીકત જરા સ્ફુટ રીતે જોઈએ આપણને અનુદુષ્ણ
 કે 'પદાર્થ' પ્રાપ્ત થાય ત્યારે તેનાપર પ્રીતિ થાય છે અને

રાગથી જે સુખ થાય છે તેમાની લીધેયુજ છે એમા સુખ
 શુ ? વળી એ સુખ છે પણ બહુ થોડા વખત સુધી ચાલે તેવું
 છે ને અસલની સ્થિતિ તો પાછી જુર પ્રાપ્ત થવાની છે
 પૌદ્ગલિક વસ્તુઓનો એવો ધર્મ છે કે જ્યાં સુધી એક વસ્તુ
 પ્રાપ્ત થઈ ન હોય ત્યાં સુધી તેના પર બહુ પ્રેમ રહે છે પણ
 પ્રાપ્ત થયા પછી થોડા વખતમા તેમા પરથી મન ઉતરતું
 જાય છે નાની વયમા મડિયાળ પ્રાપ્ત કરવાની અથવા મેળામા
 મયા પછી નવીન વસ્ત્રકડા પ્રાપ્ત કરવાની જે હોશ બાળકમા
 જોવામા આવે છે તેવી હોશ તે મન્યા પછી બે ચાર દિવસે
 રહેતી નથી આવી રીતે બીજી સર્વ વસ્તુઓ માટે સમજી
 લેવું તેમા આનંદ છેજ નહિ, માન્યો છે તે પણ અલ્પ છે,
 અવપ્રાપ્ત સુધી ચાલે તેવો છે અને પરિણામે અધ પાત
 પ્રશ્નનારો છે, આ પ્રમાણે વસ્તુસ્થિતિ છે સંસારના સર્વ
 પદાર્થ અને સ્વભવનું સ્વપ્નમા પ્રાપ્ત થયેલ વસ્તુ સાથે અથવા
 ઇન્દ્રિય સાથે સંમેલન બહુ મનન કરવા યોગ્ય છે અમત્કારી
 ને અને વિચાર કરવાથી સર્વ બાબતમા લાગુ પડતી રીતે
 ધર્મ ગેરે તેવું છે વસ્તુધર્મ આવા પ્રકારનો છે, એવે સામાજિક
 કોઈપણ પદાર્થમા સુખ માનવું અથવા ઇન્દ્રિયના કોઈપણ
 વિષયમા સ્થિરતા માનવી એ અયોગ્ય છે, જોતું છે, માટે
 રસ્તે દોરનારો જે ત્યારે સંવાલ પ્રાપ્ત વાચ છે કે કરવું શુ ?
 ત્યારે પૌદ્ગલિક વિષયોમા આનંદ નથી, ત્યારે આનંદ છે ક્યા ?
 આ જીવના પોતાના મહેજ ધર્મો હોય તે પ્રાપ્ત કરીને તેમા
 લીનતા કરવામા આવે તો પરમસુખ નામન થાય અને
 નામની અસ્થિરતા મટી જાય માટે બીજી નકામી વાતો
 બાળુએ મૂકી સ્વગુણ પ્રકટ કરવા માટે આત્મસત્ય કરવો એજ

કર્તવ્ય છે આત્મલય કરવા માટે યમ અને નિયમ પ્રણય સાધન છે ત્યારે મન અમુક નિયમોથી નિયંત્રિત થઈ કળવનમાં આવે છે ત્યારે આત્મસ્થિરતા બહુ અથો પ્રાપ્ત થતી જાય છે અને અભ્યાસથી તે વધારે અશમા રમણુતા કરાવે છે સુગાસ્નેહીઓના અસ્થિર સળધ અને પૌદ્ગલિક વસ્તુપર ખોટો ગ્રેમ દૂર કરી આપણુ પોતાનુ શુ છે તેની વિચારણામાં અને તેવુ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયા પછી તેની વિશેષ ખીલવણી જગવાના કાર્યમાં મગ્ન રહેવુ એ સમતા પ્રાપ્ત કરવાનુ ચોથુ સાધન છે અને પડિત પુરુષો તેને 'આત્મલય'નુ આર્થ નામ આપે છે

કપાયનુ અરૂ સ્વરૂપ—તેના ત્યાગનો ઉપદેશ

किं कषायकलुष कुरुषे स्व, केषुचिन्ननु मनोऽरिधियात्मन ।
तेपि ते हि जनकादिकरूपैरिष्टता दधुरनतमवेषु ॥

“હે આત્મનુ' કેવવાકે પ્રાણીઓ ઉપર શત્રુબુદ્ધિ રાખીને તુ તારા મનને શા સારૂ કપાયથી મલીન કરે છે? (કારણકે) તેઓ માતાપિતા વિગેરે રૂપોમાં તારી પ્રીતિ અને તારા જીવોમાં પામ્યા છે
સ્વાગતા.

ભાવ—કેઈના ઉપર ક્રોધ કરવો તે બહુ સુસ્કેલ છે તે કરતી વખતે મુખને લાલચોળ કરવુ પડે છે અને મનનો કળવે મૂકી દેવો પડે છે ક્રોધ કરવો એ આત્મિક શુદ્ધ દગા નથી એ આટલા ઉપરથીજ જણાય છે, કારણ કે એમાં સ્વાભાવિકતા બહુ ઓછી છે ત્યારે આવી કૃત્રિમ દશા ધારણુ કરવામાં લાજ શુ છે? એવી દશા શા માટે ધારણુ કરવી? સાર્મી બાબુએ ક્ષમા ધારણુ

કરવામાં કોઈપણ પ્રકારની મહેનત કરવી પડતી નથી, કોઈ જાતની તૈયારી કરવી પડતી નથી અને કોઈ વિચાર પણ કરવો પડતો નથી તે આત્મિક શુદ્ધિ દયા દોવાથી તેનાપર વિચાર કરનારને તે સહજ પ્રાપ્તવ્ય છે અથવા અપેક્ષા બરાબર ધ્યાનમાં સખીને બોલીએ તો તે પ્રાપ્ત છે આ આખું અપેક્ષા વગ્યન બતાવે છે કે સ સારમાર્ગ સરલ નથી, પણ મોક્ષમાર્ગ મગ્ન છે આવો વાકો ચુકે કપાય માર્ગ સામાટે તું આદરે છે? વગી તુ એક બીજો પણ વિચાર કરીશ તો તને જણાશે કે કપાય કરવો અનુચિત છે જેઓની ઉપર તુ કપાયકરે છે તેઓ તારા માતાપિતા રૂપે અનેકવાર તારા પ્રીતિપાત્ર થયા છે એકવાર જે પ્રીતિપાત્ર થયું હોય તેનાપર કપાય કરવો એ સુરાતુ કાર્ય હોયજ નહિ કપાય પર વરતુ છે, મૃદગલિટ છે, પુદ્ગળ જન્ય છે, મ મારમા રખડાવનાર છે, હર્શ નથી પણ ખેદ આપે તેવર્ગમાં તેનો સમાવેશ થાય છે એનું નેવન કરતા સ્વાર્થસાધન જરાપણ સિધ્ધ થતું નથી, ઉવટે સ સાર નથી છે તેથી સ સારનો સબધ તોડવાની ઈચ્છાવાળા ખપી છવે કપાયના સબધમાં પણ ન આવવું વધારે સાતુ છે કપાયના સબધમાં વિશેષ વિવેચન સાતમાં અધિકારમાં આવશે, અત્ર કપાય સમતાને પૂરેપૂરા બાધ કરનારા છે, સમતાના વિરોધી છે અને જેનાપર કપાય કરવામાં આવે છે તે ન્યાયદ્રવિધી કપાયનું પાત્ર થઈ શકતા નથી એટલું જ બતાવે છે તારૂ સાધ્ય (મોક્ષ) અને તારૂ સાધન એ વિરોધવાળું હશે તે તારા દરેક કાર્યમાં વિસવાદ નાસ થશે અને છેવટે સાધ્ય મળશે નહિ મોક્ષ અને કપાયને વિસવાદ છે એવું અનુભવી પુરૂષો સિધ્ધ પડી ગયા છે, માટે હવે ચોક્કસ વિચારણા કરજો

શ્રી શરીરમા શુ છે તે વિચારવાની જરૂર

અગેષુ ચેષુ પરિમુદ્ધસિ કામિનીના,

ચેતઃ પ્રસીદ વિશ ચ સ્થળમતરેષા ।

સમ્યક્ સમીક્ષ્ય વિરમાયુચિપિંડકેમ્ય-

સ્તેમ્યથ શુચ્યશુચિવસ્તુવિચારમિન્દ્રત્ ॥

"હે ચિત્ત ! તુ સ્ત્રીઓના શરીર ઉપર મોહ પામે છે, પણ તુ (અશ્વસ્થતા મુઠીને) પ્રસન્ન થા, અને જે અગો ઉપર મોહ પામે છે તે અગોમા પ્રવેશ કર તુ પવિત્ર અને અપવિત્ર વસ્તુના વિચાર (વિવેક)ની ધૃત્તિ રાખે છે તેથી બરાબર સારી રીતે વિચાર કરીને તે અશુચિના ઢગલાથી વિરામ પામ "

વસત તિલક

વિવેચન—આ પ્રાણી બહારના દેખાવ માત્રથી કસાઈ જાય તે કસાઈ દહે છે કે તને શરીરના જે બાગ ઉપર મોહ થતો હોય તેની અંદર જરા ઊંડો ઉતર અને તેમા શુ છે તે વિચાર, જરા વિચાર કરીશ તો કદિ પણ મોહ થશે નહિ ગવણ સંરખા ભૂલ્યા તે આટલા વિચારન કરવાતુ જ પરિણામ હતુ અને નેમનાથ ન માર ડાંગી ચાલ્યા ગયા તે એ વિચારનુજ પરિણામ હતુ, તેને પ્રથમથીજ સમજાઈ ગયુ હતુ કે સ્ત્રી સળધથીજ અનેક પ્રકારની ઉપાધિ જુર વધશે અનેક મહાત્માઓ સ સાર છોડી ન ગલમા ચાલ્યા જાય છે તે આ બધન તોડવા માટેજ છે સ્ત્રીના રૂપમા આનંદ થયેલા મનુષ્યરૂપ અનેક પતંગીઆ બહારના મોહથી કસાઈ સારા કપડા પહેરીને ચોણીતી થયેલી પગ્ગીરૂપ

દીવાની ઝાળમાં પડે છે અને પછી શુ થાય છે તે સર્વ સમજે છે
 શુભારને પોષણ કરનારા કવિઓની કવિત્વશક્તિ ગમે તેટલી
 વખાણવા જેવી હોય પણ તેઓની મનનશક્તિ આટલેથીજ
 અટકી છે કોઈ આવાજ પ્રકારના હેતુથી ચાતરસને રસમાં
 ગણવાની તેમના તરફથી ના પાડવામાં આવી છે કવિઓ પણ
 મનુષ્યજ હતા અને મનુષ્યની નબળી બાબતમાં મોહ રહે છે
 તેને વશ થઈ જવાથી મોહ તેઓના ઉપર પોતાની શક્તિ
 અજમાવે એ સ્વાભાવિક છે

આ શ્લોકનો ભાવ વિચારવા જેવો છે સ સારમાં જમાદનાર
 કમો પૈત્રી મોહનીય કર્મ બહુ તીવ્ર છે, જાગવાનું છે અને સામે
 થવામાં જરા મુશ્કેલી પમાડે તેવું છે ઉપરિમિત ભવ પ્રપચ-
 ના કર્તા મિષ્ટર્થિ ગણિતે મજા અન્ય મહાત્માઓ કર્મોની
 અહર તેને રાજની પદવી આપે છે, અને બીજા કર્મોને તેના
 પ્રધાન, મિપાઈ તરીકે ઝાળખાવે છે ધર્મધનની હાનિ
 કરનાર મોહનીય કર્મના પ્રભાવથી ધર્મધનથી રહિત થઈ જઈ
 ૨ : છવ સ સારમાં રખડ્યા કરે છે સ સાર ઝોછો કર્યો,
 ભવના ફેરા મટાડવા, સ્વસ્થાન પ્રાપ્ત કરવા અને નિરતિશય
 આનંદ મેળવવા સ્ત્રીપરનો મમત્વ ઝોછો કરવો એ અત્ર
 ઉપદેશ છે સામારિક લોગ લોગવનારાઓએ તેને ત્યજતી
 વખત શાળિભદ્ર અને સ્થુળભદ્રાદિનું ચરિત્ર જોવું અને
 સ સારમાં ન પડ્યા હોય તેમણે પડ્યા અમાઉ નેમનાથ
 અને મહિલનાથાદિકનું ચરિત્ર જોવું.

પૈસા પાપના હેતુભૂત છે

યાઃ સુલોપકૃતિકૃત્વધિયા ત્વ, મેલ્યન્નસિ રમા મમતાભાક્ ।
પાપ્મનોઽધિકરણત્વત્વ એતા, દેતવો દદતિ સસૃતિપાતમ્ ॥

“લક્ષ્મીની લાલચમા લેવાયેલો તુ (સ્વ) મુખ અને ઉપ-
કારની બુદ્ધિથી જે લક્ષ્મી મેળવે છે તે અધિકરણ દેવાથી
આપનીજ હેતુભૂત છે અને સ સારશ્રમણને આપનારી છે”

સ્વાગતાવૃત

વિવેચન-ધન મેળવતી વખતે પોતાને મુખ મેળવવાની અને
મનન કુટુંબ મિત્રાદિપર ઉપકાર કરવાની બુદ્ધિ હોય છે
(મથકર્તા બહુ સારો ભાવ લઈને આ લખે છે, પરંતુ સત્ય
હકીકત જોઈએ તો આવી બુદ્ધિ પણ બહુ યોગદાને હોય છે
નહી લક્ષ્મીવાનો તો પોતે મુખ લોગવતા નથી, દાન દેતા નથી,
માત્ર લક્ષ્મીની તીજેરી ઉપર ચોક્કીજ કયાં કરે છે) આવા
હેતુથી મેળવતી અને મેળવેલી લક્ષ્મી પણ ઈર્મદાન વિગેરે
અનેક પાપોથી ભરપૂરજ હોય છે, અને એવા પાપથી ભારે
થયેલો માણી સ સારસમુદ્રમા ડુબતો બાથ છે અને પછી
અન તકાળ મુઘી ઉઘો આવી શકતો નથી

મમમણુ શેઠ પાસે બહુ દ્રવ્ય હતું, છતાં પોતે તો તેલને
ચોગાજ ખાતા હતા અને ઘોર અવારી રાત્રીએ વરસતા
વરસાદમા પૂર આવેલી નદીમાથી લાકડા ખેંચીને પૈસા સારૂ
અનેક કષ્ટ વેઠતા હતા તેઓ મરીને કયા ગયા ? નરકમા
જવાથી સ સારપાતજ થયો ઇતિહાસમા આપણે જોઈએ છીએ તો
ધન-પૈસા ખાતર અનેક જીવોનો નાશ કરવામા આવે છે, અને

જેઓ પૈસા મેળવે છે તેઓ 'પોતાનો લોભ પૂરો પાડવા શારૂજ પૈસા મેળવે છે જુલીયસ સીઝર, ચોમ્પી, મેરીયમ, નેપોલીયન બોનાપાર્ટ અને છેલ્લા વખતમા બોર અને અ ગ્રેજોનું ચુદ્ધ અને જાપાન તથા ડચીઆનું ચુદ્ધ પૈસાપ્રાપ્તિ સારૂજ છે ઇતિહાસમા લોહીની નદીઓ વહી છે તે સર્વે આ લક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ માટેજ બહુધા થયેલી હોય છે આવા કારણોથી તીર્થ કર મહારાજ તો યાજ્ઞી ટીપી ટીપીને ઠહી ગયા છે કે બાઈઓ ! પૈસાનો લોભ કરશો નહિ પૈસાથી નરક બહુ નજીક આવે છે

ધનથી સુખ કરતા હુ ખ વધારે ભે

મમત્વમાત્રેણ મન પ્રસાદસુરા ધનૈરલ્પકમલ્પશાલમ્ ।

આરમપાપૈઃ સુચિર તુ દુઃસઃ, સ્યાદુર્ગત્તા દારુણમિત્યવેદિ ॥

‘ જા પૈસા મારા છે એવા વિચારથી મનપ્રમાદરૂપ થોડું અને થોડા વખતનું સુખ પૈસાથી થાય ૨-૫૯ આરબના પાપથી દુર્ગતિમા લાખા વખત સુધી જાય કર હુ ખ થાય છે, આ પ્રમાણે તુ જાણુ ” ઉપજાતિ

[વશેષાથે—“આ ઘર માટું, આ ઘરેણા મારા, બટાવ ખાતામા આટલી રકમ જમે છે તે મારી” એવા માની લી રસા મારાપણાના મમત્વથી મન કરા પ્રસન્ન થાય છે, અને તેવી મનની પ્રશન્નતામા આ જીવે સુખ માનેલું છે વાસ્તવિક સુખનો અનુભવ ન હોવાથી આમા સુખ લાગે છે પણ તે સુખ માત્ર નામનું છે મનની ચાતીમા અગાઉ જે સુખ જતાબ્ધુ છે તે સુખ આગળ આની કાઈ ગણતરી પણ નથી વર્ગી આ મખ બહુ થોડો વખત રહે છે હાલ મનુષ્યનું બહુ તો એ

વર્ષનું આયુષ્ય ગણીએ તો અનતકાળની પાસે તે લેખામા નથી વળી આટલા અલ્પ સમયમા આરજાદિ વડે દ્રવ્ય મેળવીને જે સુખ મેળવવા પ્રયત્ન કરીએ તેને પરિણામે અસખ્ય વર્ષો સુધી મારફીના દુઝો અને નિગોદના દુઝો ખમવા પડે છે ધર્મદામગણિ કહી ગયા છે કે 'જે સુખની પછવાડે દુખ હોય તેને સુખ કહી શકાયજ નહિ' આ સ સારમા પણ પચાસ વર્ષ સુધી ગૃહસ્થસ્થિતિમા રહેલો માણસ પછવાડેના પાંચ વર્ષ જે દુખી થાય છે તો તેનું પ્રથમનું સુખ કાઈ ગણતરીમા પણ આવતું નથી

પૈસાથી સુખ કેવું અને કેટલું છે તેની શીલસુશી જાણ્યા પડી તને યોગ્ય લાગે તો તેનાપર મોહ કરજો કેટલીક બાબતમા પ્રાકૃત લોકપ્રવાહથી જે ચાઈ જવું યોગ્ય નથી હુનિયા જે દ્રવ્યવાનોને મહાનુખી ધારતી હોય તેના અત કરણને જઈને પૂછવું કે તેને ખરૂં સુખ છે? હુનિયાના પાસ અનુભવીઓ કહે છે પૈસાથી એકાન્ત ઉપાર્ધ છે, સુખ હોય તો સનોપમાજ છે, અને ચાલુ સ્થિતિને તાજેથીઈ મનને આનંદમા રાખવું એજ સુખ મેળવવાનો ઉપાય છે. બાકીતો રાવણુ જરામધ અને ધવળશેઠના ચારિત્રોનો વિચાર કર્યો, જેથી સુખત્વ ખરું તત્વ સમજાઈ જશે

ધનથી થતી અનેક પ્રકારની હાનિ. તેને તજ દેવાનો ઉપદેશ

આર્મર્મરિતો નિમજ્જતિ યત* પ્રાણી ભવામોનિઘા-
વીહતે કુનૃપાદયથ પુરુષાઃ* યેનચ્છટાદ્વાવિતુમ્ ।

*પુરુષ

સા પાઠ છે, તે પાઠવત પુઝા માટે

ચિંતા-પાકુલતાકૃતેષ્વ હરતે વો ધર્મકર્મસ્મૃતિ,
વિજ્ઞા ! ભૂરિપરિગ્રહં ત્યજત ત મોગ્ય પરં. પ્રાયશ ॥

“આરજના પાપથી ભારે થયેલો પ્રાણી જે ધનને લીધે સ સાર સમુદ્રમાં ડુબે છે, જે ધનના પરિગ્રહથી રાજ્ય વિગેરે પુરૂષો છિદ્ર જોઈને દુઃખ દેવાને છ-છે છે, અનેક ચિંતામાં આકુળ-આકુળ થાળીને જે પૈસા ધર્મકાર્ય કરવાનું તો માઠ આવવા દેતાજ નથી, અને ઘણે ભાગે જે પારકાનાજ ઉપભોગમાં આવે તેવા એ પૈસાના મોટા સંગ્રહને જે પડિતો તમે તણો.”

શાફલવિદીકિત

વિશેષાર્થ—સસાર દરિયો છે, ભારે વહાણ જેમ ફરિયામાં ડુબી જાય છે તેમ પાપથી ભારે થયેલો જીવ સસારસમુદ્રમાં ડુબી જાય છે. પૈસા કમાવામાં, તેનું રક્ષણ કરવામાં અને અન્યાર્થમાં વ્યય કરવામાં અનેક આરજ કરવા પડે છે, આરજથી પાપ થાય છે અને પાપથી આત્મા ભારે થાય છે. મોટે પૈસા સસારખમણનોજ હેતુ છે.

રાજાઓ અગાઉના વખતમાં પૈસા ખુબથી હેતા હતા, અને તેમ કરવા સાફ દ્રવ્યવાનના છિદ્ર જોયા કરતા હતા. આવા ભયમાં ગૃહસ્થોને હંમેશા રહેવું પડતું અને તેટલા સાફ પૈસા હોય તોપણ ગરીબાઈના દેખાવ કરવો પડતો હતો. અત્યારે પણ ચોર, છુચ્યાઓ અને સોનેરી ટોળીવાળાથી પૈસાદારને ડરવાનું રહે છે.

પૈસાના વિચારમાં આ પ્રાણી એટલો બધો ગુપ્ત થઈ જાય છે કે પોતાનો પુત્રધર્મ, પિતૃધર્મ, પતિધર્મ, જાતધર્મ વિગેરે ધર્મો તદન ભૂલી જાય છે. પૈસાના વિચારમાં તેને મન આવે

છે પૈસા કેમ રળવા, કેમ વધારવા કેમ ખરચવા વિગેરે વિગેરે
જાળતો તેના મનપર એટલી જોક્ષી જાય છે કે પોતાનો સર્વ
'ધર્મ' ત્યજ દેછે, ધર્મનું નામ પણ યાદ આવતું નથી

૧. ધન તજ દેવામાં ત્રણ કારણો કહ્યા પરભાવમાં દુર્ગતિ
આ ભાવમાં ચાલુ ભાય અને ધર્મવિમુખતા. તે કરતા
ચોથું કારણ વધારે મજબૂત છે, તે એ છે કે પેદા કરેલા
પૈસા ઘણે ભાગે ખીજનાજ ઉપયોગમાં આવે છે પૈસા
પેદા કરનાર તો આખી જીદગી વેઠ કરે છે, મોટો વારસો
મૂઠી જનારાં પોતે સુખ ભોગવતા નથી, છોકરા હોય છે તો તે
સુખ ભોગવે છે અથવા ખીજ માલેક થાય છે ખાસ કરીને
કૃષ્ણનું તેમજ થાય છે નીતિશાસ્ત્રમાં કહે છે કે-

કીટિન્દ્રાસચિત્ત યાન્ય, મશ્વિકાસચિત્ત મધુ ।

કૃપણે સચિત્ત ચિત્ત પરેરેદોષમુજ્યતે ॥

'કીટીએ લોગું ઝરેલું અનાજ, માખીએ મગફળું ઝરેલું મધ
અને કૃપણ પુષ્પે એઠું કરેલું ધન, પારકા વડેજ ભોગવાય છે'

આ ચાગ કારણોનો અત કરણથી વિચાર કરે તો ધન ઉપર
મોહ શું રહે? આવો વિચાર તો કરો તમારી પાસે પાંચ દશ
લાખ રૂપીઆ હોય તો તેથી મોહ પામી જશો નહિ શાલિભદ્રને
થેર દેવતાડ આમૂષણાની દરેજ નવાણુ પેટીઓ ઉતરતી,
તોપણ તેને લાગ્યું કે પોતાને માથે રાજા છે, મોટે આ સસાર
જગાર છે તો તમારા બે પાંચ લાખ તે શી ગણતરીમાં છે? તમે
મામાન્ય રિઘતિના હો તો ધનનો ત્યાગ બહુ મુશ્કેલ નથી ધનથી
લાભ ડાઁ પણ નથી ડાણુ બાળે કેવા અનાદિ પ્રવાહથી આ

લોભમા તણાતોજ જાય છે, અને પૈમા ત્યાગ કરતા વિચાર કરે છે કે મારાથી આના વગર રહેવાશે કે કેમ ? પણ ભાઈઓ ! ૫૨ લખેલા અને બીજા અનેક દોષોથી ભરેલા પૈમાને તણ દો પૈમા તણ દેવા તે તમે ધારો છો તેટલું મુશ્કેલ નથી કાંઈપણ વસ્તુને વિયોગ થાય ત્યારે એમ લાગે છે કે જાણે તે વગર ચાલશેજ નહિ, પણ વસ્તુ તે વગર ચાલે છે એજ નિયમ પૈમા મારે પણ સમજવો.

માત ક્ષેત્રમા ધન વાપરવાનો ઉપદેશ

ક્ષેત્રેષુ નો વપસિ યત્મદપિ સ્વમેત-
 ઘાતાસિ તત્પરમ્ભવે કિમિદ ગૃહિત્વા ।
 તત્સ્યાર્નનાદિજનિતાયચ્યાર્જિતાત્,
 માત્રી કથ નરકદુઃસમરાચ મોક્ષ ॥

“તારી પાસે દ્રવ્ય છે છતા પણ તું (માત) ક્ષેત્રમા વાપરતો નથી, ત્યારે શું પરભવે ધનને તારી સાથે લઈજવાનો છે ? વિચાર કર કે પૈમા મેળવવા વિગેરેથી થયેલા પાપમમ્બુદ્ધી મેળવેલા નારકીના દુ ખોથી તારો મોક્ષ (હટકારો) કેમ થશે ?”

વમ તતિલકા

ભાષાર્થ-પ્રાપ્ત કરેલા પૈમા પરભવમા સાથે આવતા નથી, વગી તેને ખેત કરવામા, જાળવવામા અને તેનો વ્યય કરતા અથવા નાશ થતા અનેક દુ ખપરપરા થાય છે અને પરભવમા હીનગતિ થાય છે હવે ત્યારે કરતું શું ? કરવાનું એજ છે કે પ્રાપ્ત થયેલ, પૈમાનો શુભ રસ્તો વ્યય કરવો દ્રવ્ય વાપરવાના અનેક રસ્તા છે જિનજિનસ્યાપન, જિનદેરાસરના છોઈદાર,

પુસ્તકોનું લખાવવું, છપાવવું, ગ્રંથલેખ કરવું અને પુસ્તકલેખ ઠારો કરવા, લાયબ્રેરી કરવી તથા ડેજવર્ણીનો પ્રચાર કરવો, સાધુ-સાધ્વીઓ, સ્વામીભાઈઓ અને બહેનોનો ઉત્કર્ષ કરવો, અનાથનું પ્રતિપાલન કરવું અને શામનની શોભા વધારવી, આવા આવા અનેક ઉપયોગી કાર્યો છે, તેમાં જે જે સ્થાનકે આવશ્યકતા લાગતી હોય તે તે સ્થાનકે વ્યય કરવો સમજીને ઠંડાપણું ભરેલો લાગતો હોય તે તે સ્થાનકે વ્યય કરવો. દ્રવ્ય વ્યય કરવામાં લોકોની આધુનિક સ્થિતિ અને જરૂરીઆતપર ખાસ ધ્યાન આપવું જે આવી ઉત્તમ કાવનાથી દ્રવ્ય વ્યય કરવામાં આવે તો સારું બધી છુટવાનું જલ્દી બને તેમ છે નાસ્તકારનું ખાસ દરમાન છે કે સાત ક્ષેત્રમાં ધનનો વ્યય કરવો, તેમાં પણ જે ક્ષેત્ર ખીદાતું હોય તે તરફ પ્રથમ ધ્યાન આપવું જમણવાર કરવાની આ જમાનામાં ઘણા માણસો સમજીને-વિચારીને ના પાડે છે તેઓને લાડવા કડવા લાગતા નથી, પરંતુ તેઓ સમજે છે કે જમણવાર કરતા શ્રાવકોની સ્થિતિ મુધારવાની, તેઓને ઉગ્રમે ચડાવવાની અને અમણને ભણાવવાના સાવનો યોજી જૈન પ્રજાને ખીજી પ્રજાની મપાટી પર મૂકવાની પ્રથમ જરૂરીઆત છે, તેની જ રીતે દેરાસર વધારવા કરતા તેમની પૂજા કરનારાઓને વધારવાની અને જે દેરાસર છે તેમને જાળવનારા ઉત્પન્ન કરવાની વધારે જરૂરીઆત છે આ વિચાર મગાસ છે એમ તને જણાય તો તારે તે આદરવો ફક્ત લોકપ્રવાહથી ખેંચાઈ જવું નહિ જ્યાં આવી રીતે વિચાર કરીને ધનનો વ્યય કરવામાં આવશે ત્યારે ખેવડો લાલ થશે.

આવી રીતે ધનમમત્વ મોચનદ્વારા પૂર્ણ થયું આ ધનનો વિષય બહુજ ઉપયોગી છે, એ સમજાવવાની જરૂર નથી અથર્કતાએ વિષય લીધો છે તે પ્રમાણે તેના બે ભાગ થઈ શકે ૧ ધન ઉપર મમતા ન રાખવાના કારણો શરૂઆતમાં વિગતવાર બતાવ્યા છે અત્ર જે જે કારણો બતાવ્યા છે તેપર પ્રાણી વિચાર કરે તો તેની અમુ ઉદ્ઘટ્ટયા વગર રહે નહિ ચોથા શ્લોકમાં જે તત્વજ્ઞાન બતાવ્યું છે તે બહુ ઉપયોગી છે, અને ત્રીજા શ્લોકમાં કહ્યું ૨ મમત્વમાત્રેણ મન પ્રસાદમુલ્લમ્ આ વાક્ય બહુ રહસ્યથી ભરપૂર છે દુકામાં કહીએ તો પ્રથમના ચારે શ્લોકમાં જે કારણો બતાવ્યા છે તે બહુ વિચારવા યોગ્ય, મનન કરવા યોગ્ય અને અનુકરણ કરવા યોગ્ય છે વિષયના બીજા ભાગમાં મળેલા ધનનો યોગ્ય માર્ગ વ્યય કરવા સૂચના કરી છે અને તે સ બધામાં કેટલુંક ઉપયોગી જ્ઞાન આપ્યું છે મુખ્ય ઉપદેશ અને ઉદ્દેશ ધન ત્યાગનોજ ૩ પછી જ્ઞાત તર્ફન મમત્તન છુટી શકે નહિ તો પછી શુભ માર્ગ વ્યય કરવાનું કહ્યું ૪

બધુઓ ! આ સંસારમાં અનેક પ્રકારે રમજાવનાર સ્ત્રી અને ધન એ બેજ વસ્તુઓ છે એમના ઉપર રાગ એવા પ્રકારનો થાય છે કે તેનું વર્ણન રાત્રીઓ પણ પૂરેપૂરું આપી શકતા નથી આમાં ધન ઉતરનો સ્નેહ વવારે મ મ્ત છે કે સ્ત્રી ઉપરનો વધારે સખત છે તે જોવું મુશ્કેલ છે સ્ત્રી ઉપરનો સ્નેહ મોટી ઉંમરે શરુ થઈ થોડા વર્ષના ચોછો થઈ જાય છે, પણ નેટલા વખત રહે છે તેટલો વખત તેનો રમ (intensity) બહુધા વધાર હોય છે દ્રવ્ય પરનો મોહ દરશન વધતો જાય છે અને વૃદ્ધાવસ્થામાં તે પરામાત્માએ પહોંચે તે અમુક વ્યક્તિને માટે કયો મોહ વધારે છે તે કહી શકાય, પણ સામાન્ય

રીતે માફ પોતાનું તો માનવું એવું છે કે દ્રવ્યપરનો મોહ કદાચ સ્ત્રીમોહથી ચઢીઆતો હોય કે ન હોય, પણ તેથી ઉતરે એવો તો નથીજ કોઈપણ વસ્તુ પ્રાપ્ત જવામા પ્રાણીને અમુક ઈરાદો હોય છે, પણ ધનપ્રાપ્તિમા તો કાઈ પણ ઈરાદા વગર માત્ર પૈમાની ખાતરજ પૈમા મેળવવા ચત્ન કરવામા આવે છે પુત્રને મહોટો વારનો આપવાનું પણ બહાનું છે આ દલીલના પૂરાવામા બે હકીકત જોવાની છે એક તો વગર પુત્રના અને પુત્ર થવાની આશા વગરના માણસો પણ એટલીજ ખતર્યા પૈસા પ્રાપ્ત કરે છે, અને પામેના પૈમાનો શુભ માર્ગે પણ વ્યય કરતા નથી, અને બીજી એ કે જો આવતા લવ માટે પૈસા શોધાઈ શકતા હોય (investing of money) તો કોઈપણ માણસ પુત્રને વારનો આપવાની દરકાર કરે તેમ નથી વળી બીજી એ પણ જાણવા યોગ્ય છે કે દરેક કાર્યમા અમુક હદ હોય છે એટલે કે અમુક વખત પડી અમુક પ્રાપ્ત થયા પછી તે કાર્ય પુરૂ થયું ગણાય પૈમાની જાળતમા આ નિયમ પણ જુડો પડે છે હજાર મળે લાખની અને લાખ મળે કરોડની ઉત્તરાત્તર જિજ્ઞાસ વધતીજ લાય છે વધતી ઈચ્છા અનુસાર કર્તવ્યમા જોડાઈ જવન પૂર્ણ થાય છે, પણ પૈસા દમાવાનું કાર્ય કદી પણ પુરૂ થતું નથી કાર્યમિદ્ધિના આ બે નિમ્મોને ધનપ્રાપ્તિ જોટા પાડે છે

ધનપ્રાપ્તિ નિર્દેશુક છે એ આપણે જોયું, જતા જોયો તેને ઈચ્છતા નજ હોય તે ઉત્કૃષ્ટ પ્રશ્નસાને પાત્ર છે જેઓ શ્રાવક અવસ્થામા જે તેમણે મર્ગ ત્યાગની ઈચ્છા રાખવી અને નાચે ચાહુ સ્થિતિમા મતોષ રાખવો પોતાની સ્થિતિ સુધારવા મહત્વાકાંક્ષા રાખવી પણ તેમા પગેનાઈ જઈ દુધ્યાન ન થવા

દેવુ ચાલુ સ્થિતિમા આનંદ પામવો અને ખાસ કરીને કર્મના સિદ્ધાંતને તાબે થઈ જવું નહિ પણ પુરુષાર્થ કરવો. ગેરસમજુતી ન થાય તેટલા માટે જણાવવાની જરૂર છે કે સતોષ ને પુરુષાર્થને વિરોધ નથી, પણ દુધ્યાન ચાય, પૈસાની જપમાળા-જપાય, પૈસા પૈસાનુજ ધ્યાન રહે એવી સ્થિતિ ન થવા દેવી. you may aspire but don't be dissatisfied with your present lot તમે મોટા થવાની આગા-ધૃષ્ટિ રાખો પણ તમારા ચાલુ સંયોગોથી અંત તોપી બનેા નહિ.

ધન મેળવ્યા પછી શુ કરવું, એ જાણતમા અંકારે વિવેચન કર્યું છે. ધન મેળવતા કેવા કેવા સંસ્કાર થાય છે તે પર જો ધ્યાન આપવામા આવે તો ઉપદેશ લાભ્યા વમર રહે નહિ. પૈસા માટે પરદેશગમન, નીચ સેવા, ટાંક નડકા અને તીવ્ર વચનો સહન કરવામા આવે છે, પૈસા માટે ખુશામત કરવામા આવે છે, પૈસા માટે ખટપટ કરવામા આવે છે અને પૈસા માટે અનેક વિટ બના સહન કરવામા આવે છે જે કદર્થનાનો અશ સહન કરવાથી યુનિમાર્ગમા મોક્ષ મળે તેવી કદર્થનો પૈસા સાડ અનાદિ મોહમદિરામા ચકચૂર થયેલ જીવ કદે છે, પૈસા વિચારતો નથી કે આ બધું શા સાડ ? મૂઢ અવસ્થામા અધડાઈ પાછડાઈ અનતકાળ રખડ્યા કરે છે સિદ્ધર પ્રકરણુસા કહે છે કે-‘ધનથી અધ થયેલી બુદ્ધિવાળા પુરો વિષમ અટવીમા પ્રમણુ કરે છે, વિકટ દ્વર દેશાતરમા ફરે છે, ગહન સમુદ્રનું ઉત્તર કરે છે, બહુ દુખવાળી ખેતી કરે છે, કૃપણ પતિની સેવા કરે છે અને હસ્તીઓના ગદ્ગદનથી અપ્રેરય સમામમા જઈ પ્રાણુ આપે છે આ સર્વ લોભનુ ચેષ્ટિત છે’.

સુખ કયા ? પૈસાદારની હવેલીમા, રાજના મહેલમા, ચક્ર-
વર્તીના આવાસમા, ઇંદ્રના ઇંદ્રાસનમા કે જે ઘોડાની ગાડીમા ?
વિચારીને જવાબ દેવો એ સરત છે જરા જુઓ બહારના
આડબરમા સુખ નથી સુખી લાગતા માણસોના હૃદય સળગી
જતા હોય છે, ઘરમા અનેક ખટપટ હોય ॥ અને મનમા તો
શુદ્ધ ચાલ્યાજ કરે છે, સુખ સતોષમાજ છે, ચાલુ સ્થિતિને
તાબે ધવામાજ છે ધન અસ્થિર છે, કોઈનું થયું નથી અને
કોઈનું થવાનું નથી વળી પ્રાચે વિદ્યા અને ધનને વેગ છે
જ્ઞાન વગર સુખ નથી, અને પૈસાદારને સુખી માનવા એના
જેવી બીજી મૂઢતા નથી

અનેક કોપોથી ભરપૂર, ધવળ શેઠ, મરમાણુ શેઠ,
સુભુમચક્રી વિગેરેને નરકમા નાખનાર, એકાંત ઉપાધિથી
ભરપૂર મનની અશાંતિનું પ્રબળ સાધન અને હું ખનો વરસાદ
વર્ગમાવનાર વિદ્વાનોથી અધનું ઉપનામ મેળવનાર લક્ષ્મીનું
સુખ ભોગવનાર ધનિકોને તે સુખ મુખારક હો ચાલુ જમાનાના
વિચિત્ર રગથી ભરપૂર જીવગીમા અને ખાસ ઢરીને સખત
પ્રવૃત્તિના મધ્યખિંદુ મણાતા મોટા થહેરોના સુખી દેખાતા
લોકોને ભેઈ જરાપણ મુઝાવું નહિ, તેઓને સુખી માનવા
નહિ ઠારણ કે તેઓના ખાસ નજીકના સખધમા ગયેલાઓ
નણે છે કે તેઓ સુખી નથી આપણું સુખ આપણી સાથેજ
છે, અને આપણે તો પરમાનંદપદ પ્રાપ્ત કરવાની ઇચ્છામા
ચાલુ ॥ તાબે થઈ, શુદ્ધ વૃત્તિએ રહી, ધર્મમય જીવન
કે, સુખી, ઉચ્ચતર અને વિશુદ્ધતર જીવન ગાળવું

હેતુ પાર પાડવા સાડે મનપર અક્રુશ રાખવાની અને લોભનો ત્યાગ કરવાની બહુ જરૂર છે

શરીરને પાપથી ચોપવું નહિ,

પુष्ણાસિ ય દેહમધાન્યર્ચિતય-

સત્વોપકાર કમય ત્રિઘાસ્યતિ ।

કર્માણિ કુર્વન્નિતિ ચિંતયાયતિ,

જગત્યય વચયતે હિ ધુર્તરાદ ॥

“પાપને અણુવિચારતો જે શરીરને તુ ચોપે છે તે શરીર તારા ઉપર શુ ઉપકાર કરશે ? (તેથી તે ગરીબ માટે હિંસાદિક) કર્મો કરતા આવતા ઝાળનો વિચાર કર આ શરીરરૂપ ધૂતારો પ્રાણીને હુનિયામા છેનરે છે

વ શસ્થ

બાવાર્થ—શરીરને ચોપવું કરવા સાડે હીન ખોરાક અને ઉપચાર કરાવવા પડે છે અને તે માટે પેસા પે । કરવા પડે છે હિંસા અસત્ત્વ વિગેરે પાપો પણ સેવવા પડે છે શરીર ધીમે ધીમે નાતુક તખીયતનું બની જાય છે તેને આણુ ચોળવા, પખા ન ખાવવા અને અખાત પદાર્થો દવારૂપે ખવરાવવા પડે છે આવી રીતે ચોપણુ કરેલુ ગરીબ પશુ જરાયે બહોલો વાળતુ નથી વારવાર કટાળો આપ્યા દરે છે અને ઠાકુ ઘણી વખત તો રોગનુ ઘર થઇ પડે છે

વળી આવા કર્મો કરતી વખતે પ્રાણીએ બિવિધ કાળના વિચાર કરવો જોઇએ શરીરને જરા મુખ આપવા ખાતર જેના નામ ન આપી મકાય તેવી દવાઓ ખાતા છતા તે તો

[૧૭૭]

પોતાનું ધાર્મિક કામ કરે છે અને પરબવમા નીચ ગતિ ધાય
 તે તે નકામા રહે છે વળી આવા કર્મોથી પોપેલ શરીર પણ
 નાશ તો પામેજ છે આપણે તેને પોતાનું માની બેઠા ડીએ
 પણ વાસ્તવિક સ્વરૂપ તેમ નથી ખગ્ગર, વિદ્વાન પ્રધક્તા
 કહે છે તેમ શરીરરૂપ મૃતારે સર્વ પ્રાણીઓને કહે છે કહેવાની
 મનવજ એ છે કે જગીરને પાપી જાયથી પોપણ નહિ વામિંક
 જાયમા ઉપયોગી થાય છે તેથી તેને જોડતો નિવધ ખોરાક
 આપી મમત્વ વગર પાળવું એટલું જ કર્તવ્ય છે

જરીગપરનો મોહ મસારમા રજાનાર છે એ ન મન્ય છે
 મનતકુમાર ચક્રવર્તીને શરીરપર જાહુ પ્રેમ હતો, પણ ત્યાં
 તે મોહ પરાકાષ્ટાએ પહોચ્યો ત્યાર વિષમય થઈ ગયું, અને
 પુરાણમા ત્રિશકુ માટે એક દષ્ટાવ આપેલ છે તે પણ શરીર
 પર અત્યંત પ્રેમ રાખનારને બોધ આપે તેવું છે આ ત્રિશકુ
 રાત્રને શરીરપર એટલો બધો પ્રેમ હતો કે એજ શરીરથી
 સ્વર્ગમા જવાની તેને ઇચ્છા થઈ પોતાના કુળગુરુ વસિષ્ઠને
 આ વાત જ્યારે કહી ત્યારે તેઓએ વાતને હમી કાઢી ત્યાં
 પછી પોતાના પુત્રોને પ્રયત્ન કરવા કહ્યું પરંતુ તેઓએ પણ
 મરકડી કરી વાત ઉડાવી હીધી આટલા ઉપરથી ત્રિશકુ ગુસ્સે
 થઈ ગયો અને વિશ્વામિત્ર પાસે ગયો વિશ્વામિત્રના કુટુંબ
 ઉપર હુજાગના વખતમા ત્રિશકુએ ઉપકાર કર્યો હતો તેથી
 વિશ્વામિત્રે તેની માગણી કબૂલ કરી અને યજ્ઞ કરવા માડ્યો
 વપના પ્રભાવથી વિશ્વામિત્રે ત્રિશકુને આકાશમા ચડાવવા
 માડ્યો પણ સ્વર્ગના ગઢ આગળ પહોચ્યો ત્યાં ઇંદ્રે તેને ઉંધ
 માંડે પગાડ્યો અર્ધ રસ્તે પહોચ્યો ત્યાં વિશ્વામિત્રે આ વાત

તળી એને જાત્યા કે તિષ્ઠ વિચરુ તિષ્ઠ આ ઉચ્ચાગ્રી
ત્રિગદ્ધુ ઉત્તર માથે લાંબી રજો ન મળ્યું સ્વર્ગસ્થા અને ન
મળ્યું સસારસ્થા ગરીબગના મમતવથી સર્વ જોયું (આખે
ગરબનેરી) આ હકીકતપરથી પરીરમોખ કેટલો નુકસાનસ્વા
૩ એ નેવાનું છે

છત્ર અને અગ્નિ વચ્ચે થયેલી વાતચીત

દુષ્ટ કર્મવિપાકભૂતિરશ્ચ કાપાદ્વય કર્મકૃત
વર્જા કર્મગુણદૂષીકચણ, પાતપ્રમાદામવમ્ ।
કૃત્વા નારકચારકાપદુચિત ત્વા પ્રાપ્ય ચામૃ-ઉત્ત
ગતેતિ સ્મૃતિય મયમમર ત ગાદ્યાન્વ ન્દત્ ॥

“શરીર નામનો નોકર કર્મવિપાક રાજાનો દુષ્ટ નવક છે
તે નને કર્મરૂપી દોરણાએ બાંધીને ત્રિયોડી દાડ પાવાના
પાત્રો વડે તને પ્રમાદરૂપ મદિરા પાશે નાવી રીતે તને નારકીના
હાથ ખમવાને યોગ્ય કરીને પછી કાઠ ખાતુ લઇને તે નેવક
નાખી જશે, માટે તારા પોતાના હિતને માટે તે શરીરને જરા
જોર આપીને સયમના બારને તું સહન કર”

વિનયગુ—એક કર્મવિપાક નામે રાજા ચતુર્ગતિ
નગરીમા નાજ્ય કરે છે આ રાજાને અનેક નેવકો છે અને
શરીર પણ અનેકમાનો એક નેવક છે હવે રાજા દરદાર
ત્યેરી જરે છે, તેમા એક દિવસ આ જીવ યાદ આગ્યો એને
પોતાના સેવકોને હુકમ કર્યો કે આ જીવને બદીખાનામા નાખી
દો, નહિતો કહાડ તે મોક્ષનગરમા ચાલ્યો જશે જ્યાં આપણી
સત્તા (Jurisdiction) જરા પણ નથી શરીર નામના સેવકે

નૈયારી કરી અને રાત્રીને કહ્યું કે જીવને કળજો રાખવા સારું દોરડાનો ખપ પડશે કર્મ વિપાકે કહ્યું કે “અરે કાયા ! તેમા તારે મુઝાવાતું નથી આપણી ગાળામા કર્મ નામના હજારો દોરડા છે તેમાથી તારે જોઇએ તેટલા લઇ લે, ફક્ત તું આ જીવથી આવચેત રહેજે, નહિ તો તને વાપ ખવરાવી દેશે,” વળી પાછો શરીરનેવકને વિચાર થયો કે કામ આ કદુ છે તેથી રાત્રીને કહ્યું કે “મહારાજ ! આ જીવમા તો અત્યંત શક્તિ છે તેથી મને મારીને હઠાવી દે, માટે કાઇ એવી વસ્તુ આપો કે તેના ઘેનમા પડયો રહે અને પોતાની શક્તિ છે તેનો ખ્યાલજ આવે નહિ” આ ઉપરથી બહુ વિચાર કરીને રાત્રીએ મત્ર, વિપય, કથાય, નિદ્રા અને વિકથા એ પાંચ પ્રમાણુપ આસવ (દાગ) આપ્યા, અને જલામણ કરી કે ઇન્દ્રિયોડુપ વાસણુમા આ આસવ લઇ આ જીવને પાયા કરવો.

શરીરે આવી રીતે પોતાના રાત્રીનો હુઠમ થતા તરતજ અમલમા આણ્યો દારૂના ઘેનમા મગ્ન થઇ ગયેલા જીવને કૃત્યાકૃત્યનો પણ વિવેક રહ્યા નહિ, અને જ્યાં શરીરને અચોક્કસ થયું કે આ જીવ હવે મોશે જશે નહિ પણ નાર-દીમાજ જશે, ત્યારે પોતાનું કાર્ય ફતેહ થયું છે એમ માની આ જીવને છોડીને ચાલ્યો જવાનો વિચાર કરવા લાગ્યું હવે એવા વખતમા અઠરમાત્ર ગુરૂ મહારાજ (સુનિસ્તુદરચૂર) આ જીવને મળી ગયા બદીખાનામા પીપેલ અવસ્થામા પડેલા આ જીવને જોઇને તેજોને બહુ દયા આવી જોટલે તેમણે તે જીવને કેદખાનાનું સ્વરૂપ સમજાવ્યું અને પછી કહ્યું કે “જી લાઈ ! આ બદીખાનામાથી અત્યારે પણ નીકળી જા, આ જીવ રા લોણી છે, માટે તારે એવી સુક્તિ કરવી.”

થોડું થોડું ખવરાવવું અને મોક્ષનું સાધન તેના વડેજ તૈયાર કરવું, અને તારે પાત્ર ડ્રિયોપર સચમ રાખવો ને પાત્ર પ્રમાદ-રૂપ ઘાત તો કદી પીવોજ નહિ”

મુનિમુદરસૂરિ મહારાજના આ ઉપદેશ ઉપર હાલમાં જીવનિચાર ચલાવે છે ઉપદેશ પ્રમાણે અમલ થવાની બહુ જરૂર છે

શાસ્ત્ર લાણેલા પ્રમાદીને ઉપદેશ

यस्यागमामेदरसैर्न धौतं प्रमादपक्. स कथं शिवेभ्यु ।
रमायनैर्यस्य गदाः पता नो, सुदुर्लभ जीवितमस्य नूनम् ॥

“જે બ્રાહ્મીનો પ્રમાદરૂપ કાંઈ સિદ્ધાંતરૂપ વરનાદના જેવો પ્રવાહથી પણ ધોવાતો નથી તે કેવી રીતે મુમુક્ષુ (મોક્ષ મેળવવાની ઇચ્છાવાળો) હોઈ શકે ? ખરેખર, રસાયણથી પણ જે કોઈ બ્રાહ્મીના યાધિઓ નાશ પામે નહિ તો પછી તેનું જીવન રહેવાનું જ નહિ એમ જાણવું”

ઉપજાતિ

ભાવાર્થ—ત્યારે શાસ્ત્રવલ્લથી પણ પ્રમાદનો નાશ થાય નહિ ત્યાર પછી આ જીવને અનંતકાળ પર્યંત સમારંભા પરિભ્રમણ કરવાનું જ છે, એમ સમજવું પ્રમાદ આઠ પ્રકારનો છે ૧ સશય ૨ નિપર્યય (હલટો બોધ) ૩ રાગ ૪ દ્વેષ ૫ મતિભ્રમ ૬ મન વચન કાયાના ચોગોનું ૭ પ્રણિધાન ૭ ધર્મપર અનાદર ૮ અજ્ઞાન મથવા પાત્ર પ્રકારે પણ પ્રમાદ છે મન, વિષય, કથાય, વિકથા ને નિદ્રા આનું નિશેષ સ્વરૂપ છૂંકા અધિકારમાં છે અત્ર આઠ પ્રકારના પ્રમાદનો ત્યાગ

મનવો શાસ્ત્રાભ્યાસ કે શ્રવણ પછી તે જન્યાજ રહે તો પછી ધર્મજ રહ્યું ! વૈત્તશાસ્ત્રોક્ત વિધિપૂર્વક મારેલા તામ્ર કે પારક પ્રમુખના પ્રયોગથી પણ જ્યારે વ્યાધિ મટે નહિ ત્યારે તે કેસની આશા ઝાડવી તેમજ સસાર હુ ખરૂંપ વ્યાધિ પણ તેને માટેના રસાયણ શાસ્ત્રથી પણ જો મટે નહિ તો જાણવું કે તેવા વ્યાધિવાળો પ્રાણી 'હુ સાધ્ય' કે 'અસાધ્ય'ના વર્ગમાં છે. દરેક જુલને મુદારવાના ઉપાય હોય છે, દરેક વિભાગગમનને મુમાર્ગે લાવવાના સાધન હોય છે, દરેક વ્યાધિના ઔષધ હોય છે.

પ્રમાદનો પારિભાષિક અર્થ ન ડગીએ તો સામાન્ય બાષામાં તેનો આલસ-પુરૂષાર્થનો અભાવ એ અર્થ થાય છે. દરેક વ્યક્તિ પછી તે ઉપાત્તિ રહિત હોય તેને સ્વકર્તવ્યથી બ્રહ્મ ઠરનાર આ મહા હુરૂંણ છે. એની હાજરી હોય ત્યારે ઠોઈપણ કાર્ય થઈ શકતું નથી અને દરેક પગલે અખલના પ્રાપ્ત થાય છે. માધુ જીવનમાં પ્રમત્ત અવસ્થા અધ પાત કરાવનારી થાય છે અને આધ્યને રસતે વધારો કરાવવાને બદલે એક પગલું પાછી હઠાડે છે.

આ પ્રમત્ત અવસ્થા દૂર કરવા માટે શાસ્ત્રાભ્યાસ પરમ ઉપાય છે. શાસ્ત્રાભ્યાસથી પોતે કૈાણ છે, પોતાની ફરજ શી છે, પોતાનું સાધ્ય શું છે, તે સાધ્ય પ્રાપ્ત કરવાના ઉપાય શા છે તે જાણવાનું સમજવાનું બની આવે છે અને તેથીજ પ્રમાદને દૂર કરવા યોગ્યતા શાસ્ત્રાભ્યાસીને પ્રાપ્ત થાય છે. આ અભ્યાસ પણ મનનપૂર્વક અને વર્તનપર અસર કરનાર જોઈએ.

જે કે અપજતા કરાવનારો શાસ્ત્રાભ્યાસ.

તથી, કારણકે એવી સ્થિતિમા વ્યાધિના ઝોપખ તરીકે તેમા જે ગુણ રહેલો. તે નાશ પામે છે અને ધારેલ પરિણામ ન નીપજાવનાર ઝોપખ નકામુ થઈ પડે છે તેમ શાસ્ત્રાભ્યાસ પણ આવા મયોગોમા ઉપયોગ વગરનો થઈ પડે છે રસાયનનુ ઉકેલ દષ્ટાંત તેથી બરાબર થાય છે કહેવાની મતલબ એ છે કે શાસ્ત્રાભ્યાસ બહુ મનનપૂર્વક કરવો, તે પ્રમાણે વર્તન કરવુ અને પ્રમાદ વિગેરે દુર્ગુણો હોય તેને દૂર કરવાનુ સાધ્ય લક્ષમા રાખવુ પરમ સાધ્ય તો 'શવ' (મોક્ષ) છે એ ખાસ ધ્યાનમા રાખવુ અને શુદ્ધિ તથા શક્તિને આવિર્ભાવ આપવાના આવા અનુકુળ પ્રસંગો આપ્ત થયા છતાં તેનો સડુપયોગ ન થાય અને દરેક શુભ કાર્યમા પ્રમાદ વચાજ કરે એ સ્થિતિ દૂર કરવાની આવશ્યકતા સમજવી અને દૂર કરવા પરમ પુરૂષાર્થ પ્રગટ કરવો.

નરકે ગતિના દુ ખો

દુર્ગંધતો યદણુતોપિ પુરસ્ય મૃત્યુ-
 રાયૂપિ સાગરમિતાન્યનુપક્રમાણિ ।
 સ્પર્શ રસ રુકચતોઽતિતમામિતશ્ચ,
 દુ સાવનતગુણિર્તા મૃશૈત્યતાપો ॥
 તીવ્રા વ્યયા મુરકૃતા વિવિધાશ્ચ યત્રા-
 વ્રદારૈ સતતમગ્રમૃતોઽપ્યમુખ્માત્ ।
 કિં માવિનો ન નરકાત્ક્રમતે વિમેષિ,
 ય મોદસે જ્ઞાનમુદૈર્વિપયૈ કપાયી ॥ યુગ્મમ

“જે નારદીની દુર્ગા ધીના જોડ સૂક્ષ્મ ભાગ માત્રવી (આ મનુષ્ય લોકના) નગરનું (જોડે નગરવાસી જનોનું) મૃત્યુ થાય છે, જ્યાં સાગરોમપથી મપાતું આયુષ્ય નિષ્પક્ષ હોય છે, જેનો નપથ કવ્વતથી પણ બહુ કર્કશ છે, જ્યાં ટાઢ નકડાતું હું ખ અહીં કરતા (મનુષ્યલોક કરતા) અનતમણુ રધાતે છે, જ્યાં દેવતાઓની ઠરેલી અનેક પ્રજાની વેદનાઓ ગાય છે અને તેથી ગરોળ અને આઠ દવડે આકાશ ભરાઈ જાય છે—આવા પ્રકારની નારદી તને લવિધ્યમા મળશે જે વિચારથી હે દુર્ભતિ ! તું બીતો નથી કે કપાય ઠરીને અને ચોટો વખત સુખ આપનારા વિષયો સેવીને આનંદ માને છે?”

વિવેચન—નારદીમા દુર્ગા ધ જોડેલી હોય છે કે તેના બહુ સૂક્ષ્મ ભાગથીજ આખા નગરવાસી જનોના મરણ થઈ જાય

મનુષ્યનું આયુષ્ય મહામારી, શસ્ત્રધાન, ભય વિગેરે ગરવોથી નાશ પામે છે જોડે સોપક્ષ હોય છે, પણ નારદીના જીવનું આયુષ્ય તો ગમે તે કારણથી તુટતુંજ નથી ઘણા કટકા શરીરના વઈ જાય તો પણ પાસની પેઠે તે જોડાઈ જાય છે વળી નારદીનું આયુષ્ય સાગરોમપથી ગણાય છે સાગરોમપ જોડેલે અક્ષ ખ્યાતા વરમનું જોડ પત્યોપમ અને દશ કોટાકોટિ પત્યોપમે જોડ સાગરોપમ પત્યોપમનો પણ ખ્યાલ આવવો મુશ્કેલ છે (પાંચમા ઈમંત્રથી ગાથા ૮૫ મી જુઓ) આવું જોડું આયુષ્ય અને તેમા હું ખ હું ખજ છે જોડેલે ક્ષણ માત્ર પણ સુખ નથી રચાઈ કરવતની ધારથી પણ સખત છે અને કિતરમૂવની ઠી અને તાપ આગળ સહર

તાપ કાઈ તાપત્રીમા નથી શેત્રવેદના બહુજ સખત ॥ કેટલાક
ત્રેત્રો તદન ગરમ છે એના દુખનો ખ્યાલ એટલાથી આવશે
કે તેને ઉપારી જેરના અગાશની ખાઈમા બંદર ઉનાગામાં
મુકાદમામા આવે તો જેમ મનુષ્ય ઢમળની ગરમીમા મુખેથી
મુઝ રહે તેમ ८ મામ મુખી નિદ્રા ૭ આ પ્રથમ પ્રમાણની
શેત્રવેદના કે છતામુએ ત્રીજા સ્થળેથી તેનું વિશેષ સ્વરૂપ
જાણી લેવું

બીજા પ્રમાણની પરમાધ્યાત્મિક વેદના છે આ હવેકી
જાતના દેવોને જીવોને ૮ મદેવામાજ જાનક આવે ૭ તેઓ તેને
માટે છે, કૂટે છે, તેના શરીરને તોડ છે, તપે છે શકા પકાને
છે, એક પર બીજાને નાખે છે પ્રવતના ૪૨ કે અને જીવ
જેવે છે અને જોવી જોવી ત્રીજા અનેક પ્રકારની વેદનાઓ ૩૨
છે તેનો ખ્યાલ આવવો મુશ્કેલ છે

આ ઉપરાંત ત્રીજા અન્યોન્નકૃત વેદના છે અગાઉના
વૈરભાવથી જીવો પરસ્પર કપાઈ મરે છે, લડે છે અને ક્રધના
પામે છે, પમાડે છે

ઉપરની હકીકત ઉપરથી જણાયું હશે કે કોપી, અક્રકાગી,
વપતી, લોભી, વિષયમા આસક્ત જીવ સદરદુ જનિમા જાય છે
ને તારી કલ્પનાશક્તિ સારી હોય તો ઉપરનું સ્વરૂપ જોયા
પછી પણ તને નારકીની બીક લાગતી નથી ? વિચારજન્ય મુખ-
માની લીધેલું મુખ દલેખાર-પા ૧ મિનિટ-કલાક-દિવસ-જ ચાલ
છે અને તેના બંધામા નારકીના ૮ જો માગરોપમ આવે છે
માટે હવે ગમે તે આદર

તિર્થં ચ ગતિના દુ ખો

વધોઽનિગ વાહનતાહનानि, શુચૃદ્ દુરામાતપશીતવાતા' ।
નિચાન્યજાતીયભયાપમૃત્યુદુઃખાનિ તિર્યક્ષિતિ દુસ્સદાનિ ॥

" નિરતર બધન, બારનુ વહન, માર, ભૂખ, તરસ, હાંડ
સોજો, તડકો, ઠડી, પવન, પોતાની અને પારકી જાતિનો ભય
અને કુમરજી-તિર્થં ચ ગતિમા આ અસદ્દુ ખો છે" ઉપજાતિ
અર્થ-બધન તે ગાડા, હજી, ચઢી વિગેરેમાં તડકો, ઠડી
અને પવન તે અનુક્રમે ઉનાજો શિયાજો અને ચોમાસાની રીતુના
ઉપદ્રવ છે પોતાની જાતિનો ભય તે હાથીને હાથીનો, ગોધાને
ગોધાનો વિગેરે, અને પરજાતિનો ભય તે મૃગને સિંહનો,
ઉદરને બિલાડીનો વિગેરે, વળી નાક કાનનું છેલ્લું વિગેરે બહુ
પ્રમાણના દુ ખો તિર્થં ચોને ઠે બિચારાથી જોલી શકાય નહિ,
સહનશીલતા રાખવી પડે આવી પીડાઓ વિષય ડયાયમા
રાગનારને ખમવી પડે છે માટે ચેતો અત્ર તિર્થં ચ ગતિના
દુ ખો વર્ણવામાં આવ્યા છે, તે સર્વ જીવોની અપેક્ષાઓ છે,
એ ઉપરાત અમુક જાતિને માટે દુ ખો વિચારીયે તો બહુ જા્ય
દાખલા તર્ગકે કેટલાક દુ ખો અશ્વને ખાસ હોય છે, કેટલાક
બગને ખાસ હોય છે, કેટલાક જ્ઞાનને ખાસ હોય છે, તે
દરેકજાના અનુભવનો વિષય છે તેથી અથગૌરવના ભયથી અત્ર
વિસ્તાર કર્યો નથી એકેન્દ્રિયાદિકના અવ્યક્ત દુ ખનું વર્ણન
કરું પણ અશક્ય છે તે ગતિમા સુખ નથી એ સાર છે

દેવગતિના દુ ખો

મુવાન્યદાસ્યામિમગમ્યમૂયા, મિયોઽન્તર્ગર્મસ્થિતિ દુર્ગતીનામ્ ।
एव सुरेण्यसुखानि नित्य किं तत्सुखैर्वा परिणमिदुःखेः ॥

“ ઈદ્રાદિકની નિષ્કારણ સેવા કરવી, પરાભવ, મત્તમર, અતકાળ
 નર્ણસ્થિતિ અને દુર્ગતિના ભય-આવી રીતે દેવગતિમા પણ
 નિરતર હુ ખો છે વળી જેને પરિણામે હુ ખ છે તેવા અખથી
 શુ ? ઉપગતિ

ભાવ-૧ મનુષ્ય પારકી ચાકરી કરે છે તેનો હેતુ શુજ્ઞાન
 ચલાવવાનો ટોચ છે પણ દેવતાને આજીવિકાનુ કારણ નહી
 છતા તેમજ દ્રવ્યપ્રાપ્તિનો હેતુ નહી છતા પણ આભિયોગાદિક
 ભાનનાએ ઠગી પૂર્વોપાર્જન કરેલા ઠમના આધીનપણાથી
 વગર કારણે ચાકરી કરવી પડે છે

૨ પોતાથી વધારે બળવાન દેવો પોતાની સ્ત્રીને ઉપાડી
 ભય ઇત્યાદિ આભાસ-પરાભવ

૩ પરનો ઉત્કર્ષ સહન ન કરવો તે અમૂઘા દેવતાને ખીબ
 દેવોનુ વિશેષ મુખ જોઈને ઇર્ષ્યા બહુ હોય છે

૪ દેવતાને મરણની બીક બહુ લાગે છે કુલની માણાનુ
 કરમાવુ વિગેરે મરણના ચિન્હ જોઈ છ માસથી તો વિલાપ
 કરવા માટે છે

૫ મરણ પછી મર્મા નવ માસ અશુચિ કર્મમા
 ઉંધુ કટકાણુ પડશે એવા વિચારથી મૂર્છા પણ પામે છે,
 અથવા ટોર પડી કે એકેન્દ્રિયમા જવુ પડશે તેની બીક પણ
 બહુ લાગે છે

૬ એજ રીતે દુર્ગતિમા જવાની બીક બહુ લાગ્યા કરે છે
 વળી દેવતાઓમા ખટપટ બહુ ચાલે છે, લડાઈઓ પણ ઘણી
 વાર ધાય છે અને ચિત્તાવ્યવસ્થા બહુ રહે છે એકવી ઉદ્ધિ

[૧૮૭]

પ્રાપ્ત થયેલી હોય છે, પણ તેથી કાંઈ માનસિક મુખ મળતું નથી અને એ મુખ દેવતા ભોગની ગડતા નથી

વળી પૌદ્ગલિક મુખ જરાજરા છે એમ માનીએ તોપણ દેવગતિમા કરેલી વિષયાસન્નિતને પરિણામે દુર્ગતિ મળે છે ત્યારે પછી એને મુખ કેમ કહેવાય ? ઉપદેશમાળામા ધમ દાસ ગણિ કહે છે કે “અયવન સમયે દેવતા ચોતાનુ પૂર્વનુ મુખ ભાવિમા પ્રાપ્ત થનારુ દુખ વિચારીને માથુ કુટે છે અને ભીત સાથે માથુ અક્ષણે છે” પાચ ઇન્દ્રિયના વિષયમા આસક્ત, અગભગ બગાસાથી છ માસ પહેલાં નમ્રત થતા દેવો, કરોડો વર્ષના મુખને અતે બધુ હારી જાય છે પૌદ્ગલિક મુખ એ મુખ-૧ નથી એ અત્ર નકુટ થઈ જાય છે

જ્યાં મુખી માનસિક મુખ-જ્ઞાનાનંદ નથી ત્યાં મુખી સ્થુળ પૌદ્ગલિક મુખ ગમે તેટલુ હોય તોપણ તેથી જરાપણ આનંદ થતો નથી દેવગતિમા સ્થુળ મુખો તો જ્ઞાન પરાકાષ્ટાએ પહોંચે તેટલા હલ્લ થઈ શકે તોપણ તે હોય ત્યારે પણ મુખ નથી અને પછીતો મહા કષ્ટ આપનાર થાય છે દેવ જેવી એકાંત મુખ આપનારી લાગે તેવી ગતિમા પણ મુખ નથી એ ખાસ વિચારવા યોગ્ય છે

મનુષ્ય ગતિના દુ ખો

મસમીત્યમીમવેદવિપ્લવાનિયોગગદદુઃસુતાદિમિ ।

સ્યાચિર વિરસતા નૃજન્મનઃ, પુપ્પ્યત* સરસતા તદાનય ॥

“માત જાય, પરાલવ (અપમાન), બહાલના વિયોગ, અપ્રિયનો

- જ્યાંપિએ, માડી વાળેલ છોકરા વિગેરે વડે મનુષ્ય-

જન્મ પણ લાળા વખત મુખી વિરજ (ખારોધુધવા) થઈ ગય
 છે, તેટલા માટે પુણ્યવટે મનુષ્યજન્મનું મનુરપણ પ્રાપ્ત કરે”
 સ્વાગતા

ભાવાર્થ-આલોકનો ભય, પરલોકનો ભય, આદાન (પાતાની
 વસ્તુ ચોરાઈ જવાનો) ભય, ઝકસમાત ભય, બરણ્યોપયજ્ઞ
 (આદ્યવિકા) ભય, મરણભય, અને અપકીર્તિભય એ સાત
 ભય મનુષ્યભવમા બહુ પીઠા કરે છે વળી એ ઉપરાંત આ
 મનુષ્યભવમા રાજા ચોર વિગેરે તરફથી પરાભવ થાય છે
 બહાલા પુત્રનું મરણ, રીતી વિયોગ, ધન કીર્ત્યાદિનાશ વિગેરે
 અનિદ્દનો સયોગ, (ઈષ્ટવિયોગ અનિદ્દસયોગ એ ચેતન
 અચેતન આદિ સર્વ પદાર્થના સંબંધમા હોય છે), એ ઉપરાંત
 ખરાબ સંજોગમા રહેવું, મૂર્ખ રાજા અથવા શેઠની નોકરી
 કરવી, મૂર્ખ રીતી સાથે ભવ કાઢવો, પુત્રપ્રાપ્તિ ન થવી, ઘણી
 દિકરીઓના પિતા મૃત્યુ, દ્રવ્ય ખાતર પરદેશમા રખડવું, નીચ
 શેઠીઆઓના ફાટાફાર મમજમાથી નીકળતા વિચિત્ર હુકમોનો
 અમલ કરવો, એ આ મનુષ્યભવમા મનાતા અનેક દુષ્ટોમાના
 થોડા છે પરંતુ આ જીવતો વિચારજ કરતો નથી સરકૂતમા
 એક જગ્યાએ કહે છે કે “પ્રથમ તો, માની કુખમા બદ્ધ હો
 છે ત્યાર પછી નાનપણમા પરાધીનવૃત્તિનું હો, યુવાવસ્થામા
 વિયોગનું હો અને ઘડપણ તો હોયનું ભરેલું હોવાથી
 અસારજ છે આ મનુષ્યજન્મમા હે બાઈજી! કહો કશું
 સુખ છે? હોય તો, બોલો ” આવું જાણે છે તોપણ મસારમા
 રાગ્યો માગ્યો રહે છે કાઈ ગ્રેમી સ્નેહી સંગાના મરણ વખતે
 મોટી પોક મૂકીને જરૂર છે, પણ વિચારતો નથી કે આ મનુષ્ય-
 ભવ અમર કરી દેવામા આવે તો અહીં જોઈ તેમ નથી ચાલે

પચાસ માં વરમ રહેવાનું છે તે જરા ઠીક લાગે છે બાકીતો મોટા થયા પછી શેકાદિના નિમિત્ત, જવાબદારી અને પચાતી એટલી વધી જાય છે કે એવી જીદગી અમર થઈ ગઈ હોય તો દુનિયાને છોડીને ચાલ્યા જવું પડે

આવી રીતે મનુષ્યજીવમા પણ દુ ખજ છે તો દુખથી કંઠવા વચેલા મનુષ્યજન્મને પારમાર્થિક ધાર્મિક કાર્ય કરવાદ્વારા પુણ્યોપાર્જન કરી મધુર કર હવે ચાર ગતિમા થતા દુખો બતાવી તે દુખો ન થાય તેનો પ્રયત્ન કરવા ઉપદેશ આપે છે

સ સારશ્રમણુનો હેતુ—મન.

સુસાય દુ.સાય ચ નૈવ દેવા, ન ચાપિ કાલઃ સુહૃદોઽગ્ન્યા વા ।
મવેત્પર માનસમેવ જતોઃ, સસારચક્રશ્રમણૈકહેતુ. ॥

“ દેવતાઓ આ જીવને સુખ કે દુ.ખ આપતા નથી, તેમજ કાળપણ નહિ, તેમજ મિત્રો નહિ અને શત્રુ પણ નહિ મનુષ્યને સસારચક્રમા જમવાનો માત્ર હેતુ મનજ છે ઉપજાતિ

ભાવ-દરરોજ સુખ દુ ખ થયા કરે છે કેટલીકવાર જીવ એમ ધારે ॥ કે ગોત્રદેવતા કે અધિષ્ઠાયક દેવતા દુ ખ આપે છે અથવા સુખ આપે છે, કેટલીકવાર વખત ખરાબ છે એમ જોણે છે, કેટલીકવાર સ્નેહીથી સુખ મળે છે અથવા શત્રુથી દુખ મળે છે એમ આ જીવ ધારે છે, આ બધું જોતું છે વાસ્તવિક કહે છે કે—

સુખ દુ ખ કારણ જીવને, ડોઈ અવર ન હોય,
કર્મ આપ જે આચર્યા, લોગવીએ તે મોય ”

જીવના ઉદયથીજ બધું સુખદુ ખ થાય છે કર્મબધ

નના સકંપો પર આધાર રાખે છે ને અપટ છે, અને તે પર
જીવિ વિશેષ વિવેચન કરવામા આવશે તેથી મિત્રો મુખ્ય
પાપે કે વખત અનુકુળ થઈ જાય તે પણ મનપર આધાર
સા સારજમણનો હેતુ પરવશ થતું મન છે

સ સાર એ ધરાબર કરતું ચક્ર છે અને એકવાર ભેશથી
રી પર ફેરવ્યા પછી તેને અટકાવવા માટે મજબૂત બ્રેક
(brake)ની જરૂર પડે છે અને તે બ્રેક તે મનપર અકુશ છે
તે મનપર અકુશ રૂપ બ્રેક ચડાવી દેતાજ સ સાર-ચક્રની ગતિ
અટક પડતી જાય છે અને જો બહુજ મજબૂત બ્રેક હોય તો
એકદમ અટકી જાય છે મનના સકંપો સ સારગમન-સ સરણમા
અટકુ કાર્ય બજાવે છે તે આ ઉપરથી ખાસ ધ્યાનમા
આવવાનું છે સ સારને ચક્ર સાથે સરખાવવામા બહુ નીધ
સિદ્ધિ વાપરી છે એ રૂપક બહુ સાર્ય છે અને બહુ રીતે
અર્થઘટનાવાળો છે ચક્રને એક વખત ખુબ ભેમથી ચલાવવા
માડયા પછી તેને ગતિ આપવામા ન આવે તો પણ ચાલ્યા
કરે છે, તેમજ સ્પિડ (સ સારવ્યવહાર-આશ્રમ) માડયા પછી
થોડો વખત ફર જાય તો પણ તે તો ચાલ્યાજ કરે છે એક
ચક્ર અનેક ચક્રોને ચલાવે છે તેવીજ સ્પિડરચના જોઈ લેવી
તેને અટકાવવા હાથ લગાડવામા આવે તો હાથ ભાગી જાય
તેને અટકાવવાના જોજ ઉપાય છે કા તો સ્ટીમ (જે ચક્રગતિનું
કારણ છે તે) કાઢી નાખવી અને કા તો ચક્ર પર મજબૂત બ્રેક
ચડાવવી આપણા સર્વ પ્રયાસ તો સ્ટીમ કાઢી નાખવાનોજ
છે, પણ તે જ્યાં સુધી થઈ શકે નહિ ત્યાં સુધી મજબૂત બ્રેક
ચડાવવી એ પરમ હિતકર્તા છે અને સાધ્યને નજીક
ર છે

ચિરતન આચાર્ય દ્વિત પદ્યસૂત્રમલ્યે પ્રથમ

પાવપડિગ્ધાય ગુણવીજાહાણસુત્ત

સમો વીઅગગાણ સન્વન્નૃણ દેવિદપ્પઙ્ગાણ જહદ્ધિઅવ-
ત્થુવાઈણ તેલુક્કગુરુણ ખરુદ્ધતાણ મગ્ગતાણ ।

જે દાવમાડરુપ્પતિ-હઠ રપ્પુ અણાડ જીવે, અણાડ જીવસ્મ
મવે, અણાડ કમ્મસજોગનિવ્વત્તિદ, દુરુપ્પરુવે, દુરુપ્પફલે,
દુરુપ્પાણુપ્પે ।

દાવસ્મણ તુન્નિત્તી સુદ્ધપમ્માઓ, સુદ્ધધમ્મસપત્તી
પાપકમ્મરિગમ્માઓ, પાપકમ્મવિગમો તદ્દામન્વત્તાઢમાવઓ ।

(શ્રીમાન્ હરિભદ્રમૂરિ દ્વિત દીકાના આધારે)

પાપ પ્રતિધાત અને ગુણુ ખીજ-આધાન મૂત્રની બ્યાખ્યા
વીનરાગ, સર્વજ્ઞ, મૂરેન્દ્ર પૂજિત, યથાર્થિત વસ્તુ-તત્વવાદી,
મને ત્રૈલોક્યગુરુ એવા અરૂહ તાલગવ તોને નમસ્કાર હો !

તેઓ એમ આખ્યાન કર છે કે ‘ નિશ્ચે આ લોકમા અનાદિ
જીવાત્મા છે તથા અનાદિ જન્મ મ યોગજનિત જન્મ, જરા મરણ
રોગ, શોક લક્ષણ, હુ ખરૂપ, હુ ખરૂણવાળો અને હુ ખની
પરપરાવાળો અનાદિ સ સાર છે ’

એ અનાદિ સમાર ભ્રમણનો અત શુદ્ધ જ્ઞાન, દર્શન અને
ચારિત્રરૂપ ધર્મનું ઔચિત્યવડે સતત સત્કાર અને વિધિપૂર્વક
મેવન ડરવાથી વાય છે ઉક્ત શુદ્ધ ધર્મની સ પ્રાપ્તિ, મિથ્યા
તત્ત્વોહનીય પ્રમુખ પાપકર્મનો વિનાશ થવાથી વાય છે, અને તે
પાપકર્મનો વિનાશ તથાવિધન જીવ્યત્વ, કાળ, નિયતિ, કર્મ ને
પુરૂષાતત્ત્વવડે થવા પામે છે

તસ્સ પુણ વિવાગમાહનાણિ ચત્સરણ ગમણ, દુષ્ક
રિહા, સુકઢાણ સેવણ ।

અર્જો કાયચ્ચમિણ હોતકામેણ સયા સુપ્પાણિહાગ મુલ્લો
લો સફિએસે, તિકાલમવકિલિસે ।

જાપજનીર મે મગરતો, પરમ તિલોગનાહા, અણુત્તરપુન્ન-
માગ, રીણરાગદોસમોહા, અર્ચિતર્ચિતામણી, મગજલ-
પાત્રા, ઇગતસરણા અરહતા સરણ ।

તદા પદ્મીનરમણા, અવેઅકમ્મકલ્લકા, પળદ્વવાગાહા,
મન્નાણદમણા, સિદ્ધિપુરનિગાસી, નિરુપમસુહમગયા,
ગદા કયકિદા, સિદ્ધા મરણ ।

તથાવિધ જન્યત્વપરિપાકના માધન અરિહંતાદિક ચાર શરણ
નિહા-ગર્હા અને મુકુત કરણીનું અનુભોદન કરવાઉપ
છે તેથી મોક્ષાર્થી જનોએ મહા મુપ્રાપ્તિધાન સંકલેશ
એ વારવાર અને અસંકલેશ સમયે સામાન્ય રીતે ત્રિકાળ
૬૨૫

પરમ ત્રિવેદીનાથ, પ્રધાન પુન્યના જહાર, રાગ દ્રેવ મોહથી
ધા રહિત, અવિન્ય નિન્તામણિરૂપ, બવસાગરમા પોત
ને અને એકાન્ત શરણ કળ્યા યોગ્ય એવા અરિહંત
વતોનું મહારે જીવિત પર્યંત શરણ હો ।

તથા જન્મ જરા મરણથી મુખ્ત-અજરામર, કમ-કવક રહિત
પ્રકારની પીડા રહિત, કેવળજ્ઞાનદર્શનયુક્ત, શિવપુરનિવાસી,
પ્રપમ મુખ સમુક્ત અને સર્વથા કૃતકૃત્ય એવા સિદ્ધોનું
શરણ હો ।

તહા પમતગમીરામયા, સાગ્જજોગવિરયા, પચવિહાયાર-
જાળગા, પરાવયારનિમ્યા, પડમ્પડનિદસણા, જાણજ્ઞયણ-
મગયા, વિમુજ્જમાણમાવા સાદુ મરણ ।

તહા સુરાસુરમણુઅવૃદ્ધઓ, મોહતિમિરગસુમાલી, રાગદોસ-
વિમપરમમનો, દેહ મયલ્લકલ્પાણાગ, રુમ્મરણવિહાગ્મ, માહગો
સિદ્ધમામ્મ, લેલીપમ્મત્તો વમ્મો જાગ્જોગ મેં મગરમરણ ।

સરણમુગઓ અ ઇર્મિ ગરહાગ્રિ દુઝડ ।

જન્મ અગ્રહતેસુ તા, સિદ્ધેસુ વા, આયરિણ્ણુ તા, ઉત્ત-
રજાણ્ણુ તા, માહુસુ વા, સાહુણીસુ તા અન્નેસુ વા ધમ્મદ્વાણેસુ,
માણગિજ્ઞેસુ, પૂર્વગિજ્ઞેસુ, તહા માર્તિસુ તા, પિદ્ધસુ તા, પગ્ગસુ વા,
તથા પ્રશાન્ત, ગલીર આશયત્ત, આવત (પાપ) વ્યાપારથી
વિરમેલા, પચ પ્રકારના આચારમા કુશળ, પરાપકારના રક્ત
(ઉજમાળ), પત્તકમળ જેવા નિલેપ, શરદ્રજળ જેવા સ્વચ્છ
દુષ્ક્રિયાળા, જ્ઞાન ધ્યાનમા સાવધાન અને વિશુદ્ધમાન પરિણામવાળા
મત-સાધુઓતુ મને શરણ હો !

તથા સુર અસુર અને મનુષ્યો વડે પૂજિત, મોહ-અધિકારને
ગાળવા સૂર્ય સમાન, ગગડેધ રૂપ વિષને ટાળવા પરમમત્ર
સમાન, સમસ્ત કલ્યાણના હેતુરૂપ, કર્મવનને બાળવા અગ્નિ
સમાન, અને પરમ મોક્ષરૂપ સિદ્ધિસાધક સર્વજ્ઞપ્રણીત ધર્મનું
મને જાવજાવ શરણ હો !

ઉક્તા ચારે શરણો આઢરી હું દુષ્કૃત્ય (પાપ) ની નિંદાગર્હી
કરે છું અરિહતો, સિદ્ધો, આચાર્યો, ઉપાધ્યાયો, આધુઓ,
સાધ્વીઓ કે બીજા અનેરા પૂજનીય માનનીય ગુણાધિક આત્માઓ
વિરે તવા માતા, પિતા, બધુઓ, મિત્રો કે ઉપકારી જનો વિષે

મિત્તેસુ તા, ઉવયારીસુ વા, ઓહેણ વા જીવેસુ મગ્ગાદિણ્ણસુ,
 અમગ્ગાદિણ્ણસુ, મગ્ગસાહણેસુ, અમગ્ગસાહણેસુ, જકિચ્ચિ વિતહ-
 માયરિજ, ંણાયરિઅબ્બ, અણિચ્છિજ્જ, પાપ ષાવાણુરથિ
 સુદ્ધમ તા, તાયર વા, મણેણ વા, વાયાણ વા, કાણ્ણ વા, કય
 તા, કારાપિઅ વા, અણુમોહઅ તા, રાગેણ વા, દોસેણ વા,
 મોહેણ વા, દત્થ વા જમ્મે જમ્મતરેસુ તા ગગ્ગહિઅમેઅ, દુવ્વહ-
 મેઅ, ઉજ્જિયવ્વમેઅ, વિઆણિઅ મણ, કલ્લાણમિત્તગુરુભગ-
 વતતયણાઓ, દ્વમેઅતિ, રોડઅ મદ્દાણ, અગ્ગિતમિદ્ધમમગ્ગસુ,
 ગગ્ગહામિ અહમિણ દુવ્વહમેઅ ઉજ્જિયવ્વમેઅ હત્ય મિચ્છામિ
 દુવ્વહ મિચ્છામિ દુવ્વહ મિચ્છામિ દુવ્વહ !

અથવા યોગે (આમાન્યત) સમક્રિતાદિ યુક્ત કે તેથી રહિત
 ત્રયો વિષે, પુસ્તકો વિષે કે ખડ્ગાદિક વિષે એ જે કંઈ
 વિપરીત-અવિધિ લોગાદિ વડે નહીં આચરવા યોગ્ય, નહીં
 ઇચ્છવા યોગ્ય પાપાતુળ ધી પાપ-સૂક્ષ્મ કે સ્પૂલ મન વચન કે
 કાયાવડે, રાગ દ્વેષ કે મોહવડે, આ જન્મ કે અન્ય જન્મોમાં
 કયું, કરાવ્યું કે અનુભવ્યું હોય, તે હૃદયને કન્યાણુમિત્ર
 ગુરુ-દેવના વચનથી નિદા-ગર્હા યોગ્ય અને છડવા યોગ્ય જાણ્યું
 શ્રદ્ધા વડે એ વાત મને ગમી એટલે અરિહત-મિદ્ધની સમક્ષ
 એ ડડવા યોગ્ય હૃદયને નિદુ-ગર્હુ છુ એ સબધે કરેલું
 પાપ મિદ્ધા થાઓ મિદ્ધા થાઓ, મિદ્ધા થાઓ ! અર્થાત
 મારા પાપ નિવેદન કરી લેની માગી માગુ છુ

ઉક્ત પાપની આવોચના મારે ભાવ રૂપ થાઓ ! ફરી ફરી
 તેવા પાપ ન થવા પામે એમ બનો ! એ બને વાત મને બહુ

હોડ મે ઇમા મમ્મ ગરિહા, હોડ મે અકરણનિયમો,
વહુમય મમેઞ્ઞતિ ઇન્ઝામિ અણુમદ્દિ અરહતાણ મમ્મતાણ,
ગુરુણ કલ્લાણમિત્તાણતિ ।

હોડ મે ઇન્દ્રિ મજોગો, હોડ મે ઇસા મુપત્થણા, હોડ
મે ઇન્દ્ર વહુમાગો, હોડ મે ઇન્દ્રો મુગ્ધપીઞ્ઞતિ ।

પત્તેમુ ઇન્દ્રમુ અહ મેગરિહે સિઆ, આણારિતે સિઆ,
પટિગત્તિજુસે સિઆ, નિરહઆરપારગે મિઆ ।

સન્નિગ્ગો જહાસત્તીણ સેવેમિ મુરુડ । અણુમોળમિ મત્ત્વેમિ
અરહતાણ અણુદ્વાણ, સન્નવેસિ સિદ્ધાણ મિદ્ધમાજ, મત્ત્વેમિ
આપરિઆણ આયાર, સન્નવેમિ ઉવજ્ઞાયાણ મુત્તપયાણ, મત્ત્વેમિ
પમ્મદ પડી છે, તેથી અરિહત ભગવતો તથા કયાણુભિન્ન
એવા ગુરુમહારાજની હિતશિક્ષાને ઇન્દ્ર છુ

મને એમની જોડે ઉચિત યોગરૂપ સમાગમ થાયો । મને
એવી રૂઢી પ્રાર્થના કરવાનું પ્રાપ્ત વાયો । એ પ્રાર્થના ઠગતા
મને હૃદયપ્રેમ જાગો । અને એ પ્રાર્થનાથી મને મોક્ષળીન
(હૃદયાણુકારક સફળ સાધન-માર્ગ) પ્રાપ્ત વાયો ।

અરિહતાદિકનો સુયોગ પ્રાપ્ત થયે જતે હુ તેમની એવા
કરવા લાયક થાઉં, આજ્ઞા પાળવા લાયક થાઉં, બકિતયુક્ત વાઉં
અને દોષ રહિત તેમની આજ્ઞાનો પારમાર્થી થાઉં - અર્થાત્ તેમની
આજ્ઞાને યથાર્થ રીતે પાળી પાર ઉતરી થકુ

સુમુહુ-કેવળ મોક્ષાર્થી છતો, શક્તિને ગોપવ્યા (છુપાવ્યા)
વગર સુકૃત્યને હુ સેવુ સર્વે અરહતો સળધી અનુદાન-
ધર્મદેશનાદિકને અનુમોદ છુ તેમજ સર્વ સિદ્ધીના સિદ્ધલાવન
આચાર્યોના આચારને, સર્વ ઉપાવ્યાયોના સૂત્રપ્રદાનને, સર્વ

સાદૃશ સાદુકિરિય, મન્વેર્મિ સાવગાળ મુરમ્પસાદૃશનેમે,
સન્વેર્મિ દેવાળ સન્વેર્મિ જીવાળ હોડકામાળ કઢાળાસયાળ
મમ્મમાહળજોમે ॥

હાડ મે ઇસા અણુમોઅળા સમ્મ વિહિપુન્વિઆ, સમ્મ
સુદ્ધાસયા, સમ્મ પડિવત્તિરૂવા, મમ્મ નિરઢઆરા, ષરમગુણ
અરહતાડસામત્થઓ, અર્ચિતમત્તિજુત્તા હિ તે મગ્ગતો વીઅરાગા
સન્વણ, પરમકઢાળા, પરમકઢાળ હેડ સત્તાળ, મૃદં અમ્મિ
પાવે, અળાઈમોહવાસિય, અળામિન્ને માગઓ, ઢિઆહિઆળ
અમિન્ને મિઆ, અહિઅનિવિત્તે સિઆ, હિઅપવિત્તે સિઆ,

સાધુજનોની સાધુક્રિયાને, સર્વ આવકોના મોક્ષસાધન યોગોને
તેમજ ઈન્દ્રાદિક સર્વ દેવોના અને નિકટ ભવી એવા શુદ્ધાશય
વાળા સર્વ જીવોના માર્ગસાધન યોગો (માર્ગાનુસારીપણા) ને
હું અનુમોદું છું-અશયુ છું

ઉક્ત સુદૃઢ-અનુમોદના મારે સમ્યક્ વિધિપૂર્વ (સૂત્રાનુસારે)
મશ શુદ્ધ આશયવાળી, આચરણરૂપે યથાર્થ પાલન કરવારૂપ,
તેનો યથાર્થ નિર્વાહ કરવાવડે નિરતિથાર લાવે પરમશુદ્ધયુક્ત
અરિહંતાદિના પ્રભાવથી હો ! કેમકે અચિન્ત્ય શક્તિવાળા તે
ભગવતો વીતરાગ સર્વેશ પરમ કલ્યાણરૂપ હોઈ ભવ્યજનોને
પરમ કલ્યાણના હેતુભૂત થાય છે

મૃદ, પાપી, અનાદિ મોહવાસિત, વસ્તુ હિતાહિતનો અજાણ
એવો હું હિતાહિતને મમજતો થાઉં, અહિતથી નિવૃત્ત થાઉં,
હિતમાર્ગમા પ્રવૃત્ત થાઉં અને સર્વ સત્વ-પ્રાણીવર્ગે મળી

આરાહમે મિત્રા, ડચિઅપટિરચીઈ મલ્લમત્તાળ મહિઅતિ,
 ડન્ઠામિ સુવટ ડન્ઠામિ સુવટ ડન્ઠામિ સુવટ ॥

એવમેઅ મમ્મ પઢમાળમ્મ સુળમાળમ્મ અણુપ્પહમાળસ્મ
 સિદ્ધિલીમરતિ પગિહાયતિ સિહ્વતિ અમુદ્ધકમ્માણુપધા નિગ્ગુ-
 વવે વાઽસુદ્ધકમ્મે મગ્ગમામલ્લે મુહપગ્ગિામેળ રુદ્ધગપ્પે વિઅ
 વિસે અપ્પફલે સિઆ, સુદ્ધાણિજ્ઞે મિઆ, અપુણભાવે સિઆ ।

તહા આમગલિહ્વતિ, પરિપોમિહ્વતિ, નિમ્મવિહ્વતિ, સુદ્ધ-
 કમ્માણુપધા, માણુપધ ચ સુદ્ધકમ્મ પગિદ્ધ પગિદ્ધમાપાજ્ઞિય
 નિયમફલય સુપહત્તે વિઅ મહાગણ, સુદ્ધફલે મિઆ, સુદ્ધપવ-
 ઉચિત સેવાવટે આરાધક થાઉ (સ્વહિતરૂપ) સુદ્ધ (અનુભોદના)
 ને અત કરણથી અશુભ ક્ષુ—ક્રમક્રમ ક્ષુ

એ રીતે આ સૂત્રને ખુબ વૈગમ્યપૂર્વક જણનાર, માલજનારને
 જિતવનારના અશુભ કર્મના અનુબધ દીલા પડે છે, ઓછા
 થાય છે ને ક્ષીણ થાય છે અથવા ઉછા સૂત્ર અભ્યાસજનિત
 શુભ પરિણામવડે, બાકી રહેલા અશુભ કર્મ અનુબધ રહિત
 ફળ પર પરા આશ્રીને સામર્થ્ય (સત્વ) વગરના થઈ જાય છે,
 મત્રસામર્થ્યવડે કટકબન્ધ વિધની પેરે અદ્ય વિપાકવાળા, મુખે
 ટાળી શકાય એવા અને ફરી પાછા ન જાય એવા થવા પામે છે

તથા શુભ કર્મના અનુબધ સહેજે એકઠા થવા પામે છે,
 ભાવની વૃદ્ધિવડે ખુબ દ્રઢ ને સપૂર્ણ થવા પામે છે, તથા પ્રધાન,

જિત, નિશ્ચયફલદાયી માનુબધ શુભકર્મ, સારી રીતે
 મેદાપધની પેરે એકાત કન્યાણુકારી, શુભ
 પરમખુબ-મોક્ષસાધક થાય છે

ત્તગે મિઆ, પરમસુહસાહેમે મિઆ, અપદિગ્ધમેયં અસુહમાય-
નિરોદ્ધેણ, સુહમાવચિગ્રતિ સુપ્પણિહાણ સમ્ય પદિઅવ્વ,
સમ્મ સોઅવ્વ, અણુપેહિઅવ્વતિ ।

નમો નમિઅનમિઆણ પરમગુમ્પીઅરાગાગ, નમો મેમન-
સુદારારિદ્ધાણ, જયઉ મત્ત્વ ણુસામણ, પરમમંદોદીણ સુહિણો
મગ્ગતુ જીરા, સુહિણો મગ્ગતુ જીરા, સુહિણો મગ્ગતુ જીવા ॥

इति पापपटिग्घाय गुणगीजाहाणसुत्त सम्मत्त ॥१॥

પ્રતિબધરહિત નિયાણા રહિત અશુભ ભાવના નિરોધવડે શુભ
ભાવનાના બીજરૂપ બાણીને, આ સૂત્રને પ્રશાન્ત આત્માએ, રૂઢી
એકાગ્રતા-સ્થિરતાથી સારી રીતે બણવુ, બ્યાખ્યાન વિધિવડે
સાબળવુ, અને તેના અર્થરહસ્યનુ ચિંતવન કરવુ

દેવર્ષિવહિત એવા પરમશુરૂ વીતરાગ પરમાત્માઓને નમસ્કાર
હો ! તેમજ શેષ નમસ્કાર કરવા યોગ્ય શુણાધિક આચાર્યાદિક
મત્યે નમસ્કાર હો ! સર્વજ્ઞ શાસન જયવતુ વર્તો ! પરમસ બોધિ
વર બોધિના લાભવડે મિથ્યાત્વ દોષની નિવૃત્તિ યોગે પ્રાણીઓ
મુખી થાઓ ! મુખી થાઓ ! મુખી થાઓ ! ઇતિરામ

इति पापप्रतिघात गुणुणील्लधान सूत्र स क्षिप्त
ब्याख्या समेत समाप्तम्

— બોધ વચનો —

- ૧ દુર્ગતિમા પડતા પ્રાણીને જાણવી ધર્મમા સ્થાપન કરે
તેનુ નામ ધર્મ

અનાદિ કાળથી જન્મ મરણના કારમા રોગોથી પીડાતા
આત્માને તે રોગોથી મુક્ત કરવો એજ મનુષ્ય ભવથી
આરાધવા સાચક શ્રેષ્ઠ મર્ત્ય છે

જે પુરુષોના ધર્મ વિનાના દિવસો આવે છે અને જાય છે તે
લુહાગની ધમણની માફક શ્વાસ લેવા છતાં મરેલા જેવાજ છે
ધર્મ વિનાનો ધનવાન એજ માથો ક ગાળ છે અને ધર્મી
દરિદ્રી હોવા છતાં સાચો ધનવાન અને શ્રીમાન્ છે

હે ચેતન વીજળીના ઝળકારા જેવું પૌદ્ગલિક મુખ
મેળવવા અને પેટ ભરવાની વિદ્યામાટે અનેક વર્ષો શુભાખ્યા
પણ આ સમારથી તારનાર તત્ત્વજ્ઞાન માટે કેટલા
વર્ષો કાઢ્યા એ કદીપણ તને વિચાર છે ?

ધર્મ વિનાનો મનુષ્યભવ એ જળ વિનાના સરોવર જેવો
અને ચેતન વિનાના શરીર જેવો છે

હે મૂર્ખ તું મુખે બેસે છે મુખે મુખે છે મુખે ખાચ છે
મુખે પીએ છે પણ પગલોકમા પુણ્ય વિના તારા શા
હાલ વશે તેનો ગાન્તા ચિત્તે જરા વિચાર કર

સમુદ્ર જેમ પાણીથી અને અગ્નિ જેમ ઇંધનથી તુલિત
પામતો નથી તેમ આ જીવ પણ મ સાચિક વામનાઓથી
કદાપિ તુલિત પામતો નથી માટે આવી તૃષ્ણાઓનો અત
લાવવા માટે તેના ત્યાગની જરૂર છે

વ્યાપારની મોસમ એકાદ વર્ષ નિષ્કળ જાય તો બીજો
વર્ષ પણ તેની તક સાપડે છે પરંતુ મનુષ્ય ભવની મોઘી
મોસમ જો ધર્મ કરણી અને કમાણી વિના નિષ્કળ ગર્જ
તો તેવી અમુલ્ય તક ફરીથી મલવી અત્યંત દુર્લભ છે
માટે હે ચેતન ! સમય જતા પહેલા હજી ચેત કે
પાળળ પન્તાવો યાચ નહિ

- ૧૦ હે ચેતન ! રોગ વૃદ્ધાવસ્થા અને મરણ આ મહા-
ભયો તારી પાછળ પડી રહેલા છે તેવા સમયે ઊંઘવાથી
યા વિશ્વામ લેવાની તક નથી પણ જાગતા રહી નાશી
છુટવાની જરૂર છે
- ૧૧ ભાવા વગરનો મુસાફર જેમ ધોરાકના અભાવે મુસાફરીમા
ભૂખે મરે છે તેમ પુણ્ય રૂપી ભાવા વગર ભૂખે
મરવાની દશા પ્રાપ્ત ન વાચ તેનો વિચાર કર
- ૧૨ આજના જડવાદનો ઝેરી પવન તમારા શ્રદ્ધારૂપ વૃક્ષને
જમીનહોસ્ત કરી ન નાખે તેની ખામ કાળજી રાખો
- ૧૩ પોતાના સત્તાનોને ધર્મ માર્ગમા જોડનાર એજ માયા
માત પિતા છે ધર્મજ્ઞાન આપનાર એજ સાચા સદ્ગુરુ
છે અને મળેલા જ્ઞાનનો સદુપયોગ કરવો એજ મનુષ્ય
જીવનની સાચી માર્ગકતા છે
- ૧૪ સ સારીક મળેલા વૈભવો અને વિલાસોથી આ લવસામર
તરાતો નથી પરંતુ આ પૈદ્ધગલિક મુખે ભારરૂપ ધંધ
ઉલટા દુખાડે છે અને સાચા ત્યાગથી લવસામર
નરાય છે માટે ત્યાગ ઉપર દ્રષ્ટિ રાખ
- ૧૫ હે ચેતન ! જોત ગઇ થોડી રહી હવે પરલવ માટે
ખરાખર કમ્મર બાધ જેથી કોઇ લવમા દુખ આવશે નહિ
- ૧૬ હે ચેતન ! તુ તારા સ્નેહી કુટુંબ અને ધનમાલ
મિત્રતાની જેટની સલાજી રાખે છે તેટલીજ કાળજી
તારા આત્માના જોખમની કદી વીચારી છે ખરી ?
- ૧૭ એક કલાક પણ સદ્ગુરુનો સમાગમ કરી તેમના વચનામૃતનું
પાન જરૂર કરજો જેથી તારી અનાદિની ભૂલ દુર થશે
- ૧૮ પારકી નિંદા નહીં કરતા આત્મ નિંદા કરી સાવધાન થજો
- ૧૯ બહિરાત્મપણુ ત્યાગ કરી અંતર આત્માને ખુબ વિચારજો

